

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמִּשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרָשַׁת וַיִּקְרָא

תְּרַגְּוֹם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חִלּוּמֵי בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִשְׁתַּי וַיִּקְרָא

(זוהר חלק ג' - דף ב ע"א)

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה ז) שֶׁאֵל לָךְ אֹת מִעַם ה' אֶלְהִיךָ תַעֲמֶק שְׂאֵלָה אוּ הִגִּיבָה לְמַעְלָה. הַסֵּתֶבֶלְתִּי בְּדוֹרוֹת רֵאשֻׁנִים וְדוֹרוֹת אַחֲרֹנִים, מֵה בֵּין דוֹרוֹת רֵאשֻׁנִים לְדוֹרוֹת אַחֲרֹנִים? הַדוֹרוֹת הָרֵאשֻׁנִים הָיוּ יוֹדְעִים וּמִתְבּוֹנְנִים בְּחֻמְכָּה הָעֲלִיזָה וַיּוֹדְעִים לְצַרְף הָאוֹתִיּוֹת שְׁנַתְנוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְאַפְלוּ הָרָשָׁעִים שְׂבִישְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת אֵת הַחֻמְכָּה הָעֲלִיזָה, וַיּוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיזוֹת וְתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת חֻמְכָּה לְהַנְהִיג אֵת הַמַּעֲשִׂים בְּעוֹלָם תְּזַה.

מִשּׁוֹם שֶׁכָּל אֹת וְאוֹת שְׁנַמְסְרָה לְמֹשֶׁה, הָיוּ מִתְעַטְרוֹת וְעוֹלוֹת עַל רְאִשֵׁי הַחִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֲלִיזוֹת, וְכָל הַחִיּוֹת הָיוּ מִתְעַטְרוֹת בְּהֵן, וּפּוֹרְחוֹת לְתוֹךְ הָאֲוִיר שְׂיֹרֵד מִתּוֹךְ הָאֲוִיר הָעֲלִיזוֹ, בְּקִיק וְלֹא יְדוּע.

וְעוֹלוֹת וַיִּזְרְדוּת אֹתֵינוּת גְּדוּלוֹת וְאוֹתֵינוּת דְּקוֹת.
הָאוֹתֵינוּת הַגְּדוּלוֹת יִזְרְדוּת מִתּוֹךְ הַהִיכָל
הָעֲלִיזוֹן הַטָּמִיר שֶׁל הַכֹּל, וְהָאוֹתֵינוּת הַדְּקוֹת הָיוּ
יִזְרְדוּת מִתּוֹךְ הִיכָל אַחַר תַּחְתּוֹן, וְאַלְהָ וְאַלְהָ
נִמְסְרוּ לְמַעֲשֵׂה בְּסִינַי.

וְחִבּוּר הָאוֹתֵינוּת שְׁמֵת־חֲבָרוֹת בְּפִתְרָ בְּכָל אוֹת
וְאוֹת, כְּמוֹ א', אוֹת יְחִידָה, מִתְּחִבְרוֹת
עָמָה בְּפִתְרָ שְׁתֵּי אַחֲרוֹת לָהּ. וְכֵן בְּלֹן נִמְסְרוּ
לְמַעֲשֵׂה בְּסִינַי, וְכֵלֵן נִסְתָּרוֹת בְּתוֹךְ הַחֲבָרִים.
אַשְׁרֵיהֶם.

שָׁאֵל לָךְ אוֹת - אוֹת מִמֶּשֶׁ. שֶׁכֵּלֶם הָיוּ נוֹסְעִים
בְּסוּד הָאוֹתֵינוּת. וְכֵן בְּרָחַב מַה פְּתוּב, (יהושע
ב) וְנִתְּתָם לִי אוֹת אֶמֶת, זוֹ אוֹת ו', שֶׁזוֹ נִקְרְאוֹת
אוֹת אֶמֶת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשָּׂאֵר הָאוֹתֵינוּת אֵינָן אֶמֶת
- כֵּן, אֵלֶּה הָאוֹת הַזֵּוּ נִקְרְאוֹת אוֹת אֶמֶת.

תַּעֲמִק שָׁאֵלָה - זוֹ אוֹת ה' אַחֲרוֹנָה שֶׁבַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ. אוֹ הַגִּבּוֹה לְמַעְלָה - זוֹ אוֹת יו"ד
הָרֵאשׁ שֶׁבַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְזֶהוּ סוּד הַפְּתוּב, שֶׁאֵל נֶאֱ

אות מעם ה' אלהיה, אות מן השם הקדוש, משמע
שכתוב מעם ה', שזהו שמו של
הקדוש-ברוך-הוא, אות אחת שבו, והמשכן עומד
על זה.

בא ראה, בשעלה הענן על המשכן ושרה עליו,
כל אותן המרכבות וכל ^(דף ב ע"ב) אותם כלי
המשכן שלמעלה, כלם היו בתוך הענן. מה
כתוב? (שמות מ) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד
כי שכן עליו הענן. וכתוב, ויבא משה בתוך הענן,
(שם כד) ויהי משה בקר ארבעים יום וארבעים לילה.
אם משה לא היה יכול להכנס למשכן, למה היה
יושב בקר כל אותם ארבעים הימים?

אלא (כדי לקבל התורה בפעם אחרת, שחרי שני לוחות נשברו בראשונה,
ועתה היה בקר בבראשונה. אמר רבי יוסי, אם כן, וחרי כתוב (שמות
מ) ויגם משה את המשכן וכו', וכתוב ולא יכל משה לבא אל אהל מועד, וכתוב
ויהי משה בקר ארבעים יום וכו'. וכתוב ויקרא אל משה וכו'. משמע שמשה היה
בקר באותו זמן שקרא לו, וכתוב מאהל מועד, ואהל מועד לא היה בקר סיני,
שחרי ביניהם של ישראל היה? אמר לו, באותו זמן נשלמו ארבעים ימים,

וארבעים ימים הָיָה מִשֶּׁה בָּהָר, וְעָנָן אַחַר עֲלִיֹזן הָיָה מִתְקַוֵּן הַמִּשְׁכָּן וּמִתְקַוֵּן
הַשְּׁלֶחַנֹת מִכָּל אוֹתָן רוּחֹת קְדוֹשׁוֹת לְהִתְקַוֵּן מְקוֹם, שְׁחֵרִי) שְׁנֵי עֲנָנִים
הָיוּ (ב"א עָנָן הַמֵּאִיר וְעָנָן הַמְחַשֵּׁיף), אַחַד שֶׁנִּכְנַם בּוֹ מִשֶּׁה,
וְאַחַד שֶׁשָּׂרְוֵי הָיָה עַל הַמִּשְׁכָּן. בֹּא וּרְאֵה מֶה
כְּתוּב, (שְׁמוֹת ט) וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. מִלֵּא
לֹא כְּתוּב, אֲלֵא מִלֵּא, שְׁחֵרִי שָׁלֵם לְמַעַלָּה
וּלְמַטָּה, עִם הַמִּשְׁכָּן שְׁלֵמָה. תְּקוּן טָמִיר שֶׁיִּרְד
לְמַטָּה וְנִתְקַנָּה הַשְּׁכִינָה.

אַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל מַחֲנֹת נִגְנָזוּ. תְּקוּן רֵאשׁוֹן שֶׁל
מִשְׁמְרָה אַחַת מֵאוֹתָן אַרְבַּע מַחֲנֹת,
הַכֹּל עַד שְׁחֵתֶתְקָנוּ. הֵרֵאשׁוֹן לְצַד יָמִין צְדָקִיא"ל,
הַמְּמַנָּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחֲנֹת, שֶׁהוּא תַּחַת שְׁלֵמוֹנו
שֶׁל מִיכָא"ל, וְעַמּוֹ הָיוּ מִתְּתַקְנִים כָּל אוֹתָם
הַמַּחֲנֹת תַּחַת יְדוֹ.

וּמְמַנָּה אַחַד הוֹקֵם עַל אַרְבַּע שְׁלֵשׁ, אַרְבַּע לְמַטָּה,
לְפִי שֶׁכָּל אוֹתָם הַמַּחֲנֹת הָעֲלִיֹנִים,
כְּשִׁינְרָדִים לְמַטָּה, מְשַׁנִּים אֶת הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם בְּשֵׁמוֹת
אַחֲרִים. כְּשֶׁהֵם עֲלִיֹנִים, לֹא מְשַׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים.

והממנה העליון תזה צדקיא"ל עומד עליהם
 לפנים. אות אחת נוצצת על ראשיהם, והיא א
 קטנה. כשהאות הזו נוצצת, כלם נוסעים לאותו
 מקום שנוצצת ההתנוצצות הזו.

לפנים מהם - רזיא"ל הממנה הגדול, גדול
 המחנות, שעומד לפנים תחת שלטונו
 של מיכא"ל, ועמו כל אותם מחנות שתחת ידו,
 וממנה אחד עומד עליהם בשער, שנקרא
 רומיא"ל. וסוכבים אותו י"ב ממנים, שלש שלש
 ארבע פעמים. ורזיא"ל הממנה הגדול עומד על
 כלם, שלא השתנה שמו. אות אחת נוצצת על
 ראשם של כל אותם המחנות, והיא אות ר'. כשזו
 נוצצת, כלם נוסעים לאותו הצד של אותה
 התנוצצות. האות הזו עומדת על הענש של מגילה
 הסודות, וסימנך - ריש וקלון.

לפנים מהם יופיא"ל הממנה הגדול, גדול
 המחנות, תחת שלטונו של מיכא"ל
 ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו,

וְלֹא הִתְנַלּוּ כָּאֵן בַּחֲשֹׁבוֹן, מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁלְמוּ כָּאֵן
 עַד שֶׁבָּאוּ לְבֵית עוֹלָמִים, שֶׁשָּׁם כָּל־מִן נִשְׁלְמוּ,
 וְהִתְרַבּוּ הַמַּחֲנוֹת בְּשִׁלְמוֹת. וְכֵן שֶׁאֲמַרְנוּ כָּאֵן, כָּל
 אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁתַּחַת יְדוֹ, שֶׁנִּמְסְרוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
 לְחַכְמֵי עַמּוֹ וּמְמַנְהָ אַחַד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְשָׁמוּ
 חֲכַמֵי"ל, וְי"ב מְמַנִּים סוֹבְבִים אוֹתוֹ לְכָל עֶבֶר
 שֶׁלֹּשׁ שֶׁלֹּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. וְיוֹפֵי"ל הַמְּמַנְהָ הַגָּדוֹל
 עוֹמֵד עַל כָּל־ם, שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה שָׁמוּ.

אוֹת אַחַת נוֹצֵצַת עַל רְאִשֵׁיהֶם שֶׁל כָּל הַמַּחֲנוֹת
 הֶלְלוּ, וְהִיא הָאוֹת ק'. כְּשֶׁזוֹ נוֹצֵצַת, כָּל־ם
 נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁל אוֹתָהּ הַתְּנוֹצְצוֹת. הָאוֹת
 הַזוֹ ק' תְּלוּיָהּ בְּאֵוִיר, נִכְנָעַת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם,
 וְעוֹלָה וְיורֶדֶת. שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הֶלְלוּ קר, הֵן
 אוֹתִיּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת בְּאֲמִצָּע. אַחַת הַמְּכַסֶּה עַל אוֹת
 א', וְאַחַת שֶׁמְכַסֶּה עַל אוֹת י', שֶׁהִיא אַחַר כָּד.

לְפָנִים מֵהֶם קְדוּמֵי"ל הַמְּמַנְהָ הַגָּדוֹל, גָּדוֹל
 הַמַּחֲנוֹת, תַּחַת שֶׁלְמוֹנוֹ שֶׁל מִיכָא"ל,
 עַמּוֹ הָיוּ מִתְּתַקְנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁתַּחַת יְדוֹ.

וּמִמֶּנּוּ אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בַּשָּׂעָרָה, שֶׁנִּקְרָא אֲרִיא"ל.
 וַי"ב מִמֵּנִים סוֹבְבִים אֹתוֹ שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ לְכָל צֵדָה,
 וְהַמִּמֶּנּוּ הַזֶּה קְרוּמִיא"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא
 מִשְׁתַּנֵּה שְׁמוֹ לְעוֹלָמִים. אֹת אַחַת עוֹמֶדֶת וְנוֹצְצֶת
 עַל רְאֲשֵׁיהֶם, וְהִיא הָאוֹת י'. ^(דף ג ע"א) כְּשֶׁזּוֹ נוֹצְצֶת,
 בְּלֶם נוֹסְעִים לְאוֹתָהּ הַתְּנוּצְצוֹת שְׁנוֹצְצֶת. הָאוֹת
 ק' כְּפִי שְׂאֵמְרֵנוּ, מְכַסֶּה עַל הָאוֹת הַזֹּז י', ר' מְכַסֶּה
 עַל א'.

לְפָנַי וּלְפָנִים, בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֶדֶשׁ, נוֹצְצֶת אֹת
 אַחַת בַּפֶּתֶר וּבְגִיזָה, וְהִיא הָאוֹת ו'. וְהָאוֹת
 ו' הַזֹּז נוֹצְצֶת בְּהַתְּנוּצְצוֹת עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְקוֹל
 יוֹצֵא מִבִּינֵיהֶן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ, וְאִזּוּ מִכָּה
 הַהַתְּנוּצְצוֹת שֶׁל הָאוֹת ו' לְהַתְּנוּצְצוֹת שֶׁל הָאוֹת
 י', וַיּוֹצֵאת אֹתָהּ הַתְּנוּצְצוֹת מִתּוֹךְ מְקוֹם (שֶׁנִּקְרָא קֶדֶשׁ)
 הַקֶּדֶשׁ, וּמִכָּה לְתוֹךְ הַהַתְּנוּצְצוֹת שֶׁל הָאוֹת י'.

וְאִזּוּ הַתְּנוּצְצוֹת הָאוֹת י' מִכָּה לְפָנִים הַתְּנוּצְצוֹת
 הָאוֹת ק', וַיּוֹצֵאת הַתְּנוּצְצוֹת הָאוֹת ק' וּמִכָּה
 לְתוֹךְ הַתְּנוּצְצוֹת הָאוֹת ר', וַיּוֹצֵאִים כָּל הַנִּיצוֹצוֹת

וּמִתְחַבְּרִים לְתוֹךְ הַתְּנוּצָצוֹת הָאוֹת א' שְׁעוֹמְדוֹת.
 וְהַקּוֹל הָיָה יוֹצֵא וּמִכָּה בְּכָל אוֹתָם הַנִּיצוּצוֹת שֶׁל
 הָאוֹתִיּוֹת כְּאַחַד, הַתְּנוּצָצוֹת הָאוֹת ו' בְּיִו"ד,
 הַתְּנוּצָצוֹת שֶׁל יו"ד בְּק', הַתְּנוּצָצוֹת שֶׁל ק' בְּר',
 וְהַתְּנוּצָצוֹת שֶׁל ר' בְּא'. וּמִתְחַבְּרִים חֲקוּקֵי
 הַנִּיצוּצוֹת וְיוֹצְאִים אַחַר כָּה. וְאַחַר שְׁמֵת־חַבְּרִים
 בְּנִיצוּצוֹתֵיהֶם, יוֹצֵא קוֹל מִבֵּינֵיהֶם, וּמִתְחַבְּרִים
 בְּסוּד זֶה וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וּמֹשֶׁה הָיָה מְסַתְּפֵל כָּל
 אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁלֹּא נִכְנָם.

אַחַר כָּה חֲזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהָיוּ מִתְּנַלְּלוֹת בְּמַקְלוֹ,
 בְּצִרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ לְאָדָם בְּיַד עֶדֶן.
 הָאוֹת א' לְהַכִּינֵם לְתוֹךְ הַסֵּתֶר, לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא
 קִדְשׁ, וְיוֹצֵאת ו', וְנוֹתְנַת מְקוֹם לְאוֹת א',
 וּמִתְחַבְּרֵת א' לְתוֹךְ ו' שְׁאַחֲרֶיהָ קר, וי' נִכְנָסֶת בֵּין
 ק' וְר', וְנִמְצָא קִיר. וְנִחְקְקוֹת וּמִתְנוּצָצוֹת כְּמוֹ
 מַקְדָּם, וְקוֹל יוֹצֵא מִבֵּינֵיהֶן, וּמִתְחַבְּרִים הַנִּיצוּצוֹת
 שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וְיוֹצְאוֹת הַחוּצָה וּמִתְנַלְּלוֹת לְכָל
 אוֹתָם הַמְּחַנְנוֹת, שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים עִם הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוֹ.
 וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים הַנִּיצוּצוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, מִכָּה קוֹל

בִּינֵיהֶם, הֵם נִרְאִים בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶם לְכָל אֹתָן
הַמְרַכְבּוֹת אוֹקִיר. וְקוֹל חוֹזֵר מִבִּינֵיהֶם וְקוֹרֵא בֵּין
אֹתָן הַמְרַכְבּוֹת: (ישעיה יג) אוֹקִיר אֲנוֹשׁ מִפּוֹ וְאָדָם
מִכַּתֵּם אוֹפִיר.

אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שָׁרָאָה אֶת כָּל זֶה, אֲבָל
הַצְרוּף הַזֶּה לֹא נִרְאָה לְעֵינַי מֹשֶׁה, אֲלֵא
הַצְרוּף הַרְאֲשׁוֹן שֶׁהוּא וַיִּקְרָא, אֶת זֶה הָיָה רוֹאֶה
מֹשֶׁה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וְצָרוּף זֶה אַחֵר
לֹא מִגְּלִים לוֹ, מִשׁוֹם שֶׁשָּׂבַחוּ שֶׁל אָדָם לֹא
מוֹדִיעִים לְפָנָיו, וְסִמְנָף - (במדבר יג) צֵאוּ שְׁלֹשְׁתֵּכֶם,
וְכַתוֹב וַיִּקְרָא אַחֲרָן וּמֵרָיִם, וְכַתוֹב פֶּה אֶל פֶּה
אֲדַבֵּר בּוֹ, וְכַתוֹב לֹא כֵן עֲבַדִּי מֹשֶׁה, מִשׁוֹם שֶׁלֹּא
מוֹדִיעִים שָׂבַחוּ שֶׁל אָדָם לְפָנָיו.

עָלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְחִזְרוּ בְּכָל אֹתָם הַמַּחֲנֹת כְּמוֹ זֶה,
בַּצְרוּף הַזֶּה: אוֹקִיר. וְקוֹל יֵצֵא וְהִכְרִיז וְאָמַר:
אוֹקִיר אֲנוֹשׁ מִפּוֹ וְגו'. אַחֵר כֶּף נִמְשְׁכוּ הָאוֹתִיּוֹת
וְהָיוּ נוֹצְצוֹת עַל רְאֲשֵׁי כָּל אֹתָן הַמְרַכְבּוֹת, וְשָׂבַחוּ
עַד שֶׁהִתְתַּקְּנוּ לְמַקוֹמוֹתֵיהֶן.

הָרֹאשׁ לְצַד שְׂמֵאל חֲזָקִיא"ל, הַמְּמַנֶּה הַגָּדוֹל,
 גָּדוֹל הַמַּחְנֹת לְכָל אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים
 לְשַׁעַר הַמִּשְׁכָּן, תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל גְּבַרִיא"ל. וְעַמּוֹ
 מִתְּתַקְנִים בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר כָּל אוֹתָם הַמַּחְנֹת
 שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וּמְמַנֶּה אַחַד הָעֹמֵד עַל הַשַּׁעַר בַּחוּץ,
 וְשֵׁמוֹ גְּבַרִיא"ל. וְעַמּוֹ י"ב מְמַנִּים שְׁסוּבְבִים אוֹתוֹ
 שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ לְכָל צַד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים.

וְאֵלוֹ שְׁנֵינֹת שֶׁל לְהַט הַחֶרֶב הַמִּתְּהַפֶּכֶת בְּיַדֵיהֶם.
 וְהַמְּמַנֶּה הַזֶּה חֲזָקִיא"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה
 לְמַעְלָה בְּפָנִים. אוֹת אַחַת נוֹצְצַת עַל רֹאשׁוֹ, וְהִיא
 הָאוֹת א'. שְׁחָרִי אֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא שׁוֹאֲלִים
 (נוֹסְעִים) אֵלָּא בַּסּוּד שֶׁל א', שְׁחֵיא יָמִין, מִשּׁוֹם
 שְׂשֵׁמֵאל אֵין נוֹסְעַת אֵלָּא בְּיָמִין. תִּימִין תָּמִיד
 נוֹסְעַת לְשֵׁמֵאל, שְׂא' אוֹת נוֹצְצַת וְיוֹצֵאת מִיָּמִין.
 וְאֵז נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנוֹצְצַת אוֹתָהּ
 הַתְּנוֹצְצוֹת.

לְפָנִים מִפְּנֵי רַחֲטִיא"ל, גָּדוֹל הַמַּחְנֹת, שְׁעוֹמֵד
 בְּפָנִים תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל גְּבַרִיא"ל, וְעַמּוֹ

כָּל אֹתָם מִחֲנֹת תַּחַת יָדוֹ, וּמִמָּנָה אֶחָד עֹמֵד
עֲלֵיהֶם בַּשַּׁעַר, שֶׁנִּקְרָא קִדְשֵׁי־אֵל, וְסוּבְבִים אֹתוֹ
י"ב מִמָּנִים שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים. וְאֹתוֹ
הַמִּמָּנָה רִהֲטִיאֵל עֹמֵד עַל כָּלָם, שְׁלֹא מִשְׁתַּנָּה
שָׁמוֹ. אֹת אַחַת נוֹצְצַת עַל רְאִשֵׁיהֶם שֶׁל כָּל
הַמִּחֲנֹת הַלְלוֹ, וְהָאֹת הַזֹּאת הִיא ז', וְהִיא מִתְחַלֶּפֶת
בְּתוֹךְ תִּקּוּן הַמִּשְׁכָּן בָּאֹת ל'. זו מִתְחַלֶּפֶת
בְּסוּד שֶׁל (במדבר כד) יוֹל מִים מְדֻלָּיו. וּמִתְחַלֶּפֶת
בְּחִקּוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וְנִקְרָא חֲלוּף ל'. בְּשׂוֹ
נוֹצְצַת עַל רֵאשִׁים שֶׁל כָּל הַמִּחֲנֹת הַלְלוֹ, אִז כָּלָם
נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ צַד שֶׁל אוֹתָהּ הַתְּנוּצְצוֹת.

לְפָנִים מִנָּה קִפְצִיאֵל הַמִּמָּנָה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל
הַמִּחֲנֹת, תַּחַת שְׁלֵטוֹנוֹ שֶׁל גִּבְרִיאֵל,
וְעִמּוֹ הָיוּ מְתַקְּנִים כָּל אֹתָם הַמִּחֲנֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ,
הֵם נִמְסְרוּ לוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וּמִמָּנָה אֶחָד עֹמֵד
עֲלֵיהֶם שֶׁשָּׁמוֹ עֲזִיאֵל, וי"ב מִמָּנִים סוּבְבִים אֹתוֹ
בְּכָל עֶבֶר שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ כְּפִי שֶׁהַקְּמָנוּ, וְקִפְצִיאֵל
הַמִּמָּנָה הַגְּדוֹל עֹמֵד עַל כָּלָם. אֹת אַחַת נוֹצְצַת
עַל רֵאשִׁים שֶׁל כָּל הַמִּחֲנֹת הַלְלוֹ, וְהִיא הָאוֹת ד',

וּכְלָם נוֹסְעִים לְאוֹתָהּ הַתְּנוּצָצוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הָאוֹת.
הָאוֹת הַזֶּה תְּלוּיָה בְּתוֹךְ הָאוֹיֵר, עַל שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת
אַחֲרוֹת.

לְפָנִים מִזֶּה שְׂמֵעִיא"ל הַמְּמַנָּה הַגְּדוֹל, זֶה מִתְחַלֵּף
לְאַרְבָּעָה שְׁמוֹת, בְּגִלְל שְׁלֵא עוֹמֵד
בַּחֲקִיקוֹתָיו. לְפַעְמִים לְצַד יָמִין וְלְפַעְמִים לְצַד
שְׂמֵאל, וְעַמּוֹ י"ב מְמַנִּים שְׁסוּכְבִּים אוֹתוֹ לְכָל עֶבֶר
שָׁלֵשׁ שָׁלֵשׁ, כְּמוֹ שְׂפֵאֲרָנוּ, וְרַגְשִׁיא"ל הַמְּמַנָּה
הַגְּדוֹל עַל אֵלֶּה הַי"ב, תַּחַת אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה הָאַחֵר.
וְאוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רְאִשֵׁיהֶם לְמַעְלָה, וְהָאוֹת
הַזֶּה הִיא הָאוֹת ה', וְזוֹ תְּלוּיָה בְּאוֹיֵר עַל כָּל שְׂאֵר
הָאוֹתֵיּוֹת בְּאוֹתָהּ הָאוֹת ד' שְׂאֲמָרְנוּ. אַרְבַּע אֵלוֹ
עוֹלוֹת מֵעַל כָּל שְׂאֵר הָאַחֲרוֹת, וּכְלָם נוֹסְעִים
לְאוֹתָהּ הַתְּנוּצָצוֹת שֶׁתְּלוּיָה מֵאוֹתָהּ הָאוֹת.

לְפָנַי וְלְפָנִים, בְּמָקוֹם שְׂנִקְרָא קַדְשׁ, נוֹצֶצֶת אוֹת
אַחַת בְּתוֹךְ סֵתֵר הַקַּדְשׁ, וְהִיא הָאוֹת ם
הַסְּתוּמָה. זוֹ נוֹצֶצֶת בְּהַתְּנוּצָצוֹת עַל כָּל הָאוֹתֵיּוֹת,
וְיוֹצֵא קוֹל מִבֵּין הָאוֹתֵיּוֹת הַלְלוּ. אִזּוּ מִכָּה

הַתְּנוּצָצוֹת הָאֵלֶּת הַזֶּה, וְנוֹטְלֵת שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת
 אַחֲרוֹת נוּצָצוֹת שְׁתֵּילוֹיֹת בְּאוֹר, וְהֵן ד' ה' וְנִשְׁאָר
 אֵל, וּמִתְחַבְּרוֹת בְּאַחֲרוֹת הֶלְלוּ שֶׁל צַד יָמִין,
 וּמִכּוֹת אֵלֶּוּ בְּאֵלֶּוּ, וְכֵלָן נוֹסְעוֹת וְחוֹזְרוֹת
 הָרֵאשׁוֹנוֹת בְּבְרֵאשׁוּנָה וְיוֹצְאוֹת הַחוּצָה, וְאִז
 נִקְרְאוֹת וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד
 לֵאמֹר. רַבִּי תִּיַּא פָּתַח וְאָמַר, (שיר ה) בָּאתִי
 לְגַנִּי אֶחֱתִי כִּלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׁמִי אֶכְלָתִי
 יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֶלְבִי וְגו'. הַפְּסוּק
 הַזֶּה אֵין רֵאשׁוֹ סוּפוֹ וְאֵין סוּפוֹ רֵאשׁוֹ. כְּתוּב
 אֶכְלָתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֶלְבִי, אַחַר
 כֵּן - אֶכְלוּ רַעִים. מִי שְׁמֹמֵזִין אֶת הָאֶחָד, בְּשִׁמּוֹזֵן
 מִתְקַן לְפָנָיו. אַחַר שְׁאֶכְל, אֵיךְ יִזְמִין אֶת הָאֶחָד?
 אֵלֶּא אֲשַׁרְיָהֶם יִשְׂרָאֵל, שְׁתִּקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא רָצָה
 לְטַהַר אוֹתָם וְהִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׂאָר
 הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִשְׁתַּרְצָה בָּהֶם, רָצָה
 לְהַעֲלוֹתָם מִכָּל הַמְּקַטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם. בֵּא

רֵאָה, (אחר שֶׁנַּעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן) בַּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמִטָּה,
בְּאוֹתוֹ יוֹם הוּקַם מִשְׁכָּן אַחֵר לְמַעַלָּה עִמּוֹ, שְׁכַת־טוֹב
(שמות ט) הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, סָתָם. וְאוֹתוֹ יוֹם הָיָה
שְׁמִיחָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

בַּיּוֹן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, מַה פְּתוּב? (שם) וְלֹא יָכוֹל
מִשָּׁה לָּבֵא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד. כְּשֶׁרֵאָה
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּהּ, אָמַר, וּמָה עַל יְדֵי מִשָּׁה
הוּקַם, וְהוּא בַּחוּץ?! מִיָּד - וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. אָמַר
לוֹ, מִשָּׁה, תִּנָּכַת הַבַּיִת בְּמָה הִיא? בְּסִעוּדָה, אָדָם
כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לָהּ. וְהוּ שְׁכַת־טוֹב כַּאֲתִי לְגַנִּי
אַחֲתִי כִלָּה וְגו' (וְחָרִי בְּאֲרָנֵי הַפָּסוּק הַזֶּה. אֲבָל כַּאֲתִי)

דְּבַר אַחֵר כַּאֲתִי לְגַנִּי - זֶה גַּן עֵדֶן שֶׁלְמַעַלָּה. אַחֲתִי
כִלָּה - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכַת־טוֹב יוֹם הַזְּדוּגוֹ
זוּגִים בְּכָל, הַזְּדוּגוֹ זוּגִים בְּאוֹתוֹ גַּן עֵדֶן, מִשׁוּם
שֶׁכָּלֶם הִתְבָּרְכוּ מִהַשְׁקָאָת הַנִּחַל וְנִקְשְׂרוּ כָּל
אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ. זֶהוּ שְׁכַת־טוֹב אֲרִיתִי מוֹרֵי עֵם בְּשָׁמִי
אֲבִלְתִּי יַעֲרִי עִם (דף ד ע"א) דְּבִשֵׁי שְׁתִּיתִי יִינִי עִם
חֲלָבִי. כָּלֶם הִשְׁקוּ וְהִתְרִוּוּ מִמַּעֲיֵן הַנִּחַל.

אֲכָלוּ רַעִים שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים, כָּל אוֹתָם
שְׁלֵמָה, וְכֻלָּם עֲנָפִים, (עולמות) כֻּלָּם
הִתְפָּרְכוּ וְנִזְוְנוּ בְּשֵׂאלָה הִתְפָּרְכוּ לְמַעְלָה. וּבְמָה
מִתְפָּרְכִים וּמִתְבַּשְׂמִים? כֻּלָּם בְּרִית הַקָּרְבָּן.

רעיא מהימנא

פָּתַח וְאָמַר, בָּאתִי לְגַנְי אַחֲתֵי כֹלָה - הוּא
מְלָכוֹת, אֲדֹנָי. אֲרִיתִי מוֹרֵי - זֶה חֶסֶד,
הַדְּרָגָה שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו אֵלֶיךָ לִי אֵל הַר
הַמּוֹר. עִם בְּשָׂמִי - זֶה נִצְחָה, הַדְּרָגָה שֶׁל אֶתְרֹן,
שֶׁפָּתוּב בּוֹ וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֵאשֵׁי. וְהֵם זְרוּעַ
יְמִין בְּיָרֵךְ יְמִין, וְסוּד הַדְּבָר - נְעֻמּוֹת בִּימִינֶךָ נִצְחָה.
וְאוֹתָן שְׂתִי הַפְּרָכוֹת בְּנִגְדוֹ - אַחַת מִגֵּן אַבְרָהָם,
וְהַשְּׂנִיָּה עֲבוּדָה, שֶׁהִיא רִצְחָה.

אֲכָלְתִּי יַעֲרֵי - זוֹ גְבוּרָה, פֶּחַד יִצְחָק. עִם דְּבָשִׁי
- הוּא, הַדְּרָגָה שֶׁל דָּוִד, וְהִנּוּ זְרוּעַ
שְׂמָאל עִם יָרֵךְ שְׂמָאל. שְׂתִיתִי יַיִן עִם חֲלָבִי - גּוֹף
וּבְרִית, יַעֲקֹב עִם שְׂלֵמָה. אַחַר כֵּן, אֲכָלוּ רַעִים
שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים - י"ב שְׂבָטִים בִּי"ב בְּרָכוֹת.

הַתּוֹסֵפֶת בְּרַכַּת הַמִּינִים מִי אֹכֵל אוֹתָהּ? אוֹתוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, בָּאתִי לְגַנֵּי אַחֲתֵי כֹלָה. וַיֵּשׁ מִי
 שֶׁמְחַלֵּק אוֹתָם בְּסוּד אַחֵר. אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי
 - גּוֹף וּבְרִית. יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי - שׁוֹק יָמִין עִם
 שְׂמָאל. יַיִנִי עִם תְּלָבִי - זְרוּעַ שְׂמָאל עִם יָמִין, שֶׁהֵם
 - יַיִנֵי גְבוּרָה, תְּלָבֵי חֶסֶד. (ע"כ רע"א מהימנא)

בֵּיא רֵאָה, בְּשַׁעַה שֶׁיִּרְדֶּה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁרוֹת
 דִּיּוֹרָה בְּאֶרֶץ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לָהּ אֵת
 הַפְּסוּק תְּוֹה, מִשׁוּם שֶׁנִּמְצְאוּ בְּרָכוֹת וְשִׂמְחָה בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת, וְהִיא הִתְבַּשְּׂמָה, לְצֵאת מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת
 לְכָל. בְּשֵׂאלוֹ הַשֵּׁשָׁה מִתְּבָרְכִים, אִזּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת
 מִתְּבָרְכִים בְּאַחַד לְמִטָּה וּמִתְּבָרְכִים לְמַעְלָה. (וּבְכֶנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל) וַיִּשְׂרָאֵל מִתְּבָרְכִים מִכָּלֶם. דְּבַר אַחֵר
 בָּאתִי לְגַנֵּי אַחֲתֵי כֹלָה - רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִין
 מוֹדוּג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (יִשְׂרָאֵל) עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
 אֵלָּא בּוֹזֵמֵן שֵׂאלוֹ הַשֵּׁשָׁה מִתְּרׁוּיִם מִהַשְׁקָאֵת הַנַּחַל
 שֶׁלֹּא פּוֹסֵק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲכָלוּ רַעִים שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים. אֵלּוּ כָּל בְּעָלֵי הַיְבֵבָה וְהִילָלָה, שְׁכָלָם הִתְבַּשְׂמוּ וְהִתְבָּרְכוּ כְּאַחַר, שְׁחָרֵי מִסְעוֹדַת הַמֶּלֶךְ בְּכָל נְהַנִּים. וּמַתִּי בְּכָל אוֹכְלִים? בְּשַׁעַה שֶׁהַמֶּלֶךְ (הַשְׂתַּמַּח) בָּא שְׂמַח, וְלִבּוֹ הַמֶּלֶךְ הַשְׂתַּמַּח, וּמִשְׂמַח אֶת הַגְּבִירָה בְּרֵאשׁוֹנָה, אַחַר כֵּן בְּכָל אוֹכְלִים וּשְׂמֵחִים.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, אֲכָלוּ רַעִים שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים, אֵלּוּ הֵם הַשְּׂשָׁה שְׁאֵמְרֵנוּ, וְאֵלּוּ הֵם שְׁכַתוֹב בְּהֵם, (שיר א) הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ תְּדַרְיֹו וְגו'. שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ, מֵאוֹתוֹ תִּיַּזַּן הַמְּרוֹנָה אֶת הַכֹּל. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל אוֹתָם שְׁלֵמֻטָּה, שְׁפִיּוֹן שְׂאוֹתָם הַשְּׂשָׁה הִתְבָּרְכוּ, אִזּוּ כָּל אֵלּוּ שְׁלֵמֻטָּה מִתְבָּרְכִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַכֹּל יָפָה, אֲכָל סוּד הַדָּבָר - אֲכָלוּ רַעִים לְמַעַלָּה, שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים לְמַטָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מִי הֵם לְמַעַלָּה וּמִי הֵם לְמַטָּה? אָמַר לוֹ, יָפָה שְׂאֵלָתָּ, זֶה הַמָּקוֹם

הַעֲלִיזוּן שֶׁהֵם בְּאַחֲדוֹת וּבְשִׂמְחָה שְׂאִין נִפְרָדִים
 לְעוֹלָמִים, אֵלּוּ נִקְרְאִים רַעִים. וְהוּא שְׂפָתוֹב (בראשית
 ב) וְנִהָר יֵצֵא מֵעֶדֶן, וְעָדֵן וְנִהָר אֵינּוּ נִפְרָדִים
 לְעוֹלָמִים, וְנִמְצָאִים לְעוֹלָמִים בְּרָצוֹן וּבְאַחֲדוֹת
 וּבְשִׂמְחָה. שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים, אֵלֶּה הֵם לְמִטָּה
 שְׁנִקְרְאִים דוֹדִים לְזִמְנִים יְדוּעִים, וְחֲרֵי בְּאַרְנוֹ.

בֵּינָה רְאֵה, בְּאוֹתָם עֲלִיזוֹנִים כְּתוֹב בְּהֵם אֲכִילָה
 בְּלֹא שְׂתִיָּה. מָה הַטַּעַם? מִי שְׂיֵשׁ לוֹ נֹאדוֹת
 יִיז, צָרִיף אֲכִילָה. וּמִשׁוֹם שְׂשֵׁם שְׂרוֹי תִיזֵן הַמְשָׁמֵר,
 כְּתוֹב בְּהֵם אֲכִילָה. וּבְאוֹתָם תְּחִתּוֹנִים שְׂצָרִיכִים
 הַשְּׂקִיָּה, בְּהֵם כְּתוֹב שְׂתִיָּה, שְׂחֲרֵי כָּל הַנְּטִיעוֹת
 צָרִיכוֹת הַשְּׂקִיָּה מִחֲנָחֵל הָעֵמֶק. וְלָכֵן, בְּאֵלּוּ
 אֲכִילָה וּבְאֵלּוּ שְׂתִיָּה. אֵלּוּ רַעִים וְאֵלּוּ דוֹדִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נִרְאֶה שֶׁהַדוֹדִים הֵם תְּכִיבוֹת,
 לָמָּה הֵם תְּחִתּוֹנִים? אָמַר לוֹ, אֵלּוּ
 שְׂמִשְׁתוֹקִקִים זֶה לָזֶה וְלֹא תְּמִיד נִמְצָאִים, נִקְרְאוּ
 דוֹדִים. וְאֵלּוּ שְׁנִמְצָאִים תְּמִיד וְלֹא מִתְּכַפְּסִים וְלֹא
 נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, נִקְרְאוּ רַעִים. וְלָכֵן אֵלּוּ דוֹדִים

וְאֵלֹהֵי יָרְעִים, אֵלֹהֵי בְרָצוֹן וּבְאַחֲדוֹת תָּמִיד וְאֵלֶּה
 בְּתִשׁוּקָה לְפַעֲמִים. וְזוֹהִי שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, כִּדְבַר
 שְׁתֵּת־כֶּרֶךְ בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִזּוֹ שְׁמֻחָה בְּכֹל
 הָעוֹלָמוֹת.

רַבִּי חֲזַקְיָה בֵּאֵר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּקֶרְבָּנוֹת, מִשּׁוּם
 שֶׁהֵם סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ לְהַקְרִיב לְפָנָיו, וְנִהְיִים
 מִמֶּנָּה בְּעֲלֵי הַדִּינִים, וְכֹלָם מֵתִבְשָׂמִים, וְנִמְצְאוֹת
 שְׁמֻחָה בְּכֹל.

רַבִּי אֲחָא בֵּאֵר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּשַׁעַר שְׁנֵיבְנֵיהָ
 שְׂכִינָה לְמִשְׁכָּן, כְּשֶׁנִּמְצְאוּ בְּרָכוֹת וּשְׁמֻחוֹת
 בְּכֹל, וְנִבְנְסָה הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ כֹּלָה לְחַפָּה, וְאִזּוֹ
 נִשְׁלְמוּ נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְנִאֲחִזּוּ ^(דף ד ע"ב) בְּקֶרְדֹּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ. וְהוּא שְׂכֵתוֹב ^(שמות כה) וְעָשׂוּ לִי
 מִקֶּדֶשׁ וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם, וְאִזּוֹ הִתְבְּשָׂמוּ עֲלִיוֹנִים
 וְתַחְתּוֹנִים.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, ^(שיר ב) הַנְּצַנִּים
 נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עַת הַזְּמִיר הַנִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר
 נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ. בְּפֶסוּק זֶה יֵשׁ לְהַתְּבַוְּנָה, כִּינּוּן

שְׁכַתוֹב נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, מֵה זֶה שְׁכַתוֹב נִשְׁמַע
 בְּאֶרְצֵנוּ? שְׁתֵּרֵי בְּאֶרֶץ אַחַת מִסְפִּיק. אֵלֶּה הַנְּצַנִּים
 - אֵלֹה אֹתָן הַנְּטִיעוֹת שְׁעָקֵר אֹתָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְשָׁתַל אֹתָן בְּמָקוֹם אַחֵר, וְגָדְלוּ בַּנְּטִיעָה
 בְּשִׂמּוֹצִיָּאָה פְּרָחִים.

נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, שְׁהָאֶרֶץ הִזוּ מֵתְּבַרְכֶת מֵהֶם פְּרָאוּי.
 וּמִיִּהוּ? הָאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, הָאֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה,
 אֶרֶץ וְדָאֵי. עַת הַזְּמִיר הַנִּיעַ, הָעֵת לְעַקֵּר אֶת
 שְׁלֵטוֹן גְּדוּלֵי הָעַמִּים שְׁלֵא יִשְׁלְטוּ עַל יִשְׂרָאֵל
 בְּשַׁעַה שְׁהוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן.

וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ - זֶה הָאֶרֶץ שְׁלֵמָה
 שִׁירְשׁוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ. מִי הוּא קוֹל
 הַתּוֹר? זֶהוּ הַתִּיר הָעֲלִיּוֹן שֶׁהַזְּדוּג עָמָה בְּשִׁבְנָה
 שְׁלֵמָה אֶת בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ לְמִטָּה, וְאִזּוּ הַתְּעַטֵּר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֵטְרוֹתָיו כְּמוֹ חֶתֶן עִם כְּלָה,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) צִיּוֹנָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמִּלָּךְ
 שְׁלֵמָה וְגו'.

בַּסֵּפֶר הָאֲנָדָה אָמַר, קוֹל הַתּוֹר - זוֹ תוֹרָה שְׁבַעֲלָ
 פֶּה, שֶׁתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב נִקְרָאת סֶתֶם תּוֹרָה,
 תּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶּה נִקְרָאת תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא,
 וַיִּקְרָא. זוֹ שְׁלֵמוֹת. וְזוֹ לֹא כָּהֵן, וְאֲנִי בִּאֲרָתִי כְּמוֹ
 שְׁנֵת־בְּאֵר, וְכֹה־זֶה.

בֵּיא רֵאֵה, כְּשִׁירְדָה שְׂכִינָה לַמִּשְׁכָּן, כְּתוּב כִּלְת
 מִשָּׁה, חֶסֶד ו', כִּלְת מִשָּׁה וְדֹאֵי, וּפְרָשׁוּתָה.
 אֲבָל סוּד הַדְּבָר - כִּלְת מִשָּׁה זוֹ כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל,
 וְהַכֹּל דְּבָר אַחֵר, וְלִמְלֶךְ הָעֲלִיּוֹן זֶה נֶאֱמַר. כִּיּוֹן
 שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן, עָמַד מִשָּׁה בַּחוּץ וְאָמַר, לֹא רָאוּי
 לְחַפְּנִים אֲלֵא בְּרִשׁוֹת. מִיָּד - וַיִּקְרָא אֵל מִשָּׁה. מִי
 זֶה וַיִּקְרָא? זוֹ אוֹתָהּ שֶׁחֲבִיבַת שְׁלָה הִיא, אוֹתָהּ כִּלְתָה
 שְׁכָל חֲבִיבַת בְּרִשׁוֹתָהּ. וַיִּדְבֵּר ה' אֵלָיו, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא
 קוֹל, אוֹתוֹ שֶׁאֲחוּז בּוֹ מִשָּׁה.

וַיִּקְרָא אֵל מִשָּׁה. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (ישעיה ג) מִדּוּעַ
 כָּאֲתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנָה הִקְצוֹר
 קִצְרָה יְדֵי מְפָדוֹת. אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל, שְׁכָכֵל מְקוּם
 שְׁנִמְצָאוּ, הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהֶם, וְהִקְדוּשׁ

בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל,
 זֶהוּ שְׂכֵתוֹב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׂיִשְׂרָאֵל מִשְׁלִימִים אֶת הָאֱמוּנָה
 בְּאֶרֶץ, וְיִשְׂרָאֵל הֵם שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.
 וּבְשְׂיִשְׂרָאֵל נִשְׁלָמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, בְּכִיכּוֹל הַשֵּׁם
 הַקְּדוֹשׁ נִשְׁלָם. וּבְשְׂיִשְׂרָאֵל לֹא נִשְׁלָמִים לְמַטָּה
 בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּמִתְחַיְבִים גְּלוּת, בְּכִיכּוֹל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
 לֹא שָׁלֵם לְמַעְלָה. שְׁשֻׁנֵינוּ, זֶה עוֹלָה וְזֶה יוֹרֵד.
 יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמַעְלָה עוֹלָה לְמַעְלָה - כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
 יוֹרֵדֶת לְמַטָּה. הַתְּרַחֲקוּ זֶה מִזֶּה, בְּכִיכּוֹל נִשְׁאָר
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּלִי שְׁלֵמוֹת, וְהַכֹּל מִשׁוּם שְׁכֵנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל בְּגְלוּת.

וְאֵת עַל גַּב שְׂיִשְׂרָאֵל בְּגְלוּת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נִמְצָא בִּינֵיהֶם, וּבָא וּמְקַדִּים לְבֵית הַכְּנֶסֶת,
 וְקוֹרֵא וְאוֹמֵר, (ידמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוּבְכִים אֶרְפֵּא
 מִשׁוּבוֹתֵיכֶם. וְאִין מִי שְׁיַעִיר אֶת רוּחוֹ. וְאִז
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מִדּוּעַ פָּאֲתִי וְאִין אִישׁ

קראתי ואין עונה. הקדמתי - ואין איש, ואין מי
שׁיַעִיר אֶת רוּחוֹ.

בא ראה, באותו יום שהשתכלל בית המשכן,
הקדוש פרנף הוא הקדים ושרה בו. מיד -
ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד
לאמר. וידבר ה' אליו, והודיע לו שעתידים ישראל
להטא לפניו ושיתמשכן אהל מועד הזה
בחטאייהם ולא יתקיים בידיהם. זהו שכתוב וידבר
ה' אליו מאהל מועד לאמר. מה אמר לו? מאהל
מועד, מעסקי אהל מועד שעתיד להתמשכן
בחטאי ישראל ולא יעמד בקיומו. אבל הרפואה
לזה - אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. תרי לך
הקרבנות שמגנים על הכל.

השלמה מההשמטות סימן א'

רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך. בעוד
שהיו הולכים, פגשו באותו תינוק שהיה
הולך והיה עיף. אמר לו, אני עיף שלא אכלתי
היום תהה. הוציאו להם ונתנו לו. התרחש להם

גם, וּמִצְאוּ מַעֲיָן דַּק שֶׁל מַיִם (פּתַח הָאֵלֶּיךָ) תַּחְתִּיהֶם,
וְשָׂתוּ מִמֶּנּוּ וַיֵּשְׁבוּ.

פָּתַח אֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה, לָמָּה
כָּאֵן א' זְעִירָה? מִשּׁוֹם שֶׁהִקְרִיאתָ חַיִּי לֹא
הִיָּתָה בְּשִׁלְמוֹת. מָה הַטַּעַם? שֶׁלֹּא הָיָה אֵלֶּיךָ
בְּמִשְׁכַּן וּבְאֶרֶץ אַחֲרֵת, מִשּׁוֹם שֶׁאֵינִי שְׁלֵמוֹת
נִמְצְאת אֵלֶּיךָ בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. עוֹד כָּאֵן שְׂכִינָה,
שָׁם שְׁלֵמוֹת שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה, (דְּבָרֵי הַיּוֹם-א א) אָדָם,
שֵׁת, אֲנוּשׁ. אָדָם שְׁלֵמוֹת שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה. כָּאֵן
נִקְבָּה. עוֹד, סוּף הַכְּתוּב, וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֶחָל
מוֹעֵד לֵאמֹר, מִשּׁוֹם כָּךְ א' זְעִירָה, וְעוֹד א' זְעִירָה.
מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁחָיָה יוֹשֵׁב בְּכֶסֶף, וְכֶתֶר מַלְכוּת
עָלָיו, וְנִקְרָא מֶלֶךְ עֲלִיּוֹן. כְּשִׁיזְרַד וְהוֹלֵךְ לְבֵית
עַבְדּוֹ, נִקְרָא מֶלֶךְ קָטָן. כָּךְ הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא, כָּל
זְמַן שֶׁהוּא לְמַעְלָה עַל הַכֹּל, נִקְרָא מֶלֶךְ עֲלִיּוֹן.
כִּיּוֹן שֶׁהוֹרִיד אֶת מְדוּרוֹ לְמַטָּה, הוּא מֶלֶךְ, אֲבָל
לֹא עֲלִיּוֹן כִּמוֹ בְּתַחֲלָה, מִשּׁוֹם כָּךְ א' זְעִירָה.

וַיִּקְרָא, כִּדְ שְׁנִינוּ, הַזְמִין אוֹתוֹ לְהִיכָלוֹ. מֵאֵהָל מוֹעֵד, מִיְהוּ אֵהָל מוֹעֵד? אֵהָל שְׁבוּ תְלוּוִיִּים מוֹעֵד וְחַג וְשֶׁבֶת לְמִנּוֹת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בראשית א) וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים, וְכוּ מִתְחִילִים לְמִנּוֹת אֵת הַחֹשֶׁבּוֹן, וּמִיְהוּ? הַלְבָנָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה לג) אֵהָל כֹּל יִצְעַן כֹּל יִסַּע יִתְדַתְּיוֹ לְנִצָּחַת.

לֵאמֹר, מַה זֶה לֵאמֹר? כִּדְי לְגִלוֹת, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד וַיִּפֶּה הוּא, מְשׁוּם שֶׁשְׁלֵמוֹת הוּא מְקוּם לְגִלוֹת מַה שֶׁתִּיָּה נִסְתָּר בְּפָנִים, וּבְכֹל מְקוּם לֵאמֹר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. שְׁנֵתְנָה רְשׁוֹת לְגִלוֹת, שֶׁתִּרִי תִּיָּה צְוּוִי לְלִבְנָה אוֹתוֹ הַדְּבָר מִתְמָקוֹם שֶׁעָמַד מֹשֶׁה. וַיְדַבֵּר ה' - לְמַעַלָּה, אֶל מֹשֶׁה - בְּאֶמְצַע, לֵאמֹר - בְּחוּץ (בַּסּוּף), הַמְקוּם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוֹת לְגִלוֹת.

עוֹד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מַה כָּתוּב לְמַעַלָּה? (שמות לט) וַיָּבִיאוּ אֵת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'. לָמָּה אֶל מֹשֶׁה? כִּדְ אָמְרוּ, מְשׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה רָאָה אוֹתוֹ בְּהָר,

וְהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ בְּמִרְאֵה הָעֵינַי, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (שם כו) כַּאֲשֶׁר הִרְאָה אֹתוֹ בְּהַר. כְּמִרְאֵה
 אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה וְגו'. וְכַתּוּב וּרְאָה וַעֲשֵׂה
 בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֵתָּה מִרְאֵה בְּהַר. עֲכָשׁוּ שֶׁהֵבִיאוּ
 לוֹ כִּדְי שִׁירָאָה אִם הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמְשַׁכֵּן שִׁרָאָה

(כִּדְי שִׁירָאָה הוּא אוֹתוֹ מְשַׁכֵּן שִׁרָאָה).

אֲבָל לָמָּה וַיְבִיאוּ אֶת הַמְשַׁכֵּן אֶל מֹשֶׁה? אֵלֵּא,
 לְמַלְךְ שִׁרְצָה לְבָנוֹת פְּלִטְרִין לְגַבִּירָה, צוּה
 לְאִמָּנִים: הַחֵיכֵל הָיָה בְּמָקוֹם פְּלוּנִי, וְהַחֵיכֵל הָיָה
 בְּמָקוֹם פְּלוּנִי, כָּאֵן הַמָּקוֹם לְמִטָּתָהּ, וְכָאֵן הַמָּקוֹם
 לְמִנוּחָהּ. כִּיּוֹן שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם הָאִמָּנִים, הִרְאוּ לְמַלְךְ.
 כִּיּוֹן וַיְבִיאוּ אֶת הַמְשַׁכֵּן אֶל מֹשֶׁה, בַּעַל הַבַּיִת אִישׁ
 הָאֵלֵּהִים. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְקַן הַחֵיכֵל לְגַבִּירָה, הוֹמִינָה
 אֶת הַמַּלְךְ לְאֵכָל, הוֹמִינָה אֶת בַּעַלָּהּ עִמָּהּ. מִשּׁוּם
 כִּיּוֹן וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בַּעַל
 הַבַּיִת, מַה כְּתוּב? (שם לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֵהָל
 וְנָטָה לוֹ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה. מֹשֶׁה שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת
 עָשָׂה כִּיּוֹן (מח) שֶׁאֵין רְשׁוּת לְאָדָם אַחֵר לַעֲשׂוֹת

כִּיּוֹן.

וַיִּדְבַר ה' אֵלָיו, דַּרְגָּה אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה. וְאָז,
 בְּשָׁעָה שֶׁהוֹדֵמֵן מַשֶּׁה לְהַכְנִים, אִז פָּתַח
 וְאָמַר, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מָה אָדָם כָּאֵן?
 אֵלֹא כְּשִׁמְת־תִּבְרִים הַשָּׁמַשׁ וְהַלְבָּנָה כְּאַחַד, פָּתַח
 וְאָמַר אָדָם, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב שָׁמַשׁ יֵרַח עָמַד וְכֵלָה.
 עָמַד וְלֹא עָמַדוּ.

כִּי יִקְרִיב מִכֶּם, כָּאֵן נִרְמָז, מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת
 הַקְּרָבָן שָׁלֵם, שֶׁיִּמְצְאוּ זָכָר וְנִקְבָּה, מִשְׁמַע
 מִכֶּם, שֶׁנִּמְצָא כְּמוֹ הַמֵּרְאָה שְׁלָכֶם. קְרָבָן לַה',
 שֶׁיִּקְרִיב הַכֹּל לְהַתְאָחַד כְּאַחַד מֵעֵלָה וּמִפָּתָה. מִן
 הַבְּהֵמָה, לְהִרְאוֹת אָדָם וּבְהֵמָה, וְהַכֹּל כְּאַחַד.
 מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן, אֵלּוּ הַמְּרֻכָּבוֹת שֶׁהֵן
 מְהוֹרוֹת. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יְכוּל מֵהַכֹּל,
 כִּיּוֹן מְהוֹרִים כִּיּוֹן טְמֵאִים? חֹזֵר וְאָמַר, מִן הַבְּקָר
 וּמִן הַצֹּאן וְגו'.

קְרַבְנֵכֶם?! קְרַבְנֵי הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה
 קְרַבְנֵכֶם? אֵלֹא פְּרֵאשׁוֹנָה קְרַבָּן
 לַה', וְעַכְשָׁיו קְרַבְנֵכֶם, קְרַבָּן לַה' אָדָם, קְרַבְנֵכֶם מִן

הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן, לְהִרְאוֹת יְחִוּד מִמֵּעֵלָה לְמִטָּה.
 מִמִּטָּה לְמֵעֵלָה תִּינּוּ קִרְבָּן לַה'. מִמֵּעֵלָה לְמִטָּה תִּינּוּ
 קִרְבַּנְכֶם. מִשָּׁל לְמִלֶּךְ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּגַג עֲלִיּוֹן
 לְמֵעֵלָה, וְכִסְאוֹ מְתַקֵּן עַל אוֹתוֹ תִּנּוּ, וְהַמֶּלֶךְ
 הָעֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. אָדָם שֶׁמְקַרֵּב קִרְבָּן (דוּרוֹן) לְמִלֶּךְ,
 צָרִיךְ לַעֲלוֹת מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, עַד שֶׁעוֹלָה מִמִּטָּה
 לְמֵעֵלָה, לְמָקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל, וְאִז
 יוֹדְעִים שְׁתֵּרֵי מַעְלִים דוּרוֹן לְמִלֶּךְ, וְאוֹתוֹ דוּרוֹן (שָׁל
 הַמֶּלֶךְ) מִן הַמֶּלֶךְ הוּא. יוֹרֵד דוּרוֹן מִמֵּעֵלָה לְמִטָּה,
 תֵּרֵי יוֹדְעִים שֶׁאוֹתוֹ דוּרוֹן יוֹרֵד מִלְּמֵעֵלָה לְאַהוּב
 הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא לְמִטָּה. כֶּף בַּתְּחִלָּה אָדָם, עוֹלָה
 בְּדְרָגוֹתָיו מִמִּטָּה לְמֵעֵלָה, וְזֶה קִרְבָּן לַה' מִן
 הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר. יוֹרֵד בְּדְרָגוֹתָיו מִמֵּעֵלָה לְמִטָּה,
 וְאִז קִרְבַּנְכֶם.

מִשׁוּם כֶּף, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי וְגו'.

תִּינּוּ אָדָם קִרְבָּן לַה', אֲכָלוּ יַרְעִים, תִּינּוּ מִן
 הַבְּהֵמָה וּמִן הַצֹּאן, וְאִז תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבַּנְכֶם. כָּאוּ
 רְבִי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּיָהוּ. אָמְרוּ, כָּרוּךְ
 תִּרְחֹמֶן שְׂוֵכֵינוּ לְשִׁמְעַת אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹרֵה, נָאֵה הוּא לְאוֹתוֹ תִּינּוֹק שְׁלֹא
 יָדַע אֶת כָּל זֶה, וְאֲנִי פוֹחֵד עָלָיו אִם יִתְקַיֵּם
 בְּעוֹלָם בְּגַלְלֵל זֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלָמָּה? אָמַר לוֹ,
 שְׁחַרְי יָכוֹל לְהַסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שְׂאִיז רִשׁוֹת לְאָדָם
 לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ, וְאֲנִי פוֹחֵד עָלָיו, שְׁטָרָם יִגִּיעַ לְפָרְקוֹ
 יִתְבּוֹיֵן וַיִּשְׁנִיחַ וַיַּעֲנִישׁוּ אוֹתוֹ. שָׁמַע אוֹתוֹ הַתִּינּוֹק,
 אָמַר, אֵינִי פוֹחֵד מִעַנְשׁ לְעוֹלָמִים, שְׁחַרְי בְּשַׁעֲה
 שְׁהַסְתַּלֵּק אָבִי מִן הָעוֹלָם, בְּרֹד אוֹתִי וְהַתְּפַלֵּל עָלַי,
 וַיִּדַּע אָנִי שְׂזוֹכוֹת אָבִי תִּגַּן עָלַי. אָמְרוּ לוֹ, מִי הוּא
 אָבִיךָ? אָמַר, בָּנוּ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא. לָקַחוּ אוֹתוֹ
 וְהִרְפִּיבוּ אוֹתוֹ עַל כַּתְּפֵיהֶם שְׁלֹשָׁה מִלִּין. הִלְכוּ
 וְסִדְּרוּ אֶת הַדְּבָרִים לְפָנֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן. אָמַר לָהֶם,
 וַדַּאי יִרְשֵׁת הַתּוֹרָה הוּא יִרֶשׁ, וְאַלְמָלֵא זְכוֹת אָבִיו,
 הָיָה נִעְנָשׁ מִלְּמַעְלָה, אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 לְאוֹתָם שְׁהוֹלְכִים אַחַר הַתּוֹרָה, מוֹרִישׁ אוֹתָהּ לָהֶם
 וְלִבְנֵיהֶם לְעוֹלָמִים. (ע"ב מִתְּהַשְׁמִטוֹת).

רַבִּי חֲזַקְיָה הָיָה מְצוּי לְפָנֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן. אָמַר ^ה ^{דף}
 לוֹ, ^{ע"א} זֶה שְׂנִקְרָא קַרְפָּן, קָרוֹב הָיָה צָרִיךְ
 לְהִיזוֹת, אוֹ קָרִיבוֹת. מַה זֶה קַרְפָּן? אָמַר לוֹ, הָרִי

זֶה יָדוּעַ לַחֲבֵרִים, קָרְבֵּן הוּא מֵאוֹתָם הַכֹּתָרִים
 הַקְדוּשִׁים שֶׁנִּקְרָבִים כָּלָם בְּאֶחָד וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם
 זֶה עַד שֶׁכָּלָם נִעֲשִׂים אֶחָד, בְּיַחְוֹד שָׁלֵם, לְתַקֵּן אֶת
 הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ כְּרָאוּי. וְהוּא שֶׁפְּתוּב קָרְבֵּן לַה'. קָרְבֵּן
 שֶׁל אוֹתָם כֹּתָרִים קְדוּשִׁים לַה' הוּא, לְהַתְּתַקֵּן
 הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ וּלְיַחְדוֹ כְּרָאוּי כִּדְרֵי שְׂמִימָצְאוֹ רַחֲמִים
 בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהַשֵּׁם הַקְדוּשׁ שֶׁהִתְעַטַּר בְּעֶטְרוֹתָיו
 לְבִשָּׁם אֶת הַכֹּל.

וְכָל זֶה כִּדְרֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים וְלֹא לְעוֹרֵר דִּין. וּמִשּׁוֹם
 כִּדְרֵי לַה' הוּא, וְלֹא לְאֱלֹהִים. לַה' - אָנּוּ
 צְרִיכִים לְעוֹרֵר רַחֲמִים, וְלֹא לְאֱלֹהִים. אָנּוּ רוֹצִים
 רַחֲמִים וְלֹא דִין. אָמַר, אֲשֶׁרֵי חֶלְקִי שֶׁשָּׂאֵלְתִי
 וְהִרְוַחְתִּי אֶת תְּדַבְרִים תִּלְלוּ, וְזֶהוּ בִּירוֹר תְּדַבֵּר.
 אֲבָל תְּרֵי כְּתוּב, (תהלים נא) וּבְחִי אֱלֹהִים רוּחַ נְשִׁפָּרָה
 לֵב נְשִׁפָּר וְנִדְבָּחָה אֱלֹהִים לֹא תִבְּוֹת. וּבְחִי אֱלֹהִים
 כְּתוּב, וְלֹא וּבְחִי ה'.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כִּדְרֵי זֶה, קָרְבֵּן אֱלֹהִים לֹא כְּתוּב,
 אֲלָא וּבְחִי אֱלֹהִים. וְלִכֵּן שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן,

שְׁתֵּרֵי זְבִיחָהּ הִיא בְּשִׁבִיל אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הֵצֵד שָׁל
הַגְּבוּרָה שְׂתֵּבֶשֶׂם וַיִּשְׁבֵּר אֶת רוּחַ הַדִּין, וַיַּחְלֹשׁ
הַדִּין, וַיִּתְגַּבְּרוּ רַחֲמִים עַל דִּין. וְעַל כֵּן זָבַחִי אֱלֹהִים,
לְשִׁבֵּר אֶת הַכֹּחַ וְהַתְּקוּף שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה, שְׂפָתוֹב
רוּחַ נְשַׁפְּרָה, שְׂתֵּתֶינָה אוֹתָהּ רוּחַ הַתְּקִיפָה נְשַׁפְּרָה,
וְלֹא יִתְגַּבֵּר רוּחָהּ וְכֹחָהּ וְתִקְפָּתָה. וְאִזּוֹ אָדָם צָרִיךְ
לְעֹמֵד עַל הַמּוֹצֵת בְּרוּחַ נְשַׁפְּרָה, וַיִּתְבַּיֵּשׂ בְּמַעֲשָׂיו,
בְּדֵי שְׂתֵּתֶינָה אוֹתָהּ רוּחַ תְּקִיפָה שְׂבוּרָה, וְהַכֹּל בְּדֵי
שְׂתֵּדִין יִתְבַּשֵּׂם, וַיִּתְגַּבְּרוּ הַרַחֲמִים עַל הַדִּין.

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבָּן לַה'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
כִּךְ תִּהְיֶה לוֹ לְכַתֵּב הַפְּסוּק תִּזְוָה: אָדָם כִּי
יִקְרִיב קֶרְבָּן לַה'. מַה זֶה מִכֶּם? לְהוֹצִיא אֶת אָדָם
הַרְאֵשׁוֹן שֶׁהַקְּרִיב קֶרְבָּן בְּשַׁבְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הָעוֹלָם, וְהִרִי פִרְשׁוּתָהּ, וְכֵאן כָּתוּב מִכֶּם, הָאָדָם
תִּזְוָה, לְהוֹצִיא אָדָם אַחֵר שְׁלֵא תִּהְיֶה מִכֶּם. אָמַר לוֹ
רַבִּי שְׂמַעוֹן, יָפָה אֲמַרְתָּ, וְכִךְ זֶה.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (שם מח) שִׁיר מְזוֹמָר לְבָנֵי קִנְחָה.
הַשִּׁיר תִּזְוָה הִיא תְּשַׁבַּחַת מְעַלָּה עַל כָּל

שָׁאֵר הַתְּשֻׁבּוֹת שָׁזָכוּ לְשִׁבְחָ אוֹתוֹ בְּנֵי קִרְחָ.
שִׁיר מְזֻמָּר - תְּשֻׁבַּת עַל תְּשֻׁבַּת, תְּשֻׁבַּת
שְׂמֵת־חֶלְקֵת לְשִׁתֵּי תְשֻׁבּוֹת.

וְזָכוּ בְּנֵי קִרְחָ לְשִׁבְחָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהִשְׁבַּח
שָׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם אוֹמְרִים. וַיְמָה הוּא?
שְׂכָתוֹב (שם) גְּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ
הַר קָדְשׁוֹ. מִתִּי נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוֹל?
בְּזִמְן שְׂכָנֵסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת עִמּוֹ. זְהוּ שְׂכָתוֹב
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, הוּא גְּדוֹל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר
אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מָה עוֹשֶׂה כָּאֵן אֱלֹהֵינוּ? אָמַר
לוֹ, כִּי זֶה וְדָאֵי, הָעִיר הַזֹּאת הִיא יְרֵאֵת
אֱלֹהֵינוּ, (בְּחָה) וְתִשְׁבַּחֲתָהּ שָׁל יִשְׂרָאֵל הִיא. מַה
מִשְׁמָע? נִשְׁמָע שְׁמֻלָּךְ בְּלִי גְבִירָה אֵינוּ מְלָךְ, וְאֵינוּ
גְּדוֹל וְאֵינוּ מְהֻלָּל. וְלָכֵן כָּל מִי שְׁלֹא נִמְצָא זָכָר
וְנִקְבָּה, אֶת כָּל הַשְּׁבַח מְסִירִים מִמֶּנּוּ וְאֵינוּ בְּכָלֵל
שָׁל אָדָם. וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׁאֵינוּ כְּדָאֵי לְהַתְּבַרְךָ.

כְּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָדוֹל מְכֹל בְּנֵי קָדָם. שְׁנֵינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא, שֶׁשֶׁבֶת זִנְגוּ הִיָּתָה כְּמוֹתוֹ בְּיִרְאֵת הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא, וּמִהֲצַד שֶׁל אֲשֶׁתוֹ נִקְרָא גָדוֹל. אֵיךְ כָּאן, גָּדוֹל ה' וּמִהֲלָל מְאֹד. וּבְמָה הוּא גָדוֹל? חֹדֵר וְאָמַר, בְּעִיר אֲלֵחֵינוּ חַר קְדָשׁוֹ.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ הַתְּשַׁבַּחַת חִזוּ בַּשָּׁנִי. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא כְּתוּב כִּי טוֹב בַּשָּׁנִי? מִשּׁוּם שְׁעֵתִידִים לְהַפְרָה, וְסוּד הַדְּבָר - (בראשית ב) לֹא טוֹב הַיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. בְּזִמְנֵי שֶׁהוּא לְבַדּוֹ, כְּתוּב לֹא טוֹב. וְלָכֵן לֹא כְּתוּב כִּי טוֹב בַּשָּׁנִי.

גָּדוֹל ה' וּמִהֲלָל, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ. יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל הַזִּיּוּג שֶׁלָּהֶם. יִפֶּה נוֹף - זֶה הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא, וְזֶה צְדִיק, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, אִזּוֹ הִיא שְׂמֵחַת הַכֹּל, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבַרְכָת.

אַלְהִים בְּאֲרַמְנוּתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׁנֵב וְגו' - אֵלֵינוּ הֵם נִצַּח וְתוֹרָה, (דף ה ע"ב) שִׁשָּׁם הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל

כָּל הַבְּרֵכוֹת, הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל שְׂמֹחָה. מִשָּׁם יוֹצֵאת
עַל יְדֵי הַדְּרָגָה הַזֹּאת שֶׁנִּקְרְאת צְדִיקָה, וְשָׁם הַתְּכַנְסוֹ
הַבְּרֵכוֹת לְבִישׁ אֶת הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה וְלִהְתַּכְרֵךְ
מִשָּׁם. כִּי הִנֵּה הַמַּלְכִים נוֹעְדוּ - יֵאלוּ כָּל כְּתֵרֵי
הַמַּלְךְ בְּכָלל אַחַד, וְלִמְקוֹם אַחַד הַדְּבָרִים הַלְלוּ
עוֹלָיִם.

בֵּיא רֵאָה, בְּשַׁעַה שְׂאֵדָם מְתִקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו עַל יְדֵי
קְרָבָן, הַכֹּל מִתְּבִישָׁם וְנִקְרָב וְנִקְשָׁר זֶה בְּזֶה
בְּיַחְוֹד שָׁלֵם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. כִּי
יִקְרִיב לְקֹשֶׁר אֶת הַדְּבָרִים כְּרֵאוּי.

בֵּיא רֵאָה, אָדָם כִּי יִקְרִיב, לְהוֹצִיא אֶת מִי שֶׁלֹּא
נִשְׂאָ, שְׁתֵּרֵי קְרָבָנוּ אֵינּוּ קְרָבָן, וּבְרֵכוֹת לֹא
נִמְצְאוֹת אֲצִלּוֹ (עַל יְדֵי), לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה.
מִמִּשְׁמַע שְׂפָתוֹב אָדָם כִּי יִקְרִיב, שׁוֹנֶה כָּאֵן, שְׂאֵינּוּ
אָדָם, וְאֵינּוּ בְּכָלל שֶׁל אָדָם, וְשְׂכִינָה אֵינָה שׁוֹרָה
עָלָיו מִשׁוֹם שֶׁהוּא פָּגוּם, וְנִקְרָא בַּעַל מוֹם, וּבַעַל
מוֹם מְרַחֵק מִן הַכֹּל, כָּל שְׂפָן לְמוֹפֵחַ לְהַקְרִיב
קְרָבָן.

וְנָדַב וַאֲבִיהוּא מוֹכִיחִים, שְׁכַתּוֹב (ויקרא י) וַתֵּצֵא
 אִשׁ מִלְּפָנַי ה'. וּמִשׁוֹם כֶּךָ כָּתוּב, אָדָם כִּי
 יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לְה'. אָדָם שֶׁנִּמְצְאוּ זָכָר וּנְקֵבָה,
 זֶה רְאוּי לְהִקְרִיב אֶת הַקִּרְבָּן הַזֶּה וְלֹא אֲחֵר.

וַאֲמַר רַבִּי אֲבָא, אֵף עַל גַּב שְׂפֵארוֹהָ אֶת נָדַב
 וַאֲבִיהוּא כְּדָבָר אֲחֵר, כֶּךָ הוּא וְדַאֵי. אֲכָל
 קְטֹרֶת הִיא עֲלִיזוֹנָה מִכָּל הַקִּרְבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
 שֶׁעֲלֶיהָ מִתְּבָרְכִים עֲלִיזוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, וְהַקִּרְבָּן הַזֶּה
 שֶׁהוּא מַעַל לְכָל הַקִּרְבָּנוֹת לֹא רְאוּיִים הֵם לְקָרְבוֹ,
 שֶׁהֲרִי לֹא נִשְׁאוֹ, לְקִרְבָּן לֹא הָיוּ רְאוּיִים, כָּל שֶׁכֵּן
 לְדָבָרִים עֲלִיזוֹנִים שֶׁיִּתְּבָרְכוּ עַל יָדָם.

וְאִם תֹּאמַר, וַתֵּצֵא אִשׁ מִלְּפָנַי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם,
 לָמָּה? לְאָדָם שֶׁבָּא לְפָנַי הַגְּבִירָה לְבִשָּׁר לָהּ
 שֶׁהֲרִי הַמֶּלֶךְ בָּא לְבֵיתָהּ, וַיִּשְׁרַח עִם הַגְּבִירָה לְשִׂמְחָה
 עִמָּה. בָּא לְפָנַי הַמֶּלֶךְ, רָאָה הַמֶּלֶךְ שֶׁאֹתוֹ אָדָם
 הוּא בַּעַל מוֹמִים. אָמַר הַמֶּלֶךְ: אֵינִן זֶה כְּבוֹדִי שֶׁעַל
 יְדֵי הַפְּגוּם הַזֶּה אֶפְנֵם אֶל הַגְּבִירָה. בֵּינֵן כֶּךָ הַתְּקִינָה
 הַגְּבִירָה אֶת הַבַּיִת לַמֶּלֶךְ. בֵּינֵן שֶׁרָאָתָה שֶׁהַמֶּלֶךְ

הָיָה מְזֻמָּן לָבֵא אֵלֶיהָ, וְאוֹתוֹ אָדָם גָּרַם שֶׁהַמֶּלֶךְ יִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה, אִזְ צוֹתָהּ הַגְּבִירָה לַחֲרֹג אֶת אוֹתוֹ אָדָם.

כִּי בְּזִמְן שֶׁנִּכְנְסוּ גָדַב וַאֲבִיהוּא וּקְטָרֵת בִּידֵיהֶם, שָׁמְחָה הַגְּבִירָה, וְהִתְתַּקְּנָה לְקַבֵּל אֶת הַמֶּלֶךְ. בִּיּוֹן שֶׁרָאָה הַמֶּלֶךְ אוֹתָם אֲנָשִׁים פְּגוּמִים, בְּעֵלְי מוֹמִים, לֹא רָצָה הַמֶּלֶךְ שְׁעַל יָדָם יָבֵא לְשָׂרוֹת עֲמָה, וְהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה הַמֶּלֶךְ. כְּשֶׁרָאָתָה הַגְּבִירָה שֶׁבְּגִלְגָּלָם הִסְתַּלֵּק הַמֶּלֶךְ מִמֶּנָּה, מִיד - וַתֵּצֵא אִישׁ מִלְּפָנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם.

וְכָל זֶה מְשׁוּם שְׂמִי שְׂלֵא נִשְׂא הוּא פָּגוּם. בְּעֵלְי מוֹמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, קָרְשָׁת הַמֶּלֶךְ מִסְתַּלְקָת מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרָה בְּפָנָם. וְלִכֵּן כָּתוּב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן. מִי שֶׁנִּקְרָא אָדָם - יִקְרִיב. וְכִי שְׂלֵא נִקְרָא אָדָם - לֹא יִקְרִיב.

מִן הַבְּהֵמָה - כָּלָל. מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן - פָּרָט. אַחַר כֵּן אֵלוֹ שְׂפָשָׁרִים לֶאֱכֹל, וְשְׂלֵא כְּשָׂרִים

לְאַכִּילָהּ אָסוּר לְהִקְרִיב. וּלְמָקוֹם אַחֵר הִסְתַּלְקוּ
 אוֹתָם שְׂכָשְׁרִים וְאוֹתָם שְׂלֵא כְשָׁרִים.

אִם עָלָה קָרְבָּנוֹ. רַבִּי תִיַּיָא פִּתְחָה, (ישעיה נה) כִּי לֹא
 מִחֲשַׁבְתִּי מִחֲשַׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם דְּרָכֵי. כִּי
 לֹא מִחֲשַׁבְתִּי מִחֲשַׁבוֹתֵיכֶם, מִחֲשַׁבְתִּי כְּתוּב חֶסֶד
 בְּלֹא ו'. בֹּא רְאֵה, מִחֲשַׁבְתִּי הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא הוּא
 עֲלִיוֹנָה וְרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ מִחֲשַׁבְתִּי
 הַתַּפְּשֻׁטִים דְּרָכִים וְשִׁבְלִים לְהַמְצִיא הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ
 וּלְתַקְּנוֹ בְּתַקּוּנָיו כְּרֵאוּי. וּמֵאוֹתָהּ מִחֲשַׁבְתִּי נִשְׁפָּעַת
 וַיּוֹצֵאת הַשְּׁקֵאת גֵּן הָעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל.
 וּמֵאוֹתָהּ מִחֲשַׁבְתִּי קִנְיִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.
 וּמֵאוֹתָהּ מִחֲשַׁבְתִּי נִמְצְאת תּוֹרָה שְׂכַכְתָּב וְתּוֹרָה
 שְׂכַעַל פֶּה.

מִחֲשַׁבְתִּי הָאָדָם הוּא הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ
 מִחֲשַׁבְתִּי מִתַּפְּשֻׁטִים דְּרָכִים וְשִׁבְלִים
 לְהַסִּיט אֶת דְּרָכָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
 וּמֵאוֹתָהּ מִחֲשַׁבְתִּי שׁוֹפְעַת וַיּוֹצֵאת וְהִמַּת הַיִּצָּר
 הָרַע לְהַרְעֵ לוֹ וְלִכְלֹל. וּמֵאוֹתָהּ מִחֲשַׁבְתִּי נִמְצְאת

עֲבֹרוֹת, חַטָּאוֹת וְזִדּוֹנוֹת, עֲבוּרָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיּוֹת
 וְשִׁפְיֹבוֹת דָּמִים. וְעַל זֶה, כִּי ^(דף ו ע"א) לֹא מִחֲשַׁבְתִּי
 מִחֲשַׁבוֹתֵיכֶם.

וּמִשּׁוֹם כֶּךָ בְּרֹאשׁ הַכֹּל כְּתוּב, אִם עָלָה קָרְבָּנוֹ.
 מִן הַבָּקָר, וְלֹא בָקָר, וּמִי הוּא? הוּא פֶר
 בֶּן בָּקָר, שֶׁהוּא זָכָר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִן הַבָּקָר סֶתֶם, וְחֹזֵר וּפְרֵשׁ -
 זָכָר תָּמִים יִקְרִיבוּנוּ, זָכָר וְלֹא נִקְבָּה, שְׁחֵרִי
 זָכָר נוֹדֵעַ לְמַעְלָה וּנִקְבָּה נוֹדֵעַת לְמַטָּה. וְכֵן מִן
 הַצֹּאן וּמִן הַכְּבָשִׁים וּמִן הָעִזִּים.

מִי שֶׁבָּאִים לְעוֹלָה - כֻּלָּם זָכָר, וְלֹא נִקְבָּה, מִשּׁוֹם
 שְׁעוֹלָה עוֹלָה עַל הַלֵּב, עַל הַלֵּב וְדַאי, וְנוֹדֵעַ
 מִי שְׁעוֹמֵד עַל הַלֵּב. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ עוֹלָה לְמַעְלָה,
 וְכֻלָּם זָכָרִים. וְלָכֵן פֶּתַח הַכְּתוּב בְּרֹאשׁ בְּעוֹלָה
 יוֹתֵר מִכֹּל שְׂאֵר הַקְּרָבָנוֹת, שְׁחֵרִי הַמִּחֲשָׁבָה הִיא
 הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּךָ, בְּמָקוֹם שֶׁל מִחֲשָׁבָה שֶׁל
 מַעְלָה צָרִיךְ לְהַקְרִיב. לָמָּה לְמַטָּה יוֹתֵר? לֹא

הָיָה בְיָדוֹ. כָּא לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, הֲרֵאשׁ
 שָׁל הַכֹּל הוּא מִחֻשְׁבָּה, וְסִיּוּם שָׁל אוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה
 מָקוֹם שְׁנִקְרָא בְּקָר, וּמִיָּהוּ? אוֹתוֹ סִיּוּם הַגּוֹף
 שְׁמִבְשָׁם אֶת הַנִּקְבָּה. כִּד מִחֻשְׁבָּה שָׁל אָדָם רֵאשׁ
 שָׁל הַכֹּל. הַסִּיּוּם שָׁל אוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה, כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה
 מַעֲשֶׂה, מִתִּי? בְּבִקָּר. וְהוּ שְׁכַת־טוֹב (מִיבַח ב) הוּי חֻשְׁבֵי
 אָוֶן וּפְעֻלֵי רָע. אֵימַתִּי? עַל מִשְׁכַּבוֹתֶם בְּאוֹר הַבִּקָּר
 יַעֲשׂוּהָ. וְעַל כֵּן לְאוֹתוֹ מָקוֹם שָׁל מִחֻשְׁבָּה,
 הַמִּחֻשְׁבָּה עוֹלָה, וְהַמַּעֲשֶׂה מִתְקַרֵּב לְסִיּוּם
 הַמִּחֻשְׁבָּה וְדָא.

רַבִּי אֲחָא הָיָה הוֹלֵךְ בְּבִדְרָה, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יְהוּדָה.
 עַד שְׁחָיו הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה
 שְׁשָׁנֵינוּ בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל, בְּתוֹלָה שְׁתֵּת־בְּרָכָה מִן
 שְׁבַע (מִיִּשְׂרָאֵל), שְׁנִקְרָאתָ בַת שְׁבַע, וּפְרִשׁוּהָ בְּכַמָּה
 מְקוֹמוֹת. וּבְתוֹלָה לְמִטָּה יִרְשָׁה שְׁבַע בְּרָכוֹת
 בְּגִלְגָּלָה. וְהָרִי כְּתוּב, וְאַתָּה כֵּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל
 בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל, וְדָא עֲלֶיהָ נֶאֱמַר, עַל כְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל. וְזֶה קִנְיָה מִתְּכַל, שְׁכַת־טוֹב (עֲמוּס ה) נִפְלָה לֹא
 תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שְׂאֲמָרוֹ כָּל

הַחֲבֵרִים בְּדָבָר זֶה הוּא יָפֵה. אֲבָל אִם הַפְּרָשָׁה
נִשְׁמְרָה בְּדַרְדָּךְ שָׁל נְחֻמָּה, הֵינְנו אֹמְרִים כִּי, אֲבָל
בְּקִינָה הוּוּ נֶאֱמַר, וַתִּרֵי הַכֶּתוּב מוֹכִיחַ כִּי.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כִּי זֶה, וַתִּרֵי הָיָה קָשָׁה לִי אֹתוֹ
דָּבָר יוֹתֵר מִהַכֹּל, וּבֵאֵנוּ אֶל רַבִּי שְׁמַעוֹן
בְּחֻשְׁבוֹת פָּנִים. אָמַר לִי, מִמְּרִיאָה פְּנִיךָ נוֹדַע מֵהַ
שֶׁבְּלִבְךָ. אָמַרְתִּי לוֹ, וַדַּאי שֶׁפְּנֵי וְלִבִּי שְׂוִים. אָמַר
לִי, אָמַר לִי דְבָרְךָ. אָמַרְתִּי לוֹ, כֶּתוּב נִפְלָה לֹא
תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלֵת יִשְׂרָאֵל. מִי שֵׁשׁ לוֹ רִגְזוֹ
בְּאִשְׁתּוֹ וַיִּצְאָה מִמֶּנּוּ, לֹא תִחֲזַר לְעוֹלָמִים. אִם כִּי,
אִוִי לְפָנִים שֶׁנִּדְּשׁוּ עִמָּה. אָמַר לִי, וְלֹא מִסְפִּיק לְךָ
מֵה שֶׁאָמְרוּ כָּל הַחֲבֵרִים? אָמַרְתִּי, תִּרֵי שְׁמַעְתִּי
דְּבַרְיָהֶם, שֶׁהָיוּ מֵאַהֲבָה, וְלֹא מִתִּישְׁבִּים בְּלִבִּי.

אָמַר, כָּל מֵה שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים יָפֵה וְנֶאֱמַר, אֲבָל
אִוִי לְדוֹר כְּשֶׁהָרוּעִים אֵין נִמְצְאִים, וְהַצֵּאֵן
סוֹטִים וְהוֹלְכִים, וְלֹא יוֹדְעִים לְאִיזָה מְקוֹם הוֹלְכִים,
לֹא יִמִּינָה וְלֹא שְׂמֵאלָהּ. וַדַּאי שֶׁפְּסוּק זֶה צָרִיךְ

לְהַכִּיר, וְכֹלֶם גְּלוּיִים לְאוֹתָם שְׂרֹאִים בְּדַרְךְ
הַתּוֹרָה בְּדַרְךְ אֶמֶת.

בֹּא רֵאֵה, בְּכֹל הַגְּלוּיֹת שֶׁנָּלוּ יִשְׂרָאֵל, לְבַלֵּן שָׁם
זְמַן וְקֶזֶז, וּבְבַלֵּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׂבִים
לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבְתוֹלַת יִשְׂרָאֵל הִיָּתָה שְׂבָה
לְמִקְוָמָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּזְרַע עָלֶיהָ. וְעַכְשָׁיו בְּגִלוֹת
הָאֲחֵרוֹנָה הַזֹּאת אֵינֶנּוּ כֹה, שֶׁחֲרִי לֹא לֹא תָשׁוּב כֹּךְ
כְּמוֹ בַּפְּעָמִים הָאֲחֵרוֹת. וְהַפְּסוּק הַזֶּה מוֹכִיחַ,
שֶׁכִּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל.
נִפְלָה וְלֹא אוֹסִיף לְהַקִּימָה לֹא כְּתוּב.

מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁרָגַז עַל הַגְּבִירָה וְזָרַק אוֹתָהּ מֵהִיכָלוֹ
לְזִמְנֵי יְדוּעַ. כְּשֶׁהָיָה מְגִיעַ אוֹתוֹ זְמַן, מִיַּד
הַגְּבִירָה הִיָּתָה נִכְנָסֶת וְשָׂבָה לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ, וְכֵן פַּעַם
אַחַת וּשְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים. לַפְּעַם הָאֲחֵרוֹנָה
הַתְּרַחֲקָה מֵהִיכָל הַמֶּלֶךְ, וְהִשְׁלִיךְ אוֹתָהּ הַמֶּלֶךְ
מֵהִיכָלוֹ לְזִמְנֵי רְחוֹק. אָמַר הַמֶּלֶךְ, הַפְּעַם הַזֶּה אֵינֶנּה
כְּשֶׁאֵר הַפְּעָמִים שֶׁהָיָה תִּחְזֹר לְפָנָיו כֹּךְ, אֶלָּא אֲנִי
אֵלֶךְ עִם כָּל בְּנֵי הִיכָלִי וְאֶבְקַשׁ אוֹתָהּ.

בַּשְּׁהִיָּע אֵלֶיךָ, רָאָה אֹתָהּ שְׁהִיָּתָה שׁוֹכֶכֶת
 בְּעֶפְרָי. מִי רָאָה אֶת כְּבוֹד הַגְּבִירָה
 בְּאוֹתוֹ ^(דף ו ע"ב) זְמַן וְאֵת בְּקָשׁוֹת הַמֶּלֶךְ בְּנִגְדָה, עַד
 שְׁהַמֶּלֶךְ אוֹחֵז אוֹתָהּ בְּיָדוֹ וּמְקִיִּם אוֹתָהּ, וּמְבִיא
 אוֹתָהּ לְהִיכָלוֹ, וְנִשְׁפָּע לָהּ שְׁלֵא יִפְרֹד מִמֶּנָּה
 לְעוֹלָמִים וְלֹא יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ.

כִּי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - כָּל זְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
 בְּנִלוֹת, בַּשְּׁהִיָּע מִנִּיעַ הַזְּמַן, הִיא בָּאָה וְחוֹזֶרֶת
 לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעִכְשָׁו בְּנִלוֹת הִזוּ לֹא כִּי, אֲלֵא
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחֵז בְּיָדֶיהָ וְיִקְיִם אוֹתָהּ וְיִתְפָּיִם
 עָמָה וְיֵשִׁיב אוֹתָהּ לְהִיכָלוֹ. וּבֹא תִרְאֶה שְׁכָרָה זֹה,
 שְׁחֲרִי כְּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל זֶה כְּתוּב,
^(עמוס ט) בַּיּוֹם תִּהְיֶה אֲקִיִּם אֶת סִבַּת דָּוִד הַנִּפְלָת.
 הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כְּמוֹ בַּפְּעֻמִּים הָאֲחֵרוֹת, אֲבָל
 אֲנִי אֲקִיִּם אוֹתָהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב, בַּיּוֹם תִּהְיֶה אֲקִיִּם
 אֶת סִבַּת דָּוִד הַנִּפְלָת, אֲנִי אֲקִיִּם אֶת סִבַּת דָּוִד.
 מִי זֶה סִבַּת דָּוִד? זֶה בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. הַנִּפְלָת, כְּמוֹ
 שְׁכָרָה נִפְלָה. וְזֶהוּ כְּבוֹדָה שֶׁל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל
 וְתִשְׁבַּחְתָּהּ, וְזֶה לְמַדְּנוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַדַּאי דְּבִרְתָּ עַל לְבִי וְהִתְיַשְׁבּ, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדָּבָר. וְזֶה הוּלָךְ כְּמוֹ דָּבָר אֶחָד שֶׁשָּׂמַעְתִּי וְשָׁכַחְתִּי, וְעַכְשָׁו הִרְוַחְתִּי אוֹתוֹ. שֶׁשָּׂנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר, (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעַפְרֵי קוֹמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם. כְּמִי שֶׁאֲחִזוּ בְּיַדִּי חֲבֵרוֹ וַיֹּאמֶר: הַתְּנַעֲרִי, קוֹם! כֶּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחֵז בְּהַ

וַיֹּאמֶר: הַתְּנַעֲרִי, קוֹמִי!

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶחָא, וְכֶךָ כָּל אוֹתָם בְּנֵי הַיֵּבֶל הַמְּלָךְ פּוֹתְחִים בְּלִשׁוֹן זֶה. זֶהוּ שֶׁפָּתוּב (שם ט) קוֹמִי אוּרִי כִּי בָּא אוּרָךְ, תִּרִי הַמְּלָךְ כָּאֵן, וַדַּאי שֶׁאֵזוּ הוּא הַכְּבוֹד שְׁלָה, וְשָׂמַח הַכֹּל בְּשֶׁהַמְּלָךְ מִתְּפִיִם עֲמָה. (פְּתוּב (מַלְכִים-א א) וַתֵּבֵא בַת שֶׁבַע אֶל הַמְּלָךְ הַחֲדָדָה, כְּמוֹ זֶה) כָּכָל אוֹתָן הַפְּעָמִים הִיא בָּאָה אֶל הַמְּלָךְ וְעוֹמְדָת לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁפָּתוּב (מַלְכִים-א א) וַתֵּבֵא לְפָנָי הַמְּלָךְ, וַתַּעֲמֵד לְפָנָי הַמְּלָךְ. אֲבָל בַּפְּעַם הַזֶּה לֹא כֶּךָ, אֶלָּא הַמְּלָךְ יֵלֵךְ אֵלָיָה וַיִּתְּפִיִם עֲמָה וַיֵּשֵׁב אוֹתָהּ לְהִיכָלוֹ. זֶהוּ שֶׁפָּתוּב הִנֵּה מֶלֶךְךָ יָבֵא לָךְ, וַדַּאי, וְלֹא אֵת אֵלָיו. יָבֵא לָךְ, לְפָנִים אוֹתָךְ. יָבֵא

לָהּ, לְהַקִּים אוֹתָךְ. יָבֹא לָךְ, לְהַשְׁלִים אוֹתָךְ בְּכֹל.
יָבֹא לָךְ, לְהַכְנִים אוֹתָךְ לְהִיכָלוֹ וּלְהַזְדַּיֵּג עִמָּךְ וְזוּג
עוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַרְשֶׁתֶּיךָ לִי כְּאַמוֹנָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגַשׁ בָּהֶם רַבִּי אֲפָא. אָמְרוּ,
הֲרֵי בַּעַל הַחֲכָמָה בָּא, נִקְבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.
כְּשֶׁקָּרְבוּ אֵלָיו, הִשְׁתַּמֵּט מִהֶאֱכָף שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עָלָיו,
וַיֵּרֵד אֲלֵיהֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (שמות יט) וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק
מְאֹד וְגו'. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר, כָּאֵן נִחְלָקוּ
סְפָרֵי הָרֵאשׁוֹנִים, וּבְכֹלם בְּדָבָר אֶחָד נִתְקַעוּ. יֵשׁ מִי
שֶׁאֹמֵר, קוֹל הַשֹּׁפָר - שְׁנַיִם. קוֹל - אֶחָד. הַשֹּׁפָר
- שְׁנַיִם. וְדִיֵּק זֶה מִשְׁלָא כְּתוּב וַיְהִי הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ
וְחֹזֵק, אֲלָא קוֹל הַשֹּׁפָר, קוֹל שְׂיוּצָא מִהַשֹּׁפָר,
שֶׁנֶּאֱמַר נִקְרָא שׁוֹפָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) יִתְקַע
בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְזָהוּ שׁוֹפָר גָּדוֹל שֶׁכֵּן יוֹצְאִים
הַעֲבָדִים לְחֵרוֹת עוֹלָמִים, וְהֲרֵי פִּרְשׁוּהָ.

וַיֵּשׁ מִי שֶׁשׁוֹנֶה וּמְדִיֵּק שֶׁהֵבֵל אֶחָד, מִשׁוּם שֶׁכְּתוּב
קוֹל הַשֹּׁפָר, הַקּוֹל שֶׁנִּקְרָא שׁוֹפָר. וּבְמִנִּין לָנוּ

שְׁנֵקְרָא קוּל? מִמָּה שְׁפָתוֹב (דברים ה) קוּל גְּדוּל וְלֹא יִסָּף, וְהַקוּל הַגְּדוּל הָיָה נִקְרָא שׁוֹפֵר. וְעַל כֵּן, קוּל הַשְּׁפָר הוּלֵךְ פָּתוֹב. לָאֵן הוּלֵךְ? אִם תֵּאמַר לְהַר סִינַי אִו לְיִשְׂרָאֵל, אִו יוֹרֵד הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלֶּא הַתּוֹרָה יֵצֵאָה מִכָּאֵן. וּמִהַמָּקוֹם הָיָה, שְׁחִוָּא הַכָּלָל שֶׁל כָּל שְׁאָר הַקּוּלוֹת, נִתְּנָה, וּבְשִׁים־תַּכְּלוּ בְּדִבְרִים, הַכָּל אֶחָד.

וְלָכֵן הַלּוּחֹת הֵרָאשׁוּנִים הָיוּ רְשׁוּמִים מִהַמָּקוֹם הָיָה, וְזֶהוּ סוּד הַדְּבָר, שְׁפָתוֹב (שמות לב) חֲרוֹת עַל הַלְּחָת. אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֵלֶּא חֲרוֹת, חֲרוֹת מִמָּשׁ, מָקוֹם שְׁכָל הַחֲרוֹת תִּלּוּיָהּ כּוּ. וּבֵא רְאֵה, אִין לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה שְׁאוּמְרִים כָּל הַחֲבָרִים זֶה כָּךְ וְזֶה כָּךְ, שְׁלֹא הוּלֵךְ הַכָּל לְמָקוֹם אֶחָד וּמִתְכַּנֵּם לְמַעַן אֶחָד.

הוּלֵךְ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֵל הַיָּם, וּכְתוּב הַכָּל הוּלֵךְ אֵל מָקוֹם אֶחָד. וְחֻק מְאֹד - כְּמוֹ שְׁשִׁנִּינוּ, כְּלִי מִחֻזֵּק אַרְבָּעִים סָאָה. וְחֻק מְאֹד - שְׁאִין לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה

חָלַשׁ אִוּ שָׁבוּר, שְׁכַפְּשֵׁתֶם תִּכְּלֹ וְתִכְּבִיר אֹתוֹ, שְׁלֹא
 תִּמְצָא אֹתוֹ חָזֵק כְּפִטְיֵשׁ שְׁשׁוּבֵר סְלָעִים. וְאִם זֶה
 חָלַשׁ - זֶה מִמָּוָה, כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּתָהּ, שְׁכַתּוּב (דברים לב)
 כִּי לֹא דָבָר יֵרַק הוּא, וְאִם יֵרַק הוּא - מִכֶּם הוּא.

וְעַל זֶה וְחֹזֵק מְאֹד. (דף ז ע"א)

כְּתוּב, (שמות יט) מִשֶּׁה יִדְבֵּר וְהֵאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל.
 בְּמָקוֹם הַזֶּה נִכְלְלוּ דְבָרִים עֲלִיּוֹנִים, הִרִי
 פְּרִשׁוּתָהּ וְהֵאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, בְּקוֹלוֹ שֶׁל מִשֶּׁה,
 בְּאֹתוֹ קוֹל שְׁאוּחֵז בּוֹ מִשֶּׁה. כָּאֵן יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה,
 שְׁתֵּרֵי הַפּוֹף הָיָה, שְׁכַתּוּב (שם ט) וַיִּדְבֵּר אֱלֹהִים,
 וְכֵאֵן כְּתוּב מִשֶּׁה יִדְבֵּר.

אֱלֹא יֵשׁ אוֹמְרִים, מִשׁוּם שְׁכַתּוּב וַיֹּאמְרוּ אֵל מִשֶּׁה
 דְּבַר אֶתָּה עֲמָנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל יִדְבֵּר עִמָּנוּ
 אֱלֹהִים. וְעַל זֶה מִשֶּׁה יִדְבֵּר, וְהֵאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ. מִשׁוּם
 שְׁלֹא נִמְצָא דְבַר בְּתוֹרָה מִפִּי מִשֶּׁה לְבַדּוֹ, וְזֶהוּ
 שְׁבִאֲרוּתָהּ - קָלְלוֹת שְׁכַמְשָׁנָה תוֹרָה, מִשֶּׁה מִפִּי
 עֲצָמוֹ אָמַר אוֹתָן. מִעֲצָמוֹ לֹא שָׁנִינוּ, אֱלֹא מִפִּי

עצמו. הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו, מפי
אותו קול שאִחוּ בו שִׁנְקָרָא כָּךְ. וְהִדְבֵּר יָפֵה.

וּבְסֵפֶר הַאֲנָדָה שֶׁל בֵּית רַב אֲוֹמְרִים, אֵף עַל גַּב
שִׁתּוּרָה נֶאֱמָרָה בְּלָה מִפִּי הַגְּבוּרָה - מִפִּי
עֲצָמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כִּמוֹ כֵּן נֶאֱמָרָה. וּמִי הוּא? כִּמוֹ
קָלֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה. וְאַחֵר כָּךְ נִבְּלָלוּ בַּגְּבוּרָה.
זֶהוּ שְׁכַתוּב מֹשֶׁה יִדְבֵּר וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל.
מֹשֶׁה יִדְבֵּר - זֶה קוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ
בְּקוֹל - זֶה גְבוּרָה שְׁמוּדָה לְאוֹתוֹ הַקּוֹל. זֶהוּ שְׁכַתוּב
יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁל מֹשֶׁה. וְעַכְשָׁיו מִי
שִׁפְתַּח בְּדַבְרֵי תוֹרָה, (אֲנַחְנּוּ נַחֲזִיק תּוֹדוֹת לוֹ. אָמְרוּ נִשְׁב, וּמִי שִׁפְתַּח)
יִפְתַּח וַיֹּאמֶר. יִשְׁבוּ.

פִּתַּח רַבִּי אֲבָא וַאֲמַר, פְּתוּב (ויקרא כב) וּבַת כַּהֵן כִּי
תִהְיֶה אֵלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרַע אִין לָהּ וְגו'.
אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוּדָה זָרָה, שְׁחֵרֵי כְּשִׁפְרָא הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם, לֹא בָּרָא אוֹתוֹ אֶלָּא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, בְּדֵי

שְׂיִקְבְּלוּ תוֹרָה בְּהַר סִינַי וַיִּטְהָרוּ בְּכָל, וַיִּמְצְאוּ
צַדִּיקִים לְפָנָיו.

בֹּא רְאֵה, בְּשֵׁה־שָׁלֹם הָעוֹלָם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ
שְׁלֹמֹעַלָה, וְאוֹתוֹ אָדָם נִנְעֵץ בְּאַרְצָךְ, וְרוֹמֵן
מִגִּיעַ עַד קִצֵּה הַשָּׁמַיִם, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַשְׁלִים (לְהוֹצִיא) אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוֹשָׁה מִמְּעַלָּה
לְמַטָּה, כְּדֵי שְׂיִתְאַחֲזוּ וַיִּתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה. זֶהוּ שְׂכַתוֹב
(בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָם מִן
הָאָדָמָה וְגו', לְהִיּוֹת קָשׁוּר זֶה בְּזֶה, וַיִּמְצְאוּ שָׁלֹם
כְּמוֹ שְׁלֹמֹעַלָה, וַיִּשְׁלִים וַיִּתְקַן עֲצָמוֹ בָּהּ.

וּמִשׁוֹם כֶּךָ בָּרָא אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה, לְהִיּוֹת שָׁלֹם.
וּמִתִּי נִקְרָא אָדָם שָׁלֹם כְּמוֹ שְׁלֹמֹעַלָה?
בְּשָׁעָה שְׂמֻדוֹנָג עִם בֵּת זִוְגוֹ בְּאַחֲדוֹת וּבְשֻׁמְחָה
וּבְרָצוֹן, וַיּוֹצִיא מִמֶּנּוּ וּמִנְקֵבָתוֹ בֶּן וּבַת. וְאִזּוֹ הוּא
אָדָם שָׁלֹם כְּמוֹ שְׁלֹמֹעַלָה, וּמִשְׁלִים הוּא לְמַטָּה,
כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְאִזּוֹ נִקְרָא (וּתְמִימִים) הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן עֲלָיו.

וְאָדָם שְׁלֹא רוּצָה לְהַשְׁלִים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
 לְמַטָּה, טוֹב לוֹ שְׁלֹא נִבְרָא, שְׁחֵרֵי אֵין לוֹ
 כָּלֵל חֶלֶק בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וּכְשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִפְּנֵי,
 לֹא נֶאֱחָזֵת בּוֹ כָּלֵל, שְׁחֵרֵי הַקְּטִיִן אֶת דְּיוֹקָן רַבּוֹנוֹ
 עַד שְׂיִתְקַשֵּׁר (שְׁחֵזֵר) וַיִּתְקַן בְּכֹל.

זֶהוּ שְׁכַת־טוֹב, (ויקרא כב) וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֱלֻמְנָה
 וְגִרוּשָׁה וְגו'. וּבֵת כֹּהֵן - זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקָּדוּשָׁה
 שְׁנִקְרֵאת בֵּית הַמֶּלֶךְ, שְׁחֵרֵי פִרְשׁוּתָהּ שְׁחֵנְשָׁמָה
 הַקָּדוּשָׁה הִיא מְזוּוּגָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהַנְּבִיָּא יוֹצֵאת.
 וּמִשׁוּם כֵּן, אֵיךְ שְׁחֵנוּף שְׁלֻמְטָה הוּא מְזָכָר וְנִקְבָּה,
 אֵף כֵּן הַנְּשָׁמָה לְמַעְלָה. כִּי תִהְיֶה אֱלֻמְנָה, מֵאוֹתוֹ
 חֵנוּף שְׁחֵזְרוּנָה בּוֹ, וּמֵת. וְגִרוּשָׁה, שְׁגִרְשָׁה מֵאוֹתוֹ
 תַּחֲלֹק שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְכֹל כֵּן לְמָה? מִשׁוּם
 שְׂוִדֵּע אֵין לָהּ לְהַפְצִיא כְּמוֹ שְׁלֻמְעָלָה וְלִהְתְּקַשֵּׁר
 בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מִי וְשָׁבָה?
 וְשָׁבָה סָתָם, לְהִתְתַּקֵּן כְּמוֹ מִקְדָּם. וְאֵז וְשָׁבָה אֶל
 בֵּית אָבִיהָ - זֶה הַקָּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא. כְּנִעְוִרְיָה -
 כְּבָרָא שׁוֹנָה. מְלָחָם אָבִיהָ תֹאכֵל - לְהִתְעַנֵּג כְּעֵנֵג
 שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

מִכָּאן וְהִלָּאָה - (שם) וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. מִי
 הוּא הַזֶּה? אֹתוֹ שְׁלֵא (כַּבֵּד) הַקִּים אֶת
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לְמִטָּה וְאִין לוֹ בּוֹ חֶלֶק. לֹא יֹאכַל
 קֹדֶשׁ, אִין בּוֹ חֶלֶק מִהֶעֱנַג שְׁלִמְעָלָה שְׁיִישׁ בּוֹ
 אֲכִילָה, שְׁכַתוֹב (שִׁיר ה) אֲכָלוּ רַעִים, אֲכִילָה
 שְׁלִמְעָלָה הִיא הֶעֱנַג (דף ז ע"ב) שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וְהֶעֱנַג הַזֶּה שָׂרוּי בַּמָּקוֹם שְׁשָׂרוּי בַּאֲשֶׁר רִיחַ
 תִּקְרָבָן הַזֶּה עוֹלָה.

בֵּא רֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁנִמְצָא מִזֶּזן לְמִטָּה, נִמְצָא מִזֶּזן
 לְמִעָלָה. לְמִלְךְ שְׁתִּקֵּן אֶת סְעוּדָתוֹ וְלֹא תִקֵּן
 לְעֶבְדָיו. בְּשְׁתִּקֵּן לְעֶבְדָיו, הוּא אֲכִיל אֶת סְעוּדָתוֹ,
 וְהֵם אֲכָלוּ אֶת סְעוּדָתָם. וְהוּ שְׁכַתוֹב (שם) אֲכִילָתִי
 יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי - זֶה סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ. אֲכָלוּ רַעִים
 שָׂתוּ וְשָׂכְרוּ דוֹדִים - זֶה סְעוּדָתָם מִרִיחַ תִּקְרָבָן,
 בְּשִׂרִיחַ תִּקְרָבָן הַזֶּה עוֹלָה, וּמִשׁוֹם כֶּךָ נִקְרָא רִיחַ
 נִיחַח לַה'. רִיחַ לְעֶבְדָיו, נִיחַח לַה'. (מִמָּקוֹם הֶעֱנַג שֶׁל הַעֲתִיק
 נִמְצָא) וְלָכֵן סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִתְעַכְּבֶת, בְּגִלָּל סְעוּדָתָם
 שֶׁל עֶבְדָיו. וּמִשׁוֹם כֶּךָ יִשְׂרָאֵל מִפְּרָנְסִים אֶת

אֲבִיהֶם שְׂפָשְׁפִים שָׁנִינוּ. וּמִסְעוֹדַת הַמֶּלֶךְ מִי
אוֹכֵל? אֵלָּא אוֹתָן נִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים.

עוֹד פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קלג) הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְּעִים
שְׁכַת אֲחִים גַּם יַחַד. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא
נָתַן אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגָדוֹל אוֹ לְשִׁלִּית,
אֵלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחֻזִּים בּוֹ, וְהוּא אֲחֻזֵי בָהֶם,
וּמַחְבִּיבֵיהֶם קָרָא לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲבָדִים,
זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי
הֵם. אַחַר כֵּן קָרָא לָהֶם בְּנִים, זֶהוּ שְׁכַתוֹב בְּנִים
אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. אַחַר כֵּן קָרָא לָהֶם אֲחִים, זֶהוּ
שְׁכַתוֹב לְמַעַן אֲחֵי וְרַעֲי וְגו'. וּמִשׁוֹם שֶׁקָּרָא לָהֶם
אֲחִים, רָצָה לְשִׁים אֶת מְדוּרוֹ בָּהֶם וְלֹא יִסּוֹר מֵהֶם,
וְאִזּוּ כְּתוּב הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְּעִים שְׁכַת אֲחִים גַּם
יַחַד.

וְהַמְנוּרָה הַקָּדוֹשָׁה כֵּן אָמַר, הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה
נְּעִים וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ט) וְאִישׁ
אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֶחָתוֹ. וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב יִיבֹא סָבֵא,
וְאִישׁ - זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֶחָתוֹ

- זו כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. וְכֹל כֶּךָ לָמָּה? חֶסֶד הוּא, חֶסֶד
 הוּא וְדַאי, וְהָרִי פִּרְשׁוּתָּהּ. וְלָכֵן, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה
 נָעִים שְׁבֵת אֶחָיִם גַּם יָחַד - הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
 וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. גַּם - לְרַבּוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁלִמְטָה, כְּמוֹ
 שְׁאַמְרֵנוּ, שְׁתִּירִי בְּשַׁעַה שְׁכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל (בְּאַחְדוֹת בְּאַחְדוֹת)
 בְּאַחְדוֹת עִם הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל שְׁלִמְטָה
 שְׂרוּיִם בְּשִׁמְחָה גַּם הֵם עִם הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא,
 וּמִשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב גַּם יָחַד. וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא
 סָבֵא, גַּם יָחַד - לְרַבּוֹת צְדִיק. בָּהּ, בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל,
 שֵׁהֵם זְווּג אֶחָד, וְהַכֹּל דְּכָר אֶחָד.

וְשָׁנִינוּ בְּפִרְשֵׁת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד,
 מָהוּ אֶחָד? זוֹ כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל שְׁאַחְזוּזָה
 בְּקְדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא. שְׁאַמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זְווּג שֶׁל
 זָכָר וּנְקֵבָה נִקְרָא אֶחָד. בְּמָקוֹם שֶׁהִנְקֵבָה שׁוֹרָה,
 אֶחָד נִקְרָא. מָה הַטַּעַם? בְּגִלְלֵי שְׁזָכָר בְּלִי נְקֵבָה
 נִקְרָא חֲצִי גּוֹף, וְחֲצִי אֵינוֹ אֶחָד. וּבְשִׁמְת־חֲבָרִים
 בְּאַחַד שְׁנֵי חֲצָאֵי גּוֹף, נַעֲשִׂים גּוֹף אֶחָד, וְאִזּוֹ נִקְרָא
 אֶחָד.

וְעַכְשָׁיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא נִקְרָא אֶחָד. וְסוּד
הַדָּבָר - בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּנִלּוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עָלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהַזְוִיג נִפְרָד,
וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא נִמְצָא שָׁלֵם וְלֹא נִקְרָא אֶחָד.
וּמַתִּי יִקְרָא אֶחָד? בְּשַׁעַה שֶׁהַנְּבִירָה תִּמְצָא עִם
הַמְּלֶךְ וַיִּזְדוּגוּ בְּאֶחָד. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (עובדיה א) וְהִיתָה
לְה' הַמְּלוּכָה. מִי הַמְּלוּכָה? זֶה בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
שֶׁתִּמְלִכּוֹת קְשׁוּרָה בָּהֶם, אִזּוּ (זכריה יד) בַּיּוֹם תִּהְיֶה יְהִיָּה
ה' אֶחָד וַיִּשְׁמוּ אֶחָד. וְעַל זֶה, תִּנָּח מֵה פוֹב וּמֵה
נְעִים שְׂכֵת אֲחִים גַּם יָחַד.

בְּשִׁמּוֹן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. מִי שִׁמּוֹן הַטּוֹב? זֶה שִׁמּוֹן
מִשְׁחַת קֹדֶשׁ שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא מִהַעֲתִיק
הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּמְצָא בְּאוֹתוֹ נָחַר עֲלֵיוֹן, שְׂמִינִיק אֶת
הַבָּנִים לְהַדְּלִיק מְנֹרוֹת, וְאוֹתוֹ שִׁמּוֹן שׁוֹפֵעַ עַל
רֹאשׁ הַמְּלֶךְ, וַיִּמְרָאשׁוּ לְכָבוֹד שֶׁל תּוֹקֵן הַקְּדוֹשׁ,
וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לְכָל אוֹתָם לְבוֹשֵׁי כְבוֹד שֶׁתִּמְלֶךְ
מִתְּלִבֵּשׁ בָּהֶם. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב שֶׁיּוֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו.
עַל פִּי מְדוּתָיו מִמָּשׁ, וְאֵלּוּ הֵם בְּתָרֵי תִּמְלֶךְ שֶׁהַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ נִמְצָא בָּהֶם.

בֵּא רְאֵה, כָּל הַשֹּׁפֵעַ וְכָל שִׁמְחַת הָעוֹלָמוֹת לֹא
 יוֹרְדִים לְבִרְךָ אֱלֹא עַל יְדֵי הַכְּתָרִים הַקְּדוּשִׁים
 הַלְלוּ, שָׁהֵם שָׁמוּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וּמִשׁוֹם כָּךְ
 שְׂיִוֵּרְד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו וַדַּאִי, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (במדבר ד) עַל פִּי אֲחֵרֹן וּבְנָיו תִּתְּיָה. כָּךְ עַל
 פִּי מְדוּתָיו יוֹרְד וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת, לְהַמְצִיא
 בְּרָכוֹת לְכֻלָּם. וּבֵא רְאֵה, הַשָּׁמֶן (דף ח ע"א) הַטּוֹב הַזֶּה
 אֵינוֹ זָמִין, עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַעֲבוּדָה שְׁלִמְטָה הִיְתָה
 עוֹלָה וְנִפְנְשִׁים זֶה בְּזֶה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (משלי כו) שָׁמֶן
 וְקַטְרֶת יִשְׁמַח לֵב. שָׁמֶן לְמַעְלָה וְקַטְרֶת לְמַטָּה, אִזִּי
 זוֹ שִׁמְחַת הַכֹּל. רַבִּי אֲחָא וְרַבִּי יְהוּדָה זְקָפוּ יְדֵי־ם,
 וְהוֹדוּ לְרַבִּי אֲבָא.

רַבִּי אֲחָא פָּתַח, (בראשית כ) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם
 בְּחֵלֹם הַלַּיְלָה, וְכָתוּב וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים
 בְּחֵלֹם גַּם אֲנֹכִי יַדְעֵתִי כִּי בָתֵּם לְבָבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת.
 וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם הַזֶּה, מֵה שׁוֹנֶה בְּאֵמוֹת
 הָעוֹלָם וַיָּבֵא אֱלֹהִים, וּלְיִשְׂרָאֵל לֹא? (אֱלֹא זֶהוּ סוּד שֶׁל

אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וַיֵּשׁ לָךְ לְדַעַת שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (ישעיה נז) רָם וְנִשְׂא
 שָׁכֵן עַד וְקְדוֹשׁ שָׁמוֹ, וְהוּא לְבָדוּ מֶלֶךְ עַל כָּל מַה שְׁנִמְצָא, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה,

והחייב הקדוש שלו באמצע נתקן, וסביבו יש שבעים בתרים, ומתם נמשכו שבעים גדולים, והפקדו על שבעים עמי העולם להיות כל אחד ואחד שולט על עמו ועל ארצו. והקדוש ברוך הוא נתן לישראל סוד של שמו להם בלבד והוא שולט על ישראל וירושלים והו שפנתוב (דניאל ט') כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ואין לעם אחר חלק בו בקדוש-ברוך-הוא שפנתוב (דברים כ"ד) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך. וכתוב (מיכה ד') כי כל העמים ילכו איש בישם אלהיו וגו'. וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו' **אלא כף שנינו, כל אלהים של פאן, אותו פת גדול שפמנה עליהם תיה, כמו בן - ויבא אלהים אל בלעם לילה, אותו פת שפמקד עליו.**

ואם תאמר, ויאמר אליו האלהים פחלים - כף זה ודאי. גם אנכי ידעתי, לפה פאן גם? אלא שפא לרבות, שאף על גב שלמעלה ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשך גם אנכי - גם לרבות - אותך מחטו לי. מחטו חסר אל"ף פתוב. מה אמר? משום שחטא אינו עומד פכת.

אלא כף למדנו, פחטאי העם שלמטה נפנם למעלה. פחטאי העם שלמטה מעבר

הַגְּדוֹל שְׁלָתָם שְׁלֹמֶעֱלָה מִשְׁלֹטוֹנָו. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 וְאַחֲשֵׁף גַם אֲנֹכִי אֹתָךְ, שְׂאֵף עַל גַּב שְׁלֹמֶעֱלָה
 מִמְּנֵי תְלוּי הַדְּבָר - גַּם אֲנֹכִי, לְרַבּוֹת לְעֲצָמוֹ,
 מִחֲטֹו לִי, כִּדֵּי שְׂלֵא יִמְצְאוּ אֶצְלִי, כָּמוֹ הַמַּחֲטָה הַזֶּה
 הַנְּעוֹצָה בַּבָּשָׂר, שְׂלֵא תִגְרַם לִי אֶתָּה בְּחַטָּאָךְ
 לְהַעֲבִיר אוֹתִי מִשְׁלֹטוֹנִי וְיִקְוֹצוּ בִּי, שְׂלֵא תִקַּץ
 אוֹתִי בְּמַחֲטָךְ, כָּמוֹ שְׂנֵאָמַר (ויקרא ב) וְאֶקַּץ בָּם, כָּמוֹ
 הַקּוֹצִים הַלְלוּ שְׁנֵעוֹצִים בַּבָּשָׂר. מַה מִּשְׁמִיעַ?
 מִשְׁמִיעַ שְׂבַחֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם נִעֲשִׂים פְּגָמִים לְמַעְלָה.
 מַה הוּא? כָּמוֹ שְׂנֵאָמַר (ישעיה ג) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחַה
 אֲמַכֶּם.

וְעַל כֵּן נִקְרַב קָרְבָּן, אֵינָה קָרְבָּן? זֶה שְׂאֵמְרָנוּ
 שְׁכַתוֹב, וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אֲמַכֶּם. שְׁחֵרֵי
 חַטָּא גוֹרֵם פִּירוֹד בְּחַטָּאוֹ. הַקָּרְבָּן מְקַרֵּב אֶת
 הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְהַכֹּל נִעֲשֶׂה אֶחָד.
 כָּאוֹ רַבִּי אֲבָא וְרַבִּי יְהוּדָה וְהוֹדוּ לוֹ לְרַבִּי אֶתָּא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים ק) עֲבַדוּ אֶת ה'
 בְּשִׂמְחָה וְגו'. עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, כְּדוּ

לְמִדְנֹה, שְׁכָל עֲבוּרָה שְׁצָרִיךְ אָדָם לְעֵבֵר אֶת
הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן הֵלֵב,
כִּי שִׂמְחָה עֲבוּרָתוֹ בְּשִׂלְמוֹת. וְאִם תִּמְר
שְׁעֲבוּרַת הַקְּרָבָן כִּי הִיא - אִי אֶפְשָׁר! שְׁחֵרִי
אוֹתוֹ אָדָם שְׁעֵבֵר עַל מְצוֹת רַבּוֹנוֹ וְעַל מְצוֹת
הַתּוֹרָה וְשָׁב לְפָנָי רַבּוֹנוֹ, בְּאִיּוֹה פָּנִים יַעֲמֵד
לְפָנָיו? הֲרִי וְדַאי בְּרוּחַ שְׁבוּרָה, בְּרוּחַ עֲצוּבָה,
אֵיפֹה הַשִּׂמְחָה? אֵיפֹה הַרְנָנָה?

אֵלֶּה שָׁם שְׁנֵינִי, אוֹתוֹ אָדָם שְׁחוּטָא לְפָנָי רַבּוֹנוֹ
וְעֵבֵר עַל מְצוּוֹתָיו, וְכֹא לְהַקְרִיב קְרָבָן
וּלְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ בְּרוּחַ שְׁבוּרָה, צָרִיךְ לְהַמְצִיא
בְּרוּחַ עֲצוּבָה. וְאִם הוּא בּוֹכָה, זֶה יָפֵה מִחֶכְל. הֲרִי
שְׂמִיחָה וְחֵרִי רְנָנָה אֵין נִמְצָאִים. אֵלֶּה בְּפִי
מִתְתַּקֵּן? בְּאוֹתָם כְּתוּבִים וְלוֹזִים, שְׁחֵרִי הֵם
מִשְׁלִימִים שְׂמִיחָה וְרְנָנָה בְּשִׁבְלוֹ. הַשִּׂמְחָה
מִתְקַיֶּמֶת בְּכֵהֵן, מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּמִיד רְחוּק מִן הַדִּין,
וְהַכְּתוּבִים צָרִיכִים תָּמִיד לְהַמְצִיא בְּפָנִים מְאִירוֹת,
שְׂמִיחִים יוֹתֵר מִכָּל הָעָם, שְׁחֵרִי הַכֶּתֶר שְׁלוֹ גוֹרֵם

הֲרַנְנָה בְּלוֹיִם, וְכֹדֶד זֶה, שְׁחֵרֵי הַלוֹיִם נִמְצְאִים תָּמִיד
עַל הַשִּׁיר, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּחַ.

וְאֵלֹהֵי עוֹמְדִים ^(דף ח ע"ב) עָלָיו, וּבָהֶם נִשְׁלַמֶּת הָעֲבוּדָה
לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. הִכְהִין עוֹמֵד עָלָיו וּמִבֵּין
דְּבָרִים בְּשִׁמְחָה וּבְרָצוֹן, לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
בְּרֵאשִׁי, וְהַלוֹיִם בְּשִׁיר. אִזּוֹ כְּתוּב, דַּעוּ כִּי ה' הוּא
אֱלֹהִים. זֶהוּ קֶרְבֵן לְקֶרֶב רַחֲמִים לְדִין, וְהַכֹּל
מִתְבַּשֵּׂם.

עַכְשָׁיו שְׂלֵא נִמְצָא קֶרְבֵן, מִי שֶׁחֹטֵא לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ
וְשָׁב אֵלָיו, וְדָאֵי בְּמִרְרוֹת הַנֶּפֶשׁ, בְּעֶצֶב,
בְּבִכּוּת, בְּרוּחַ שְׁבוּרָה, אִיךָ מְקִים שְׁמִחָה וְרַנְּנָה?
הֲרֵי אֵינן הֵם נִמְצְאִים אֲצִלּוֹ? אֵלֶּא כֹךָ פְּרָשׁוּת,
שֶׁתְּשִׁבְחוֹת רַבּוֹנוֹ וְשִׁמְחַת הַתּוֹרָה וְרַנְּנוֹת הַתּוֹרָה,
זוֹהֵי שְׁמִחָה וְרַנְּנָה. וְהֲרֵי שְׁנִינוּ, וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת
וְכו', שְׂלֵא יַעֲמֵד אָדָם לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ בְּעֶצְבוֹת, וְהֲרֵי
לֹא יִכּוֹל, אִזּוֹ מַה תִּקְנָתוֹ?

אֵלֶּא סוּד הַדְּבָר, הֲרֵי שְׁנִינוּ, לְעוֹלָם יִפְגַּם אָדָם
שֶׁעוֹר שְׁנֵי פִתְחִים וְכו', וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ.

וְהוּ שְׂכָתוּב (משלי ח) לְשֹׁמֵר מְזוּזוֹת פְּתָחָי. הַחֲשֵׁבֶת
 שְׁנֵי פְתָחִים? אֵלֶּא אָמַר, שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים. כָּאֵן
 רָמַז לְמָה שְׂאָמַר דָּוִד (תהלים כד), שָׂאוּ שְׁעָרִים
 רֵאשֵׁיכֶם. הֵם מְעוֹן וּמְכוּן, שְׁהֵם לְפָנַי וְלִפְנֵיכֶם.
 רֵאשֵׁיִת הַדְּרָגוֹת - תְּסֹד וּפְחָד, וְהֵם הַפְּתָחִים שֶׁל
 הָעוֹלָם. עַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְהִתְפַּוֵּן בְּתַפְלָתוֹ כְּנִגְד
 קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, שְׁהֵם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְיִתְפַּלֵּל
 תְּפִלָּתוֹ, וְאֵלֶּה הֵם שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים, שְׁנֵי כְּתָרִים.
 וַיֵּשׁ שְׁשׁוֹנָה כָּךְ: שְׂמִחָה זו כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל. וְשְׂמִחָה
 חֲרֵי פִרְשׁוּתָהּ, כְּכָתוּב (ישעיה נה) כִּי בְשִׂמְחָה
 תֵּצֵאוּ וְגו'. וְעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְצֵאת מִהַגְּלוֹת
 בְּשִׂמְחָה חֲזוֹ, וּמִי זֶה? כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן עֲבָדוּ
 אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (ויקרא טו) בְּזֹאת יָבֵא
 אֶתְרָן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהִכַּל אֶחָד.

כֵּאֵן לְפָנָיו בְּרִנָּה - זוֹ הַשְּׂלֵמוֹת שְׁלָה. שֶׁל שְׂמִחָה
 בְּלֵב, וְרִנָּה בִּפֶה. וְזוֹהִי שְׂלֵמוֹת יִתְרָה.
 וְהַשְּׂלֵמוֹת שֶׁל הַשְּׂמִחָה חֲזוֹ חֲרֵי יְרוּעָה וְנוֹדְעָת,
 וְזוֹהוּ הַתְּקוּן שֶׁל הָאָדָם לְפָנָיו רְבוּנוֹ, וְאֵז - דְּעוּ כִּי

ה' הוא האלהים. והכל בא בְּדָבָר אֶחָד, שְׁצַרִיף אַחַר כֵּךְ לַיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּי וְלִקְשֹׁר זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְזוֹהִי עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמְרוּ לוֹ רַבֵּי אֶחָא וְרַבֵּי אַבְא, וַדַּאי כֵּךְ הוּא. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שָׁל הַצְּדִיקִים שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים בְּרַבֵּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָמוּ וְהִלְכוּ אַחֲרֵי רַבֵּי אַבְא שְׁלֹשָׁה מִלִּין.

פְּתַח רַבֵּי אַבְא וְאָמַר, (תהלים ה) וַאֲנִי בְּרַב חֲסִדֶיךָ אֲבוֹא בֵיתְךָ. כֵּךְ פִּרְשׁוּהָ, שְׁלֹא צַרִיף אָדָם לְהַפְנִים לְבֵית הַפְּנִסָּת אֲלָא אִם נִמְלֵךְ בְּרֵאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב, מִשׁוּם שֶׁהֵם תִּקְנּוּ אֶת הַתְּפִלָּה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׂכַתּוֹב וַאֲנִי בְּרַב חֲסִדֶיךָ אֲבוֹא בֵיתְךָ. אֲבוֹא בֵיתְךָ - זֶה אַבְרָהָם. אֲשַׁתְּחִוָה אֶל הַיָּבֵל קְדָשְׁךָ - זֶה יִצְחָק. בְּיִרְאַתְךָ - זֶה יַעֲקֹב. (וַאֲנִי בְּרַב חֲסִדֶיךָ - זֶה יַעֲקֹב. אֲשַׁתְּחִוָה אֶל הַיָּבֵל קְדָשְׁךָ - זֶה יִצְחָק) וְצַרִיף לְהַכְּבִילָם בַּתְּחִלָּה, וַיַּפְנִים לְבֵית הַפְּנִסָּת וַיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. אִזּוּ פְתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

אם עלה קרבנו מן הבקר. אמר רבי יוסי, מה שונה מן הבקר לעולה ומן הצאן לעולה ומן העוף לעולה? אם הכל אחד, מפני מה שונים זה מזה, שחרי מהכל נעשה דבר אחד? אלא מי שהשיגה ידו את זה - מקריב מן הבקר, ואם לא יכול - אז מן הצאן, ואם לא יכול - אז מן העוף, שחרי כתיב (ויקרא יד) ואם דל הוא ואין ידו משגת, שחרי תקדוש פרוף הוא אין מטריח על האדם יותר בדבר שלא יכול.

אמר רבי אלעזר, כמו שהיה החטא - כך היה מקריב. עשיר, שלבו גם בו לפעמים, היה מקריב שור, משום שלבו חושב יותר לחטא לפני רבונו. תפינוני מקריב מן הצאן, משום שרצונו אינו גם בו כל כך לחטא. העני שלבו לא גם בו, רצונו נמוך מהכל, מקריב מאותו הקל מהכל. ונודעו הקרבנות שלהם לבלם, כל אחד ואחד לבדם, ותקדוש פרוף הוא דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו, אָמַר לוֹ,
 חֲרֵי שָׁנִינוּ שְׁעַל שְׁלֹשָׁה חֲטָאֵי הָעוֹלָם הִרְעַב
 בָּא לָעוֹלָם, וְכָל הַחֲטָאִים אֵינָם נִמְצָאִים אֵלָּא בַּקֶּבֶר
 בְּעֵשִׂירִים, מִשּׁוּם שְׁלָבָם נִסְּבָה, וְלֹא נִמְצָאִים
 בְּעֵנָיִם. מָה תְּדַיֵּן? (דף ט ע"א) שְׁתַּקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַחַד
 אֶת הָעֵנָיִם וַיַּעֲמִיד אֶת הָעֵשִׂירִים! שְׁחַרְי מַעֲבָשׁוּ
 יוֹסִיפוּ לַחֲטָא לְפָנָיו! אָמַר לוֹ, יָפָה שְׁאֵלָתָּ, וְחֲרֵי
 פְּרִשׁוּתָּהּ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, בְּשִׁרְיָהּ הַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְהַפְרֵעַ מִהַרְשָׁעִים וְלֹא־בָדָם מִן הָעוֹלָם, אֲזִי
 נוֹתֵן לָהֶם שְׁלוֹם וּמִשְׁלִים לָהֶם בְּכָל.

אֲבָל בָּא וּרְאָה שְׁכָל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא נִמְצָאִים
 קְרוֹבִים לְמִלְכָּהּ הָעֲלִיּוֹן, בְּכָלִים הַלָּלוּ שֶׁהוּא
 מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, וּמִי הֵם? (תהלים נה) לֵב נִשְׁכָּר וְנִדְבָה.
 (ישעיה נז) וְאֵת דִּבְכָא וְשִׁפְלָה רִוַּח. אֵלּוּ הֵם כְּלֵי הַמִּלְכָּה.
 וְכִשְׁנִמְצָאתָ בַּצִּדָּת בְּעוֹלָם וְהִרְעַב וְחֲדַיֵּן מִתְחֻזְקִים
 עַל הָעֵנָיִם, אֲזִי בּוֹכִים וְגוֹעִים לְפָנָי הַמִּלְכָּה,
 וְהַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַרֵּב אוֹתָם יוֹתֵר מִתְּכָל. זֶהוּ
 שְׁכַת־וֵב (תהלים כב) כִּי לֹא בֹזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֲנוֹת עֵנִי.

וְאִזְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹקֵד עַל מַה בָּא הָרָעַב
לְעוֹלָם. אִוִי לְאוֹתָם הָרָשָׁעִים שֶׁנִּרְמוּ לָזֶה.

בְּשִׁמְתֵּי עוֹרָר הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁגִּיחַ בְּעוֹלָם עַל
קוֹלוֹת הָעֲנִיִּים, הִרְחֵמֵן יִצְיָלְנוּ
מֵהֶם וּמֵעֲלֻבוֹנָם, אִזְ פָּתוּב (שְׁמוֹת כב) שְׁמוֹעַ
אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ. שְׁמוֹעַ אֲשַׁמַּע - שְׁתִּי פְעָמִים,
אַחַת לְהַשְׁגִּיחַ עַל קוֹלָם, וְאַחַת לְהַפְרֵעַ מֵאוֹתָם
שְׁגוֹרְמִים לָהֶם אֶת זֶה. זֶהוּ שְׁפָתוּב וְשִׁמְעָתִי
כִּי חֲנוּן אֲנִי וְחָרָה אַפִּי וְגו'. וְלִכֵּן בְּשַׁעַה
שֶׁרָעַב נִמְצָא בְּעוֹלָם, אִוִי לְאוֹתָם הָעֲשִׂירִים
הָרָשָׁעִים, מִשׁוּם קוֹלָם שֶׁל הָעֲנִיִּים לְפָנָי
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּן וְרֵאָה שְׂאוֹתוֹ קָרְבָן שֶׁל הָעֲנִי קַל מֵהַכֹּל,
מִשׁוּם שֶׁלְבוֹ שָׁבוּר, וְאִם עַל גַּב שְׁחוֹשֵׁב
לְחַטָּא, זֶה עוֹזֵר מִמֶּנּוּ, שְׁחָרִי דִי לוֹ בְּצַעֲרוֹ וְשֶׁל
אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ. וְלִכֵּן כָּל קָרְבָן וְקָרְבָן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד
לְבַדּוֹ, כֻּלָּם יְדוּעִים אֶצְלַ חֲכִיחֵן.

מַעֲשֵׂה בְּאוֹתוֹ עֲשִׂיר שְׁהַקְרִיב לְפָנַי הַכֹּהֵן שְׁנֵי יוֹנִים. כְּשֶׁרָאָה אוֹתוֹ הַכֹּהֵן, אָמַר לוֹ, הַקְרִבְנִי תְּזֶה אֵינּוּ שְׁלֹף. הֲלֹף לְבֵיתוֹ וְהָיָה עֲצוּב. אָמְרוּ לוֹ אֶחָיו, לָמָּה אֶתָּה עֲצוּב? אָמַר לָהֶם, שְׁהַכֹּהֵן לֹא הַקְרִיב אֶת קֶרְבְּנִי. אָמְרוּ לוֹ, וּמָה הוּא? אָמַר לָהֶם, שְׁנֵי יוֹנִים. אָמְרוּ לוֹ, וַתִּרִי זֶה שְׁלֹף עָנִי, וְלֹא שְׁלֹף! שְׁתִּירִי כְּתוּב, וְאִם דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁנֵגֶת וְגו', אֵלֶּא הַקְרִיב קֶרְבְּנִי. אָמַר לָהֶם, וּמָה הוּא? אָמְרוּ לוֹ, שׂוֹר אֶחָד.

אָמַר לָהֶם, וּמָה כָּל כֹּף חֲמוּדָה מִחֲשֶׁבֶת הַחֲטָא? נִדְרָתִי שְׁלֹא אֶעֱלֶה עַל לְבַי מִחֲשֶׁבֶת חֲטָא. מִשָּׁם וְהִלָּאָה מָה עֲשָׂה? כָּל יוֹם הַתְּעַסֵּק בְּסַחֲוֹרָה, וּבְלִילָה תִּהְיֶה יָשׁוּן. כְּשֶׁהַתְּעוֹרֵר, תִּהְיֶה קוֹרֵא לְאֶחָיו, וְלִמְדוֹ אוֹתוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, וְהָיָה לוֹמֵד עַד שִׁיעֲלָה הַיּוֹם, וְנִמְצָא שְׁלֵמֵד תוֹרָה, וְהָיוּ קוֹרְאִים לוֹ יְהוּדָה הָאֶחָד. יוֹם אֶחָד פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי יִיסָא סְבָא, וְהָיָה מִפְּרִישׁ נִכְסָיו, חֲצִי לְעֵנִיִּים וְחֲצִי לְסַחֲוֹרָה עַל הַיּוֹם עִם אוֹתָם אֲנָשִׁים שְׁפוֹרְשִׁים לַיָּמִים, וְהָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד תוֹרָה.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל-א טו) וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל הַקִּינִי.
 מִי הוּא הַקִּינִי? אֵלּוּ בְּנֵי יִתְרוֹ, חָמִיּוֹ שֶׁל
 מֹשֶׁה, שֶׁעָשׂוּ קֵץ בַּמְדָּבָר כְּמוֹ הַדְּרוֹר הַזֶּה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פב) וַדְּרוֹר קֵץ לָהּ, בְּדֵי לְלַמֵּד תּוֹרָה.
 שֶׁתּוֹרָה לֹא צָרִיכָה תַּפְנוּקִים וְלֹא סְחוּרָה, אֲלֵא
 לַעֲמֹל בָּהּ יוֹמָם וְלַיְלָה. מִשּׁוֹם כֶּךָ נָסְעוּ לַמְדָּבָר
 מִהֶעֱנַג שֶׁל יְרִיחוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שופטים א) וּבְנֵי קִינִי
 חִתּוֹן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֹשֵׂת חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוֹם
 שֶׁנֶּתַן לְמֹשֶׁה לְחַנּוּת בְּבֵיתוֹ, וּמֹשֶׁה הָיָה
 כָּלֵל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, מִשּׁוֹם שֶׁלְּמַד פְּרָשָׁה
 אַחַת יוֹתֵר בַּתּוֹרָה, וּבִזְוָה עֹשֶׂה חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

לָמָּה בָּא הַדְּבָר הַזֶּה כָּאֵן בְּמִלְחָמַת עַמְלֵק? אֲלֵא
 אָמַר שָׂאוּל, כְּשִׁינְעָאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל
 שָׂאֵר אַמּוֹת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שִׁינְדוּג עִם יִשְׂרָאֵל
 לְקַטְרֵג לָהֶם, אֲלֵא רַק עַמְלֵק, וְהוּא עֹשֶׂה רַע
 לְיִשְׂרָאֵל וְעַרְףְּ בָּהֶם קָרָב, וְאַתָּה הַקְּדַמְתָּ לָהֶם

שָׁלוֹם וְעֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל־אֶחָד, וּמִשׁוֹם כָּךְ אֵין אֶתָּה
כֹּדֵאי לְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא מֶה כָּתוּב בְּיִתְרוֹ? (שְׁמוֹת יח) וַיִּקַּח
יִתְרוֹ חֵתֵן מִיֶּשֶׁה עֵלְה וַיִּזְבְּחִים לַאלֹהִים, וְשֶׁהוּא
הַקָּרִיב קָרְבָן לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּכְאֵל לְהִתְגַּיֵר. מֶה
זֶה אוֹמֵר? (דִּף ט ע"ב) וְשֶׁקָּרְבָנוּ חָשׁוּב לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וּמִשׁוֹם וְשֶׁהוּא הַקָּרִיב קָרְבָן
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כָּתוּב וַיִּבְאֵ אֶתְרוֹ וְכֹל זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חֵתֵן מִיֶּשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים.
לְפָנֵי הָאֱלֹהִים וְדוֹקֵא. מִכָּאֵן לְמִדְנֹ, וְשָׁכַל מִי
וְשֶׁמְקָרִיב קָרְבָן בְּרִצּוֹן חֵלֵב, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מוֹדֵמֵן לְעַמָּתוֹ.

בֵּא רֵאֵה, קָרְבָן הָעֵנִי חָשׁוּב לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְשֶׁתְּרִי הוּא הַקָּרִיב שְׁנֵי קָרְבָנוֹת לְפָנָיו,
אֶחָד חֵלְבוֹ וְדָמוֹ, וְאֶחָד אוֹתוֹ וְשֶׁהַקָּרִיב. וְשֶׁתְּרִי אֵין
לוֹ לֶאֱכֹל, וְהוּא הִבִּיא קָרְבָן. קָרְבָן הָעֵנִי קַל מִהַכֹּל
- שְׁנֵי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה, וְאִם לֹא - מְעַט
קָמַח, וּמִתְכַּפֵּר בּוֹ, וּכְבֹּאֶתָּה וְשָׁעָה מִכְּרִיזִים

ואומרים: כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. כל כך
 למה? כי קרבן העני עדיף מהכל, שהרי הוא גרם
 לי להיות בנורלו של הקדוש ברוך הוא, והוא
 גרם לי להיות בחלק של התורה. משום כך
 חלקתי כל נכסי (חלקתי נכסי, חצי) לעניים, שהרי הם
 גרמו לי כל זה.

כמו שהעני הרתיח חלבו ודמו, כך אותו הקמח
 מרתיחים בשמן משחה. וכך למדנו, שאכלו
 כל אדם מקריב את המנחה הזו על המחבת
 ומנחת מרחשת, משום שכמו שהחטא הרתיח את
 חלבו ודמו באש היצר הרע וכל איבריו רתחו
 באש - כך הקרבן תזה כמו בן ממש, ועקר הקרבן
 כמו החטא, ולתקריב לפני הקדוש ברוך הוא רצון
 לבו ורוחו ונפשו, שזה חביב מהכל לפניו.

אשרי חלקם של הצדיקים שמקריבים בכל יום
 ויום את הקרבן תזה לפני הקדוש ברוך
 הוא. ומה הוא? עצמם ונפשם שמקריבים לפניו.
 ואני רוצה לתקריב את הקרבן תזה (מש), וזה

רוצה הקדוש ברוך הוא מאדם בעולם הזה. ועם כל זה, קרבן של הכל (ממש) עדיף, כדי שיתברכו כל העולמות.

עוד פתח ואמר, (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שכן ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך? והרי מהנהר העמק העליון הוא ברוך! אלא ברוך ה', בשמאירה הלכנה מאור השמש ומתקרבים זה לזו, ולא מוסר האור הזה מזה. ולפעמים שהלכנה נקראת בשם המלה, כמו שחוא נקרא יהו"ה, כך היא נקראת יהו"ה, כמו שנאמר (בראשית יט) וה' המטיר על סדם ועל עמרה נפרית ואש מאת ה' מן השמים. ולא זה לברו, אלא אפלו שליח אחד לפעמים (ממש) נקרא בשם המלה.

דבר אחר ברוך ה' מציון - מאיזה מקום נודע הקדוש ברוך הוא שחוא ברוך? חזר ואמר מציון, ממקום של ציון נודע שחוא ברוך. מה הטעם? משום שכתוב (תהלים קלד) כי שם צנה ה' את הברכה וגו'. אמר לו רבי ייסא, אשרי חלקך

שְׁזָכִיתָ לְכָל זֶה. אֲשֶׁרִי אֹתָם שְׁעוֹסָקִים בַּתּוֹרָה.
שָׁפַל מִי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה כְּאֵלוֹ אוֹחֵז
בְּקִדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְהוּ שְׁפָתוֹב (דברים ה) וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בְּלָכֶם הַיּוֹם.

אִם זָבַח שְׁלָמִים קָרַבְנוּ. רַבִּי יְהוֹדָה פָּתַח, (בראשית
*) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'.
בֹּא רֵא, בְּשָׁעָה שֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם - בָּרָא שְׁבַעַה רְקִיעִים לְמַעְלָה, בָּרָא שְׁבַע
אָרְצוֹת לְמַטָּה, שְׁבַעַה יָמִים, שְׁבַעַה נְהָרוֹת, שְׁבַעַה
יָמִים, שְׁבַעַה שְׁבוּעוֹת, שְׁבַע שָׁנִים, שְׁבַע פְּעָמִים.
שְׁבַעַה אֲלֵפֵי שָׁנִים יְהִיָה הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּשִׁבְעֵי שָׁל הַכֹּל.

שְׁבַעַה שְׁחָקִים (רְקִיעִים) לְמַעְלָה, וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד
בּוֹכָבִים וּמְזוֹלוֹת וְשִׁמְשֵׁים וְשִׁמְשֵׁמִשִׁים בְּכָל
רְקִיעַ וְרְקִיעַ. וּבְכָל מֵאֵלוֹ, מְרַכְבּוֹת אֵלוֹ עַל אֵלוֹ,
לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עַל מַלְכוּת רַבּוֹנָם, וּבְכָל הַרְקִיעִים
יֵשׁ מְרַכְבּוֹת וְשִׁמְשֵׁים מְשָׁנִים זֶה מְזוּחַ אֵלוֹ עַל אֵלוֹ,
מֵהֶם בְּשֵׁשׁ כְּנָפִים, וּמֵהֶם בְּאַרְבַּע כְּנָפִים. מֵהֶם

בְּאַרְבַּע פָּנִים, וּמֵהֶם בְּשֵׁתֵי פָּנִים, וּמֵהֶם בְּאַחַת.
מֵהֶם אֵשׁ לֹהֵט, וּמֵהֶם מַיִם. מֵהֶם רוּחַ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
(תהלים קד) עוֹשֶׂה מְלֶאכֶיו רוּחוֹת מְשַׁרְתֵּיו אֵשׁ לֹהֵט.

וְכָל הַרְקִיעִים אֱלוֹ עַל אֱלוֹ כְּגִלְדֵי בְּצֻלִים, אֱלוֹ
לְמַטָּה וְאֱלוֹ לְמַעְלָה. וְכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ
הוֹלֵךְ וְרוֹעֵשׁ מֵאֵימַת רְבוּנָם. עַל פִּיו נוֹסְעִים,
וְעַל פִּיו עוֹמְדִים. וּמַעַל לְכָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׁנוֹשֵׂא הַכֹּל בְּחִילוֹ וְתִקְפוֹ. כְּמוֹ כֵּן שְׁבַע
אֲרָצוֹת לְמַטָּה, וְכָלֶם בְּיִשׁוּב, פָּרַט ^(דף י ע"א) שְׂאֵלָה
עֲלִיוֹנִים וְאֵלָה תַּחְתּוֹנִים. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עֲלִיוֹנָה
מֵהַכֹּל, וִירוּשָׁלַיִם עֲלִיוֹנָה מִכָּל יִשׁוּב.

וְחִבְרֵינוּ יוֹשְׁבֵי הַדְּרוֹם רְאוּ בְּסִפְרֵי הַקְּדֻמוֹנִים
וּבְסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם, שְׁכָךְ מְחַלְקִים כָּל
הָאֲרָצוֹת הַלָּלוּ, שְׁכָלֶם נִמְצְאִים לְמַטָּה כְּמוֹ אוֹתָם
הַרְקִיעִים שְׁלִמַעְלָה, אֱלוֹ עַל אֱלוֹ וְאֱלוֹ עַל אֱלוֹ,
וּבֵין כָּל אֶרֶץ וְאֶרֶץ רְקִיעַ מִפְּרִיד בֵּין זֶה לָזֶה, וְלִכֵּן
כָּל הָאֲרָצוֹת מִפְּרָשׁוֹת בְּשָׁמׁוֹת, וּבִינֵיהֶן זֶן עֶדֶן
וּבִינֵיהֶם, וַיֵּשׁ בֵּינֵיהֶן בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת אֱלוֹ מֵאֱלוֹ, כְּמוֹ

שְׁלֹמֶעֱלָה, מִהֵן בְּשֵׁתֵי פָנִים וּמִהֵן בְּאַרְבַּע וּמִהֵן
בְּאַחַת, וּמִרְאֵה שֶׁל אֵלֶּה אֵינִי כְּאַלֶּה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יֵצְאוּ מֵאָדָם, (אֵינִי
כֹּה, שְׁלֵא) וְכִי יֵרֵד אָדָם הָרֵאשׁוֹן לְכָל הָאָרְצוֹת
וְהוֹלִיד בְּנִים? וְכִמָּה נָשִׁים הָיוּ לוֹ? אֵלֶּה אָדָם לֹא
נִמְצָא אֵלֶּה בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה מִכֻּלָּם, שֶׁנִּקְרָא
תֵּבֵל, כְּמוֹ שֶׁאֶמְרֵנוּ, שְׁכַתוֹב (מְשֻׁלֵּי ח) (מִשְׁחָקֵת בְּתֵבֵל אֲרֻצֵּי)
וַיֵּצֵאוּ לְתֵבֵל אֲרֻצֵּי. וְהַתֵּבֵל הַזֶּה אֶחָדָה בְּרַקִּיעַ
שְׁלֹמֶעֱלָה וְנִצְּחֹת בְּשֵׁם הָעֲלִיּוֹן. וְהוּא שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים
ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצַדֵּק. בְּצַדֵּק וַדָּאִי. מִשׁוּם כִּי
בְּנֵי שֶׁל אָדָם נִמְצְאוּ בְּאֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה הַזֶּה
שֶׁנִּקְרָאת תֵּבֵל. וְהֵם עֲלִיּוֹנִים עַל הַכֹּל, כְּמוֹ
שְׁלֹמֶעֱלָה.

מָה הַטַּעַם? כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה לְכָל הָרַקִּיעִים יִשְׁ
רַקִּיעַ עֲלִיּוֹן מִכֻּלָּם, וְלִמְעַלָּה נִמְצָא כִּסְאוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר
דְּמוּת כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם
עֲלִיּוֹ מִלְּמַעְלָה. אַף כֵּן בְּתֵבֵל הַזֶּה נִמְצָא הַמֶּלֶךְ

שָׁל הַכֹּל, וּמִיָּהוּ? אָדָם, מֶה שָׁלֵא נִמְצָא בְּכֹל
הַתְּחֹתוֹנִים.

וְאוֹתָם תְּחֹתוֹנִים מֵאִיפֹה בָּאוּ? אֵלֶּה מֵהָאָדָם
(מַעֲשֵׂי) שָׁל הָאָרֶץ וְהַסִּיּוּעַ שָׁל הָרְקִיעַ
שְׁלִמְעֵלָה, יוֹצְאִים בְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, מֵהֶם
בְּלִבּוֹשִׁים, מֵהֶם בְּקִלְפוֹת, פֶּתוּלָעִים הִלְלוּ
שֶׁנִּמְצְאוֹת בְּאָרֶץ, מֵהֶן בְּקִלְפוֹת אֲדָמוֹת, שְׁחֹרֹת
וְלִבְנוֹת, וּמֵהֶן מְכֹל הַגְּזֻנִים. כֹּךְ כֹּךְ הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ
כֵּן, וְלֹא נִמְצְאוּ בְּקִיּוֹם, רַק עֲשָׂר שָׁנִים (או יוֹתֵר. ס"א

מַעֲשֵׂי אוֹ פְּחוֹת מַעֲשֵׂי).

וּבְסִפְרוֹ שָׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא פִּרְשׁ יוֹתֵר, שְׁהָרִי
כָּל הַיְּשׁוּב מֵתַנְגְּלִיל בְּעֵנּוּל כְּמוֹ פִּדּוּר,
אֵלֶּה לְמַטָּה וְאֵלֶּה לְמַעְלָה, וְכֹל אוֹתָן בְּרִיּוֹת מְשֻׁנּוֹת
בְּמֵרֵאֵיהֶן מְשֻׁנּוּי הָאֵוִיר כְּפִי כָּל מְקוֹם וּמְקוֹם,
וְעוֹמְדוֹת בְּקִיּוֹמָן כְּמוֹ שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם.

וְלִכֵּן יֵשׁ מְקוֹם בִּישׁוּב, כְּשֶׁמֵּאִיר לְאֵלֶּה חֲשׂוֹךְ
לְאֵלֶּה, לְאֵלֶּה יוֹם וּלְאֵלֶּה לַיְלָה. וַיֵּשׁ מְקוֹם
שְׁכֵלוֹ יוֹם, וְלֹא נִמְצָא בּוֹ לַיְלָה פְּרָט לְשַׁעֲהַ אַחַת

קִטְנָה. וְזֶה שְׂאֵמֶר בְּסִפְרֵי הַקְּדֻמוֹנִים, וּבְסִפְרוֹ שֶׁל
אָדָם הִרְאֵשׁוֹן כֶּךָ הוּא. שְׂכָךְ כְּתוּב, (תהלים קל"ט) אֹדְךָ
עַל כִּי נִזְרָאוֹת נִפְלִיתִי נִפְלְאִים מַעֲשֵׂיךָ. וְכְתוּב (שם)
קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה'. וְלִכֵּן הִכַּל יִפֶּה. וְסוּד זֶה
נִמְסָר לְבַעֲלֵי הַחֲכָמָה, וְלֹא לְמַחְלְקֵי תַחֲוּמִים,
מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוּד עֵמֶק שֶׁל הַתּוֹרָה.

כִּמּוֹ כֵּן יֵשׁ בָּיִם, שְׂיֵשׁ בּוֹ כַּמָּה בְּרִיּוֹת מִשְׁנֹת זו
מִזוֹ. וְהוּ שְׂכָתוּב (שם) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדָיִם
שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חֵיוֹת קִטְנֹת עִם גְּדֻלוֹת שָׁם
אֲנִיּוֹת יִחְלִכוּן לְוִיָּתָן וְגו'. וְהִכַּל תִּלּוּי זֶה כְּזֶה (ומתקשר
זֶה כְּזֶה), וְהִכַּל כִּמּוֹ שְׂלִמְעָלָה. וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת אִין
שׁוֹלֵט בְּכָל, רַק אָדָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלִיו.

רַבִּי נְהוֹרָאִי סָבָא פָּרַשׁ לַיָּם הַגְּדוֹל, וְהַתְּרַעֵשׁ
הַיָּם, וְנִאֲבָדוּ כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ בְּסִפְיָנָה,
וְהַתְּרַחֵשׁ לוֹ גַם, וַיֵּרֶד בְּשָׂבִילִים יְדוּעִים לְלֵב הַיָּם,
וַיֵּצֵא תַחַת הַיָּם לְיֵשׁוּב אַחֵר, וְרָאָה מֵאוֹתָן
הַבְּרִיּוֹת כֵּלְזָן קִטְנֹת, וְהָיוּ מִתְּפִלָּיִם תְּפִלָּה, וְלֹא
יָדַע מָה אוֹמְרִים. הַתְּרַחֵשׁ לוֹ גַם וְעָלָה. אָמַר,

אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׁמֵשֶׁת־דָּלִים בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים
נִסְתָּרֵי הַסּוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים. אֹי לְאֹתָם שְׁחוֹלָקִים
עַל דְּבָרֵיהֶם וְלֹא מֵאֲמִינִים.

מֵאֹתוֹ יוֹם, כְּשֶׁהָיָה כָּא לְבֵית רַב וְאוֹמְרִים דְּבַר
תּוֹרָה, הָיָה בּוֹכָה. אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה אַתָּה
בוֹכָה? אָמַר לָהֶם, מִשּׁוֹם שֶׁעֲבַרְתִּי עַל אֱמוּנַת
דְּבָרֵי חֲכָמִים, וּפְוַחַד מִהַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ כְּתוּךְ הַמָּיִם (בראשית א).
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלֶּמְלֵא אוֹתוֹ רָקִיעַ
שֶׁמִּפְרִיד בֵּין מַיִם הָעֲלִיּוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים,
הֵיטָה מִחֻלְקַת בְּעוֹלָם מֵהֶם, אֲבָל ^(דף י ע"ב) הָרָקִיעַ
הַזֶּה עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם
אֲלֵא עַל שְׁלוֹם. כֹּא רָאָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִקְרָא שְׁלוֹם, הוּא שְׁלוֹם וְשִׁמוֹ שְׁלוֹם, וְהַכֹּל
נִקְשָׁר בְּשְׁלוֹם. רַבִּי אַבְנָא אָמַר, רָאִיתִי שֶׁהַשָּׁמַיִם
הָעֲלִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ הַכֹּל הוּא שְׁלוֹם, וְהַכֹּל אַחַד,
וְהַדְּרָכִים נִפְרָדוֹת לְצַד הַזֶּה וְלְצַד הַזֶּה.

י"ד של השם הקדוש קשורה בשלשה קשרים,
 משום זה הי' חזו, קוץ אחד למעלה, וקוץ
 אחד למטה, ואחד באמצע. משום שלשה
 קשרים השתלשלו (התקשרו) בה, קוץ אחד למעלה,
 בטר עליון, שהוא עליון מעל כל העליונים, הראש
 של כל הראשים, והוא עומד על הכל.

קוץ אחד באמצע, שהוא ראש אחר. משום שהיו
 שלשה ראשים, וכל אחד ואחד ראש לבדו.
 ולכן הקוץ של האמצע זהו ראש אחר שיוצא
 מהקוץ שלמעלה, והוא ראש של כל שאר
 הראשים שיבנה ממנו השם הקדוש, והראש הזה
 הוא נסתר של הכל.

ראש אחר תחתון, הוא ראש להשקות את הגן,
 והוא מעין המים שכל הנטיעות משקות
 ממנו. וזהו " בשלשה קשרים, ולכן נקראת
 שלשלת, כמו השלשלת חזו שנקשרה זה בזה,
 והכל אחד.

שְׁנֵינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּשַׁעַח שֶׁהָרְאוּ לוֹ
 חֲכָמַת הַסּוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְרָאָה אֶת
 הָאֵילָן שֶׁל גֵּן עֶדֶן, הָרְאוּ לוֹ חֲכָמָה בְּסוּד עֲלִיּוֹן,
 וְרָאָה שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ נִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה, שָׂאל
 אוֹתָם עַל מָה בְּיָמִים? אָמְרוּ לוֹ, כֻּלָּם עוֹמְדִים
 עַל י', מִמְּנָה נִבְנְנוּ וְהַשְׁתַּלְשְׁלוּ (נִבְרְאוּ וְנִתְקַנְנוּ), שֶׁכֶּתוּב
 (תהלים קד) כֻּלָּם בְּחֲכָמָה עָשִׂיתָ. וְרָאָה שֶׁכֻּלָּם
 מוֹדְעֵזְעִים מֵאֵימַת רַבּוֹנָם, וְעַל שְׁמוֹ כֻּלָּם נִקְרְאוּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר, הַהֲנַעֲחָה הִיא
 בְּשִׁלְשֻׁלַת שֶׁל שְׁלֹשָׁה שְׁכֹלִים בְּדַבָּק
 וְקִשָּׁר שֶׁל גּוֹפּוֹ. אֶחָד פֶּחַד (שְׁלֹמוֹת) שֶׁל הַכֹּל, אֶחָד
 סוֹתָם שְׁכִילִים, וְאֶחָד נֶהַר עֲמֹק.

אֶחָד כֶּף פֶּרֶט בְּאוֹתֵיזוֹת, (שֶׁל אֶלֶף) הַבֵּית בְּשִׁכְלוֹלוֹ
 יו"ד ה"א, הַבְּנִין שֶׁל הַכֹּל. (אֶחָד סְתוּם הַשְּׁכִילִים,
 וְאֶחָד נֶהַר עֲמֹק לְכֹל) שְׁלֹמוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ י' רֵאשׁ שֶׁל
 הַכֹּל, אָב לְכֹל. ו' הַבֵּן שֶׁהוֹלִיד וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ
 נִמְצָא ד', בַּת. הַגְּבִירָה שֶׁכָּל הַדִּינִים (תְּדִינִים) בְּיָדֶיהָ
 נִמְצָאִים, מְמִירָה כֻּלָּם הָעוֹלָמוֹת, (עֲלִיּוֹנִים יוֹצְאִים, וְעֲלִיּוֹנִים

וְתַחֲתוֹנִים) שְׁעָלְיוֹנִים יוֹצְאִים, וְעָלְיוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים
 נִזְוִנִים מִמֶּנָּה. תְּרֵי יו"ד שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, וְהַשֵּׁם
 הַקָּדוֹשׁ נִתְקַן בּוֹ, וְנִמְצָא נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ.

אַחַר כֵּן יו"ד הוֹצִיָּאָה הַכֹּל, וְשִׁלְשָׁלָה הַכֹּל בְּקִשְׁר
 אַחַד זֶה עִם זֶה. וְתְרֵי בְּאֶרֶץ הַמְּנוּרָה
 הַקָּדוֹשָׁה, י' הוֹצִיָּאָה אוֹתוֹ הַנְּהָר, שְׁכַתוֹב בּוֹ
 (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. (בְּמִו) זו
 ה', סוּד הַבִּינָה, וְהִיא הָאֵם הָעָלְיוֹנָה.

וְאוֹתוֹ נָהָר מוֹצִיא שְׁנֵי בָּנִים, כְּמוֹ שְׁנֵי תַּבְּעֵי
 וּמִמֶּנָּה נִזְוִנִים. אַחַר כֵּן יוֹצְאִים שְׁנֵי בָּנִים,
 וְהַבֵּת נִזְוִנִית מִבֵּן, זֶה ו', תְּרֵי בֵּן הַמְּלֶךְ הַזֶּה
 שֶׁהַשְּׁלוֹם כָּלוּ שְׁלוֹ, סוּד שֶׁל תַּבְּעֵי. וְאַחַר כֵּן
 נִמְצָאת ה' שְׁנִזְוִנִית מִן ו', וְתְרֵי פְּרִשׁוֹת. (אחַר כֵּן יוֹצְאִים
 שְׁנֵים, בֵּן וּבֵת. ו"ה זֶה בֵּן הַמְּלֶךְ שְׁשֵׁלֵמוֹת הַכֹּל שְׁלוֹ. וְזוֹ ה' הַבֵּת נִזְוִנָה מִן ו', וְתְרֵי
 פְּרִשׁוֹת) נִמְצָא שְׁנֵי עֶקֶר וְשָׁרֵשׁ וְשְׁלֵמוֹת הַכֹּל. זֶהוּ מֵה
 שְׁכַתוֹב (משלי כב) בְּחֻכְמָה יִפְנֶה בֵּית.

שְׁנֵינּוּ, עֲשָׂרָה שְׁמוֹת הַשְּׁתִּכְלָלוֹ וְיִצְאוּ מִהַי"ד
 הַזֶּה. י' שֶׁהִיא הָעֲשִׂירִית שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת.

וְאֵת כָּל־הַכְּנִיסָה לְאוֹתוֹ נָהַר קָדוֹשׁ כְּשֶׁהִתְעַבְּרָה.
וַעֲשָׂרָה שְׁמוֹת נִסְתָּרִים בְּאַחַד. וְכָל־נִסְתָּרִים בִּי.
י' כּוֹלְלֵת אוֹתָם. י' מוֹצִיָּאָה אוֹתָם. הוּא אֵב לְכָל.
אֵב לְאַבּוֹת.

מִמֶּנּוּ יֵצְאוּ (ובו יושבים) (בו עשר תבות) ו"ד. רָמְזוּ לְעֲשָׂרָה
בְּחֻשְׁבוֹן. אוֹתֵיזוֹת יו"ד כּוֹלְלוֹת לָהֶן ו"ד
(יו"ד), שְׁלֵמוֹת הַכָּל. ו"ד - זָכַר וּנְקִיבָה. הוּ קוֹרְאִים
לָהֶם, שְׁנַיִם. וְלִכֵּן אָדָם נִבְרָא הוּ פְּרָצוּפִים, וְאוֹתָם
פְּרָצוּפִים זָכַר וּנְקִיבָה הָיוּ כְּמוֹ שְׁלֵמְעָלָה. ו"ד
כְּמִעְלָה לְמִטָּה. ד"ו מִמִּטָּה לְמִעְלָה, וְהַכָּל דְּבַר
אַחַד. י"ג מִדּוֹת הַרְחֻמִּים תְּלוּוִיִּים בּוֹ, וְעַל כֵּן יו"ד
כּוֹלֵל ו"ד כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וַחֲרֵי פְּרִשּׁוּתָהּ.

וּבֵא רְאֵה, עֲשָׂרָה שְׁמוֹת הֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂר אוֹתֵיזוֹת.
וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא הֵם שְׁמוֹנָה,
וְשִׁתֵּי דְרָגוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵי רְקִיעִים. וּמִשְׁתַּנִּים הַשְׁמוֹת,
עֲשָׂרָה, וְתִשְׁעָה, וְשְׁמוֹנָה, וְשִׁבְעָה.

תְּרַאשׁוֹן - י"ה, מִשּׁוּם שִׁי' כּוֹלְלֵת ה', וְה' יוֹצֵאת
מִי'. לָכֵן חֲכָמָה נִקְרָא י"ה.

הַשְּׂנִי - יְהוָה (יה"ו) שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, מִשּׁוֹם שְׂאוֹתוֹ
נָהָר רַחֲמִים, וּמִשּׁוֹם שְׂדֵינִים מִתְעוֹרְרִים
מִפְּנֵי, (אֱלֹהִים וַיֵּצֵא) כְּתוּבוֹת אוֹתֵיזוֹת הַרַחֲמִים עִם
נִקְוֹד שֶׁל אֱלֹהִים, וְלֹא אֱלֹהִים דִּין. (דף יא ע"א)

הַשְּׂלִישִׁי - אֵל, וְהוּא גְּדֻלָּה, וְהוּא נִקְרָא הָאֵל
הַגָּדוֹל.

הַרְבִּיעִי - אֱלֹהִים, שְׂדֵינִים מִתְעוֹרְרִים בּוֹ, וְהוּא
הַדִּין הַקָּשָׁה.

הַחֲמִישִׁי - יְהוָה, הַכָּלֵל שֶׁל כָּל שְׂלֵמוֹת
הַאֲמוּנָה, וְזֶהוּ רַחֲמִים בְּשֵׁלֵמוֹת
וְזֶהוּ תַפְאֲרָתוֹ. שְׂשִׁי וְשְׂבִיעִי - צְבָאוֹת נִקְרָאִים.

הַשְּׂמִינִי - אֵל "ח", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלז) כִּי שֵׁם
צְוָה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְגו'. וְזֶה צְדִיק,
שֶׁכָּל חַיִּים יוֹצֵאִים מִשָּׁם, וְנִקְרָא יְהוָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כז) ה' צְדִיק יִבְחֶן. וְזֶהוּ ו' קַמְנָה שֶׁל
הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. מִשּׁוֹם כְּדָו וְ"ו שְׂנִי וְוִים.

הַתְּשִׁיעִי - אֱדָנִי, וְזוֹ מַלְכוּת הַקָּדוֹשָׁה שְׂדֵינִים
יוֹצֵאִים מִשָּׁם לְעוֹלָם, וְזֶהוּ הַפְּתָר

האחרון של כל השמות. ושם אהי"ה, הכלל
 והנסתר שבראשונה. וזהו פתח עליון, הראש של
 כל הראשים, שמו נסתר ולא נגלה, ונתפאר.
 וכספר האגדה, עשרה שמות פתובים בנגון אחר,
 ואנו לא שנינו כד.

רבי אבא פתח, (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן
 הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו
 ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלו עולות
 שנשחטות בצפון, משום שהן מחשבות
 בצפונות הלב ובמקום הדין. משום שמחשבה
 נמצאת בלילה, בזמן שחדין נמצא. רוח צפון
 נושבת בחצות הלילה כשמתעוררים אנשים,
 וכנור דוד מנגן מאליו, ומחשבות בני אדם
 מתעוררות.

ובאי תימן, אלו שלמים שנשחטים בדרום, משום
 שהם השלום של הכל, שלום העליונים
 והתחתונים. ואלו הם השלמות של צדדי העולם,
 השלמות של הכל מצד האמונה. ושלמים, משום

שָׁהֵם הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל, הַפְּעָלִים אוֹכְלִים מֵהֶם וְנִהְנִים מֵהֶם, שֶׁהֲרִי שָׁלוֹם הוּא לוֹ וְלִכְל הָעוֹלָם בְּדַרְגָּה אַחַת. חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת נֹאכְלִים לַכֹּהֲנִים מִשּׁוֹם שֶׁהֵם עֲתִידִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וּלְהַעֲבִיר אֶת חֲטָאֵיהֶם. וּמִכָּל הַקְּרָפְנוֹת אֵין חֲבִיבִים לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שְׁלָמִים, מִשּׁוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ שָׁלוֹם בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחֵתוֹנִים.

וּמֵעַל בָּלֵם קְטָרֶת, שֶׁהִיא שְׁלֵמָה מִהַכֹּל, וְלֹא בָּאָה עַל חֲטָא וְלֹא עַל אָשָׁם וְלֹא עַל עוֹן, אֲלָא עַל שְׂמֻחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כז) שְׂמֻחַת וְקְטָרֶת יִשְׂמַח לֵב, וְהֲרִי פִרְשׁוּתָהּ. וְלִכֵּן קְטָרֶת לֹא קָרְבָּה אֲלָא בְּזִמְנֵי שֶׁשְׂמֻחַת קָרְבָּה, וְהִיא שְׂפָתוֹב (שמות ט) וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן קְטָרֶת סָמִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר בְּהַטִּיבוֹ אֶת הַנִּירוֹת וְקְטִירָנָהּ. וְכַתוּב (שם) וּבְהַעֲלוֹת אֶהְרֹן אֶת הַנִּירוֹת בֵּין הָעַרְבִים וְקְטִירָנָהּ. מִשּׁוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ שְׂמֻחַת וְקְטָרֶת בְּאַחַד. כֹּאן רָאָה, שְׁלָמִים הוּא שָׁלוֹם בְּכֹל, וְקְטָטָה וְקְטָרוֹנִי לֹא מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם. אֲבָל קְטָרֶת קוֹשְׁרֶת אֶת קִשְׁרֵי הַאֲמוֹנָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל עֲשֵׂרֶת הַשְּׁמוֹת כְּתוּבִים,
 וְאֵנוּ שְׁנֵינוּ, שֶׁהָרֵאשׁוֹן אֶהְיָה, זֶה הַנְּסֻתָּר
 הָעֲלִיּוֹן, כְּמִי שֶׁאָמַר: אֲנִי מִי שֶׁאֲנִי! וְלֹא נוֹדַע מִי
 הוּא. אַחֲרֵי כֵן אֲשֶׁר אֶהְיָה, אֲנִי שֶׁעֲתִיד לְהִתְנַלּוֹת
 בְּאוֹתָם הַכְּתָרִים (הַמְּחָרִים), שֶׁחָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה נְסֻתָּר,
 וְאַחֲרֵי כֵן מֵתְחִיל לְהִתְנַלּוֹת, עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְגִלּוֹי שֶׁל
 הַשֵּׁם (שֶׁל שְׁלֹמוֹת) הַקְּדוֹשׁ.

וְכֵן כְּתוּב בְּמִשְׁנֵה, אֶהְיָה בְּרֵאשׁוֹנָה, הַנְּסֻתָּר שֶׁל
 הַכֹּל, אֲנִי הוּא מִי שֶׁאֲנִי. אַחֲרֵי כֵן אֲשֶׁר
 אֶהְיָה, אֲנִי עֲתִיד לְהִתְנַלּוֹת. אַחֲרֵי כֵן אֶהְיָה אַחֲרוֹן,
 וְזֶה בְּשֵׁהָאֵם מֵתְעַבְּרֶת וְעַדִּין הוּא נְסֻתָּר. מִתִּי
 מֵתְנַלָּה? בְּזִמְנֵי שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ג) לֵךְ וְאַסְפֹּת אֶת זִקְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם וְגו'. זֶה
 שְׁלֹמוֹת הַכֹּל, וְכֵאֵן הוּא הַגִּלּוֹי וְחֻקְאֵשׁר שֶׁל הַשֵּׁם
 הַקְּדוֹשׁ.

מִשׁוֹם כֵּן, הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל - אֶהְיָה. הַשֵּׁנִי - יָה.
 מִשׁוֹם שֶׁחֲכָמָה מוֹצִיָּאָה ה' וְנִסְתָּרֶת בָּהּ,

ולא נפרדת ממנה לעולמים, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ שְׂכֵתוֹב,
 (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֶדֶן, כְּמוֹ זֶה. ה.

וְכָךְ לְמִדְתֵי מֵאֲבָא, י' כְּמוֹ שְׁנֵת־בְּאֵר. אַחַר כָּךְ
 י"ה, שְׁלֵל נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, י' מוֹצִיָּאָה ה',
 כְּמוֹ זֶה ה' תְּרִי י', וְאוֹתוֹ נָהָר שִׁיּוּצֵא מִמֶּנּוּ. וְנִמְשָׁךְ
 מִמֶּנּוּ וְלִמְטָה, שְׁנֵי בָנִים שִׁיּוּצֵאִים מֵהֶם. מֵצַד הָאֵב
 י' יוֹצֵא בֵן, שְׁתֵּרֵי אוֹחֹזוּ בּוֹ בִי, וְאוֹחֹזוּ בְּאוֹתוֹ נָהָר.
 וּמֵצַד הָאֵם יוֹצֵאת בַּת, שְׁתֵּי הַנְּהָר הַתַּחְתּוֹן, וְהַבֵּן
 הַזֶּה נִמְשָׁךְ אַחַר כָּךְ וַיּוֹצֵא מֵהֶם, (דף יא ע"ב) וְהוּא ו',
 וְזֶה יוֹרֵשׁ אֶת הָאֵב וְהָאֵם, וְנִקְשְׁרַת בּוֹ אֲמוּנַת
 הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ נּוֹזְנִית הַבַּת, מֵאוֹתָהּ יִרְשָׁה שְׁחוּא
 יוֹרֵשׁ .

וְלִבֵּן צָרִיךְ לְכַתֵּב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ - י'
 בְּרֵאשׁוֹנָה, קוֹץ אֶחָד לְמַעְלָה, וְקוֹץ אֶחָד
 בְּאֲמֻצֵּעַ, וְקוֹץ אֶחָד לְמַטָּה, וְהָרִי נִתְבְּאֵר. אַחַר כָּךְ
 י"ה, שְׁאִין נִפְרָדִים זֶה מִזֶּו לְעוֹלָמִים. כְּמוֹ כֵּן ה', כִּדֵי
 שִׁיּוּצֵאוֹ שְׁנֵיָהֶם בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, אָב וְאֵם בֵּן וּבַת.
 כְּמוֹ כֵּן י"ה (ו"ה). תְּרִי לָךְ כָּל שְׁלְמוֹת הָאֲמוּנָה.

אַחַר כֵּן מִתְּפַשְׁטַת הָאֱמוּנָה, וַיּוֹצֵאִים שְׁנֵי בָּנִים
 מִכָּלֵל אַחַד בְּדַרְכֵיהֶם. הֵכֵן יוֹצֵא מִשְׁנֵיהֶם,
 וְהוּא ו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. הַכֵּת יוֹצֵאת מִצַּד הָאֵם,
 וְהִיא ה' אֲחֵרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאִין נִשְׁלָמַת
 אֲלָא עִם ו', מִשּׁוּם שְׁמִמְנוּ הִיא נּוֹנִית, וְלִכֵּן צָרִיךְ
 לְכַתֵּב ו' וְאַחַר כֵּן ה', כְּמוֹ זֶה ה', תְּרִי ו' וְאוֹתָהּ
 תַּחַת־פְּשׁוֹת שְׁיוֹצֵאת מִמְנוּ, כְּמוֹ אוֹתוֹ נָחַר שְׁיוֹצֵא
 מִי', מִשּׁוּם שְׁמִמְנוּ נּוֹנִית. ו' תְּרִי בֵּן שְׁיוֹצֵא מִמְנוּ
 לְמַטָּה.

וְחִדְבְּרִים הִלְלוּ בְּאֵר אוֹתָם אָבִי, וְתְרִי נִתְּכָאֲרוּ.
 וְאָנִי כְּשִׁמְנִיעַ לְדַבְּרִים הִלְלוּ, אוֹמֵר
 אוֹתָם, מִשּׁוּם שְׁצִוָּאת אָבִי כֵּן. וְכֵן צָרִיךְ אָדָם
 לְהִזְהַר בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שְׂיִכְתֵּב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
 כְּמוֹ זֶה, וְזֶהוּ כְּרָאוֹי. וְאֵם לֹא, אִינוּ נִקְרָא שֵׁם
 קָדוֹשׁ, וְנִקְרָא פְּנוּם. וְמִי שְׁפוּגִם אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ,
 טוֹב לוֹ שְׁלֹא נִבְרָא.

הַשְּׁלִישִׁי - יְהוָה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר,
רַחֲמִים, וַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ דִין, וְזָחַו אוֹתוֹ נָהַר
שֶׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן.

הַרְבִּיעִי - אֵל גָּדוֹל. וַהֲרִי נֶאמַר, וְזוֹ גְדֻלָּתוֹ.
הַחֲמִישִׁי - אֱלֹהִים, וּבְכֹל מְקוֹם הוּא גְבוּרָה.
הַשְּׁשִׁי - יְהוָה, רַחֲמִים, שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, הָעֶקֶר שֶׁל
הַכֹּל. קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, אַחוּז לְכֹל הַצְּדָדִים,
וְזוֹ תְּפִאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.

הַשְּׁבִיעִי וְהַשְּׁמִינִי - צְבָאוֹת. וְלִכֵּן יְהוָה קְרוֹב
בְּכֹל. אַחוּז בְּכֹל הַצְּדָדִים, לְפַעְעִים ה' אֱלֹהִים,
שֶׁהֲרִי הֵם קְרוֹבִים תְּפִאֶרֶת לְגְבוּרָה. לְפַעְעִים ה'
צְבָאוֹת, שֶׁהֲרִי הֵם קְרוֹבִים תְּפִאֶרֶת לְנִצְחַ וְהוֹד,
שֶׁנִּקְרָאִים צְבָאוֹת. וַהֲרִי נִתְבָּאֵר שְׁנוֹדָעִים
דְּבָרֵי הַנְּבִיאִים הַנְּאֻמָּנִים מִפִּיהֶם, כְּשֶׁאֹמְרִים
כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים, וּכְשֶׁאֹמְרִים כֹּה אָמַר ה'
צְבָאוֹת, וְהֵיוּ יוֹדְעִים מֵאִיזָה מְקוֹם בָּאִים
הַדְּבָרִים.

תַּתְּשִׁיעֵי - (א"ל) שְׂדֵי. שְׂאֵמֶר לְעוֹלָם דֵּי, שְׂתַרִי דֵּי
 סְפוּק הוּא. וְהַסְפוּק לֹא בָּא לְעוֹלָם
 אֲלֵא מִצְדִּיק שֶׁהוּא יְסוּד הָעוֹלָם, שְׂאֵמֶר לְעוֹלָם דֵּי.
 הַעֲשִׂירֵי - אֲדֹנָי, שְׂתַרִי דֵּינָּה הַמְּלָכוֹת דֵּינָּה וְדֵּינָּה.
 וְזֶה לְעֵרֹךְ אֶת קְרָבוֹת הַמְּלָךְ בְּעוֹלָם, וְזֶה
 גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ צֶדֶק.

וְאֵלוֹ הֵם הַעֲשָׂרָה שְׁמוֹת שְׂבָהֵם נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, קְשׁוּרִים זֶה בְּזֶה בְּיַחְוֹד שְׁלָם,
 וְאֵלוֹ הֵם הַתְּתָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַמְּלָךְ, שֶׁהוּא
 נוֹדֵעַ בָּהֶם, וְהֵם שְׁמוֹ, וְהוּא הֵם. וּבְשִׁנְקָשָׁרִים כָּלֵם
 בְּאַחַד עַל רֵיחַ הַקְּטָרֶת, אִזּוֹ נִקְרָאת קְטָרֶת, הַקְּשָׁר
 שְׁנִנְקָשָׁרִים בְּאַחַד. אֲשֶׁרֵי חֶלְקֵם שֶׁל הַצְּדִיקִים
 שְׂיִוְדָעִים אֶת דְּרָכֵי הַתּוֹרָה וְיִוְדָעִים לְהַכִּיר בְּכַבּוֹד
 רְבוֹנָם, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה 50) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת
 כְּבוֹדֵי.

וְאֵם זְבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כָּתוּב
 (במדבר ז') עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה תִּבְרַח בְּשִׁקְלֵי הַקְּדֹשׁ.
 עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה, לְמַה זֶה בָּא? אֲלֵא עֲשָׂרָה לְמַעֲשֵׂה

בְּרֵאשִׁית, וַעֲשֶׂהָ לְמַתָּן תּוֹרָה. עֲשֶׂהָ מֵאֲמָרוֹת
 בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וַעֲשֶׂהָ מֵאֲמָרוֹת בְּמַתָּן תּוֹרָה.
 בְּמָה זֶה מְדַבֵּר? מִשּׁוֹם שֶׁהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא
 בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה, וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה,
 הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם. וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מִתְכַּפָּלִים
 מִהַתּוֹרָה, מַה כָּתוּב? (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם
 וְלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

בֵּיא רֵאָה, עֲשֶׂהָ מֵאֲמָרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּפִי
 שֶׁשָּׂנִינוּ בְּעֲשֶׂהָ מֵאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם.
 עֲשֶׂהָ מֵאֲמָרוֹת לְמַתָּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂהָ הַדְּבָרוֹת.
 כָּתוּב (שמות ב) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אִמּוֹנַת
 הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא ^(דף יב ע"א) הַזֶּה נִקְרָאת אוֹר, שְׁכַתוּב
 (תהלים כז) ה' אוֹרִי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אִירָא וְגו'.

כָּתוּב (שמות ב) לֹא יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי.
 וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי
 רְקִיעַ כְּתוּב הַמָּיִם וְגו'. יְהִי רְקִיעַ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁהֵם תְּלִקּוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא, שְׂאוּתָזִים

בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וְהֵינּוּ הַסּוּדָה, שֶׁפַּעַם
 אַחַת שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא סָבָא לְרַבִּי אֶלְעָאי, אָמַר, הֲרִי
 אֵת שְׂאֵר הָעַמִּים נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִדּוּלִים
 מִמֵּנִים שְׁלִיטִים, וְאֵת יִשְׂרָאֵל בְּאִיזָה מָקוֹם נָתַן
 אוֹתָם? שָׁלַח לוֹ, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם.
 וַיִּפֹּה שָׁלַח לוֹ.

בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה. וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין
 מַיִם לְמַיִם - בֵּין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא
 בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה שֶׁנִּקְרָאת (ירמיה ב')
 בְּאֵר מַיִם נְשֻׁפְרִים וְגו', שֶׁהֵם מַיִם הַמְּרִים, מַיִם
 עֲבוּרִים, מְכַנְּסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְּפִים, וְעַל כֵּן
 יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשִׁים מִבְּדִילִים בֵּין מַיִם לְמַיִם.

בְּתוֹב (שמות ב') לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹאֵ,
 וְכִתּוֹב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית א') יִקּוּן
 הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. בֹּא וּרְאֵה,
 כָּל מִי שֶׁנִּשְׁפַּע בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשֻׁקָה,
 בָּא לוֹ הַפְּרִיד אֶת הָאֵם מִמְּקוֹמָהּ לְמַעַלָּה,
 וְהַפְּתָרִים הַקָּדוֹשִׁים אֵינָם מִתְיַשְׁבִּים בְּמְקוֹמָם, כְּמוֹ

שָׁנָאֵמֶר (משלי טז) וְנִרְגַן מִפְּרִיד אֲלוֹתָי. וְאִין אֲלוֹתָי אֵלֹא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכַתוּב יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, אֶל תְּשִׁים פִּרּוּד בְּגַלְל
שְׂבוּעַת שֶׁקֶר. אֶל מְקוֹם אֶחָד, כָּרְאוּי בְּמְקוֹם
אֶמֶת, וְלֹא בְּמְקוֹם אַחֵר לְשֶׁקֶר. וּמָה הַשֶּׁקֶר? הוּא
שְׁהוּלָכִים הַמַּיִם לְמְקוֹם אַחֵר שְׂאִינוּ שְׁלָחֵם.

כָּתוּב וְזָכַר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכַתוּב
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, תִּדְשֵׂא הָאָרֶץ דְּשֵׂא
עֵשֶׂב. מָתִי מִתְנַדְּלֵת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וּמִתְעַטְּרֵת
בְּעֵטְרוֹתֶיהָ? הָיִי אוֹמֵר, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁחֵרִי אֲנִי
מִתְחַפְּרֵת הַכֹּהֵן (הַגְּבִירָה) עִם הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיא דְשֵׂאִים
וּבְרָכוֹת לְעוֹלָם.

כָּתוּב כִּכְר אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְכַתוּב בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקְיַע הַשָּׁמַיִם. מָה
זֶה אוֹמֵר? אֵלֹא אֵלֹו הַמְּאֹרֹת, זֶהוּ אֲבִיךָ וְאִמְךָ.
אֲבִיךָ זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. אִמְךָ זֶה הַלְּבָנָה. וְאִין שֶׁמֶשׁ אֵלֹא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוּב (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָנָן

ה' אלהים. ואין לבנה אלא פנסת ישראל, שכתוב
(ישעיה ס) וירחך לא יאסף, ועל כן הכל אחר.

כתוב לא תרצה, וכתוב במעשה בראשית,
ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואתה אל
תהרג אדם שנקרא כהן, שכתוב ויהי האדם לנפש
חיה. ואל תהיה כדגים הללו, שגדולים בולעים
את הקטנים.

כתוב לא תנאף, וכתוב במעשה בראשית,
תוצא הארץ נפש חיה למינה. מכאן
למדנו שלא ישקר אדם באשה אחרת שאינה בת
זוגו, ולכן כתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה,
שלא תוליד אשה אלא ממינה, ומיהו מינה? זה
כן זוגה.

כתוב לא תגנב, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר
אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע
זרע. מה שנתתי לכם וצויתי לכם, יהיה לכם, ואל
תגנבו מה שהוא של אחר.

כְּתוּב לֹא תַעֲנֶה בְרַעְיָךְ עַד שִׁקָּר, וְכַתוּב בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם
 בְּצַלְמֵנוּ. מִי שֶׁהוּא בְדִיוֹקָן הַמְּלֹךְ, אֵל תַּעֲיִד בּוֹ
 שִׁקָּר. וּמִי שֶׁמַּעֲיִד שִׁקָּר בַּחֲבֵרוֹ, כְּאֵלוֹ הַעֲיִד
 לְמַעַלָּה.

כְּתוּב לֹא תִחַמַּד אִשְׁתֵּךְ רַעְיָךְ, וְכַתוּב בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, לֹא טוֹב הֵיזֶת הָאָדָם לְבִדּוֹ וְגו'.

תְּרֵי בֵּת זִוּנָה כְּנִגְדָּה, וְלִכֵּן לֹא תִחַמַּד אִשְׁתֵּךְ רַעְיָךְ.
 וְהִינּוּ עֲשָׂרָה מֵאֲמֵרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעֲשָׂרָה
 מֵאֲמֵרוֹת לְמִתֵּן תּוֹרָה. וְהִינּוּ שְׁכַתוּב (במדבר
 1) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה חֶפֶף בְּשִׁקָּל הַקֹּדֶשׁ. נִשְׁקָלוּ כְּאֶחָד
 בְּמִשְׁקָל אֶחָד, וּמִשׁוֹם כֶּךָ עוֹמֵד הָעוֹלָם וְנִמְצָא בּוֹ
 שְׁלוֹם. וְעַל כֵּן, אִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ, לְהַעֲמִיד
 הָעוֹלָם בְּשְׁלוֹם. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שֶׁמִּכִּפֵּר עַל מִצְוֹת
 עֲשֵׂה וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֵׂה, כִּדְרֵי לְהַטִּיל שְׁלוֹם עַל
 הַכֹּל.

כְּתוּב (איוב כה) הַמִּשְׁלַל וּפִחַד עִמּוֹ עֲשֵׂה שְׁלוֹם
 בְּמֵרוֹמָיו. הַפְּסוּק תִּזְהַ פִּרְשׁוּתוֹ הַחֲבָרִים.

אֲבָל הַמִּשְׁלַל - זֶה ^(דף יב ע"ב) אֲבָרְהָם, שְׁפָתוֹב בּוֹ (בראשית
 כג) נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתָּה בְּתוֹכְנוֹ, וְכָתוֹב (שם
 יג) וְאֲבָרְכֶךָ וְאֲנַדְלָה שְׁמֶךָ. וּפָחַד - זֶה יִצְחָק,
 שְׁפָתוֹב (שם לא) וּפָחַד יִצְחָק תִּיָּה לִי. עֲשֵׂה שְׁלוֹם
 בְּמִרוֹמָיו - זֶה יַעֲקֹב, שְׁפָתוֹב (מיכה ז) תִּתֵּן אֵמֶת
 לְיַעֲקֹב, וְכָתוֹב (זכריה ח) וְהָאֵמֶת וְהַשְׁלוֹם אֶהְבּוּ.
 שְׁאֵמֶת וְשְׁלוֹם קְשׁוּרִים זֶה עִם זֶה, וְלִכֵּן הוּא
 שְׁלֵמוֹת הַכֹּל.

וְשְׁלָמִים הוּא שְׁלֵמוֹת, וְהַשְׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל.
 וּמִי שְׁמַקְרִיב שְׁלָמִים, מִרְבֵּה
 שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. יַעֲקֹב עֲשֵׂה שְׁלוֹם, כְּמוֹ
 שְׁאֲמַרְנוּ, מִשׁוֹם שְׁאֲחִזוּ אֶת זֶה וְאֶת זֶה.
 וְשְׁלָמִים אֲחֻזִּים בְּמַצּוֹת עֲשֵׂה וּבְמַצּוֹת לֹא
 תַעֲשֶׂה, בַּצַּד תִּזְהַ וּבַצַּד תִּזְהַ, וְעַל כֵּן
 נִקְרָא שְׁלָמִים. וְסוּד הַדָּבָר - שְׁפָתוֹב (בראשית
 כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, אִישׁ שְׁלָם, שְׁלָם
 לְמַעַלָּה וְשְׁלָם לְמַטָּה. דָּבָר אַחַר הַמִּשְׁלַל (איוב
 כה) - זֶה מִיבְּאֵל. וּפָחַד - זֶה גְבַרְיָאֵל. זֶה
 יְסוּדוֹ מִמִּים, וְזֶה יְסוּדוֹ מֵאֵשׁ, וְהַקְדוּשׁ

בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, שְׂכָתוֹב
(שם) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו.

רַבִּי אֲחָא אָמַר, כְּתוּב (ויקרא ז) אִם עַל תּוֹדָה
יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה וְגו'. מַה זֶה
אוֹמֵר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שם ה) וְהַתּוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא
עָלֶיהָ. עָלֶיהָ דּוֹקָא. וְעַל זֶה חִלּוֹת מִצּוֹת וְגו'. וְחִלּוֹת
מִצּוֹת, הֲרִי פִרְשׁוּתָהּ, וְעַל מַה בָּאָה? מִצַּת וְחִלּוֹת
כְּתוּב חֶסֶר, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא עָלֶיהָ.

שָׁנָה רַבִּי חֲזִיא, כְּתוּב עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו, זו
שְׁלָמוֹת הַכֹּל. שְׁלָמִיו - שְׁנַיִם. תּוֹדָה, נוֹדָע.
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, תּוֹדָה יְדוּעָה. שְׁלָמִיו לָמָּה זֶה
שְׁנַיִם? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי וָי"ם, וָ"ו שֶׁחִינּוּ שְׁלָמִיו,
הַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תּוֹדַת שְׁלָמִיו, שְׁמַטִּיל שְׁלוֹם
בְּכֹל, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת.
תּוֹדַת שְׁלָמִיו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שֶׁאָמַר רַבִּי חֲזִיא
- יָפָה, שֶׁכְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכַת מֵאוֹתָם שְׁנַיִם,
שֶׁהֵם הַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לָחֵם חֲמִין

הָרִי יְדוּעַ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה חֲטָא, כִּדְ הָיָה
מִקְרִיב בָּאוֹתוֹ גִּזְוֹן מִמֶּשׁ.

בֹּא רְאֵה, חֵלֶת מִצַּת חֶסֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּלוּלֹת
בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשָׁחִים בְּשֶׁמֶן. לָמָּה זֶה
רוֹמֵז? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי הֵם (בראשית ג) לַחַט
הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת וְגו'. מִשּׁוּם שֶׁכָּלֶם תִּתְמַנּוּ עַל
דְּרָכֵי בְנֵי אָדָם, עַל אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת
הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן הַכֹּל סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן, לְהַמְשִׁיךְ
שֶׁמֶן מִשְׁחָה מִהַמָּקוֹם הָעֲלִיזוֹן לְמַטָּה, וַיִּתְפָּרְכוּ בְּכֶלֶם
כְּאַחַד מֵאוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קִדְשׁ.

וְזֶהוּ יֵינן לְנֶסֶף, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ רְבִיעִית הַחֵיז. וּמָקוֹם
אַחַד (תְּלוּי) מְלֵא יֵינן וְשֶׁמֶן וּמִים לְנֶסֶף, וְהָרִי
בְּאֲרָנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, מִים לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן וְאֶת
כָּל אוֹתָן הַנְּטִיעוֹת. וְעַל כֵּן, יֵשׁ מִים וַיֵּשׁ מִים. יֵינן,
יֵשׁ מָקוֹם שֶׁהוּא טוֹב, וַיֵּשׁ מָקוֹם שֶׁהוּא לְהַעֲנִישׁ,
שֶׁהוּא דִין.

עַל כֵּן, מִי שְׂרוּאָה יֵינן בְּחִלּוּמוֹ - יֵשׁ לָמִי שֶׁהוּא
טוֹב, וַיֵּשׁ לָמִי שֶׁהוּא דִין. אִם תִּלְמִיד חָכָם

הוא, כְּתוּב (תהלים קד) וַיֵּן יִשְׁמַח לְבַב אֲנוּשׁ.
 וְכַתּוּב, (שיר א) מוֹבִים דְּרִיף מִיָּן. וְהוּ יֵן הַמְשָׁמֵר
 שְׁמֵשֶׁמֶת אֶת הַכֹּל. וְאִם לֹא - (משלי לא) תִּנּוּ שְׂכָר
 לְאוֹד וַיֵּן לְמָרִי נֶפֶשׁ. יֵשׁ יֵן אַחֲרֵי שֶׁהוּא דִין, וְעַל
 כֵּן נָאֵה לְהַקְרִיב אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּקִרְבָּנוּ, כִּדְרֵי
 שְׂעִיבָר הַדִּין וְיִתְעוֹדְרוּ רַחֲמִים. עוֹבֵר יֵן וְכֹא יֵן,
 וְכֵן בְּכֹל.

וְשָׁמֵן אֵינוֹ סֵר מְקַרְבָּנוֹת לְעוֹלָמִים, פָּרַט לְמִנְחַת
 קְנָאוֹת, שְׁכָתוּב (במדבר ה) לֹא יִצַק עָלָיו
 שָׁמֵן וְגו'. שְׁתֵּרִי כָּאֵן לֹא צְרִיכִים רַחֲמִים, שְׁתֵּרִי
 הַכֹּל דִּין, שְׁכָתוּב וְצָבְתָה בְּטָנָה וְנִפְלָה יִרְכָּה.
 וְכַתּוּב יִתֵּן ה' וְגו'. וְעַל זֶה, וְזֹאת תּוֹרַת זָבַח
 הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי יִצְחָק. קָמוּ
 בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה לְלַמֵּד תּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי יִצְחָק
 וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה'
 וְגו'. הַפְּסוּק תְּהֵא תְּרִי פִרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים וְתֵרִי
 נִתְּבָאָר, אֲבָל הַשְּׁבַח תְּהֵא הוּא שָׁל כָּל בְּנֵי

הַאֲמוּנָה, וּמִי הֵם בְּנֵי הַאֲמוּנָה? אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרֵאוּי.
 וְהַשֵּׁבַח שֶׁל אוֹתָם בְּנֵי הַאֲמוּנָה, אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים
 בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק (דף יג ע"א) בַּתּוֹרָה וְנִדְבָקִים
 בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל לְשֵׁבַח אֶת הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא
 בְּדַבְרֵי תּוֹרָה.

בֵּיא רֵאָה, בְּשַׁעַה שְׁאֲדָם קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק
 בַּתּוֹרָה וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרְרָת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה,
 אוֹתָהּ אֵינֶלֶת עוֹמְדָת וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ
 הוּא. וּבְשַׁעַה שְׁחֵיא עוֹמְדָת, כַּמָּה אֱלָפִים וְכַמָּה
 רַבָּבוֹת עוֹמְדִים עִמָּה בְּמִקְוָמָם, וְכֻלָּם מִתְחִילִים
 לְשֵׁבַח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אוֹתוֹ מִי שְׂוֹכָה וְקָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק
 בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא מִקְשִׁיב לוֹ,
 כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּהָ, שְׁכַתּוֹב (שיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנִיזִים
 חֲבֵרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלָהּ הַשְּׁמִיעֵנִי. וְכֻלָּ אוֹתָם
 אוֹכְלוֹסִים שֶׁל מַעֲלָה וְכֻלָּ בְּנֵי הַתְּשַׁבַּחַת שְׁמוֹמְרִים
 לְרַבּוֹנָם, כֻּלָּם שׂוֹכְבִים בְּשִׁבְלֵי הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל

אוֹתָם שְׁעִסְקוּ בַתּוֹרָה, וּמִכְרִיזִים וְאוֹמְרִים: (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה'. אַתֶּם בָּרְכוּ אֶת ה', אַתֶּם שִׁבְחוּ אֶת הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ, אַתֶּם עֲשׂוּ אֶת הַמַּלְאָךְ.

וְאוֹתָהּ הַאֵילָת מִתְעַפְּרֶת בְּאוֹתוֹ אָדָם, וְעוֹמְדֵת לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ וְאוֹמְרֵת: רֵאֵה בְּאִיזָה בֵּן בָּאתִי לִפְנֶיךָ, בְּאִיזָה בֵּן הִתְעוֹרַרְתִּי אֵלֶיךָ. וּמִי הֵם שֶׁהִשְׁבַּח כֻּלּוֹ שְׁלָהֶם לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ? וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר, הָעוֹמְדִים בְּבֵית ה' בְּלֵילוֹת, אֵלֹהֵי נִקְרָאִים עַבְדֵי ה', אֵלֹהֵי רְאוּיִים לְבָרֵךְ אֶת הַמַּלְאָךְ, וּבִרְכָתָם בְּרָכָה, זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שם) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה' וְגו'. אַתֶּם רְאוּיִים שֶׁהַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵיכֶם, וְהַבְּרָכָה שֶׁעַל יְדֵיכֶם בְּרָכָה הִיא.

שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ. מֵהוּ קֹדֶשׁ? הַמָּקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁמֵּעִין הַנִּחַל הָעֶמֶק יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, שְׁכַתוֹב וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת. וְעֵדֶן הוּא שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ עֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם כִּי שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ. וְאָדָם שֶׁעוֹשֶׂה בֵּן וְזוֹכֵה לָזֶה, מֵה מִכְרִיזִים עֲלָיו? יְבָרְכֵךְ ה'

מִצִּיּוֹן, אֶתְּהָ תִּבְרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמָּקוֹם
שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ עֲלִיּוֹן, וְהוּא יִבְרַךְ אוֹתְךָ מִמָּקוֹם
שֶׁנִּקְרָא צִיּוֹן, שְׁאַתָּה וְהַגְּבִירָה תִּתְּבָרְכוּ בְּאַחַד.

כִּמוֹ שֶׁחֲזוֹנוֹ שְׁלָכֶם הָיָה בְּאַחַד לְשִׁנַּח אֶת הַמֶּלֶךְ,
כִּךָ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שְׁמֵת־בְּרַכַּת בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל,
מֵאוֹתוֹ מָקוֹם יוֹמִין לְךָ בְּרַכּוֹת. וְהוּ שְׁכַתּוֹב יִבְרַכְךָ
ה' מִצִּיּוֹן וְרֵאֵה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם. מִי הוּא טוֹב
יְרוּשָׁלַיִם? אוֹתָן בְּרַכּוֹת שִׁיּוּצָאוֹת לָהּ מִהַמֶּלֶךְ עַל
יְדֵי אוֹתָהּ בְּרִנַּת צַדִּיק הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל כֵּן, יִבְרַכְךָ
ה' מִצִּיּוֹן וְרֵאֵה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם, וְהַכֹּל דָּבָר אַחַד.

וְרֵאֵה בָּנִים לְבְּנֶיךָ וְגו'. וְרֵאֵה בָּנִים לְבְּנֶיךָ - יָפֵה,
מַה זֶה שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל? מַה צָרִיךְ כָּאֵן
עַל יִשְׂרָאֵל? אֵלֵא מִשּׁוֹם שְׁמֵרְבָה שְׁלוֹם לְמַעְלָה,
שְׁכַאֲשֶׁר הוּא זוֹכָה לְכָל זֶה, מֵרַבָּה שְׁלוֹם לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה. שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, סָתָם. וְהַשְׁלוֹם הוּא
שְׁבָחָם שֶׁל עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שְׁבַח הוּא שֶׁל כָּל
הָעוֹלָמוֹת, וְדַבְּרֵי תוֹרָה מֵרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם,

שְׁכַתוֹב (שם כט) ה' עז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ
בְּשָׁלוֹם.

נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (שיר ב) עַד שְׁיִפּוּחַ
הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים וְגו'. בַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי
אָדָם לְהִזְהֵר מִחֲטָאֵיהֶם שְׁלֵא לַחֲטָא לִפְנֵי רַבּוֹנָם,
שְׁתַּרִּי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם יוֹצֵא כְרוֹז וְקוֹרָא: הָעִירוּ בְּנֵי
הָעוֹלָם אֶת לַבָּכִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ! הָעִירוּ
לְהִזְהֵר מִחֲטָאֵיכֶם! הָעִירוּ אֶת הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה
שֶׁנִּתְּנָה בְּתוֹכְכֶם מִהַמָּקוֹם הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ.

שְׁשַׁנִּינוּ, בְּשַׁעַה שְׁמוֹצֵיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
נְשָׁמָה לְהוֹרִידָה לִבְנֵי אָדָם, הוּא מַעֲיֵד
בָּהּ בְּכַמָּה יְעוּדִים, בְּכַמָּה עֲנָשִׁים, בְּדִי לְשֹׁמֵר אֶת
מִצְוֹתָיו. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא שְׁמַעְבִּיר אוֹתָהּ בְּאֵלֶּהָ
וְשִׁמוּנָה עוֹלָמוֹת לְהַשְׁתַּעֲשַׁע, וְלִרְאוֹת בָּהֶם אֶת
כְּבוֹד אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה. (יוֹצֵאת) וְעוֹמְדָת
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ נִכְבָּד, בְּדָמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
הַזֶּה, בְּלְבוּשׁ נִכְבָּד עֲלִיּוֹן מִסְתַּכֶּלֶת בְּכְבוֹד הַמֶּלֶךְ
בְּכָל יוֹם וּמַעֲטָר אוֹתָהּ בְּכַמָּה עֲטָרוֹת.

בַּשָּׂעָה שְׁמַנִּיעַ זְמַנָּה לְרִדְתָּ לְעוֹלָם, הוּא עוֹשֶׂה
 מְדוּרָה בְּגַן עֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ שְׁלֹשִׁים יָמִים,
 לְרֵאוֹת אֶת כְּבוֹד רַבּוֹנָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, וְעוֹלָה
 לְמִקּוֹמָה לְמַעְלָה, וְאַחַר כֵּן יוֹרְדָתָ לְעוֹלָם, (דף יג ע"ב)
 וְהַמְלִךְ הַקָּדוֹשׁ מְעַטֵּר אוֹתָהּ בְּשִׁבְעַ עֲטָרוֹת, עַד
 שְׂבָאָה וְנִכְנָסֶת לְתוֹךְ גּוֹף שֶׁל אָדָם. וְכִשְׁהִיא בְּגוֹף
 שֶׁל אָדָם וְחוֹטֵאת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְעַפְּקֶת בַּחֲשׂוֹךְ
 שְׁלֵהָ, הַתּוֹרָה תִּמְהָה עֲלֶיהָ וְאוֹמְרָת: וּמָה כָּל
 הַכְּבוֹד הַזֶּה וְכָל הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁהַשְּׁלִים לְנַפֵּשׁ הַזֶּה
 הַמְלִךְ הָעֲלִיּוֹן וְהִיא חוֹטֵאת לְפָנָיו?! נַפֵּשׁ כִּי
 תִּחַטָּא, מָה הַדִּין הוּא שֶׁתִּחַטָּא?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נַפֵּשׁ כִּי תִחַטָּא, תּוֹרְנוּ לְכַתּוּב עַד
 שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם. הָעֶצֶה לְנַפֵּשׁ הַזֶּה לְהוֹתֵר
 מִחַטָּאִיהָ וּתְשׁוּבָה לְהַטָּהֵר - עַד שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם, עַד
 שְׁלֵא יִפּוֹחַ הַיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וַיָּבֵא אוֹתוֹ הַיּוֹם
 הַקָּשֶׁה שִׁיתְבַּעֲנָה הַמְלִךְ דִּין לְצֵאת מִהָעוֹלָם הַזֶּה.
 וְנָסוּ הַצְּלָלִים - זֶהוּ סוּד שְׂאוּמְרִים בֵּין הַחֲבָרִים,
 שְׂבִשְׂעָה שְׁמַנִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל אָדָם לְצֵאת מִן הָעוֹלָם,
 צֵלָם הָאָדָם מְעַבֵּר מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׂכַתּוּב עַד שְׁיִפּוֹחַ

היום, טרם שינשף היום לצאת מהעולם הזה. ונסו
הצִלָּלִים, שיַעֲבֹר הַצִּלָּלִים, ישוב לפני רבוננו.

רבי אלעזר אומר, שני צלמים יש לאדם כשהוא
בקיּומוֹ, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, שְׂפָתוֹנָה
הַצִּלָּלִים, שְׁנַיִם. וּכְשֶׁנִּמְצָאִים בְּאֶחָד, אִזֵּי הָאָדָם
בְּקִיּוּמוֹ. וְעַל זֶה פָּתוּב וְנָסוּ הַצִּלָּלִים. אִזֵּי צָרִיךְ
אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשָׂיו וּלְתַקְנָם לְפָנֵי אֱדוֹנָו
וַיּוֹדֶה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהִקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא
רְחוּם וְחַנוּן, וּמִקְבֵּל אֶת אוֹתָם שֶׁשָּׂבִים לְפָנָיו.

וְזֶהוּ עַד שִׁפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלָּלִים, שֶׁפִּיּוֹן
שְׂאוֹתָם צִלָּלִים עָבְרוּ מִמֶּנּוּ וְהוּא תָפּוּס
בְּקוֹלָהּ, זֶה תְּשׁוּבָה, אֲבָל לֹא כָּל כֶּךָ מְעַלָּה כְּמוֹ
בְּזִמְנָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ מִכְרִיז
וְאוֹמֵר, (קהלת יב) וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךְ בְּיָמֶיךָ בְּחֹרְתֶיךָ
עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְגו'.

וְעַל זֶה עַד שִׁפּוּחַ הַיּוֹם, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן
מַעֲשָׂיו. שֶׁכְּשֶׁמְּנִיעִים יָמָיו לְהִסְתַּלֵּק
מִהָעוֹלָם, הִקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹחֶה עֲלָיו וְאוֹמֵר,

וּנְפֹשׁ כִּי תַחַטָּא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים, וְהִרִי הַשְּׂבֻעָתִי
 אוֹתָהּ בְּשִׁבּוּעָה שֶׁל שְׁמִי שְׂלֵא לְשִׁקֵּר בִּי, וְהִעַדְתִּי
 בָּהּ בְּשִׁירְדָה לְעוֹלָם, וְהוּא עַד וַדָּאִי, מִכַּפָּה פְּעָמִים
 שֶׁהִעַדְתִּי בָּהּ לְשִׁמֵּר מִצְוֹתַי. לָכֵן, הוֹאִיל וְהָאָדָם
 הוּא עַד, בְּשָׁעָה שֶׁיָּשׁוּב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ - אוֹ רָאָה אוֹ
 יָדַע. אוֹ רָאָה אוֹתָם תַּטָּאִים שֶׁעָשָׂה וְהִתְפַּוֵּן בָּהֶם.
 אוֹ יָדַע בְּבִרְוֵר הַדְּבָר שֶׁעָבַר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ. אִם
 לֹא יָגִיד - אִם לֹא יוֹדָה עֲלֵיהֶם לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ (מֵה
 בְּתוֹב) בְּשִׁיבָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִשְׂא עֲוֹנוֹ. וּבְשִׁיבָא
 עֲוֹנוֹ, אֵיךְ יִפְתָּחוּ לוֹ פֶּתַח וְאֵיךְ יַעֲמִד לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ,
 וְעַל זֶה נֶפֶשׁ כִּי תַחַטָּא בְּתוֹב.

נְפֹשׁ כִּי תַחַטָּא. רַבִּי אֲבָא פֶּתַח, (תהלים מד) כָּל זֹאת
 בְּאֵתָנוּ וְלֹא שְׂבַחְנוּךָ וְלֹא שִׁקְרָנוּ בְּבְרִיתֶךָ.
 כָּל זֹאת בְּאֵתָנוּ, הִיָּה צָרִיךְ לְהִיזוֹת כָּל אֵלוֹ בָּאוֹ
 עֲלֵינוּ! אֲלֵא כָּל הַדֵּינִים שֶׁלְּמַעַלָּה בָּאוֹ עֲלֵינוּ. וְלֹא
 שְׂבַחְנוּךָ, וְלֹא שְׂבַחְנוּ דְבָרֵי תוֹרָתֶךָ. מִכַּאֲן לְמַדְנוּ,
 כָּל מִי שֶׁשׁוֹנֶה דְבָרֵי תוֹרָה וְלֹא רוֹצֵה לַעֲסֹק בָּהּ,
 בְּאֵלוֹ שְׂבַח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהִרִי כָּל
 הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְלֹא שִׁקְרָנוּ בְּבְרִיתְךָ, שָׁכַל מִי שִׁמְשִׁקְר בְּבְרִית
הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה שְׂרֵשׁוּמָה בּוֹ, כְּאֵלוֹ שִׁמְשִׁקְר
בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִשׁוֹם שִׁשְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ רָשׁוּם
בְּאָדָם. וּמִקְרָא אַחֵר מוֹדָה לְכַתוּב הַזֶּה,
שְׁכַתוּב (שם) אִם שְׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וְנִפְרַשׁ כִּפִּינוּ
לְאֵל זָר. אִם שְׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא
שְׁכַחְנוּךָ (וְזוֹהֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שֵׁם אֱלֹהֵינוּ). וְנִפְרַשׁ כִּפִּינוּ לְאֵל
זָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא שִׁקְרָנוּ בְּבְרִיתְךָ. וְהַכֵּל דְּבַר
אַחֵר. מָה הַשִּׁקְר כָּאֵן? שִׁפְרַשׁ כִּפְיוֹ לְרֵשׁוֹת אַחֲרַת
וּמְשִׁקְר בְּבְרִית הַזֶּה, וְלִכֵּן הַתּוֹרָה אוֹחֲזוֹת בָּזֶה. שָׁכַל
מִי שִׁשְׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית הַזֶּה כְּאֵלוֹ שִׁמְר אֶת כָּל
הַתּוֹרָה, וּמִי שִׁמְשִׁקְר בָּזֶה כְּאֵלוֹ מְשִׁקְר בְּכָל
הַתּוֹרָה.

בֹּא רֵאֵה, טָרָם שֶׁנִּמְזַל אֲבָרָהֶם חֲרֵי לֹא נֶאֱמַר
שֶׁהוּא שִׁמְר אֶת הַתּוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְזַל מֵה
כְּתוּב? (בראשית כו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבָרָהֶם בְּקֹלִי
וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצֹּתֵי חֻקוֹתַי וְתוֹרָתִי. וְהַכֵּל
מִשׁוֹם שֶׁנִּמְזַל וְנִרְשָׁם בּוֹ הָרָשָׁם הַקְּדוּשׁ וְשִׁמְר
אוֹתוֹ כְּרֵאוּי, מִעֲלָה עֲלָיו כְּאֵלוֹ שִׁמְר אֶת כָּל

הַתּוֹרָה. אַף (דף יד ע"א) בְּיַצְחָק כְּתוּב, (בראשית יז) וְאֵת
בְּרִיתִי אֲקִים אֶת יַצְחָק. וְעַל זֶה נִקְרְאָת הַתּוֹרָה
בְּרִית.

בֵּלָא רְאֵה, מִשּׁוּם שְׂיִוְסָף שְׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזֶּה וְלֹא
רָצָה לְשַׁקֵּר בָּהּ, וְזֶה לְכַבּוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְלְכַבּוֹד בְּעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הַשָּׁרָה אֶת שְׁמוֹ בְּתוֹכוֹ, שְׁכַתוּב (תהלים
פ"א) עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ. וְזֶה לְבִרְכַּת הָעוֹלָם הַזֶּה
וְלְבִרְכַּת הָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יַצְחָק, כְּתוּב (דברים לג) כְּבוֹד שׁוֹרוֹ תִּדְר
לוֹ וְגו'. מִשּׁוּם שְׂיִוְסָף שְׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזֶּה,
וְזֶה בְּשׁוֹר, שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְקַרְבָּן. אָמַר לוֹ רַבִּי
יְהוּדָה, אִם כֵּן, לָמָּה הִתְבָּרַךְ בְּדָבָר שֶׁהוּא
שְׂמַאל? בְּיָמִין תִּהְיֶה צְרִיף, שְׁחֲרִי כְּתוּב (יחזקאל
א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמַאל. אָמַר לוֹ, כִּדִּי שְׂיִגֵּן עַל
חֲטָאֵי יִרְבְּעֵם.

אָמַר לוֹ, סוּד לְמִדְנֵוּ בְּכַתוּב תִּהְיֶה, שְׂפִינֵן שְׂיִוְסָף
שְׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזֶּה, שְׁהַבְּרִית הַזֶּה אַחֲוָה

בְּשִׁפְתַי דְּרָגוֹת, וְאוֹתָן שִׁפְתֵי דְּרָגוֹת לְמַעַלָּה נִקְרְאוּ
 בְּשִׁמּוֹת. וְלִמְדָנוּ בְּפִרְשֵׁת פָּרָה אֲדָמָה, שֶׁהַפָּרָה הַזֹּאת
 הִיא דְּרָגָה אַחַת מֵאוֹתָן שִׁפְתֵי דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת,
 וְהַזִּיּוֹג שֶׁל פָּרָה נִקְרְאָ שׂוֹר, וְזֶהוּ כְּבוֹד שׂוֹרוֹ הַדָּר
 לוֹ וְקִרְנֵי רֵאִים קִרְנָיו. הַדָּר לוֹ וְדָאֵי. וְלֹא כְּמוֹ הַשׂוֹר
 הַזֶּה שֶׁל הָעוֹלָם, אֲלָא וְקִרְנֵי רֵאִים קִרְנָיו. קִרְוֹ
 עֲלִיּוֹנָה הִיא עַל כָּל הָאֲחֵרוֹת, וְעַל כֵּן - בָּהֶם עֲמִים
 יִנַּח יַחֲדָיו אֲפָסֵי אֶרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מִשְׁמַע שְׂכָל מִי שֶׁשׂוֹמֵר אֶת אוֹת
 הָרֵשִׁים הַקְּדוֹשׁ, אוֹתָן שִׁפְתֵי דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת
 נִקְשָׁרוֹת בּוֹ, לְשׂוֹמֵר אוֹתוֹ בְּכָל וּלְעֹשֶׂהוֹ בְּכָבוֹד
 עֲלִיּוֹן, וְלִכֵּן זָכָה בְּשִׁפְתֵי מַלְכֵיּוֹת - אַחַת הוּא, וְאַחַת
 בָּנוּ. שְׂפִיּוֹן שֶׁשְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ נִדְבַק בְּנָשִׁים נְכָרִיּוֹת,
 נִתְּנָה הַמַּלְכוּת לְיַרְבְּעָם, וְלִכֵּן הַבְּרִית חֲבִיבָה
 מֵהַכָּל.

מִשׁוֹם כֵּן אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, הָאָדָם הַזֶּה שֶׁמוֹלִיד
 בּוֹ, נִקְשָׁר לְשִׁכְיִנָּה, שֶׁהִיא הַפֶּתַח שֶׁל כָּל

הַפֶּתַחִים (וְהַתִּינוּק הַזֶּה שְׂנַמּוּל, נִקְשָׁר בְּשִׁכְיִנָּה, שֶׁהִיא פֶּתַח שֶׁל כָּל

הַכְּתָרִים) הַעֲלִיזִים, הַפֶּתַח שֶׁנִּקְשָׁר בְּשֵׁם
הַקְּדוֹשׁ. (שָׁמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן) וְאוֹתוֹ דָּם שִׁיּוּצָא מֵאוֹתוֹ
תִּינוּק שָׁמֹר לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא, וּבְשַׁעַה
שְׁמַתְעוֹרְרִים דִּינִים בְּעוֹלָם, מִשְׁנִיחַ הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ
הוּא בְּאוֹתוֹ דָּם וּמְצִיל אֶת הָעוֹלָם. וּמִשׁוּם כֶּךָ
כְּתוּב, (בראשית י"ו) וּבֶן שְׁמֹנֶת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל
זָכָר. וְכְתוּב (תהלים צ) וְאִם בְּגִבּוֹרֵת שְׁמוֹנִים שָׁנָה.
וְהַכֹּל עוֹלָה בְּמִשְׁקַל אֶחָד.

שְׁנֵינֹו, בְּאוֹתוֹ הָדָם זוֹכָה הָעוֹלָם לְהַתְּכֵשׁם בְּחֶסֶד,
וְכֹל הָעוֹלָמוֹת עוֹמְדִים, שְׁכַתּוּב (ירמיה
לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
וְגו'. אִם לֹא בְּרִיתִי מִיֵּלָא, אֲבָל לָמָּה יוֹמָם וְלַיְלָה?
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁנֵינֹו, שְׁנֵי כְּתָרִים מֵתְאַחֲדִים
כְּאֶחָד וְהֵם הַפֶּתַח שֶׁל כָּל הַכְּתָרִים, וְשְׁנֵינֹו,
אֶחָד דִּין וְאֶחָד רַחֲמִים, וּמֵתְכַשְׁמִים זֶה עִם זֶה, זָכָר
וְנִקְבָּה. (וְשְׁנֵינֹו, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה, אֶחָד דִּין וְאֶחָד רַחֲמִים).

בְּצַד הַזָּכָר שְׁרוּי חֶסֶד, וּבְצַד הַנְּקֵבָה שְׁרוּי דִּין.
(וּמִשׁוּם כֶּךָ) אֶחָד לָבָן וְאֶחָד אֶדָם. וְכִדִּי

לְהַתְּבַשֵּׁם זֶה עִם זֶה, (משום כָּד) הֵם מִתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה. וְהַכְּרִית הַזֶּה אוֹתוֹת בָּהֶם בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, בְּדִין וְחֶסֶד. בְּדִין בְּרֹאשׁוֹנָה, וְאַחַר כָּף שׁוֹרָה בְּחֶסֶד, וּמִתְבַּשֵּׁם כּוֹל. וְזוֹהִי הַכְּרִית שֶׁנִּקְרְאת יוֹמָם וְלַיְלָה, שְׂאוֹתוֹת בְּשֵׁנֵיהֶם.

וּמִי שֶׁזוֹכָה לְשָׁמֵר אֶת אוֹת הַכְּרִית הַזֶּה כְּרֹאוּי וְלֹא חוֹטֵא בָּהּ כָּל יָמָיו, הוּא אוֹחֵז בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, וְזוֹכָה לְשֵׁנֵי עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וְלִכֵּן אֲבָרְחָם נִקְרָא שָׁלֵם, שְׂכָתוֹב (בראשית י"ו) הַתְּהַלֵּף לְפָנַי וְהָיָה תָמִים. וְאֵימָתִי נִקְרָא שָׁלֵם? בְּשׁוֹכָה בְּשֵׁנֵיהֶם, בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, שְׂכָתוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עַמִּי. וּשְׂנֵייהֶם יֵרֵשׁ אֲבָרְחָם, וְלֹא הַתְּקַיִם בּוֹ הַחֶסֶד בְּקִיּוּם שָׁלֵם עַד שֶׁנִּמְוָל. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְוָל, הַתְּקַיִם בּוֹ וְזוֹכָה לְשֵׁנֵיהֶם, וְנִקְרָא שָׁלֵם.

כִּמוֹ שֶׁשְׂנֵינּוּ, שְׂכָתוֹב (בראשית יח) וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל בָּחֵם הַיּוֹם. פֶּתַח הָאֵהָל, זֶהוּ הַכְּתָר הַעֲשִׂירֵי שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא פֶּתַח לְכָל הַמְּשָׁכָן

הַקְדוֹשׁ שֶׁל שָׂאֵר הַכְּתָרִים, וְדוֹד הַמֶּלֶךְ קוֹרֵא
 (לְזוֹה) פֶּתַח (צֶדֶק), שְׂפָתוֹב (תהלים קיח) פֶּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי
 צֶדֶק, וְכִתּוֹב זֶה הַשַּׁעַר לְה'. בְּחַם הַיּוֹם, בְּשִׁמְאִיר
 הָאֹזֶר שֶׁל הַחֶסֶד, חֶלֶק גּוֹרְלוֹ, כְּמוֹ שִׁיִּשְׁב בְּזוֹה -
 יֵשֵׁב בְּזוֹה. מָתִי הִתְקַיְּמוּ בּוֹ? בְּשִׁנְמוֹל, וְלִכֵּן נִקְרְאת
 בְּרִית יוֹמָם וְלַיְלָה. שְׁנִינּוּ, כְּתוֹב (שמות יב) וּפְסַח ה'
 עַל הַפֶּתַח. מַה זֶה וּפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח? שְׁשׂוּרָה
 עַל הַפֶּתַח הַזֶּה חֶסֶד לְהַתְּבַשֵּׁם. וּמִשׁוֹם כֶּה, וְלֹא
 יִתֵּן הַמִּשְׁחִית וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֲרֵי שְׁנִינּוּ, כְּשֶׁהָגַר נִמּוֹל וְנִכְנָם
 תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה, הוּא נִקְרָא גֵר צֶדֶק
 וְלֹא יוֹתֵר, גֵּר צֶדֶק וְדָאֵי, זוֹכֵה לְהַכְּנִים לְאוֹתוֹ ^(דף יד)
 כְּתָר שֶׁל צֶדֶק, וְאַתָּה אוֹמֵר יוֹמָם וְלַיְלָה שְׁוֹכְו ^(ע"ב)
 לְשִׁנֵּיהֶם?

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶלְעָזָר כְּנִי, אֵינּוּ דוֹמָה מִי
 שְׂבָא מִשְׂרָשׁ קְדוֹשׁ וּמְגֻזַּע אִמָּת, לְמִי שְׂבָא
 מְגֻזַּע רַע וּמִשְׂרָשׁ שֶׁל גְּעָלִים רָעִים קָשִׁים. בִּישְׂרָאֵל
 כְּתוֹב בָּהֶם, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךְ שׂוֹרֵק כֶּלֶה וְרַע

אָמַת. בְּאַמּוֹת עֹזְבֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתוּב, (יחזקאל
 ב) אֲשֶׁר בָּשָׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים
 וְרָמְתָם.

וּמִשׁוּם כֵּן, יִשְׂרָאֵל קְרוּשִׁים זָרַע שָׁל אָמַת, גִּזַּע
 שֶׁהִתְבַּשְׁמוּ בְּהַר סִינַי וּפְסָקָה מֵהֶם כָּל
 הַזֵּהָמָה, כֻּלָּם מֵתֵבֶשֶׁמִּים, וְכֻלָּם נִכְנָסִים בְּבְרִית
 הַקְּרוּשָׁה שֶׁל יוֹמָם וְלַיְלָה לְהִיזוֹת שְׁלֵמִים בְּכֹל. אֲבָל
 בְּאַמּוֹת עֹזְבֵי עֲבוּדָה זָרָה קָשָׁה לְהַעֲבִיר מֵהֶם אֶת
 הַזֵּהָמָה, וְאִפְלוּ עַד שְׁלֹשָׁה דוּרוֹת. וּמִשׁוּם כֵּן
 שָׁנִינוּ, טוֹב שֶׁבְּעֹזְבֵי כּוֹכְבִים וּמִזּוֹלוֹת וְכוּ', וּמִשׁוּם
 כֵּן זָר אֶדְרָק וְדָאֵי.

שֶׁאָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, אֵמּוֹת עֹזְבֵי עֲבוּדָה
 זָרָה, טָרָם שֶׁנִּמְזָלוּ שְׂרוּיִים הֵם בְּכִתְרִים
 תַּחְתּוֹנִים שְׂאִינָם קְרוּשִׁים, וְרוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה
 עֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שֶׁהִתְנַיְרוּ וְנִמְזָלוּ, הֵם שׁוֹרִים בְּכִתְרֵי
 הַקְּרוּשׁ (שֶׁל הַשְּׂבִינָה) שֶׁשׁוֹרָה עַל שְׂאֵר הַכְּתָרִים
 תַּחְתּוֹנִים, וְרוּחַ קְרוּשָׁה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. אֲבָל
 יִשְׂרָאֵל, קְרוּשִׁים בְּנֵי קְרוּשִׁים שֶׁל גְּזָעִים וְשָׂרָשִׁים,

וְהִתְבַּשְׂמוּ בְּהַר סִינַי, וְנִכְנְסוּ לְאַמוֹנָה הַשְּׁלֵמָה
הַקְּדוּשָׁה בְּשָׁעָה שְׁנֵמוּלִים, הֵם שׁוֹרִים בְּכָל,
שְׁפָתוֹב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים
בְּלִבְכֶם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יַחֲטֵא וְאָשֵׁם וְהִשִּׁיב אֶת הַגּוֹלָה וְגו'. רַבִּי
יוֹסִי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְר מִי נָח. הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה,
כְּתוּב (בראשית ז) וּמִי הַמַּבּוּל הָיָה עַל הָאָרֶץ,
וְכָתוּב (שם ט) וְלֹא יִבְרַת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי
הַמַּבּוּל. כְּתוּב מִי הַמַּבּוּל, וְלֹא מִי נָח, וְכֹאן כְּתוּב
כִּימִי נָח זֹאת לִי. זֹאת לִי?! הֵם לִי הָיָה צָרִיד?
לְהִיּוֹת!

אֲלֵא כִּי שְׁנִינוּ, כְּשֶׁצְּדִיקִים מֵתְרַבִּים בְּעוֹלָם,
הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא שְׂמַח וּמְשִׁתַּבַּח בָּהֶם.
שְׁשִׁנוּ, כְּשֶׁאֲשֶׁרוֹי צְדִיק בְּעוֹלָם וְנִמְצָא בוֹ, כִּבְיָכוֹל
הוּא מִטִּיל שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם מֵתְפָרֵד
בְּגִלְלוֹ, וּמִטִּיל שְׁלוֹם בְּפִמְלִיָּא שָׁל מַעֲלָה. מִנֵּינ
לָנוּ? שְׁפָתוֹב (ישעיה כו) אוֹ יַחֲזֹק בְּמַעֲוֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם

לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת כָּאֵן לָמָּה? אֵלֶּא
 יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי - שְׁמִשְׁרָה זָכָר וּנְקֵבָה. שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה
 לִי - שְׁהֶאֱבוֹת מִתְּבָרְכִים.

מָה יֵשׁ בִּינֵיהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁהֶאֱבוֹת
 מִתְּבָרְכִים, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, שְׁמִמְקָדִים שָׁלוֹם
 בְּכָל. וּמִשׁוֹם כֶּךָ שָׁלוֹם קוֹדֵם. יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, מָה
 הַטַּעַם לֹא הֶקְדִּים כָּאֵן שָׁלוֹם? אֵלֶּא כִּדִּי שִׁיעֵבֵר
 הִנְחֵשׁ שְׁשָׂרוּי בְּנִקְבָה כְּרֵאשׁוֹנָה, וַיִּבֹא הַזָּכָר
 לְשָׂרוֹת בְּמִקוֹמוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּךָ הֶקְדִּים יַעֲשֶׂה, וְאַחַר
 כֶּךָ שָׁלוֹם.

שְׁנֵינּוּ, בְּזִמְן שְׁצַדִּיק שָׂרוּי בְּעוֹלָם, הַדִּינִים לֹא
 מִתְעוֹרְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם, מִשׁוֹם
 שְׂאֵתוֹ אִישׁ צַדִּיק הוּא אֹת בְּעוֹלָם, וְהַקְדוֹשׁ כְּרוֹךְ
 הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוֹדוֹ, וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלּוֹ.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּזִמְן שְׁכֵנֵי הָעוֹלָם נִמְצְאוּ
 רְשָׁעִים לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא, אֹתוֹ
 הַצַּדִּיק שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם, (רוֹצֵה) הַקְדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא
 מְדַבֵּר עִמוֹ, כִּדִּי שִׁיבְקֵשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וַיִּתְפִּיֵּם

עָמָם. מָה עוֹשֶׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מְדַבֵּר עִמּוֹ
עַל אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. אוֹמֵר לוֹ לְהִיטִיב
עִמּוֹ לְבַדּוֹ וּלְהַשְׁמִיד אֶת כָּלָם. מַהִי דְרָכּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
צְדִיק? עוֹזֵב אֶת שְׁלוֹ וְלוֹקַח אֶת שָׁל כָּל הָעוֹלָם
כִּדְרֵי שְׂיִתָּפִים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָמָם.

מִנֵּיִן לָנוּ? מִמִּשָּׁה, שֶׁאָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, (שמות לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגֹל
מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו'. עוֹד אָמַר לוֹ, הֲרַף מִפְּנֵי
וַאֲשֶׁמִּידָם וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מִשָּׁה, אִם
בְּשֶׁבִיל כְּבוֹדֵי יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם - טוֹב לִי
מָוֶת, וְלֹא יֵאמְרוּ שֶׁעֲזַבְתִּי אֶת זֶה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם
בְּשֶׁבִיל כְּבוֹדֵי. מִיָּד - וַיַּחַל מִשָּׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו.
וְהוֹשִׁיט עֲצָמוֹ לְמִיתָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּשֶׁבִיל
יִשְׂרָאֵל, שְׂכַת־טוֹב וְעֵתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין
מִחֲנֵי נָא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְשָׁנִינוּ, לֹא זֶו מִשָּׁה מִשָּׁם
עַד שֶׁמַּחֲל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ
שְׂכַת־טוֹב, וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת
לְעַמּוֹ. וְכַתוּב, (במדבר יד) וַיֹּאמֶר ה' סָלַחְתִּי בְּדַבָּרְךָ.

וְאֵלֹהֵינוּ בְּנַח פְּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קִין כָּל בְּשָׂר
 בָּא (דף טו ע"א) לְפָנַי וְגו'. אָמַר לוֹ נַח, וְלִי מַה
 אַתָּה עוֹשֶׂה? אָמַר לוֹ, וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ
 וְגו' עֲשֵׂה לְךָ תֵּבֶת עֲצֵי גִפְרִי. וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל
 הָעוֹלָם, וַיֵּרְדוּ הַמַּיִם וְהֶאֱבִידוּ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם.
 וּמִשׁוּם כֶּךָ פְּתוּב מִי נַח. מִי נַח וַדַּאי, שָׁבוּ הֵם הָיוּ
 תְלוּוִיִּים, שְׁלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

מִכַּאֲן אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, מַה שְּׁכַתוּב (בראשית ט) וַיִּחַל
 נַח אִישׁ הָאָדָמָה. וַיִּחַל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר
 5) לֹא יִחַל דְּבָרוֹ, שֶׁנֶּעֱשֶׂה חֵל. אִישׁ הָאָדָמָה,
 שֶׁבִּגְלָלוֹ הִשְׁמְדוּ בְּנֵי הָעוֹלָם, כִּי לֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם
 רַחֲמִים. דְּבַר אַחֵר אִישׁ הָאָדָמָה - שֶׁבִּשְׂבִילוֹ
 הִתְקַיְּמָה לְאַחֵר שֶׁהִשְׁמְדוּ הָרֵאשׁוֹנִים, שְׁכַתוּב לֹא
 אִסַּף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֶבֶר הָאָדָם וְגו'.

שְׂנִינּוּ, הֵם נִקְרְאוּ מִי נַח, שֶׁהוּא נָרַם שֶׁנִּקְרְאוּ עַל
 שְׁמוֹ. אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, זֹאת לִי, מַה זֶה
 אוֹמֵר? אֵלֶּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִי נַח נָרַמוּ
 לִי שֶׁאֲנִלָּה זֹאת בְּעוֹלָם, שְׁכַתוּב וַאֲנִי "זֹאת" בְּרִיתִי

אוֹתָם. "זאת" אֹת הַבְּרִית וְגו'. אֶת קִשְׁתִּי נָתַתִּי
בְּעֵנֶן, כְּלוּמַר אֵין מִי שְׁמִשְׁנִיחַ אֵלָּא לְכְבוֹד שְׁמִי
שְׁרַמּוּז בְּזֹאת. וּמִי גָרַם לוֹ? מִי נָתַ.

מִכַּאֲן סִימָן לְחֶסֶד צְדִיק שְׁלֵא מִתְנַלָּה הַקִּשְׁתִּי הוּו
בְּיָמָיו, וְלֹא צָרִיךְ הָעוֹלָם בְּיָמָיו לָאוֹת
הַזֹּאת. וּמִי הוּו? אֹתוֹ שְׁמַכְשֵׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם
וְרֵאוּי לְהִגֵּן עָלָיו, כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, שְׁלֵא
צָרִיךְ הָעוֹלָם בְּיָמָיו אֶת הָאוֹת הַזֹּאת, שְׁחֲרִי הוּו
הָיָה אֹת סִימָן בְּעוֹלָם.

שְׁלֵא הִיָּתָה גִּזְרָה שְׁנִגְזְרָה עַל הָעוֹלָם
לְמַעַלָּה שְׁלֵא מְבַטֵּל אוֹתָהּ, וְהִיָּנוּ
מִה שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל-ב כג) מוֹשֵׁל בְּאָדָם. הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּו מוֹשֵׁל בְּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל
בְּקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּו כְּבִיכּוֹל? צְדִיק. שְׁחֲקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּו גּוֹזֵר, וְהוּו מְבַטֵּל.

כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי שְׁיֹם אַחַד הָיָה יוֹשֵׁב
עַל תְּדֻלַּת שֶׁל שַׁעַר (מְעַרַת) לוֹד, הֲרִים עֵינָיו
וְרָאָה שְׁחִשְׁמֵשׁ מְאִירָה, וְהִסְתִּירָה אוֹרָה שְׁלֵשׁ

פְּעָמִים. בִּינְתֵימֵי נְחֹשֶׁת הָאֹר, וְנִרְאָה בְּשֶׁמֶשׁ שָׁחַר
וַיֵּרָק. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, בַּאֲחֵרֵי בְּנֵי,
וְנִרְאָה שְׁחָרֵי וַדָּאֵי נְגִזְרָה נְגִזְרָה לְמַעְלָה, וְהַקְדוּשׁ
פְּרוּף הוּא רוּצָה לְהוֹדִיעַ לִי, שְׁוֹדָאֵי שְׁלֹשִׁים יוֹם
תָּלוּי אֹתוֹ הַדְּבָר שְׁנַגְגִּיד לְמַעְלָה, וְהַקְדוּשׁ פְּרוּף
הוּא אֵינּוּ עוֹשֶׂה עַד שְׁמוֹדִיעַ לְצַדִּיקִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבָר כִּי אִם נִלְחָה
סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים.

עַד שְׁחָיו הוֹלְכִים, נִכְנְסוּ לְאוֹתוֹ כְּרָם. רְאוּ נְחֹשׁ
אֶחָד שְׁחָהּ בָּא, וּפְיוֹ פְתוּתָהּ, (וְהָיָה לוֹחֵשׁ
בְּלִשׁוֹנוֹ) וְלוֹחֵשׁ בְּאֶרֶץ בְּעַפְרָה. נֵעַר בְּגִדָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְהִכָּה יָדוֹ בְּרֹאשׁ הַנְּחֹשׁ, שָׁכַד הַנְּחֹשׁ, הַנְּמִידָה אֶת
פְּיוֹ וְרָאָה לְשׁוֹנוֹ רוֹחֶשֶׁת. אָמַר לוֹ: נְחֹשׁ נְחֹשׁ, לֵךְ
וְאָמַר לְאוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ הָעֲלִיזוֹן שְׁחָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
יִזְחָאֵי מְצוּי בְּעוֹלָם. הַכְּנִים אֶת רֹאשׁוֹ לְנִקְבֵי שֶׁל
עַפְרָה אֶחָד, וְאָמַר: גּוֹזֵר אֲנִי, כְּשֵׁם שְׁחַתְחָתוֹן תּוֹר
לְנִקְבֵי הָעַפְרָה, כִּדְ הָעֲלִיזוֹן יַחֲזוֹר לְנִקְבֵי תְהוֹם רַבָּה.

רַחֵשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַפְלָה. עַד שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְלִים,
 שְׁמַעוּ קוֹל אֶחָד: מִמֵּי הַמָּוֶת, הַכְּנָסוּ
 לְמִקְוֵיכֶם. הַמְּכֹת שֶׁל הַמְּשַׁחֲתִים לֹא שׁוֹרֹת
 בְּעוֹלָם, שֶׁחֲרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בָּטַל אוֹתָן.
 אֲשֶׁרִיד רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁרְבוּנְךָ רוֹצֵה בְּכַבּוּדְךָ עַל כָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם. בְּמִשְׁחָה כְּתוּב (שְׁמוֹת ל"ב) וַיַּחַל מֹשֶׁה וְגו',
 שֶׁמִּשְׁמַע שָׁאֲחֹז אוֹתוֹ פְּרָגוֹד, וְאַתָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן
 גְּזוּר, וְהַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם. הוּא גְזוּר, וְאַתָּה
 מְבַטֵּל.

בֵּין כֶּף רֵאָה שֶׁהָאִיר הַשֶּׁמֶשׁ וְעָבַר אוֹתוֹ הַשָּׁחֹר.
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַדַּאי שֶׁהָעוֹלָם הִתְבַּשֵּׂם.
 נִכְנָס לְבֵיתוֹ וְדַרְשׁ, (תְּהִלִּים י"א) כִּי צַדִּיק ה' צַדִּיקוֹת
 אָהֵב יִשָּׂר יַחְזוּ פְּנִימוֹ. מָה הַטַּעַם כִּי צַדִּיק ה'
 צַדִּיקוֹת אָהֵב? מִשּׁוֹם שֶׁיִּשָּׂר יַחְזוּ פְּנִימוֹ. מָה זֶה
 פְּנִימוֹ? הַפְּנִים הָעֲלִיזִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם,
 שֶׁצַּרִּיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ עַל כָּל מָה
 שֶׁצַּרִּיכִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנוֹ, אִם כָּהֵן הָיָה צָרִיךְ
 לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל יַחְזֶה פָּנֵינוּ, אוֹ יִשְׂרָאֵל יַחְזֶה.
 מַה זֶה יִשְׂרָאֵל יַחְזֶה? אָמַר לוֹ, סוּד עֲלִיּוֹן שְׂאוֹתָם יָמֵי
 קֶדֶם שֶׁל הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים. וַיְמִי
 עוֹלָם שֶׁל ז"א, שְׁהֵם נִקְרָאִים פָּנֵינוּ, (שְׁהֵם) רוֹאִים
 בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְרֹאֵת.

שֶׁשְּׂנֵינוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁנִיחַ
 בְּעוֹלָם וְרוֹאֵה שְׂכַשְׂרִים מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל
 בְּנֵי הָאָדָם לְמַטָּה, מִתְנַלֶּה הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ בְּזַעִיר
 אֲנָפִין, וּמִסְתַּכְּלִים כָּל אוֹתָם הַפָּנִים בְּפָנִים
 נִסְתָּרִים, וְכֻלָּם מִתְפָּרְכִים. מַה הַטַּעַם
 שֶׁמִּתְפָּרְכִים? מִשּׁוֹם שְׁמִסְתַּכְּלִים אֵלָיו בְּאֵלּוֹ בְּדַרְךְ
 יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא סוֹמְטִים יְמִינָהּ וּשְׂמֹאלָהּ. זֶהוּ שְׂכַתוֹב ^{דף}
 יִשְׂרָאֵל יַחְזֶה פָּנֵינוּ. וְכֻלָּם מִתְפָּרְכִים וּמִשְׁקִים זֶה ^{טו ע"ב}
 אֶת זֶה, עַד שֶׁמִּתְפָּרְכִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכֻלָּ
 הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים בְּאַחַד, וְאֵז נִקְרָא ה' אַחַד וַיִּשְׁמוּ
 אַחַד.

וּבְשִׁחַטָאֵי הָעוֹלָם מִתְרַבִּים, נִסְתָּר הָעֵתִיק
 הַקְּרוֹשׁ, וְאִין מִשְׁנִיחִים פְּנִים
 בְּפְנִים, וְאִז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים בְּעוֹלָם, וְהַכֶּסֶּאֱוֹת
 עוֹלָיִם, וְעֵתִיק הַיָּמִים סָתוּם וְלֹא מִתְנַלָּה. זְהוּ
 שְׁכַתוֹב (דניאל ז) הָיִיתִי רוֹאֶה עַד שְׁהַכֶּסֶּאֱוֹת הוֹרְמוּ
 וְעֵתִיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב. עַד שְׁהַכֶּסֶּאֱוֹת הוֹרְמוּ,
 שְׁאֵוֹתָם הַכְּתָרִים הָעֲלִיּוֹנִים, שְׁמִשְׁקִים אֶת כָּל
 הָאֲחֵרִים לְהַעֲמִידֵם בְּקִיּוּמָם. וּמִי הֵם? הָאֲבוֹת.
 וְעֵתִיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב וְלֹא מִתְנַלָּה. וְאִז מְהַפְּכִים
 הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם רַחֲמִים לְדִין.

שְׁנִינּוּ. מִצַּד הָאֵם יוֹצְאִים שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים,
 הַקְּלָפוֹת שְׁלָהֶם, וְאוֹתוֹזִים בְּמִקַּל שֶׁל
 הַגְּבוּרָה, שׁוֹלְטִים עַל הַרַחֲמִים, כְּמוֹ
 שְׁנֵאָמַר (במדבר טו) הַנּוֹעְדִים עַל ה', עַל ה' מִמָּוֶשׁ.
 וְאִז נִמְצָאִים הָעוֹלָמוֹת חֲסֵרִים, (קְשׁוּרִים) שְׁאִינָם
 שְׁלֵמִים, וּמִתְעוֹרְרֶת בְּכָלֶם קַטְטָה.

וּבְשִׁבְנֵי אָדָם מִכְּשִׁירִים מַעֲשִׂיהֶם לְמַטָּה, אִזִּי
 מִתְפַּשְׂמִים הַדִּינִים וְעוֹבְרִים,

וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים וְשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע
שְׂמֵתֵעוֹרֵר מִן הַדִּין הַקָּשָׁה. וּבְשֵׂמֵתֵעוֹרְרִים רַחֲמִים,
נִמְצְאִים שְׂמֵחָה וְנַחוּמִים, מֵשׁוּם שְׂשׁוֹלְטִים עַל
אוֹתוֹ הָרַע. וְהוּ שְׂפָתוֹב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה. וַיִּנָּחֵם,
מֵשׁוּם (שְׂשׁוֹלֵט עַל הָרָעָה) שְׂנִכְנָנַע הַדִּין הַקָּשָׁה, וְשׁוֹלְטִים
תְּרַחֲמִים.

שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעָה שְׁתֵּינִים מִתְּבַשְׂמִים וְשׁוֹלְטִים
תְּרַחֲמִים, כָּל כֶּתֶר וְכֶתֶר שָׂב לְקִיּוּמוֹ,
וּבְכֶל מִתְּבַרְכִים כְּאֶחָד. וּבְשֵׁשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד
לְמִקּוּמוֹ וּבְכֶל מִתְּבַרְכִים כְּאֶחָד, וְהֵאֵם מִתְּבַשְׂמֵת
בְּמִפְתָּחוֹת הַחֲקוּקִים וְשָׁבִים לְצִדָּה, אִזּוּ נִקְרְאוּת
תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַעוֹלָם מִתְּכַפֵּר, שְׁחֵרֵי הָאֵם
יִשְׁכַּת בְּשֵׂמֵחָה שְׁלֵמָה, שְׂפָתוֹב אִם תְּבָנִים שְׂמֵחָה,
וְאִזּוּ נִקְרָא יוֹם תְּכַפּוּרִים, שְׂפָתוֹב כּוּ לְטַהֵר אֶתְכֶם
מִכֹּל חַטָּאתֵיכֶם. וְנִפְתָּחִים חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל
צִדְדִים חֲקוּקִים.

שְׁנִינּוּ, כְּתוֹב וְהִיָּה כִי יַחֲטָא וְאִשָּׁם, מַה זֶה כִּי
יַחֲטָא, וּלְבַסּוּף וְאִשָּׁם? אֵלָּא כִּי שְׁנִינּוּ, כִּי

יִחַטֵּא מֵאוֹתָם חַטָּאים שֶׁנִּקְרְאוּ חַטָּא, שְׁכַתוּב מִכֹּל
 חַטָּאת הָאָדָם. וְאֵשׁ, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הָאֵשׁ הַמּוֹשֵׁב
 לָהּ. וְאֵשׁ, וַיִּתְקַן. כְּלוּמַר, אִם יִתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו,
 וַיְהִיב אֶת הַגּוֹלָה אֲשֶׁר גּוֹל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
 מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוּב וַיְהִיב, לֹא כָתוּב וַיְהִיב אֶלָּא
 וַיְהִיב, וַיְהִיב וַיִּקְרָא.

שְׁנֵינּוּ, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה הַקּוֹל נִפְסָק,
 וּמִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים, וְהַתְּשׁוּבָה תְלוּיָה
 עַד שְׁפִתְתִּיקוֹן. וּכְשֶׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים, יוֹצֵא קוֹל,
 וְאַרְבַּע זְוִיּוֹת (פְּעָמִים) הָעוֹלָם עוֹלִים וַיּוֹרְדִים. הַפְּרוֹז
 קוֹרָא, וְאִין מִי שִׁישְׁנִית וַיִּתְעוֹרַר. וְהַקְּרוֹשׁ פְּרוּף
 הוּא מְזַמֵּן, אִם יָשׁוּבוּ - יָשׁוּב, וְאִם לֹא - (הַכֹּל ס"א
 הַקּוֹל) נִפְסָק, וְהַדִּינִים נַעֲשִׂים, וְאִזּוּ נִקְרָא וַיִּתְעַצֵּב,
 וַיִּתְעַצֵּב בַּפֹּתִים הַחִיצוֹנִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁנֵינּוּ, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ אִין יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ פֶּעַם רַע,
 מָה הַפְּעָם? מִשׁוּם שֶׁשְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹדְאֵי אָמַר
 רַבִּי יִיסָא, נִשְׁפַּע הַקְּרוֹשׁ פְּרוּף הוּא שֶׁלֹּא יִכְנַס

בִּירוּשָׁלַיִם שָׁל מַעֲלָה עַד שִׁכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל לִירוּשָׁלַיִם
שָׁל מִטָּה. וּמִשׁוּם כֶּךָ נִמְצְאָה רִתְּחָה בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּתוּב עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא
תִגְלֶה. וְכָתוּב אִמְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ.
וְשִׁנִּינוּ, אִמְךָ הִיא וְדַאי. תִּירֵי אִם גִּלָּה עֲרוֹתֶיהָ, לָמָּה
צָרִיךְ לְהַשִּׁיב אוֹתָהּ? וְדַאי לְתַקֵּן אֶת מַה שֶּׁגִּלָּה.

וְשִׁנִּינוּ, בְּשִׁמְתֵינִי יֵצֵר הָרַע בְּאָדָם, אִינוּ
מִתְנַבֵּר אֲלָא בְּאוֹתָן עֲרִיּוֹת, וְכָל
הַחֲטָאִים אֲחוּזִים בְּאוֹתָהּ עֲרוֹת. וְכָתוּב לֹא תִגְלֶה.
בְּשִׁמְתֵינִי, מִתַּקֵּן בְּנֶגֶד אוֹתוֹ שֶׁגִּלָּה, וְזוֹ נִקְרְאָה
תְּשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל חֲטָאֵי הָעוֹלָם
אֲחוּזִים (וְה) בְּזָה, עַד שֶׁהָאִם מִתְנַגֵּלָה
בְּגִלָּתָם. וְכִשְׁתִּיא מִתְנַגֵּלָה, כָּל אוֹתָם הַבְּנִים
מִתְנַגְּלִים (בְּשִׁבְלָה). וְכָתוּב לֹא תִקַּח הָאִם עַל הַבְּנִים.
וְכִשְׁמִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם לְמִטָּה, הַכֹּל מִתְתַּקֵּן, עַד
שֶׁעוֹלָה הַתַּקֵּן לָאִם הַקְּדוּשָׁה וּמִתְתַּקְּנָתָה,
וּמִתְכַּסֶּיֶת מִמֶּה שֶׁהִתְנַגְּלָתָה. וּמִשׁוּם כֶּךָ כָּתוּב,

אֲשֶׁרֵי נִשְׁוִי פִשְׁע כָּסוּי חֲטָאָה, וְאִזּוּ נִקְרְאָת תְּשׁוּבָה,
תְּשׁוּבָה וְרֵאִי. וְאִזּוּ נִקְרָא יוֹם הַכַּפּוּרִים, כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב מִכָּל חֲטָאֵיכֶם לְפָנַי ה' תִּטְהָרוּ.

אָמַר רַבִּי ^(דף טז ע"א) יְהוּדָה, מָתַי נִקְרְאָת תְּשׁוּבָה?
בְּשִׁהָאם מִתְּכֶסֶה וְעוֹמְדָת בְּשִׁמְחָה עַל
הַבְּנִים, שְׁכַתוֹב (תהלים קיג) אִם הַבְּנִים שְׂמִיחָה.
וְשָׁבָה לְקִיּוּם. וּמִי שֶׁהָיָה סָגוּר, שָׁב לְמִקוּמוֹ.
וּכְלָם שָׁבִים אַחַד לְאַחַד, וּמִתְבָּרְכִים כָּל אַחַד
וְאַחַד, וְאִזּוּ נִקְרְאָת תְּשׁוּבָה (שְׁלֵמָה), תְּשׁוּבָה סְתָם,
לְהַכְלִיל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשִׁמְכָשֶׁר הָעוֹלָם, כֵּלּוּ מִכָּשֶׁר
בְּאַחַד. כָּתוּב כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חֲסִדָּךְ.
מֵעַל שָׁמַיִם, שְׁעוּלָה לְמַעְלָה מִחַמָּקוֹם שְׁנִקְרָא
שָׁמַיִם. וּמִי הוּא. זֶו הָאֵם. וְהִינּוּ שְׁנִקְרְאָת תְּשׁוּבָה.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מְדִיִּק שְׁכַתוֹב מֵעַל שָׁמַיִם.
אֶלְמָלֵא כָּתוּב עַל שָׁמַיִם, מִשְׁמָע אֹתוֹ מְקוֹם
שְׁעוֹמֵד עַל שָׁמַיִם וְלֹא יוֹתֵר. כִּיּוֹן שְׁאָמַר מֵעַל

שָׁמַיִם, מִשְׁמַע אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁעוֹמֵד עַל הַשָּׁמַיִם
לְמַעַל לְמַעַל. (ומה היא? אמר, וזהו שנקרא תשובה).

שִׁשְׁנֵינוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמְכַשְּׂרִים הַמַּעֲשִׂים לְמַטָּה
וְהָאֵם בְּשִׁמְחָה, מִתְנַלָּה הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ,
וְשֵׁב הָאֹר לְזַעִיר אֲנָפִין, וְאִז הַכֹּל בְּשִׁמְחָה, הַכֹּל
בְּשִׁלְמוֹת, הַכֹּל נִמְצָאִים בְּבָרְכוֹת, וְהִרְחַמִּים
מְזוּמָנִים, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׁמְחָה. וְהוּ שְׁכָתוֹב (מיכה
ו) יָשׁוּב יִרְחַמֵּנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ. מִי יָשׁוּב? יָשׁוּב
הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ לְהִתְנַלּוֹת בְּזַעִיר, יָשׁוּב לְהִתְנַלּוֹת,
שְׁתִּיה נִסְתָּר בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהַכֹּל נִקְרָא תְּשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל בְּכֹלֵל, הַכֹּל סֶתֶם.
וְכָתוּב (דברים יג) לְמַעַן יָשׁוּב ה' מִחֲרוֹן אַפּוֹ
וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הוּא וְדָא,
וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן.

וְהַשִּׁיב אֶת הַגְּזוּלָה. שָׁם שָׁאֵלוּ הַחֲבֵרִים, מִפְּנֵי מָה
בְּגִזּוּלָה כָּתוּב וְהַשִּׁיב אֶת הַגְּזוּלָה, וְלֹא
יִזְתָּר? אֵלָּא הָרִי בְּאַרְנוֹ, שְׁוֵה שָׁם יִרְאֶה הָעֲלִיזָה

כְּמוֹ הַתְּחִתּוֹנָה, וְזֶה שְׁגוֹנֵב שָׁם אֶת הַיְרָאָה
הַתְּחִתּוֹנָה כְּנִגְדּוֹ, וְלֹא הַיְרָאָה הָעֲלִיּוֹנָה.

מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא. כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ,
שְׁהַתּוֹרָה וְהַקְרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תִמְחִים עָלָיו
וְאוֹמְרִים, נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא וְגו' ? וְכָתוּב נֶפֶשׁ כִּי
תִמְעַל מֵעַל וְגו', אוֹ - נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע וְגו'. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב נֶפֶשׁ, וְלֹא רוּחַ, וְלֹא נִשְׁמָה, וְכֹאן
גּוֹף (רוּחַ) וְנֶפֶשׁ, שְׂנֵאֵמַר וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאֲשֵׁם
וְהִשִּׁיב אֶת הַגְּזוּלָה. מִי שְׂרוּצָה לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו,
כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ וְהִשִּׁיב. מִי זֶה וְהִשִּׁיב? אֵלֶּא כְּמִי
שִׁיתַקֵּן מַעֲשִׂים, כִּדִּי שִׁשִּׁיב מַעֲיָנוֹת הַמַּיִם
לְמַקּוֹמָם לְהַשְׁקוֹת אֶת הַנְּטִיעוֹת, שְׁחֵרִי הוּא נָרַם
בַּחֲטָאֵיו לְמַנַּע מֵהֶם. וְעַל זֶה - וְהִשִּׁיב אֶת הַגְּזוּלָה
וְגו', כְּמוֹ שְׁנֵתְבֵאֵר.

רַבִּי אֲבָא הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן. נִכְנַס רַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּתוּב (תְּהִלִּים
צב) צַדִּיק בַּתָּמָר יִפְרָח וְגו'. צַדִּיק בַּתָּמָר, מַה זֶה
בַּתָּמָר? שְׁחֵרִי מִכָּל הָאֵילָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, אֵינִן מִי

שְׁמַתְעִיב לְפָרַח כְּמוֹ תִמְרָא שְׁעוּלָה לְשַׁבְעִים
 שָׁנִים. מָה הַטַּעַם בַּתְּמָר? אֵלֶּא אִיף עַל גַּב
 שְׁהַתּוֹב מֵעִיד, הַחֲבָרִים כָּלָם אֵין רוֹצִים לְגַלּוֹת.

אַבְל צְדִיק בַּתְּמָר יִפְרָח, זֶה נֶאֱמַר עַל גְּלוֹת
 בְּכָל, שְׁחָרֵי לֹא שָׁבָה שְׁכִינָה לְמִקּוֹמָה
 אֵלֶּא לְסוּף שַׁבְעִים שָׁנָה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ירמיה
 כט) כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבְךָ שַׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד
 אֶתְכֶם. וְזֶהוּ צְדִיק בַּתְּמָר יִפְרָח, שְׁעוּלָה זָכָר
 וְנִקְבָּה לְשַׁבְעִים שָׁנָה. צְדִיק - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (תהלים יא) כִּי צְדִיק ה' צְדָקוֹת
 אֶהְבֵּ. וְכַתּוֹב (שמות ה) ה' הַצְדִיק. וְכַתּוֹב (ישעיה
 ג) אִמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב.

בְּאֶרְזוֹ בְּלִבְנוֹן יִשְׁנָה. מָה זֶה אֶרְזוֹ? זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוֹב בְּחוֹר בְּאֶרְזִים. (שׁוֹשֵׁב
 עַל כֶּסֶּא שֶׁל יַעֲקֹב הַשְּׁלָם) בְּלִבְנוֹן יִשְׁנָה, בְּלִבְנוֹן וְדַאי, וְזֶהוּ
 הָעֶרְזַן שְׁלִמְעָלָה, שְׁעָלָיו כְּתוֹב (שם סד) עֵינַי לֹא
 רָאִיתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ. וְהָאֶרְזוֹ תִּזְהַר בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
 עֲלִיזוֹן יִשְׁנָה.

וְזֶה בְּנֵלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה הוּא כְּמוֹ הָאָרֶז הַזֶּה
 שְׁמַתְעֵב לְעֵלוֹת. וּמִשְׁעָה שְׁעוֹלָה עַד
 שְׁעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ הוּא יוֹם, וְתַחֲלַת הַיּוֹם הָאֲחֵר עַד
 שְׁעוֹשָׁה צֶל בְּאוֹר הַיּוֹם. וְהָאָרֶז לֹא עוֹלָה אֵלָּא
 בְּעֵדוֹן שֶׁל הַמַּיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כד) כְּאֲרָזִים
 עָלֵי מַיִם. כִּי אָרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁנָה. שְׁמֵשׁ יוֹצֵא
 הַמַּעֲיָן וְתַנְהָר שֶׁל הַמַּיִם לְהַשְׁקוֹת. וְאָרֶז זֶה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוֹב (שיר ה) בְּחֹר כְּאֲרָזִים.
 שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' - לְזַמְנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמַּשְׁכִּיחַ.
 בְּחֻצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ - בְּתַחֲתֵי
 הַמַּתִּיִם. עוֹד יְנוּכּוֹן בְּשִׁיבָה - בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁהַעוֹלָם
 יִמָּצֵא תָּרַב. דִּשְׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ - לְאַחַר
 שְׁכָתוֹב (ישעיה סו) הַשָּׁמַיִם תִּחְדָּשִׁים וְהָאָרֶץ תִּחְדָּשֶׁה.
 וְאֵז, (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו כְּתוֹב. וְכָל כִּי בְּ
 לְמָה? (תהלים צב) לְהַגִּיד כִּי יִשָּׂר ה' צוּרֵי וְלֹא
 עוֹלָתָה בּוֹ.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (משלי טז) אִישׁ תַּהֲפֹכֹת יִשְׁלַח
 מְדוֹן וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֵלוֹתָ. אִישׁ תַּהֲפֹכֹת

יִשְׁלַח מְדוֹן, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, הֲרִשְׁעִים עוֹשִׂים פָּנִים
לְמַעְלָה. וְנִרְגָּן מִפְּרִיד אֱלוֹף, מִפְּרִיד אֱלוֹפוֹ שֶׁל
עוֹלָם, וְזֶה הַקְּרוֹשׁ פְּרוּדָה הוּא.

דָּבָר אַחֵר אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן - מַה זֶה
יִשְׁלַח? יִשְׁלַח אֶת אוֹתָן נְטִיעוֹת. מְדוֹן -
שְׂיוֹנָקִים מִן הַצַּד שֶׁל הַדִּין. וְנִרְגָּן מִפְּרִיד אֱלוֹף,
כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, שֶׁהֲרִשְׁעִים עוֹשִׂים פָּנִים לְמַעְלָה.
מִפְּרִיד - שֶׁהִיחֹד לֹא נִמְצָא, מִפְּרִיד אֶת הַתְּגִבְרָה
מִהַמְּלָךְ, וְאֶת הַמְּלָךְ מִהַתְּגִבְרָה. וּמִשׁוּם כֵּן לֹא
נִקְרָא אַחֵר, שְׂאֵחֵד אֵינּוּ נִקְרָא אֱלֹא כְּשֵׁהֵם בְּזוּג
אַחֵר. אוֹי לְאוֹתָם הֲרִשְׁעִים שְׂעוֹשִׂים פְּרוּד לְמַעְלָה.
אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׂמַעְמִידִים אֶת הַקִּיּוּם שְׁלִמַעְלָה,
וְאֲשֶׁרֵי בְּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה שְׂמִשְׁיבִים הַכֹּל לְמִקוֹמָם.

וְעַל זֶה שְׂנִינּוּ, הַמְּקוֹם שְׂבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה יּוֹשְׁבִים,
צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יּוֹשְׁבִים בּוֹ. מַה הַטַּעַם?
אֱלֹא הֵחֵם הַתְּתַקְּנוֹ בְּמִקוֹם עֲלִיּוֹן בְּמִקוֹם
שֶׁהִשְׁקֵאתָ הֵנָּה נִמְצָאת מִשָּׁם. וְזוֹהִי תְּשׁוּבָה, וְעַל

זֶה נִקְרָאִים בְּעֵלֵי תְּשׁוּבָה. וְאֵלֹהֵי מִתְּתַקְנִים בְּמָקוֹם
אֲחֵר שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק.

וְעַל זֶה אֱלֹהֵי יוֹשְׁבֵי בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן, וְאֱלֹהֵי יוֹשְׁבֵי
בְּמָקוֹם קָטָן. מָה הַטַּעַם? אֵלֹהֵי מְשִׁיבֵי מַיִם
לְמָקוֹמָם מִהַמָּקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַנְּהַר הָעֵמֶק, עַד
אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק. וְצַדִּיקִים גְּמוּרִים
מִשְׁפִּיעִים מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהֵם יוֹשְׁבֵי לְעוֹלָם הַזֶּה.
וְעַל כֵּן אֵלֹהֵי עֲלִיּוֹנִים וְאֵלֹהֵי תַּחְתּוֹנִים. וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקָם
שֶׁל בְּעֵלֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים
שֶׁבְּגִלְגָּלָם הָעוֹמֵד עוֹמֵד.

וְזֶהוּ שְׂפָתוֹב, וְהִיא כִּי יַחֲטֵא וְאֲשֵׁם וְגו'. מַה
כָּתוּב לְמַעְלָה? אִי מִצָּא אֲבֵרָה וְכַחֲשׁ בָּהּ
וְגו', שְׁחֵרֵי בְּשִׁבִיל זֶה מִסְתַּלֵּק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִהַכּוֹל. כְּבִיכּוֹל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא נִמְצָא
בְּמָקוֹמוֹ, שְׁחֵרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִפְרְדָה מִמָּקוֹמָהּ.
וְזֶהוּ שְׂפָתוֹב אֲבֵרָה הָאֲמוּנָה. מַה זֶה הָאֲמוּנָה? זֶה
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֲמוּנַתְךָ בְּלִילוֹת.

אֲבָרָה הַאֲמוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל מָה אֲבָרָה
הָאָרֶץ, וְהַכֹּל אַחֵד.

וְחָרִי בְּאֲרָנוּ אֲבָרָה, וְלֹא נֶאֱבָרָת, וְלֹא אֲבָרָה.
כְּמוֹ כִּן הַעֲדִיק אֲבָר. אֲבָר אוֹ נֶאֱבָר לֹא
בְּתוֹב, אֶלָּא אֲבָר. וְהוּא שְׂפָתוֹב אֲבָרָה הַאֲמוֹנָה,
בְּשִׁבִיל כֶּךָ - וְהַשִּׁיב אֶת הַגּוֹלָה אוֹ אֶת הַאֲבָרָה
וְגו'.

רַעֲיָא מֵהֵימְנָא (רוּעָה תְּנַאֲמִין)

אֶמַר הַרוּעָה תְּנַאֲמִין, מְקוֹמוֹת יֵשׁ בְּנִיחָנִים רְשׁוּמִים
לְמַחְלָלֵי שְׂפָתוֹת בְּפִרְהָסְיָא, וְלֹא חוֹזְרִים
בְּתִשׁוּבָה מֵאוֹתוֹ חֲלוּל, וּמְמַנִּים עֲלֵיהֶם. וְאִף כֶּךָ
יֵשׁ מְקוֹמוֹת בְּנִיחָנִים לְאוֹתָם שְׂמֻנְגִלִים עֲרִיזוֹת,
וְלְאוֹתָם שְׂמֻנְגִלִים פָּנִים בְּתוֹרָה שְׁלֹא בְּהִלְכָה,
וְלְאוֹתָם שְׂשׁוּפְכִים דָּם נָקִי, וְלְאוֹתָם שְׂשֻׁבְפָעִים
לְשִׁקָּרָה, וְלְאוֹתָם שְׂשׁוּכְבִים עִם נִדָּה אוֹ בַּת אֵל נִכְר
אוֹ זוֹנָה אוֹ שְׂפָחָה. וְאִף כֶּךָ לְמִי שֶׁעוֹבֵר עַל שֵׁם"ה
לֹא תַעֲשֶׂה.

לְכֹל חַטָּא יֵשׁ מְקוֹם בְּגִיהָנָם, וּמִמְנָה עָלָיו. וְשָׁטָן
 יִצָּר הָרַע שְׁלוֹ מִמְנָה עַל כָּל הַחַטָּאִים
 וְהַמְקוֹמוֹת וְהַמְמַנִּים שְׁלוֹ. וְאִם חוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה, מַה
 בְּתוֹב? מַחִיתִי כָּעֵב פְּשָׁעֶיךָ, נִמְחוּ הַרְשׁוּמִים שֶׁל
 הַרְשָׁעִים שֶׁל הַמְקוֹם שֶׁל הַגִּיהָנָם מִכָּל חַטָּא וְחַטָּא.
 וַיֵּשׁ חַטָּאִים רְשׁוּמִים לְמַעְלָה, וְלֹא לְמַטָּה. וַיֵּשׁ
 שְׂרָשׁוּמִים לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, וַיֵּשׁ
 שְׂרָשׁוּמִים לְמַטָּה וְלְמַעְלָה. נִמְחוּ לְמַטָּה - נִמְחוּ
 לְמַעְלָה, אַחַר שֶׁחִזַּר בְּתַשׁוּבָה. וְעוֹד בְּאֵרוֹ בְּעָלִי
 הַמְשָׁנָה, רָשָׁע - עוֹנוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עֲצֻמוֹתָיו.
 צְדִיק - זְכוּתוֹ חֲקוּקִים לוֹ עַל עֲצֻמוֹתָיו. לָמָּה?
 בְּדִי לְהִיּוֹת רְשׁוּמִים בֵּין בְּעָלִי הַחַטָּאִים שֶׁלָּהֶם
 לְהוֹדֵעַ בָּהֶם, וְקוֹל יוֹצֵא עָלָיו: זֶהוּ רָשָׁע, יִשְׂרְפוּ
 עֲצֻמוֹתָיו בְּגִיהָנָם.

וּבְאֵרְנוּ, נִשְׁמֹת שֶׁל רָשָׁעִים הֵן הֵן הַמְזִיקִים
 בְּעוֹלָם. וְהַדִּין שֶׁלָּהֶם בְּאֵרוֹ עֲלֵיהֶם
 בְּעָלִי הַמְשָׁנָה, שֶׁנִּשְׁמָתָם נִשְׂרָפָת וְנִעֲשִׂית אִפְרָיִם
 תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי הַצְּדִיקִים. וּבְמָה נִשְׂרָפִים? בְּאֵשׁ

הַכֶּסֶא, שֶׁנֶאֱמַר בוֹ (דניאל ז) כָּרְסִיָּה שְׂבִיבִין דִּי-נֹר
 גְּלִגְלוּהִי נֹר דְּלִק. (וְנִחַר דִּינֹר שׁוֹפֵעַ וַיֹּצֵא) מֵאַרְבַּע חֵיּוֹת
 שֶׁל אֵשׁ שְׁסוּבָבִים אֶת כֶּסֶא הַדִּין, שֶׁהוּא אֲדָנָי,
 דִּין שֶׁל הַמַּלְכוּת דִּין.

וְאוֹתוֹ נִחַר נֶאֱמַר בוֹ, (שם) נִחַר דִּינֹר שׁוֹפֵעַ
 וַיֹּצֵא מִלְּפָנָיו. נְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים
 מְזוּבָלוֹת וְנִטְהָרוֹת בוֹ, וְנְשָׁמוֹת הַרְשָׁעִים גְּדוּזִים
 בוֹ, וּבּוֹעָרִים לְפָנָיו כְּמוֹ קֵשׁ לְפָנֵי אֵשׁ, וְהִינּוּ
 אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. יְהוָה הוּא חֶמֶה. וְנִרְתִּיקוּ -
 אֲדָנָי (דף יז ע"א) וְהִינּוּ הַסּוּד שֶׁפָּרְשׁוּהוּ, לְעֵתִיד לְבֹא
 מוֹצֵיא הַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶמֶה מִנִּרְתִּיקָה;
 צְדִיקִים מִתְרַפְּאִין בָּהּ, וְרְשָׁעִים גְּדוּזִים בָּהּ.

וּמֵהַחֵיּוֹת שֶׁל כֶּסֶא הַדִּין הָיָה יוֹרֵד אֲרִיָּה שֶׁל אֵשׁ
 לְאָכַל אֶת הַקְּרָבָנוֹת, אוֹתָם הַמְּמַנִּים
 עַל כֹּל אֵיבָר שֶׁחָטָא מִחֶבֶל קִטְגוֹר אַחַד, כְּמוֹ
 שֶׁבִּאֲרוּהָ, עָשָׂה עֲבָרָה אַחַת - קָנָה לוֹ קִטְגוֹר אַחַד.
 וּמִיָּד שִׁינְרְדַת אֵשׁ שֶׁל גְּבוּהָ וְשׁוֹרְפַת אֶת אוֹתָם
 אֵיבָרִים וּפְדָרִים וְאִמּוּרִים שֶׁל פָּרִים וּכְבָשִׂים

וְעַתּוּדִים וְעוֹזִים, יְהוָה שְׂוֹרֵד כְּאַרְיֵה שֶׁל אִישׁ
 לְשָׂרֵף אוֹתָם, נִשְׂרָפִים הָאֵיבָרִים שֶׁלָּהֶם, נִשְׂרָפִים
 הַמַּשְׁחִיתִים שְׂמֹמְנִים עֲלֵיהֶם, וּמִתְכַּפְּרִים חֲטָאֵי
 יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אֵיבָרֵי הַשְּׂכִינָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְקַרְבוֹת הַחַיּוֹת הַמְּמַנּוֹת עַל
 הַזְּכִיּוֹת, שֶׁהֵם מִכַּסֵּא הַרְחָמִים, שֶׁהוּא
 תְּשׁוּבָה, הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה. וּבְמָה מִתְקַרְבִּים? בְּשֵׁם
 יְהוָה שְׂנַכְנַם בָּהֶם. וּמִשׁוּם זֶה הַתְּקַרְבָּן לִיהוָה.
 שְׂאִין מִי שְׂיָכוֹל לְקַרֵּב חַיּוֹת וַיִּסּוּדוֹת לְהַכְנִים
 שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם אֵלֹא שְׂמוֹ, שְׂמִקְרַב בְּשֵׁמוֹ מִים לְאִישׁ,
 וְלֹא מִכְּבִים זֶה אֶת זֶה, וּמִקְרַב רוּחַ לְעֶפֶר וְלֹא
 מִפְּרִיד אוֹתוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֵלֹו הַשְּׁלָמִים, חַיּוֹת וַיִּסּוּדוֹת,
 וְנִקְרָאִים קְרָשִׁים, שְׂאִין טַמְאִים בֵּינֵיהֶם.
 וְעוֹד, שְׁלָמִים זוּ ה' הָאֲחֻרּוֹנָה, שֶׁהוּא שְׁלָמוֹתוֹ שֶׁל
 הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי בְּכָל הַחַיּוֹת שְׂכָלוֹלוֹת בּוֹ, לְכָל
 שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים שְׁלוֹ, שֶׁחֵן שֵׁשׁ סְפִירוֹת.

וְסוּד הַדָּבָר - חָתַם רוּם וּפָנָה לְמַעְלָה, בֵּיה"ו,
 לַיָּמִין שֶׁל חֶסֶד. בְּהו"י, לְשִׁמְאֵל שֶׁל גְּבוּרָה.
 וְה"י, בְּעֶמּוּד הָאֲמֻצָּעִי. יו"ה בְּנִצְחָת. בְּהוּד הַי"ו.
 בְּיִסוּד וַי"ה. הָאֵילָן שְׂאוֹחַז אֶת כָּלָם - תְּפִאֲרָת. עֵץ
 עוֹשֶׂה פְּרִי. וּמִשׁוּם כָּךְ הַמָּקוֹם שֶׁיִּפֹּל הָעֵץ, שָׁם
 יֵה"ו. וְאֵף כָּךְ בְּכָל תְּנוּיָה, ה' אֲחֵרוֹנָה שְׁלָמִים לָהּ,
 וְלְכָל הַתְּנוּיּוֹת שְׂאֲחֻזִּים בָּהּ. כְּמוֹ זֶה, יֵה"ו עִם ה'
 - יְהוּת. הו"י עִם ה' - תְּנוּיָה. וְה"י עִם ה' - וְהַי"ה.
 וְאֵף כָּךְ שְׂאֵר הַתְּנוּיּוֹת.

וְהֵם ח"י אוֹתִיּוֹת שֶׁל יִשְׁשֶׁת הַצְּדָדִים שְׁכָלוּלִים
 בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וְעִם ה' נַעֲשֶׂה תַי"ה.
 וְסוּד הַדָּבָר הֵיא ה', כְּמוֹ תַבַּת נַח שְׁכָנִים בָּהּ בְּכָל
 מִין וּמִין, שָׁהֵם שְׁנַיִם שְׁנַיִם שְׁבָעָה שְׁבָעָה לְקַרְבָּן.
 שְׁנַיִם שְׁנַיִם - אַרְבָּעָה. שְׁבָעָה שְׁבָעָה - אַרְבָּעָה
 עֶשְׂרֵה. תְּרֵי י"ח. וְתַבָּה ה', בָּהּ נִשְׁלָמֶת תַּיָּה.

(פְּתַח וְאָמַר, בָּאתִי לְנַנֵּי וְגו') וְתַצְדִּיק כּוֹלֵל שֵׁשׁ דְּרָגוֹת,
 וּמִשׁוּם כָּךְ תִּקְנֵנוּ לְפִתּוֹר כּוֹ חֵלוֹם בְּשִׁלְשָׁה שְׁלוֹמוֹת,
 בְּשִׁלְשָׁה בְּדִיוֹנוֹת, שֶׁהוּא ו', בְּחֻשְׁבוֹן ו'. וְהוּא

הַסֵּלֶם שֶׁל חֵלֹם יַעֲקֹב, כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת. מֵצַב
 אֶרֶצָה - שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְזוֹ ה' תַּתְּחַתּוֹנָה. וְרֹאשׁוֹ
 - זֶה י', כּוֹ הוּא צְדִיק שְׁבִיעִי. מְנִיעַ הַשְּׂמִימָה - זוֹ
 הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה, וְזוֹ ה' הָעֲלִיּוֹנָה, שְׂמִצֵּד הַחֵלֹם ה' -
 שׁוֹלֵטֵת עַל י', שֶׁהוּא רֹאשׁ הַסֵּלֶם, ה"י מִן אֱלֹהִים.
 וּמִשׁוֹם כָּה, וְהִנֵּה מִלְּאֲבֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְגו', וְלֹא
 מִלְּאֲבֵי יְהוָה.

הָאוֹתִיּוֹת כְּסִדְרָן עוֹלוֹת בְּחֵלֶם, שֶׁהוּא כְּתוּר עַל
 אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵתֶּפֶשׁטוֹת שְׁלֵהֶן
 מִחֲכָמָה עַד הַמְּלָכוֹת הַקְּדוֹשָׁה. מִשׁוֹם שְׁחֲכָמָה
 הִיא י', בִּינָה ה', שֵׁשׁ סְפִירוֹת ו', מְלָכוֹת ה'
 אַחֲרוֹנָה. חֵלֶם כְּתוּר עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. (ע"כ רע"א

מדימנא).

אִם הִכְהִין הַמְּשִׁיחַ יַחֲטֵא לְאַשְׁמַת הָעַם. רַבִּי אֲבָא
 פָּתַח, (שיר א) הַגִּידָה לִּי שְׂאֵהֲבָה נִפְשֵׁי וְגו',
 אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הִיפָּה פְּנֵשִׁים צְאִי לָךְ וְגו'. אֵת
 הַפְּסוּקִים הִלְלוּ בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים כְּמִשְׁעָה בְּשִׁעָה שְׁתִּיחָה
 עוֹלָה מִן הָעוֹלָם, שְׂאֵמֵר (במדבר כז) יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי

הַרוּחַת לְכֹל בְּשָׂר וְגו', אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְגו'.
וְשָׁנִינוּ שָׁזָה נֹאמֵר עַל הַגְּלוּת.

וּבֵּא רֵאֵה, הַפְּסוּקִים הַלְלוּ אֲמָרָה אוֹתָם כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל לַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ. הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֲבָה
נִפְשֵׁי, כִּמּוֹ שֶׁנֹּאמֵר (שיר ג) אֵת שְׂאֵהֲבָה נִפְשֵׁי
רֵאִיתֶם. וְלַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ נֹאמֵר, אֵתָה שְׂאֵהֲבָה נִפְשֵׁי
אֵיכָה תִרְעָה.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבָא אוֹמֵר, כָּל זְמַן
שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת עִם הַקְּדוֹשׁ
כְּרוּךְ הוּא, כְּבִיכּוּל הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא בְּשִׁלְמוֹת,
וְרוּעָה כְּרִצּוֹן אוֹתוֹ (וְאֵת הָאֲחֵרִים הוּא וְזוֹ) אֵת עֲצֻמוֹ
מֵאוֹתָהּ יְנִיקַת הַחֶלֶב (שֶׁל הַמֶּלֶךְ) שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיזָנָה,
וּמֵאוֹתָהּ יְנִיקָה שֶׁהוּא יוֹנֵק, מִשָּׂקָה אֵת כָּל שְׂאֵר
הָאֲחֵרִים וּמִיְנִיק אוֹתָם. וְלִמְדֵנוּ שֶׁנֹּאמֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן,
כָּל זְמַן שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת עִם הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ
הוּא, הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא בְּשִׁלְמוֹת, בְּשִׁמְחָה, שְׂרוּוֹיּוֹת
בּוֹ כְּרִכּוֹת וְיוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ לְכֹל שְׂאֵר הָאֲחֵרִים, וְכֹל
זְמַן שֶׁאֵין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת עִם הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ

הוא, כְּבִיכּוֹל הַבְּרָכוֹת נִמְנָעוֹת מִמֶּנּוּ וּמִכָּל שְׂאֵר
הָאֲחֵרִים.

וְסוּד הַדָּבָר - בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָאִים זָכָר
וְנִקְבָּה, אֵין בְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו, וְלָכֵן
הִקְדוּשׁ פָּרוּךְ הוּא גּוֹעָה וּבּוֹכָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה
כח) שָׂאֵג יִשְׂאֵג עַל גְּוִהוֹ. וְמָה הוּא אוֹמֵר? אֹי
שֶׁחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְשָׂרַפְתִּי אֶת הַיְכָלִי וְכוּ'.

וּבְשָׁעָה ^(דף י"ז ע"ב) שֶׁכָּנְסַת יִשְׂרָאֵל יִצְאָה לַגּוֹלוֹת,
אָמְרָה לְפָנָיו: הַגִּידָה לִּי שְׂאֵהֲבָה נַפְשִׁי.
אַתָּה אֶהוּב נַפְשִׁי, אַתָּה שָׂכַל אֶהֱבַת נַפְשִׁי בְּךָ,
אֵיכָה תִרְעָה? אֵיךְ תִּזוֹן אֶת עַצְמְךָ מֵעַמְקֵי הַנַּחַל
שֶׁלֹּא פּוֹסֵק, אֵיךְ תִּזוֹן אֶת עַצְמְךָ מִהָאֵזֶר שֶׁל הָעֵדֶן
הָעֲלִיּוֹן. אֵיכָה תִרְבִּיץ בַּצְּהָרִים, אֵיךְ תִּזוֹן אֶת כָּל
אֵלוֹ הָאֲחֵרִים שֶׁנִּשְׁקִים מִמֶּךָ תָּמִיד?

וְאֲנִי הָיִיתִי נוֹזְנִית מִמֶּךָ בְּכָל יוֹם, וְנִשְׁקִית וּמִשְׁקָה
אֶת כָּל אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים, וַיִּשְׂרָאֵל נוֹזְנוּ בִּי,
וְעַכְשָׁיו שֶׁלָּמָּה אֶתִּיהָ בְּעֵטְיָה, אֵיךְ אֶתִּיהָ מִתְּעַטְפֶּת
בְּלִי בְּרָכוֹת, כְּשִׁיִּצְטָרְכוּ אוֹתָן בְּרָכוֹת וְלֹא יִמְצְאוּ

בְּיָדֵי. עַל עֲדָרֵי חֲבֵרִיף, אִיךְ אֶעֱמֵד עֲלֵיהֶם וְלֹא
 אֶהְיֶה רוּעָה לָהֶם וְזָנָה אוֹתָם. עֲדָרֵי חֲבֵרִיף - אֵלֹהֵי
 הֵם יִשְׂרָאֵל שָׁהֶם בְּנֵי הָאֲבוֹת, שָׁהֶם הַמְרַכְּבָה
 הַקְרוּשָׁה לְמַעַלָּה.

אָמַר לָהּ הַקְרוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: תַּעֲזֹבֵי אֶת אֶת
 שְׁלִי, שְׁתֵּרֵי שְׁלִי הוּא דָבָר נִסְתָּר מִלְּהוֹדֵעַ.
 אֲבָל - אִם לֹא תִדְעֵי לָהּ, לְעֶצְמָהּ, תֵּרֵי לָךְ עֲצָה.
 הִיפָּה בְּנָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה יָפָה רַעֲיֹתִי. צֹאֵי
 לָךְ בְּעֵקְבֵי הַצֹּאֵן - אֵלֶּה הֵם הַצְּדִיקִים שָׁהֶם
 נִדְרָשִׁים בֵּין הָעֵקְבִים, וּבְשִׁבְלָם נִתֵּן לָךְ כַּח לְעֵמֶד.
 (וְעַם כָּל זֶה) וְרַעֲיֵי אֶת גְּדִיתְךָ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים
 - אֵלֹהֵי הֵם תִּינוּקוֹת שֶׁל בַּיִת רַבֵּן שֶׁהָעוֹלָם
 מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלָם, וְנוֹתְנִים כַּח לְכַנְּסֵת יִשְׂרָאֵל
 בְּגִלּוֹת. מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים - אֵלֹהֵי כְּתִי רַבֵּן, מְקוֹם
 בַּיִת הַמְדֻרָּשׁ שֶׁתָּמִיד נִמְצָאת בָּהֶם הַתּוֹרָה.

דָּבָר אַחֵר אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים וְגו' -
 בֹּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁצְּדִיקִים נִמְצָאִים
 בְּעוֹלָם, וְאוֹתָם תִּינוּקוֹת שֶׁל בַּיִת רַבֵּן נִמְצָאִים

וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, יְכוּלָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד
עִמָּם בְּגִלוֹת. וְאִם לֹא, כְּבִיכּוּל הִיא וְהֵם אֵין
יְכוּלִים לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם. וְאִם נִמְצְאִים צְדִיקִים,
הֵם נִתְפָּסִים בְּרֵאשׁוֹנָה. וְאִם לֹא, אוֹתָם הַגְּדִיִּים
שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלָם נִתְפָּסִים בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַלֵּק אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, אֲפֹ
עַל גַּב שְׂאִין נִמְצָא בָהֶם חַטָּא. וְלֹא זֶה בְּלִבָּד,
אֲלָא מִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְגוֹלָה
לְגִלוֹת.

זֶהוּ שְׂפָתוֹב, אִם הִכְהִין הַמְּשִׁיחַ יַחַטָּא לְאַשְׁמַת
הָעָם. לָמָּה יַחַטָּא? לְאַשְׁמַת הָעָם. מִשּׁוּם
חַטָּאי הָעוֹלָם שֶׁנֶּרְמוּ אֶת זֶה, לְאַשְׁמַת הָעָם וְדַאי,
וְלֹא לְאַשְׁמַתוֹ. יַחַטָּא - יִגְרַע טוֹבוֹ וְדוֹן דִּין כִּכְל,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים-א ז) וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה
חַטָּאִים. דְּבָר אַחֵר אִם הִכְהִין הַמְּשִׁיחַ - זֶה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כְּפִי שְׂאֵמְרָנוּ. יַחַטָּא - יַחֲסֵר מִכְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל וּמִהָעוֹלָם, שְׁלֹא נוֹתֵן לָהֶם סְפּוּק הַפְּרָכּוֹת.
לָמָּה? זֶהוּ לְאַשְׁמַת הָעָם וְדַאי, זֶה בְּשִׁבְלֵי הַחַטָּא
שֶׁל הָעָם.

אם הכהן המשיח יחטא. רבי יצחק פתח, (שמות
 לז) זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך,
 הפסוק הנה קשה. כך הנה צריך לכתוב: זכר
 לאברהם וליצחק ולישראל. מה זה ליצחק? אלא
 כך שנינו, בכל מקום השמאל נכלל בימין, והוא
 בכלל של הימין. שתימין הנה מתקן לעולמים
 להכליל בו את השמאל, ועל כן לא חלק, כדי
 להכליל אותו באברהם. ומשום כך לאברהם
 ליצחק (דוקא) כלל אחד. (אבל) ולישראל, שחרי
 הוא אוהו בכנפיו (בכתביו) את שניהם, והוא שלם
 בכל.

אשר נשבעת להם כך. שבועה נשבע הקדוש
 ברוך הוא לאבות, באבות שלמעלה, והו
 שפתוב אשר נשבעת להם כך, באותם שלמעלה
 באותם ששורים כך. ותדבר אליהם ארבה את
 זרעכם וגו'. אשר אמרתי, אשר אמרת הנה צריך
 להיות! אלא הקדוש ברוך הוא אמר כך לאבות
 פעם ופעמים. אשר אמרתי - שרציתי ברצון
 נפשי, שחרי אמירה זהו רצון. והו שפתוב (מלכים-א

ח) אֲדַנִּי אָמַר לְשֹׁכֵן בְּעָרְפֶל. וְעוֹד מֶה תֹּאמַר
נִפְשָׁךְ וְאַעֲשֶׂה לָּךְ.

וְנִחַלּוּ לְעֵלָם, מֶה זֶה לְעֵלָם? הָעוֹלָם שְׁלִמְעֵלָה
שְׂאֵחֲוֹהָ בּוֹ אוֹתָהּ אֶרֶץ, וְנִזְוִינִית מֵאוֹתוֹ
עוֹלָם. וְאִם הָאֶרֶץ הִזוּ מִתְנַרְשֶׁת, מִמֶּה זֶה?
לְאַשְׁמַת הָעָם הוּא נִהְיָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם הִכְהִין הַמְּשִׁיחַ יִחְטֵא - זֶה
הִכְהִין שְׁלִמְטָה, שְׁנֵת־תִּקּוֹן לְעִבּוּדָה וְנִמְצָא בּוֹ
חֵטָא, זֶה וְדַאי קוֹרָה לְאַשְׁמַת הָעָם. אוֹי לְאוֹתָם
שְׁסוּמְכִים ^(דף יח ע"א) עָלָיו. כִּמוֹ כֵּן שְׁלִיחַ צְבוּר שְׁנִמְצָא
בּוֹ חֵטָא, (מִשּׁוּם שֶׁהָעָם לֹא נִמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו מִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא) אוֹי
לְאוֹתָם שְׁסוּמְכִים עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוֹנָתָן, וְכָל שֹׁכֵן
הִכְהִין, שְׁכָל יִשְׂרָאֵל, וְהָעֲלִיזִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, כֻּלָּם
מֵאַחֲדִים (מִחֲבִים) וּמִצְפִּים לְהַתְּבַרֵךְ עַל יְדוֹ.

שְׁתָּרִי שְׁנִינוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהִכְהִין מִתְחִיל לְבִנּוֹן דְּבָרִים
וְלְהַקְרִיב קָרְבָן עָלָיו, הַכֹּל נִמְצְאוּ
בְּבִרְכָה וּבְשִׂמְחָה. הַיָּמִין מִתְחִיל לְהַתְּעוֹרֵר,
הַשְּׂמֵאל נִכְלָל לְיָמִין, וְהַכֹּל נִקְשָׁר וְנִנְאָחוּ זֶה עִם זֶה,

וּבְלֹם מִתְּבָרְכִים כְּאַחַד. נִמְצָא שְׁעַל יְדֵי הַכֹּהֵן
 מִתְּבָרְכִים הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחֹתוֹנִים, וְהָרִי פְרָשׁוּתָה.
 וּמִשׁוֹם כֶּף צָרִיף לְהַקְרִיב קֶרְבֵּן עָלָיו, כִּדְרֵי שְׂיִתְכַפֵּר
 חֲטָאוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הָרִי שְׁנִינּוּ שְׁעַל יְדֵי הַכֹּהֵן מִתְּכַפֵּר
 חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם כְּשֶׁמְקַרֵּב קֶרְבֵּן. עֲכָשׁוּ
 כְּשֶׁהוּא חוֹטֵא, מִי מְקַרֵּב עָלָיו וּמִי יִכַּפֵּר עָלָיו?
 אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא מְקַרֵּב עַל נַפְשׁוֹ - הָרִי הוּא
 הַתְּקַלְקֵל, וְאֵינּוּ כִּדְרֵי שְׂיִתְכַפֵּרוּ עָלָיו עֲלִיּוֹנִים
 וְתְּחֹתוֹנִים. הַתְּחֹתוֹנִים לֹא יִתְּכַפֵּרוּ עַל יְדוֹ, כֹּל
 שְׂכֵן הָעֲלִיּוֹנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְלֹא? וְהָרִי
 כְּתוּב (ויקרא טו) וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ. לָמָּה צָרִיף
 לְכַפֵּר עָלָיו? מִשׁוֹם שֶׁהוּא חֲטָא, יִכַּפֵּר עַל עֲצָמוֹ,
 שְׂכַתוֹב וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲיִיאָה, הָרִי יְדוּעַ כְּאֵיזֶה מְקוֹם נִקְשָׁר
 הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכְאֵיזֶה מְקוֹם נִקְשָׁר כֹּהֵן
 אַחֵר. וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא סֶגֶן יְדוּעַ. מִשׁוֹם כֶּף כֹּהֵן
 מְקַרֵּב אֶת קֶרְבָּנוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, וּמֵעֵלָּה אוֹתוֹ עַד

אֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְשָׁר בּוֹ. וְאַחַר שֶׁחִבֵּהוּ עָלָה לְאוֹתוֹ
 מְקוֹם, לֹא מֵעַבְבִּים אוֹתוֹ לְעֵלוֹת לְמְקוֹמוֹ וּלְכַפֵּר
 עַל חַטָּאוֹ. וְלִכֵּן אַחַר מִקְרִיב עָלָיו אֶת קֶרְבָּנוֹ. בִּיּוֹן
 שֶׁאַחַר הוּא הַמִּקְרִיב, וְלֹא מִסְתַּפְּקִים כָּל כֹּהֵן עַל
 יָדוֹ, אַחַר כֹּהֵן הוּא מִקְרִיב, וְאוֹתָם הָעֲלִיזִים, בְּלֶם
 מִתְחַפְּרִים לְכַפֵּר אֶת חַטָּאוֹ, וְהַמִּלֵּךְ הַקָּדוֹשׁ
 מִסְבִּים עַל יָדָם. כִּמוֹ כֵּן הַמִּתְפַּלֵּל וְיַטְעָה, יַעֲמֵד
 אַחַר תַּחֲתִיו.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא הָיוּ יוֹשְׁבִים. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, רְאִיתִי אֶת אֲבָא בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה
 וַיּוֹם הַכַּפּוֹרִים שָׂאִינוּ רוּצָה לְשִׁמְעַתְּךָ מִכָּל
 אָדָם, אֲלֵא אִם עָמַד עָלָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים קִדְּם לְמַתְּחַר
 אוֹתוֹ. שְׂרַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה אוֹמֵר כֹּהֵן: בְּתַפְלַת הָאָדָם
 הָיָה שָׂאִנִּי מִמַּתְּחַר, מִתְּכַפֵּר הָעוֹלָם. וְכָל שֶׁכֵּן
 בְּתַקִּיעַת הַשּׁוֹפָר שָׂאִינוּ מְקַבְּלִים תַּקִּיעָה שֶׁל אָדָם
 שָׂאִינוּ חֹכֵם לְתַקְעַת בְּסוּד הַתַּקִּיעָה.

שֶׁשָּׂאִנֵּנוּ, רַבִּי יִיסָא סָבָא אוֹמֵר, הַתַּקִּיעוֹת הִלְלוּ
 כְּסִדְרָן. הִרְאֵשׁוּנָה כְּלוּלָה מִתְּכַל.

השְׁנִיָּה - אַחַת כְּסִדֵּר וְאַחַת כְּסִדֵּר, וְגִבּוֹרָה גְדוּלָּה
 בִּינֵיהֶם. שְׁלִישִׁית - אַחַת כָּאֵן וְאַחַת כָּאֵן, וְגִבּוֹרָה
 בִּינֵיהֶם. הַשְּׁבַר עוֹלָה, וְהַתְרוּעָה יוֹרֶדֶת. אַחַת קָשָׁה
 וְאַחַת רַפָּה. וַחֲרֵי פְרִשׁוּתָּהּ. וְהֵן עֶשְׂרָה. וְהֵן תִּשְׁעֵי.
 כָּלֵל אֶחָד שֶׁל הַכֹּל.

וּבַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר יִצְחָק, וְהוּא הָרֵאשִׁי לְאֲבוֹת.
 בַּיּוֹם הַזֶּה כְּתוּב, (ישעיה ל"ג) פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן
 חַטָּאִים. בַּיּוֹם הַזֶּה יִצְחָק גִּיעֶקֶד, וְעֶקֶד הַכֹּל, וְשָׂרָה
 מְדַבֶּרֶת (מִלֵּלֶת), וְקוֹל שׁוֹפָר חָזַק מְאֹד. אֲשֶׁרֵי חִלְקוֹ
 שֶׁל מִי שֶׁעוֹבֵר בִּינֵיהֶם וְנִצַּל מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֲבָא,
 מִשּׁוּם כֶּף קוֹרְאִים פְּרִשְׁתָּ יִצְחָק בַּיּוֹם הַזֶּה, שְׁפִיּוֹם
 הַזֶּה גִּיעֶקֶד יִצְחָק לְמַטָּה וְנִקְשָׁר בְּאוֹתוֹ
 שְׁלִמְעֵלָה. (בְּאַבְרָהָם) מִתִּי נִקְשָׁר? בְּשַׁעֲהָ
 שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ב) וַיִּעֶקֶד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּיּוֹם הַזֶּה מְעַטֵּר יִצְחָק אֶת
 אֲבָרְהָם, שְׁכַתוֹב וְהֶאֱלֵהִים נֶסֶח אֶת
 אֲבָרְהָם. מַה זֶה נֶסֶח? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מט) וְאֵל
 עַמִּים אָרִים נֶסֶי. (שְׁמוֹת י"ז) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נֶסֶי. מַה

בֹּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? מִשׁוּם שֶׁהַיָּמִין נִתְקַן וְנִשְׁלָם. זֶהוּ
שְׂכַתוֹב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. וְהָאֱלֹהִים
בְּדִיּוֹק. וְזֶהוּ (בראשית לא) וַפָּתַח יִצְחָק.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, פְּתוּב (תהלים עה) כִּי אֱלֹהִים
שׁוֹפֵט זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. כִּי אֱלֹהִים
שׁוֹפֵט, אֶלְמָלֵא שְׁעֵבֵר הַדִּין שָׁל יִצְחָק בַּמָּקוֹם
שִׁיעֲקֹב שׁוֹרָה (וְנִרְפָּא) וְהַתְּכַפָּה (וְרוֹחֵץ) (וְהַתְּכַשֵּׁם) שָׁם,
אִזִּי לְעוֹלָם שִׁיפְגִישׁ בְּדִינוֹ. וְסוּד הַדְּבָר - (ישעיה
טו) כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט. וְזֹהִי הַתְּכַשְׁמוֹת שָׁל
הָעוֹלָם.

וְכִיּוֹן שֶׁנִּבְנְנָם לְמָקוֹמוֹ שָׁל יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹב אוֹחֹז ^(דף יח)
בו, אִזִּי הָאֵשׁ שׁוֹכֶכֶת וְהַגְּחָלִים מְצַטְנְנִים.
לְאָדָם שֶׁהָיָה רוֹגֵז, וְחָגַר וְשָׁם עָלָיו כְּלֵי זִינ, וַיִּצְא
מִרְגֹז לְהָרֵג אֲנָשִׁים. חָכָם אֶחָד עָמַד עַל הַפְּתַח
וְאִחֹז בו. אָמַר: אֶלְמָלֵא לֹא הִחֲזִיק כִּי וְתַפֵּס אוֹתִי,
הֲרִי הָיָה נִמְצָא הָרֵג שָׁל אֲנָשִׁים. בְּעוֹד שֶׁהִחֲזִיקוּ זֶה
בְּזֶה וְאִחֹזוּ זֶה בְּזֶה, הַצְּטִינְן רָגֹזוּ עַל שִׁיִּצְא לְהָרֵג.

יֵצֵא לְהוֹכִיחַ - מִי סוֹבֵל אֶת הַרְגָּזוֹ וְחֹזֵק הַדִּין שֶׁל
 אוֹתוֹ אָדָם? הֲיֵנָה אֹמֵר, זֶה שֶׁעֹמֵד עַל הַפֶּתַח.

כִּי אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: כָּנִי, אֵל
 תִּפְחָדוּ, הֲרֵי אֲנִי עֹמֵד עַל הַפֶּתַח, אֲבָל
 הַזְּדוּדִים בִּיּוֹם הַזֶּה וְתָנוּ לִי כַח. בְּמָה? בַּשּׁוֹפָר. שָׂאֵם
 נִמְצָא קוֹל הַשּׁוֹפָר כָּרְאוֹי וּמְבֹנִים בּוֹ לְמִטָּה, אוֹתוֹ
 הַקּוֹל עוֹלָה, וּבּוֹ מִתְעַטְטְרִים הָאֲבוֹת, וְעוֹמְדִים
 בְּמִשְׁכְּנֵנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. וְלִכֵּן צָרִיךְ לְהִזָּהַר בַּשּׁוֹפָר
 וּלְדַעַת אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל וּלְכַוֵּן בּוֹ.

וְאִין לָךְ קוֹל בַּשּׁוֹפָר שְׁלֵא עוֹלָה רְקִיעַ אַחֵר, וְכֹל
 אוֹתָם הָאוֹכְלוֹסִים שֶׁל אוֹתוֹ רְקִיעַ, נוֹתְנִים
 מְקוֹם לְאוֹתוֹ קוֹל. וּמָה אוֹמְרִים? (יואל ב) וְה' נָתַן
 קוֹלוֹ לְפָנַי חִילוֹ וְגו'. וְעוֹמֵד אוֹתוֹ הַקּוֹל בְּאוֹתוֹ
 הַרְקִיעַ, עַד שֶׁבָּא קוֹל אַחֵר, וְנוֹעְדוֹ (וְהַתְעוּדוֹ) יִחְדָּו,
 וְעוֹלִים בְּזוּזוֹ לְרְקִיעַ אַחֵר. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, יֵשׁ קוֹל
 שֶׁמֵּעֵלָה קוֹל, וּמָה הוּא? אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁל תְּקִיעַתָּם
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמִטָּה.

וְכִי יִזְוֶה אֶת־חֲבֵרִים כָּל הַקּוֹלוֹת הַלְלוּ
 אֶת־מִטָּה וְעוֹלָיִם לְאוֹתוֹ רָקִיעַ
 עֲלִיּוֹן אֶת־הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ שׁוֹרֵה בּוֹ, מִתְעַטְּרִים
 בָּלֶם לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ, וְאֵז הַכְּסָאוֹת
 עוֹלָיִם, וְכִסֵּא אַחֵר שֶׁל יַעֲקֹב עוֹמֵד
 וּמִתְתַקֵּן.

וְעַל זֶה מְצָאנוּ בְּסֵפֶרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא
 בְּאוֹתָן תְּפִלוֹת שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהִיָּה אוֹמֵר,
 הַתְּפִלָּה וְקוֹל הַשׁוֹפָר (שְׁאוֹתוֹ קוֹל) שְׂמוּצִיא אוֹתוֹ
 הַצְּדִיק, שֶׁנִּמְצָא מְרוּחוֹ וְנִפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ הַשׁוֹפָר שֶׁל
 אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה. וּבְאוֹתוֹ יוֹם עוֹמְדִים
 וְנִמְצָאִים מִקְטָרְגִים לְמַעְלָה. וּבְשִׁעוֹלָה אוֹתוֹ קוֹל
 הַשׁוֹפָר, בָּלֶם גְּדָחִים לְפָנָיו וְלֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד.
 אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שִׁיּוּדְעִים לְבִנּוֹן אֶת
 הַרְצוֹן לְפָנָיו רְבוּנָם וַיּוֹדְעִים לְתַקֵּן עוֹלָם בַּיּוֹם הַזֶּה
 בְּקוֹל שׁוֹפָר. וְעַל זֶה פָּתוּב, (תהלים פט) אֲשֶׁרֵי הָעַם
 יוֹדְעֵי תְרוּעָה. יוֹדְעֵי, וְלֹא תוֹקְעֵי.

בַּיּוֹם הַזֶּה צָרִיךְ הָעָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאָדָם שָׁלֵם מְכַל,
 שְׂיִודַע אֶת דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שְׂיִודַע
 בְּכַבּוֹד הַמֶּלֶךְ שְׂיִבְקֶשׁ עֲלֵיהֶם בְּקִשָּׁה בַּיּוֹם הַזֶּה,
 וּלְזַמֵּן קוֹל שׁוֹפָר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בְּכֹונֵת הַלֵּב,
 בְּחֻכְמָה, בְּרָצוֹן וּבְשִׁלְמוֹת, בְּדֵי שְׂיִסְתַּלַּק תְּדִין עַל
 יְדוּ מִן הָעוֹלָם. אֹי לְאוֹתָם שְׁהַשְׁלִיחַ שְׁלָהֶם לֹא
 נִמְצָא בְּרֵאוּי, שְׁחֲרֵי חֲטָאֵי הָעוֹלָם (הָעָם) בְּאִים
 לְהוֹכֵר בְּגִלְלוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב, אִם תִּכְהַן הַמְּשִׁיחַ
 יִחְטָא - שֶׁהוּא שְׁלִיחָם שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל - לְאִשְׁמַת
 הָעָם הוּא, מַשּׁוּם שֶׁתְּדִין שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם.

וּבְשֶׁהַשְׁלִיחַ הוּא צָדִיק בְּרֵאוּי, אֲשֶׁרֵי הָעָם, שְׁכָל
 תְּדִינִים מִסְתַּלְקִים מֵהֶם עַל יְדוּ, כָּל
 שְׁכֹן תִּכְהַן שְׁעָלָיו מִתְּפָרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחַתוֹנִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְעַל זֶה, כִּהֵן וְלֹאֵי טָרָם שְׂיַעֲלָה
 לְעַבּוּדָה, בּוֹדְקִים אֶחָרָיו, וְיִוֹדְעִים דְּרָכָיו
 וּמַעֲשָׂיו. וְאִם לֹא, אֵינּוּ עוֹלָה לְעַבּוּדָה, וְכֵן
 בְּסִנְהֶדְרִין בְּדֵי לְדוֹן דִּין.

וְאִם נִמְצָא כְּרֵאוֹי, נוֹתְנִים עָלָיו חֲמֻדוֹת הַמְּקֻדָּשׁ.
וְאִם לֹא, אֵינוֹ עוֹלָה לְעִבּוּדָהּ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב, (דברים לג) וּלְלוֹי אָמַר הַמִּיֶּיךָ וְאוֹרֵיךָ לְאִישׁ
חֲסִידֶיךָ. מִפְּנֵי מָה זָכָה (אֲהֵרֵן) לְאוֹרִים וּלְתַמִּים וּלְעֵבֶד
עִבּוּדָהּ? הֵיוּ אוֹמְרֵי, אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ וְגו'. הָאֵמֶר לְאָבִיו
וּלְאִמּוֹ לֹא רֵאִיתִיו וְגו'. וְכִיּוֹן שֶׁנִּמְצָאוּ בְּדַרְגוֹת
הַלְלוֹ, אִזּוֹ - יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְגו', יִשְׁיִמוּ
קְטוֹרֶה וְגו'. לְשִׁבְּךָ אֶת הַרְגֵנוּ וּלְזַמֵּן שְׁלוֹם. וְכִלִּיל
עַל מִזְבִּיחֶךָ, כִּדִּי שֶׁהַכֹּל יִתְבַּשְׂמוּ וְיִמְצָאוּ בְּרָכוֹת
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אִזּוֹ - פֶּרֶךְ ה' חִילוֹ וְגו'.

וְאִם כָּל עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן
פָּתַח, (ישעיה לב) נָשִׁים שֶׁאֲנָנוֹת קָמְנָה שְׁמַעְנָה
קוֹלֵי וְגו'. כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהַתְּכוֹן בְּכַבּוֹד
רְבוֹנוֹ, כִּדִּי שֶׁיִּמְצָא בְּרִיָּה שְׁלֵמָה לְפָנָיו תְּקַדּוֹשׁ
כְּרוֹךְ הוּא. שְׁכַחֲאֲשֶׁר כָּרָא תְּקַדּוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא אֶת
הָאָדָם, (דף יט ע"א) הוּא כָּרָא אוֹתוֹ שְׁלָם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
יִשָּׂר וְגו'. אֶת הָאָדָם - זָכַר וְנִקְבָּה. וְנִקְבָּה נְכֻלָּת

בְּזָכְרֵךְ, וְאִזְכֹּר כְּתוּב יִשְׂרָאֵל. אַחֲרֵי כֵן - וְהִמָּחֵה בְקִשְׁוֹ
חַשְׁבֹּנוֹת רַבִּים.

בַּאֲרָא, מִנְקַב תְּהוֹם רַבָּה נִמְצְאָת רֹיחַ נִקְבָּה,
רֹיחַ שֶׁל כָּל הָרוּחֹת, וּבְאַרְנוֹ שִׁשְׁמָה לִילִית,
וְהִיא נִמְצְאָה לְרֵאשׁוֹנָה אֶצֶל אָדָם. וּבִשְׁעָה שֶׁנִּבְרָא
אָדָם וְנִשְׁלַם גּוּפוֹ, הִזְדַּמְנוּ עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף אֶלֶף
רוּחֹת מִצַּד הַשְּׁמַאל. זֶה רָצָה לְהַכְנִים בּוֹ, וְזֶה רָצָה
לְהַכְנִים בּוֹ, וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים. עַד שֶׁנֶּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְאָדָם תָּיָה שׁוֹכֵב גּוֹף בְּלִי רוּחַ, וּמֵרֵאֵהוּ
תָּיָה יָרֵק, וְכָל אוֹתָן רוּחֹת סוֹכְבוֹת אוֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שִׁעָה יָרַד עָנָן אַחֲד וְדָחָה (וַיִּדַּק) אֶת כָּל
אוֹתָן הָרוּחֹת, וּבִשְׁעָה הַזֹּאת כְּתוּב, (כְּרֵאשִׁית
א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְהָרִי
בְּאַרְנוֹ, שֶׁנִּקְבָּה מִתְעַכְּרָת מִן הַזָּכָר מִן אוֹתָהּ נֶפֶשׁ
שֶׁל אָדָם, וְהִיא מוֹצִיָּא אוֹתָהּ הָרוּחַ לְנִשְׁב אוֹתָהּ
בְּאָדָם, כְּלוּלָה מִשְׁנֵי צְדָדִים כְּרֵאוּי. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם
ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשִׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה.
לְנֶפֶשׁ חַיָּה מִמֶּשׁ. וּמִי שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּהּ, כִּי אֵינּוּ יוֹדֵעַ

אם החִיָּה הַזֹּה היא החִיָּה הַתְּחִינָה, או החִיָּה
שְׁשָׁמָה יִשְׂרָאֵל, או מִתְזַכָּר או מִתְנַקֵּה. אֲבָל לֹא
בְּתוֹב לְנַפֵּשׁ הַחִיָּה, אֲלָא לְנַפֵּשׁ חִיָּה סְתָם,
שְׁמִשְׁמַע הַכֹּל.

וּבְשַׁעֲמַד אָדָם, הִיָּתָה נִקְבָּתוֹ תְּקוּעָה בְּצִדּוֹ,
וְאוֹתָהּ הִנְשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה שָׁבוּ הִיָּתָה
מִתְפַּשְׁטָת לְצַד הַזֶּה וְלְצַד הַזֶּה, וְהִיָּתָה מִסְפִּיקָה
לְזֶה וְלְזֶה, מִשּׁוּם שְׂכָךְ נִכְלָלָה. אַחַר כֵּךְ נִסְר
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וְתִקֵּן אֶת נִקְבָּתוֹ.
זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם) וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְעַ וְגו'.
אֶת הַצִּלְעַ, הִרִי בְּאַרְבָּנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא
מד) וּלְצִלְעַ הַמִּשְׁכָּן. וַיְבִיֵּאֶה אֶל הָאָדָם, בְּתַקְוִינָהּ
כְּמוֹ פֶלֶה לְחַפָּה.

כִּיּוֹן שְׂרָאָתָה לִילִית כָּךְ, בְּרַחֲתָה, וְהִיא בְּכַרְכֵי הַיָּם,
וְעַד עַכְשָׁיו הִיא מְזוּמָּנָת לְחַרְע לְבָנֵי הָעוֹלָם.
וּבְשַׁעֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְרִיב אֶת רוּמֵי
הָרִשָּׁעָה וְשִׁתְּחַרֵּב לְעוֹלָמִים, הוּא יַעֲלֶה אֶת לִילִית
הַזֹּה, וַיִּשִּׁים אוֹתָהּ בְּחַרְבֵּן הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא חֲרָפְנוּ

שָׁל הָעוֹלָם. וְהוּא שְׂכֵתוֹב (ישעיה לז) אִךְ שָׁם הִרְגִיעָה
לִילִית וּמְצֵאָה לָהּ מְנוּחַ.

וּבְסִפְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים אָמְרוּ, שֶׁהִיא בְּרָחָה מִן הָאָדָם
מִקֶּדֶם לָכֵן, אֲבָל אָנוּ לֹא שָׁנִינוּ בָּהּ,
מִשּׁוֹם שֶׁתְּרֵי נִקְבָּה זוֹ נִמְצְאָה עִמוֹ, אֲבָל מִרְם
שְׂקָמָה הִנְפֵּשׁ תּוֹ (שְׁתְּרֵי נִקְבָּה זוֹ לֹא נִמְצְאָה עִמוֹ, אֲבָל מִרְם שֶׁתִּקְנָה
הַנִּקְבָּה תּוֹ) עִם אָדָם בְּרֵאוֹי, הִיְתָה מְזוּדָגָת עִמוֹ,
וּכְשֵׁיזוֹ תִּקְנָה עִמוֹ בְּרֵאוֹי, הִיא בְּרָחָה לָיִם, וּמְזוּמָּנָת
לְהִיָּק לְבָנֵי הָעוֹלָם.

תְּרַפּוּאָה לָזֶה - בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁאָדָם מְזוּדָג עִם
אִשְׁתּוֹ, יִבּוֹן לְבוֹ בְּקִרְשֵׁת רַבּוֹנוֹ וַיֹּאמֶר
בָּד: הָעֲטוּפָה בְּסִדִּין הַזְּדִמְנָה, מִתְּרַת מִתְּרַת, אֵל
תִּכְנָסִי וְאֵל תִּנְצְאִי, לֹא שְׁלָךְ וְלֹא בְּחִלְקָהּ. שׁוּבִי
שׁוּבִי, תִּיָּם רוּעֵשׁ, תִּנְלִים שְׁלוֹ קוֹרְאִים לָהּ, בְּחִלְקָהּ
קָרוֹשׁ אָנוּ אַחוֹזוֹ, וּבְקִרְשֵׁת הַמְּלָךְ הַתְּעַטְפֵּתִי.

וּלְכִסּוֹת אֶת רֵאשׁוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ עַד שְׁעָה אַחַת,
וְכֵן בְּכָל פַּעַם, עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים
לְקַלִּיטָהּ, שְׁכָל תְּרַכְבָּה שְׁאִין קוֹלְטָת לְשֹׁלְשָׁה

יָמִים, שׁוֹב אֵין קוֹלָטָת. וּבִסְפָר שְׁהַנִּיחַ אֲשַׁמְדָּאֵי
 לְשִׁלְמָה הַמְּלָךְ, אֹמֵר שְׁלָשִׁים יוֹם. וְאָמַר, שְׁלֹאֲחֵר
 שְׁסִיִּים אֶת הַמַּעֲשֶׂה, יִשְׁפָּךְ מִיָּם צְלוּלִים סְבִיב
 מִטָּתוֹ, וְזוֹ שְׁמִירָה שֶׁל הַכֹּל. (אֲחֵר בְּדָ)

מִי שְׁמִינִיקָה תִּינוּק, לֹא תוֹדִיג עִם אָדָם אֶלָּא
 בְּשָׁעָה שְׁהַתִּינוּק יָשָׁן. וְאַחֲרַי כֶּךָ אֵל תִּנְיֵק
 אוֹתוֹ עַד שָׁעָה אַחַת, כְּמוֹ שְׁנֵי מִלִּין, אִזּוּ מִיל אַחַד,
 אִם לֹא יְכוּלָה בְּשָׁבִיל צַעַר הַתִּינוּק בְּזִמְנֵי שְׁהוּא
 בּוֹכָה. וּבְזֶה לֹא יִפְחַד מִמָּנָה לְעוֹלָמִים.

אֲשֶׁרֵי תַצְדִּיקִים שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלִמֵּד אוֹתָם
 סוּדוֹת עֲמָקִים שְׁלִמְעָלָה וּלְמַטָּה, וְהַכֹּל
 בְּשָׁבִיל הַתּוֹרָה, שְׁתֵּרֵי מִי שְׁמַתְעִסְק בַּתּוֹרָה,
 מַתְעַטֵּר בְּעֲטָרוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ, שְׁתֵּרֵי הַתּוֹרָה
 הִיא שֵׁם קְדוּשׁ, וּמִי שְׁמַתְעִסְק בָּהּ נִרְשָׁם וּמַתְעַטֵּר
 בְּשֵׁם הַקְדוּשׁ, וְאִזּוּ יוֹדֵעַ דְּרָכִים נְסֻתָרוֹת וְסוּדוֹת
 עֲמָקִים שְׁלִמְעָלָה וּלְמַטָּה, וְלֹא פוֹחֵד לְעוֹלָמִים.

בֹּא רֵאֵה, ^(דף יט ע"ב) בְּאוֹתוֹ יוֹם נִצְטִינוּ עַל עֵין אַחַד
 וְעֵבְרוּ עַל מְצוֹת רַבּוֹנָם, וּבְגִלָּל שְׁהַאֲשָׁה

חַטָּאת בְּרֵאשׁוֹנָה וּבֹא עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ,
 פְּתוּב (בראשית ג) וְהוּא יִמְשַׁל בָּךְ. מִכֹּאן וְהִלָּאתָ,
 בְּכָל הַפְּעָמִים שְׂאֵנָנִים נִמְצָאִים רְשָׁעִים לְפָנַי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲרִי בְּאַרְנוֹ שְׂאוֹתָן נָשִׁים
 (שְׁלֻמְעֵלָה) שְׂמֵצֵד חֲדָיִן הַקָּשָׁה מְזַמְנֹת לְשֵׁלֵט
 עֲלֵיהֶם, מֵצֵד חֲדָיִן הַקָּשָׁה. וְהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה
 ג) עַמִּי נִגְשָׁיו מְעוֹלָל וְנָשִׁים מְשָׁלוּ בוֹ. נָשִׁים מְשָׁלוּ
 בוֹ וְדָאִי.

וְאֵלֶּה נִקְרְאוֹת לַחַט הַחֶרֶב הַמֵּת־הַפְּכָת, לֹא שֶׁהֵם
 חֶרֶב הַמֵּת־הַפְּכָת, אֲלָא לַחַט מֵאוֹתָהּ חֶרֶב,
 שְׁנִקְרָא (ויקרא כו) חֶרֶב נִקְמַת נָקָם פְּרִיָּת, (ישעיה
 לד) חֶרֶב לַח' מְלָאָה דָם. וְאוֹתוֹ לַחַט הַחֶרֶב
 הַמֵּת־הַפְּכָת, לַפְּעָמִים גְּבָרִים וְלַפְּעָמִים נִקְבוֹת,
 וְחֲרִי בְּאַרְנוֹ.

אִי לְעוֹלָם כְּשְׂאוֹתָן נָשִׁים שׁוֹלְטוֹת בְּעוֹלָם.
 כְּשֶׁרָאָה הַנְּבִיא שִׁישְׁרָאֵל מְעַקְמִים אֶת
 דְּרָכֵיהֶם וְהֵם נִמְצָאִים בַּחֲטָאִים לְפָנַי רַבּוֹנָם, אָז
 אָמַר: נָשִׁים שְׂאֵנָנֹת, אִיךְ אֵתָּן שְׂאֵנָנֹת? אִיךְ אֵתָּן

יִושְׁבוֹת שְׁלֹא לְהִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם?! קִמְנָה. וּבְמָקוֹם
אַחַר בְּאַרְנוֹ אֶת הַפְּסוּק תִּזְה, וְחֲרִי פִרְשׁוּהוּ
הַחֲבֵרִים.

אַבְל לֹא נִיאָמַר, אֶלְא כְּמוֹ שְׁמַצְאָנוּ בְּדַבְרָה,
שְׁפָתוֹב (שׁוֹפְטִים ה) הִיא שְׁפָטָה אֶת יִשְׂרָאֵל
בְּעֵת הַהִיא. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, אִוִי לְאָדָם שְׁאֵשָׁה
מְבָרַכַת לוֹ בְּשִׁלְחָנוּ. כִּדְ דַּבְרָה, הִיא שְׁפָטָה אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַהִיא - אִוִי לְדוֹר שְׁלֹא נִמְצָא בָּהֶם
מִי שִׁידוֹן אֶת הָעָם אֶלְא רַק נִקְבָּה אֶחָת.

בֹּא רֵאֵה, שְׁתֵּי נָשִׁים הֵן שְׁנִמְצְאוּ בְּעוֹלָם
וְאוֹמְרוֹת תִּשְׁפַּחְתוּ שָׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׁכָל הַנְּבָרִים שְׁבַע עוֹלָם לֹא יֵאמְרוּ כֹּזֵב. וּמִי הֵן?
דַּבְרָה וְחַנָּה. חַנָּה אָמְרָה (שְׁמוֹאל א ב) אִין קְדוֹשׁ
בְּח' כִּי אִין בְּלִתְיָהּ, וְכָל שְׁאָר הַפְּסוּקִים. שְׁהִיא
פְּתַחַח אֶת פְּתַח הָאִמוּנָה לְעוֹלָם, כְּמוֹ: מִקְּוִים
מֵעַפְרֵי דָל מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אֶבְיוֹן, חֲרִי הַפְּתַח שָׁל
הָאִמוּנָה. לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים, חֲרִי הָאִמוּנָה
שְׁלִמְעָלָה, בְּמָקוֹם שִׁשְׁרוּיִים הָאֲבוֹת. מִי הַנְּדִיבִים?

אלו האבות, כפתוב (תהלים מז) נדיבי עמים
נאספו.

דבר אחר להושיב עם נדיבים - נבאה על
שמואל, שהוא עתיד להיות שקול עם
משה ואהרן, שפתוב (שם צט) משה ואהרן בכתנו
ושמואל בקראי שמו. וכסא כבוד ינחלם, מי
ינחלם? זה שמואל, שהוריש כבוד המלכות לשני
מלכים. דבר אחר וכסא כבוד ינחלם - זה הקדוש
ברוך הוא שהוריש את כסאו לעבדיו. זהו שפתוב
וכסא כבוד ינחלם.

ה' יחתו מריבו, מרבו חסר, מה זה אומר? אלא
מריבו שנינו, מריב ו', וזה המלך הקדוש, וסוד
החכמה נאמר כאן, בשעה שהדינים מתעוררים
והשליטים שולטים על הרחמים, ורחמים
נכנעים, ובשעה שהקדוש ברוך הוא מתברך
ממעין הנחל, אזי גוברים הרחמים ונכנעים
הדינים. זהו שפתוב, ה' יחתו מריבו, מריב ו'.

עָלוּ בַשָּׁמַיִם יִרְעֵם. עָלוּ, מַה זֶה עָלוּ? בַּשָּׁעָה
 שֶׁהִטֵּל שָׁל הָעֵתִיק הַקְּדוּשׁ שׁוֹרָה עָלָיו,
 וּמִמֶּלֶא אֶת רֵאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, אֲזִי
 יִרְעֵם, יִשְׁפֹּר אֶת כַּחֵם וְתִקְפֹּם שָׁל הַדִּינִים הַקָּשִׁים.
 וַיִּתֵּן עֵז לְמַלְכוֹ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וַיֵּרָם קֶרֶן
 מִשִּׁיחוֹ - זֶה בְּנִגְמַת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת קֶרֶן הַיּוֹבֵל,
 כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֹו. מִשִּׁיחוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי
 יַעֲקֹב, מִשׁוֹם כֶּךָ קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, וַתְּרִי נִתְּפֵאֵר.

דְּבוּרָה שֶׁבָּאָה לְשִׁבְחָ אֶת שִׁבְחַ הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ: ה'
 בְּצִאתָךְ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדָךְ מִשְׁדָּה אֲדוּם.
 מְלִמְד שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזְּמִין אֶת כָּל שְׂאֵר
 הָעַמִּים לְקַבֵּל תּוֹרָה, וְלֹא רָצוּ. וְכִי לֹא תִּהְיֶה נְלוּי
 לְפָנָיו שְׁלֹא רוֹצִים? אֵלֶּא שְׁלֹא יִתְּיָה לָהֶם פְּתִיחוֹן
 פֶּה, שֶׁאֵלְמֶלֶא תִּיָּה נוֹתֵן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת הַתּוֹרָה, הָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ. וְכָל אוֹתָם
 פְּסוּקִים שֶׁאֲמָרָה דְּבוּרָה, הַכֹּל הֵם בְּסוּד הַחֲכָמָה,
 עַד אוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁשִּׁבְּחָה אֶת עֲצָמָה, שֶׁנֶּאֱמַר עַד
 שִׁבְּחָתִי דְּבוּרָה שִׁבְּחָתִי אִם בִּישְׂרָאֵל, שֶׁתְּרִי בְּאֵרוֹ

שְׁהִסְתַּלְקָה מִמֶּנָּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וּמִשׁוֹם כָּהֵן, עוֹרֵי
עוֹרֵי דְבוּרָה עוֹרֵי עוֹרֵי דְכָרֵי שִׁיר.

וְכָל זֶה כְּשֶׁנִּמְצְאוּ הַגְּבֵרִים בְּחַטָּא, וְאֵינָם כְּדָאִים
לְהִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְדָאִי. (דף כ ע"א)

וְאִם כָּל עַדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְגו', כִּמּוֹ שְׂפִאֲרָנוּ
בְּהוֹרָאָה שְׁטָעוּ בָּהּ. אֲבָל וְאִם כָּל עַדַת
יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְאִם כָּל יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ הֲיָה צָרִיךְ
לְהִיזוֹת! מַה זֶה כָּל עַדַת יִשְׂרָאֵל? אֵלֶּא אוֹתָם
(בְּלָם) שְׂנֵמְצְאִים בִּירוּשָׁלַיִם, שְׁחָרֵי מִשָּׁם יוֹצֵאת
תּוֹרָה לְכָל הָעָם, וְאִם אוֹתָם שְׁחָיו שָׁם טוֹעִים, אִז
כָּל יִשְׂרָאֵל טוֹעִים, וְשִׁנְיָנוּ, שְׁכִיּוֹן שְׁשָׁם טוֹעִים, כָּל
הָעָם טוֹעִים, מִשׁוֹם שְׁכָלָם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם.
וְנַעֲלָם דְּבַר מַעֲיֵנֵי הַקָּהָל - עֵינֵי הַקָּהָל אֵלּוּ
הַסְּנֵהֲדָרִין, אֵלּוּ הֵם שְׂמֻמָּנִים עַל יִשְׂרָאֵל.

רְעִיָא מְהִימָנָא

מִצְוָה זוֹ לְהִבְיָא קֶרְבָּן עַל סְנֵהֲדָרִין גְּדוּלָה שְׁטָעוּ,
תַּנְאִים וְאִמּוֹרָאִים שְׂבָעִים סְנֵהֲדָרִין גְּדוּלָה
הָיוּ, וּמִשָּׁה עֲלֵיהֶם. וְשְׂבָעִים סְנֵהֲדָרִין קִטְפָּנָה הָיוּ,

וְאַחֲרָיו עָלֵיהֶם. וּמִשׁוֹם כֶּךָ אָמְרוּ בְעָלֵי הַמִּשְׁנָה,
 שְׂמִינִי הָיָה שׁוֹשְׁבֵינֵי הַמִּלָּךְ וְזוֹ תַּפְאֲרָתוֹ, מִשָּׁם
 סִנְהֶדְרֵינֵינוּ גְדוֹלָה. אַחֲרָיו שׁוֹשְׁבֵינֵי הַגְּבִירָה, וְזוֹ
 מַלְכוּתוֹ, הֵיאָה קַטְנָה קוֹרְאִים לָהּ, כְּמוֹ (בראשית
 כט) אֶעֱבְדֶךָ שִׁבְעַת שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֶדֶךָ הַקַּטְנָה. וְעַל
 שְׂמִינִי נִקְרְאתָ סִנְהֶדְרֵינוּ קַטְנָה.

וּמִשָּׁם הָיוּ יוֹדְעִים סִנְהֶדְרֵינוּ שִׁבְעִים לָשׁוֹן, שֶׁהֵן
 שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שְׁיֵשׁ שִׁבְעִים לָשׁוֹן
 מִצַּד שֶׁל הַמַּלְכוּת הַרְשָׁעָה וְכוּ', הַכֹּל בְּפִירוּד. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אֵינִי הַגּוֹיִם בְּאַרְצֹתָם
 לְלִשְׁנָתָם. כָּל שִׁבְעִים הַלָּשׁוֹן בְּפִירוּד זֶה מְוָה.

אַבְל בַּתּוֹרָה, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה בְּלָשׁוֹן אַחַת.
 וְזֶה יְסוּד. ו' הַלָּכָה אַחַת, חֲכָמָה קַטְנָה -
 מַלְכוּתוֹ, שְׂבָה שִׁבְעִים לָשׁוֹן בְּחֻשְׁבוֹן סוּד, מִן יְסוּד.
 ויְסוּד הוּא לָשׁוֹן הַקָּדֵשׁ, סוּד הַמְרַכְבֵּה, בְּשִׁבְעִים
 קַתְדֻרָאוֹת, עָלֵיהֶם נֹאמֵר, כָּל הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא
 שְׂמִינִי רַבָּא מְבָרַךְ בְּכֹל כַּחוֹ, קוֹרְעִים לוֹ גְּזֵר דִּינֵנוּ
 שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה. לָשׁוֹן אַחַד, הֵיאָה שִׁבְעִים לָשׁוֹן עַל

מִדָּה קִטְנָה שֶׁל חֲכָמָה קִטְנָה, שֶׁהִיא י' עַל מִדָּה קִטְנָה. עַל חֲכָמָה קִטְנָה שֶׁהִיא י', עַל מִדָּה קִטְנָה שֶׁל חֲכָמָה ב', שְׁתֵּי שְׁפָתַיִם שֶׁבִּהְיוּ דַעַת וְתִבְנוּנָה, בָּהֶן נִשְׁלְמוּ שְׂבָעִים וְשִׁתַּיִם. (ע"כ רעיא מהימנא).

רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חִיָּא, נִשְׁתַּדֵּל בְּדַבְרֵי תוֹרָה, בְּדַבְרֵי עֵתִיק הַיָּמִים. פָּתַח רַבִּי חִיָּא וְאָמַר, (תהלים לב) חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ וְגו', מִכָּאן לְמַדְנֵנו, שֶׁכָּל אָדָם שֶׁמִּכְסָה אֶת חַטָּאתוֹ וְאֵינוֹ מְפָרֵשׁ אוֹתָם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּבְקֹשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, לֹא נוֹתְנִים לוֹ לְפָתַח פֶּתַח שֶׁל תְּשׁוּבָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִתְבַּיֵּשׁ (מִכְסָה) מִמֶּנּוּ. וְאִם הוּא מְפָרֵשׁ אוֹתָם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו, וַיִּתְנַבְּרוּ תְּרַחֲמִים עַל חַדִּין.

וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא בּוֹכֵה, שֶׁחֲרִי כָּל הַפְּתָחִים הַסְּתוּמִים הוּא פּוֹתֵחַ, וְתִפְּלוֹתוֹ מִתְקַבְּלוֹת. וְעַל זֶה פְּרִישַׁת חַטָּאתוֹ, כְּבוֹד הוּא לְמַלְךָ לְהַגְבִּיר רַחֲמִים עַל דָּיִן. וְעַל זֶה פָּתוּב, זִבַּח תוֹרָה יִכְבְּדֵנִי.

מה זה יִכְבְּדֵנִי? שְׁנֵי כְבוֹדִים הֵם, אֶחָד לְמַעַלָּה
וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֶחָד בְּעוֹלָם הַבָּא.

הַפְּסוּקַת הַזֶּה קָשָׁה בְּכָל, בְּרַב דְּבָרִים, שְׁתֵּרֵי
בְּאוֹדָה עָלַי פְּשָׁעֵי מִסְפִּיק, מַה זֶה
חָטְאתִי אוֹדִיעָךְ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, וְאַחַר כֵּן
אוֹדָה עָלַי פְּשָׁעֵי לַה' וְעוֹד, שְׁתֵּרֵי אוֹדָה עָלַי
פְּשָׁעֵי לַה', לָךְ הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת!

אֲלֵא דוֹד, אֵת כָּל דְּבָרָיו הוּא אָמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ,
וְאָמַר אֵת זֶה לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
שָׁלִיחַ מִתְּחִתּוֹנִים אֶל הָעֲלִיוֹנִים, וּמַעֲלִיוֹנִים אֶל
הַתְּחִתּוֹנִים, וּמִי שָׂרוּצָה אֵת הַמֶּלֶךְ, הוּא מוֹדִיעַ לָהּ
בְּרֵאשׁוֹנָה. וְעַל כֵּן חָטְאתִי אוֹדִיעָךְ, (לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם
אָמַר) וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, מִצְדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָמַרְתִּי
אוֹדָה עָלַי פְּשָׁעֵי לַה' - זֶהוּ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל
הַשָּׁלוֹם שָׁלוֹ, וְהַשָּׁלוֹם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַכְנִים לְפָנָיו
- בְּהוֹדָאתָ. שְׁתֵּרֵי כֵן נִקְרָבִים שְׁלָמִים בְּהוֹדָאתָ,
שְׂכַתוֹב עַל זִבַח תוֹדַת שְׁלָמִיו. וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן

חטאתי סלה. זה למעלה למעלה, המקום שהעתיק הקדוש שריו. משום כך הפסוק הזה אוחז בכל.

כמו זה מי שמבקש בקשתו למלה, צריך ליחד את השם הקדוש ברצונו, ממטה למעלה וממעלה למטה, ולקשר הכל בקשר אחד, ובאותו קשר נמצאת בקשתו. אמר רבי יוסי, מי החכם לבקש בקשתו כמו דוד המלך, שהוא היה שומר את פתח המלך? אמר לו רבי חייא, ודאי כך הוא, ועל כן התורה למדה אותנו את דרכי ^(דף כ ע"ב) המלך הקדוש כדי שידע ללכת אחריו, כמו שנאמר (דברים יג) אחרי ה' אלהיכם תלכו וכו'.

רבי יוסי פתח ואמר, (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי וכו'. כה אמר ה', הרי פרשוה, בכל מקום שנביא מתחיל לדבר, היו דברים נודעים, וכאן כה אמר ה' הנה, הקדוש ברוך הוא. ומה אמר? קול ברמה נשמע.

כך שנינו, שבאותו יום שנחרב בית המקדש למטה וישראל הלכו לגלות, רחם על

צוֹאֲרֵיהֶם וַיִּדְיָהֶם מִהַדְּקוֹת לְאַחֹזֵר, וּכְנָסַת יִשְׂרָאֵל
 גְּרָשָׁה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ לְלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם, בְּשַׁעַה שִׁירְדָּה
 אָמְרָה: אֵלֶיךָ בְּרֵאשׁוֹנָה וְאֶנְכֶּה עַל מְדוּרָי, וְעַל פְּנֵי,
 וְעַל בְּעָלָי. בְּשִׁירְדָּה, רָאֲתָה אֶת מְקוֹמָה תָּרַב,
 וּכְמָה דָם שָׁל חֲסִידִים שָׁפוּךְ בְּתוֹכוֹ, וְתַחֲיֵכֶל
 תְּקַדּוּשׁ וְתַפִּיִּת נִשְׁרָף בְּאֵשׁ.

אִז הִרְיָמָה קוֹל, וְרָעְשׁוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחַתּוֹנִים, וְהַקּוֹל
 הִגִּיעַ לְמַעְלָה עַד לְמָקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ שָׂרוּי בּוֹ,
 וְרָצָה הַמֶּלֶךְ לְהַחְזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֵהוּ וּבָחֹ, עַד
 שִׁירְדוּ בַּמָּה אוֹכְלוֹסִים וּכְמָה מַחְנוֹת פְּנִינָה, וְלֹא
 קִבְּלָה תְּנַחֲוּמִים מֵהֶם. וְהוּ שֶׁכֶּתוּב, קוֹל בְּרָמָה
 נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תְּמֹדוּרִים רַחֵל מְכַכָּה עַל פְּנֵיהָ
 מֵאַנָּה לְהַנָּחֵם עַל פְּנֵיהָ, שֶׁלֹּא קִבְּלָה מֵהֶם
 תְּנַחֲוּמִים. כִּי אֵינְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הָיָה
 עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְלֹא נִמְצָא בְּתוֹכָהּ. וְהוּ
 שֶׁכֶּתוּב כִּי אֵינְנוּ, וְלֹא כֶּתוּב כִּי אֵינָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזִיָּא, מַה זֶה רַחֵל מְכַכָּה עַל
 פְּנֵיהָ? אָמַר לוֹ, לְמִדְּנוּ שֶׁהִיא פְּנִסַת

יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וְדַאי, שְׂפָתוֹב
 וַיֵּאָהֵב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל. וְכָתוּב (בראשית כט) וְרָחֵל
 עֲקָרָה. וְכָתוּב שָׁם, (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקָרֹת
 הַבַּיִת אִם הַפְּנִים שְׂמַחָה.

דָּבָר אַחֵר פִּי אֵינְנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר, (בראשית
 לט) אֵינְנוּ גְדוֹל בַּבַּיִת וְגו'. אֵינְנוּ - שְׁהָרִי
 הַסִּתְּלָק לְמַעַלָּה וְהַתְּרַחֵק מִהַכּוֹל. אֵינְנוּ - בְּזוֹנוֹג
 עֲמָה. אֵינְנוּ - שְׂיִמְצֵא שְׁמוֹ הַגְּדוֹל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מֵאִיזָה מְקוֹם הִתְחִילָה לְגַלוֹת?
 אָמַר לוֹ, מִבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ, שֶׁשָּׁם שָׁרְתָה,
 וְאַחֵר כֶּךָ סוֹבְבָה בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אַחֵר כֶּךָ
 בְּשִׁינְאָה מִן הָאֶרֶץ, עֲמָדָה עַל הַמְּדָבָר וַיֵּשְׁבָה שָׁם
 שְׁלֹשָׁה יָמִים, הִנְהִיגָה אֶת אוֹכְלוֹסֶיהָ וּמַחְנוֹתֶיהָ
 (וישיבותיה) וְתוֹשְׁבֵיהָ מִבַּיִת הַמְּלָךְ, וְקָרְאָה עֲלֶיהָ
 אֵיכָה יֵשְׁבָה בְּדָד וְגו'. כָּכֹו רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל מִהָאֶרֶץ וְלֹא
 נִתְּרַב בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ עַד שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל
 נִמְצְאוּ חֲזִיבִים לְפָנֵי הַמְּלָךְ, וְעַד שֶׁמִּנְהִיגֵי הָעוֹלָם

נִמְצְאוּ חַיִּים בְּרֵאשׁוֹנָה. וְהוּא שְׂכָתוֹב (ישעיה ג) עָמִי
 מֵאֲשֶׁרֶיךָ מִתְעִים וְדָרְךָ אֲרַחֲתֶיךָ בְּלֵעוּ. שְׂכִינּוֹן
 שְׂרָאשֵׁי הָעַם הוֹלְכִים בְּרָשָׁע, כָּל הָעַם נִמְשָׁכִים
 אַחֲרֵיהֶם. רַבִּי חֵיִיא אָמַר מִכָּאן, וְאִם כָּל עֲדַת
 יִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ - בְּמַה זֶה תִּיָּה? מִשּׁוֹם שְׂנַעְלָם דְּכָר
 מֵעֵינֵי חֲקָהֵל, שְׂעֵינֵי הָעַם הֵם רְאִישֵׁיהֶם, שְׂכָל
 הָעַם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם.

הִלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים רְאוּ מָקוֹם אֶחָד מְדֻשָּׁן
 בְּעֵשְׂבִים וְנִהַר מֵיִם זוֹרֵם בּוֹ. יֵשְׁבוּ. עַד
 שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, פָּרַח עוֹף אֶחָד וְרַחַשׁ לְפָנֵיהֶם. אָמַר
 רַבִּי חֵיִיא, נָקוּם מִכָּאן, שְׂוֹדַאי חוֹצְבֵי
 תְּרִים (שׁוֹדֵדִים) נִמְצְאִים כָּאן. קָמוּ וְהִלְכוּ. עַד
 שֶׁתְּחִזְרוּ רְאִישֵׁיהֶם, רְאוּ אוֹתָם לְסָמִים שְׂרָצִים
 אַחֲרֵיהֶם. הִתְרַחַשׁ לָהֶם גַּם וּמִצְאוּ לְפָנֵיהֶם סֶלַע
 אֶחָד וְכוּ מְעַרְהָ אַחַת. נִכְנְסוּ לְשֵׁם וַיֵּשְׁבוּ כָּל אוֹתוֹ
 יוֹם וְכָל הַלַּיְלָה.

פָּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אֵל תִּירָא
 עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעַךָ מִרְחוֹק.

מרחוק? ! מקרוב הִיָּה צָרִיךְ לְהִיָּוֵת! וְהָרִי בְּאֵרוֹ אֶת
הַפֶּסוּק הַזֶּה, מֵרְחוֹק - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ
מִרְחָק. אֲבָל מֵרְחוֹק, בְּאוֹתוֹ שְׂכַתוֹב (שם
לא) מֵרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי. וְכַתוּב (משלי לא) מִמִּרְחָק
תִּבְיֵא לַחֲמָה. וּמִי הִיא? עֵמֶק הַנַּחַל, הַמְּקוֹם
שֶׁאוֹתוֹ נָהַר יוֹצֵא וְזוֹרֵם. וְשָׁב יַעֲקֹב, בֵּינֵן שְׂכַתוֹב
אֶל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב, מַהוּ וְשָׁב יַעֲקֹב? אֵלָּא כְּמוֹ
שֶׁשָּׁנִינוּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (תהלים י) לָמָּה ה' תִּעַמַּד בְּרְחוֹק,
וּמְאוֹתוֹ מְקוֹם רְחוֹק - הִנְנִי מוֹשִׁיעֶךָ.

וְשָׁב יַעֲקֹב - לְמְקוֹמוֹ (לכס"א), לְהוֹדִיג עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. וְשָׁקַט - זֶה יְסוּד. וְשָׁאֲנָן - לְהַשְׁרוֹת
דִּיּוּרוֹ בָּהּ. וְאֵין מִתְּרִיד - מִיִּצְחָק. כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כו) וַיִּתְּרַד יִצְחָק תְּרַדָּה גְּדוּלָּה,
(ע"א) וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית לא) וַפְּתַח יִצְחָק.
וּבְשִׁמְתָּ עוֹרֵר אוֹתוֹ הַפְּתַח, מִסְּתַלַּק הַיְסוּד לְמְקוֹם
אַחֵר. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (ישעיה לג) פָּתְחוּ בְּצִיּוֹן חַטָּאִים.
בְּצִיּוֹן דּוֹקָא. וְעַל זֶה וְאֵין מִתְּרִיד. וְעַבְשׁוּ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הַצִּיל אוֹתָנוּ מֵרְחוֹק וְהִסְתִּיר אוֹתָנוּ

בַּמָּקוֹם הַזֶּה בְּהִשְׁקָט וּבְשִׁלּוֹת, וְאִין מִחֲרִיד מִהַכּוֹל.
שְׂכַשְׁתֶּה־קְרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה גַם, כֹּכַל הוּא עוֹשֶׂה.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח, (שׁוֹפְטִים ד') וַיֹּאמֶר אֵלֶיָּה בָּרַק אִם
תֵּלְכֵי עָמִי וְהִלְכֵתִי וְגו', מַה זֶה אֹמֵר? אֵלֶּא
אָמַר בָּרַק, הוֹאִיל וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ שׁוֹרָה עָלֶיָּה,
בְּזִכּוֹתֶיהָ אֲנִצֵּל וְלֹא יִשְׁרָה עָלַי גֵּזֶק. וּמַה בָּרַק סָמוּךְ
עַל אִשָּׁה לְהִנְצִל בְּגִלְלָה - אָנוּ, שְׁהַתּוֹרָה עִמָּנוּ,
שְׁהִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, עַל אַחַת כַּמָּה
וּכְמָה.

יֵשְׁבוּ בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַמַּעֲרָה כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם,
וּבְשִׁירֵד הַלְיָלָה, הַאִירָה הַלְבָנָה בַּמַּעֲרָה.
עָבְרוּ שְׁנֵי סוֹחֲרִים וַחֲמוּרֵיהֶם טְעוּנִים מִיַּיִן וּמִמַּאֲכָל
לְעֶצְמָם, נָחוּ עַל מְטַעְנָם, וְאוֹמְרִים זֶה לָזֶה: גֵּלוֹן
כָּאן, נָתַן אֲכָל וּמִשְׁתָּה לְחֲמוּרִים, וְאָנוּ נִכְנָם
לַמַּעֲרָה הַזֹּאת. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: מָרָם שְׁנִכְנָם, תֹּאמַר
לִי הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁאִינוּ מֵיִשְׁב.

אָמַר לוֹ: מַה הוּא? אָמַר לוֹ: דָּבָר אַחֵד,
שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים נב) אוֹרְךָ לְעוֹלָם כִּי עֲשִׂיתָ

וְגו'. מֵהוּ כִּי עָשִׂיתָ וְלֹא כָתוּב מָה? וְכָתוּב כִּי טוֹב נִגְדַר חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְאַחַר אֵינּוּ טוֹב? לֹא הָיָה בְּיָדוֹ? אָמַר: אֹי לְסַחֲוֹרְתֵנוּ שְׁעֹזְבֵנוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא בְּגִלְגָּלָהּ. רַבִּי חֲיִיא וְרַבִּי יוֹסִי שְׁחִיו יוֹשְׁבִים בַּמַּעְרָה שְׂמַחוּ. אָמַר רַבִּי חֲיִיא לְרַבִּי יוֹסִי, וְלֹא אָמַרְתִּי לָךְ שְׂבִשְׁעוֹשָׁה הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא גַם, בְּכֹל הוּא עוֹשָׂה? יֵצֵאוּ.

בְּשִׁינְעָאוֹ, הַקְּדוּמִים רַבִּי חֲיִיא וּפְתַח, (ישעיה
 (ב) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק. שְׁנֵי
 שְׁלוֹמוֹת כָּאוֹ, אֶחָד לְרַחוּק וְאֶחָד לְקְרוֹב, וְהַכֹּל
 אֶחָד. לְרַחוּק - שְׁנַעֲשֶׂה קְרוֹב. (ועוד לְרַחוּק) וְהוּ
 בְּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׁקֵדִים הָיָה רַחוּק, וְעַכְשָׁיו הוּא
 קְרוֹב. וְעוֹד רַחוּק - בְּשִׂאָדָם מִתְּרַחֵק מִתְּתוֹרָה,
 רַחוּק הוּא מִתְּקֵדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא. וְמִי שְׁקֵרֹב
 לְתוֹרָה, מְקַרֵּב אוֹתוֹ תְּקֵדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא עִמּוֹ,
 וְעַכְשָׁיו הִתְחַבְּרוּ עִמָּנוּ וְתַבְּנִסּוּ לַמַּעְרָה. כָּאוֹ
 אוֹתָם סוֹחְרִים וְהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּם. שְׁחַרְרוּ אֶת
 הַמִּשָּׁא מִחֲמוֹרֵיהֶם וְתַקְּנוּ לָהֶם אֶכְלֵי, וְיֵצֵאוּ בְּלֶם
 לְפִי הַמַּעְרָה.

אָמַר אֶחָד מֵהַסּוֹחְרִים: יֹאמְרוּ לָנוּ בְּעֲלֵי הַתּוֹרָה
 אֵת הַפְּסוּק הַזֶּה, אֹדֶד לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ
 וְאַקְוָה וְגו'. כִּי עָשִׂיתָ, מָה זֶה כִּי עָשִׂיתָ, וְלֹא כָּתוּב
 מָה? וְכָתוּב כִּי טוֹב נִגְדַּד חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְנַפְּי אַחַר
 אֵינִי כִּי טוֹב?

אָמַר רַבִּי תִּיָא, כִּי עָשִׂיתָ וְדַאי. וּמָה עָשִׂיתָ?
 לְעוֹלָם. שְׁבַגְלִל זֶה הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְהִתְקִין אוֹתוֹ, מוֹדָה אָדָם
 לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכָל יוֹם. וְאַקְוָה שְׂמֵךְ כִּי טוֹב
 נִגְדַּד חֲסִידֶיךָ, כִּף זֶה וְדַאי, כְּנִגְדַּד אוֹתָם צְדִיקִים,
 שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹב, וְלֹא כְּנִגְדַּד
 הַרְשָׁעִים שְׂמֵכֵימ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְאֵינָם עוֹסְקִים
 בַּתּוֹרָה. אָמַר לוֹ, זֶה יָפָה, אֲבָל שְׂמֵעֵתִי דְבַר
 מֵאַחֲרֵי הַכֶּתֶל, וְאֵנִי פּוֹחַד לְגִלּוֹת. אָמְרוּ לוֹ רַבִּי
 תִּיָא וְרַבִּי יוֹסִי, אָמַר דְּבַרְךָ, שְׁתוֹרָה אֵינָה יִרְשָׁה
 לְמָקוֹם אַחֵד.

אָמַר לָהֶם, יוֹם אַחַד תִּיָּתִי הוֹלֵךְ לְלוֹד וְנִבְנְסֵתִי
 לְעִיר, וְסִמְכֵתִי אֵת עֲצָמֵי אַחַר כֶּתֶל אַחֵד,

וְרַבִּי שָׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי הָיָה בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְשָׁמְעָתִי
 מִפִּי אֶת הַפְּסוּק תְּהִי, אֹרֶךְ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ.
 אֹרֶךְ, דָּוֵד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא) אָמְרוּ
 עַל אוֹתוֹ עוֹלָם אַחֲרוֹן, שֶׁהוּא עָשָׂה שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ
 אַחוּז בּוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְכוּ יֵרֵשׁ אֶת הַמַּלְכוּת.
 וְאַתְּנָה שְׁמֶךָ כִּי טוֹב - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַחֲדוֹ
 שֶׁל הָעוֹלָם תְּהִי שְׁנִקְרָא טוֹב. מְתִי נִקְרָא טוֹב? נִגְדֵּ
 חֲסִידֶיךָ. מִי הֵם חֲסִידֶיךָ?

אֵלֶּא יֵשׁ חֶסֶד וְיֵשׁ חֶסֶד, וְיֵאלוּ נִקְרָאוּ חֲסִדֵי דָוִד
 הַנְּאֻמָּנִים. וְכִשְׁחֲסִדֵי דָוִד הִלְלוּ מִתְּמִלָּאִים
 מֵאוֹתוֹ טוֹב שֶׁשׁוֹפֵעַ שֶׁל הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ, אֲזִי נִקְרָא
 חִיסוֹד טוֹב, אֲזִי נִמְצָא לָהֶם טוֹב. שְׁחֲרִי כְּמוֹ
 שְׁנִמְצָא שֶׁהוּא בּוֹ, כִּךְ הוּא מְבַשֵּׁם אֶת הָעוֹלָם
 הַאֲחֲרוֹן תְּהִי, וְחֶפֶל נִמְצָא בְּבִרְכָה, וְעַל כֵּן דָּוִד
 תְּהִי מִחֲפָה לְבִרְכָה חַזוֹ שְׁמֵאִירָה לְעוֹלָם תְּהִי שֶׁהוּא
 אַחוּז בָּהּ.

הַדְּבָרִים הִלְלוּ, כִּךְ שָׁמְעָתִי אוֹתָם, אֵלֶּא שְׁלֵא
 יִדְעָתִי מַה זֶה. בָּאוּ רַבִּי תִיבֵּא וְרַבִּי יוֹסִי

וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי ^(דף כא ע"ב) תִּיָּא, מִי
 מְכַסֶּה עֵינָיו בְּעֶפְרָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, שְׂאֵתָהּ
 בְּמִקוּמָהּ וְאֵתָהּ מִרְעִישׁ הַהָרִים הָעֲלִיוֹנִים, וְאֵפְלוּ
 צִפְרֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל שְׂמַחִים בְּדַבּוּרָהּ. אוֹי לְעוֹלָם
 בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּשֵׁתְסִתְלַק מִפָּנָיו.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, הֲרִי שְׂדֵבֵר אַחֲרֵי
 שְׁמַעְתִּי מִפָּנָיו בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּפִסְסוּק
 שְׂכָתוּב (דניאל ט) וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֵל תְּפִלַּת
 עֲבָדָהּ וְאֵל תַּחֲנוּנָיו וְגו' לְמַעַן אֲדַנֶּי. וְאָמַר כֹּה, אִם
 הַשֵּׁם הַזֶּה מְעַלָּה (לְמַעְלָה) מֵהַכֹּל - יָפָה הוּא. שְׂכָדָה
 אוֹמְרִים, עוֹשֶׂה לְמַעַן הַמְלָךְ. אֲבָל הַשֵּׁם הַזֶּה הֲרִי
 יְדוּעַ שֶׁהוּא מְקוּם שָׁל בֵּית דִּין, שְׁמִפָּנָיו יוֹצֵא דִין
 לְעוֹלָם. מִי רָאָה שְׂאוֹמְרִים לְמֶלֶךְ עֹשֶׂה לְמַעַן
 עֲבָדָהּ, אוֹ בְּשִׁבִיל דְּבַר קָטָן מִמֶּדָּה?

אֵלָּא כֹּה צָרִיךְ, שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה מְתַקֵּן אֶת בֵּית
 הַמְּלָךְ וּבֵית הַמְּקַדָּשׁ לְמַטָּה, וְזֶה אַחֲזוּ
 בְּזוֹה, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְשָׁר זֶה בְּזוֹה. וּכְשֶׁהַמְּקַדָּשׁ לְמַטָּה
 עוֹמֵד בְּמִקוּמוֹ, הַשֵּׁם הַזֶּה לְמַעְלָה עוֹמֵד בְּמִקוּמוֹ,

וְזָהוּ כְּמִי שֶׁאָמַר לְמַלְךְ: בְּנֵה אֶת הַבַּיִת הַזֶּה
 וְאֵת הַהִיכָל הַזֶּה בְּיַד שְׁתַּגְבִּירָה לֹא תִמְצָא
 יוֹשֶׁבֶת מַחוּץ לְהִיכָלָהּ. אֵף כָּאֵן - וְהָאֵר פְּנִיךָ
 עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲדַנִּי. מָה תַּפְעֵם לְמַעַן
 אֲדַנִּי? שְׁלֹא יִמְצָא מַחוּץ לְמִדְּוָרוֹ.

תָּמָהוּ רַבִּי תִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי, וְשָׂמְחוּ בְּאֹזְנוֹ לִילָה.
 אַחַר שֶׁאֲכָלוּ, פָּתַח חֲבֵרוֹ הַסּוֹחֵר וְאָמַר,
 אֲמַר לְפָנֵיהֶם דְּכָר אַחַד שֶׁהִתְעַסְקָתִי בּוֹ הַיּוֹם הַזֶּה,
 הַפֶּסֶסוֹק הַזֶּה שְׂכָתוֹב (תהלים סג) מְזֻמָּר לְדָוִד בְּהִיּוֹתוֹ
 בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. דָּוִד אָמַר שִׁירָה בְּשִׁתְיָהּ בּוֹרַח
 מִחַמְיוֹ, לָמָּה אָמַר אֱלֹהִים אֵלַי אֶתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ
 צְמָאָה לָךְ נַפְשִׁי וְגו' ? אֱלֹהִים אֵלַי אֶתָּה, שְׁחַרֵּי
 בְּגִבּוֹרָה אַחֲוֹנָה תָּמִיד. אֲשַׁחֲרֶךָ, וְכִי אֵיךְ יִכַּל דָּוִד
 לְשַׁחַר אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְצָן רְחוֹקָה, וְגֵרֵשׁ
 מִהָאָרֶץ שְׂפָה שְׂרוּיָה הַשְּׂכִינָה?

אָלֵא, אֵף עַל גַּב שְׁגֵרֵשׁ מִשָּׁם, לֹא עֲזַב אֶת שְׁלוֹ
 לְשַׁחַר אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֲנִי
 שָׂמַעְתִּי, אֲשַׁחֲרֶךָ - כְּמִי שֶׁאָמַר, אֵלֶיךָ לְהִתְרַאוֹת

לְפָנֶיךָ, רַק שְׂלֹא יִכְלֹתִי. כִּי אֲשַׁחֲדֶךָ, רַק שְׂאֲנִי
 מִחוּץ לַמָּקוֹם שְׁשָׁם שׁוֹרָה שְׂכִינָה. צְמָאָה לָךְ נִפְשִׁי,
 שְׁחֵרֵי נִפְשִׁי וְגוֹפִי מִשְׁתּוֹקְקִים אֵלַיךְ לְהִרְאוֹת
 לְפָנֶיךָ, וְלֹא יִכְלֹתִי, כִּי אֲנִי בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעֵינַי בְּלִי
 מַיִם, שְׁחֵרֵי אֶרֶץ צִיָּה וְעֵינַי נִקְרָא מִחוּץ לַמָּקוֹם
 שְׁשׁוֹרָה שְׂכִינָה, מִשּׁוֹם שְׁמַיִם תַּיִם אֵין מְצוּיִים
 בָּאֵן. וּמִי הֵם הַמַּיִם הַתַּיִם? זֶה שְׂכִינָה, שְׁפֹתוֹב
 בָּה (בראשית כו) בְּאֵר מַיִם תַּיִם, וְעַל זֶה אֶרֶץ צִיָּה
 וְעֵינַי בְּלִי מַיִם פֶּתוֹב.

אָמְרוּ רַבֵּי תַּיִא וְרַבֵּי יוֹסִי, וַדַּאי שְׁחֵדְדֶךָ תִּקְיָנָה
 לְפָנֵינוּ. נִכְנְסוּ לַמַּעְרָה וַיִּשְׁנֹו. בַּחֲצוֹת
 הַלַּיְלָה שָׁמְעוּ אֶת קוֹל תִּיּוֹת הַמַּדְבָּר שְׁנוֹהֵמוֹת.
 הִתְעוֹרְרוּ. אָמַר רַבֵּי תַּיִא, תְּרֵי עֵת הִיא לְסִיעַ
 לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל שְׁמִשְׁפַּחַת אֶת הַמַּלְאָךְ. אָמְרוּ, כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֵר דְּבַר מִמֶּה שְׁשָׁמַע וַיִּדַע פֶּתוֹרָה.
 יִשְׁבוּ בְּלָם.

פֶּתַח רַבֵּי תַּיִא וְאָמַר, (תהלים כב) לְמַנְצַח עַל
 אֵיִלַּת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. מִי זֶה אֵיִלַּת

השחר? זו כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאתָ (משלי ה) אֵילַת
 אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן. וְכִי אֵילַת הַשַּׁחַר, וְלֹא בְּכָל
 הַיּוֹם? אֵלֹא אֵילַת, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא שַׁחַר,
 כְּמוֹ שְׁנִיאֲמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נִבּוֹן מִצְאֹו. וְדוֹד
 הַמְּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל, שְׁחַרֵי לֹא
 אָמְרָה כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל אֶת זֶה (שְׁנִקְרָא אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן,
 וְהִיא כָּאֵה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא שַׁחַר, כְּמוֹ שְׁנִיאֲמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נִבּוֹן מִצְאֹו,
 וְדוֹד הַמְּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל), מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב עַל
 אֵילַת הַשַּׁחַר.

בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעַה שְׁיִוָּרֵד הַלַּיְלָה, פְּתָחִים הַסְּתוּמִים
 שֶׁל עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נִמְצָאִים (שׁוֹכְבִים), וְכָל
 אוֹתָם רְחוּקִים מִתְּעוֹרְרִים וְהוֹלְכִים וְשֹׁטִים בְּכָל
 הָעוֹלָם, וּמְחַזְרִים עַל גּוֹפּוֹת בְּנֵי אָדָם וְסוֹכְבִים
 לְמִקְוֵמוֹתֵיהֶם וּלְמִשׁוֹתֵיהֶם, וְרוֹאִים אֶת דְּיוֹקָן
 הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וּפּוֹחְדִים, שְׁחַרֵי הַתְּחִיבֵם בְּמִשׁוֹתֵיהֶם
 בְּדַבְרֵי הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וּבְנֵי אָדָם, נִשְׁמָוִתֵיהֶם עוֹלוֹת
 כָּל אַחַת וְאַחַת כְּרָאוּי לָהּ, וְחַרֵי פִרְשׁוּתָהּ. אֲשֶׁרֵי
 חֶלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁנִּשְׁמָוִתֵיהֶם עוֹלוֹת לְמַעְלָה
 וְלֹא מִתְּעַכְּבוֹת בְּמִקְוֵם אַחַר שֶׁלֹּא צָרִיךְ.

בְּשִׁנְחֶלֶק הַלְיָלָה, הַפְּרוּז עוֹמֵד וּמִכְרִיז, וּנְפֹתְחִים
הַנְּפֹתְחִים. אִזּוּ רוּחַ אַחַת שֶׁל צָפוֹן
מִתְעוֹרְרֶת וּמְקִישָׁה ^(דף כב ע"א) בְּכַנּוֹר דָּוֵד, וּמְנַיֵן מֵאֵלָיו,
וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׂע
עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן.

אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק
בַּתּוֹרָה, וְכֹל מִי שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק
בַּתּוֹרָה, נִקְרָא חֵבְרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנֻסַת
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂאֵלוֹ נִקְרָאִים אַחִים
וְרַעִים שְׂלוֹ, שְׁכַתּוֹב ^(תהלים קפב) לְמַעַן אֲחֵי וְרַעִי
אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ. וְנִקְרָאִים חֵבְרִים שֶׁל
הַמְּלָאכִים הַעֲלִיזִים וְהַמְּחַנּוֹת הַעֲלִיזִים,
שְׁכַתּוֹב ^(שיר ח) חֵבְרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלֶךָ.

בְּשִׁבְעַת הַיּוֹם, הַפְּרוּז עוֹמֵד וּמִכְרִיז, וּנְפֹתְחִים שֶׁל
צֶדֶק דְּרוֹם נְפֹתְחִים, וּמִתְעוֹרְרִים כּוֹכְבִים
וּמִזּוֹלֹת, וּפְתִיחֵי הַרְחֵמִים נְפֹתְחִים, וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב
וּמִקְבֵּל תְּשׁוּבָחוֹת. אִזּוּ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל נוֹמְלֶת אֶת
אוֹתָם דְּבָרִים וְעוֹלָה, וְכֹל אוֹתָם חֵבְרִים אַחֲוִיזִים

בְּכַנְפֶיהָ, וּדְבָרֵיהֶם כְּאִים וְשׁוֹרִים כְּחֵיק הַמֶּלֶךְ. אִז
מִצְוַה הַמֶּלֶךְ לְכַתֵּב אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

וּבִסְפָר כְּתוּבִים כָּל אוֹתָם כְּגִי הַיְכָלוֹ, וְחוּט שֶׁל
חֶסֶד נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם, שְׂמֵאוֹתוֹ חוּט
מִתְעַטֵּר אָדָם בְּעֵטְרַת הַמֶּלֶךְ, וּמִמֶּנּוּ פוֹחֲדִים
עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. הוּא נִכְנָם לְכָל שְׁעָרֵי הַמֶּלֶךְ,
וְאִין מִי שִׁמְחָה בְּדָו. וְאִפְלוּ בְּזִמְן שְׂבַעֲלֵי הַדִּין
עוֹמְדִים לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, אִין דְּנִים עֲלָיו דִּין, מִשׁוּם
שְׁחָרֵי נְרָשָׁם בְּרָשָׁם שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שְׁנוֹדַע שְׁהוּא
מִהֵיבֵל הַמֶּלֶךְ, וְלִכְּן לֹא דְנִים עֲלָיו דִּין. אֲשָׁרֵי
חֻלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׂמֵשְׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שְׂכֵן
בְּזִמְן שְׂחַמְלֶךְ תֵּאָב לְדְבָרֵי תּוֹרָה.

בֵּא וּרְאֵה סוּד הַדְּבָר, אִין עוֹמְדַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָּא בַּתּוֹרָה, וְכָל זִמְן שִׁישְׁרָאֵל
בְּאַרְצָן הַתְּעַסְקוּ בַּתּוֹרָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיתָה
שְׂרוּיָה עִמָּהֶם. כְּשֶׁהַתְּבַטְלוּ מִדְּבָרֵי תּוֹרָה, לֹא יִכְלָה
לְעַמֵּד עִמָּהֶם שְׁעָה אַחַת. מִשׁוּם כֶּה, כְּשֶׁעָה

שְׂכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרַת לְמַלְךְ בַּתּוֹרָה, מִתְחַזֵּק
בְּחָה, וְהַמְלֶךְ הַקְדוֹשׁ שָׂמַח לְקַבֵּל אוֹתָהּ.

וְכָל זְמַן שְׂכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בָּאָה לְפָנַי הַמְלֶךְ וְאִין
הַתּוֹרָה נִמְצְאָת עִמָּהּ, בְּבִיכּוּל תְּשִׁישׁ בְּחָה.
אִין לְאוֹתָם שְׂמִיחָ לְיָשִׁים אֶת הַכַּח שְׁלִמְעָלָה. מִשּׁוּם
כִּךְ אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שְׂכִין
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁצָרִיךְ לְהַשְׁתַּתֵּף עִם בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל.
אִין הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עֲלָיו, (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כִּי אֶתְפָּאֵר.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (שם כ"א) מִשָּׂא דוּמָה אֵלַי
קָרָא מִשְׁעִיר שְׂמֵר מַה מְלִילָה שְׂמֵר מַה
מְלִיל. אֶת הַפְּסוּק תִּזְהַ בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים בְּכַמָּה
מְקוֹמוֹת. אֲבָל מִשָּׂא דוּמָה, כָּל הַפְּעָמִים שִׁישְׁרָאֵל
נִמְצְאוּ בְּגִלוֹת, נוֹדַע הַזְּמַן וְהַקִּיץ שְׁלָהֶם, וְזְמַן וְקִיץ
שָׁל אוֹתָהּ גְּלוֹת. וְגִלוֹת אֲדוּם הוּא מִשָּׂא דוּמָה,
שָׁלָה הַתְּנַלָּה וְלֹא נוֹדַע כְּאוֹתָן הַגְּאֵחֵרוֹת.

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, אֵלַי קָרָא מִשְׁעִיר.
קוֹל שְׂמִיעָתִי בְּגִלוֹת שְׁעִיר, אוֹתָם

שְׂדַחֻקִים בִּינֵיהֶם, אֹתָם שְׂשׁוּכְבִים בְּעֶפְרַי. וּמָה
 הֵם אוֹמְרִים? שֹׁמֵר מַה מְלִילָה שֹׁמֵר מַה מְלִיל. הֵם
 תּוֹכְעִים אוֹתִי עַל הַגְּבִירָה, מָה עָשִׂיתִי מִהַגְּבִירָה
 שְׁלִי.

אֲנִי תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַנֵּים אֶת הַפְּמִלְיָא שְׁלוֹ
 וְאוֹמְרִים: רְאוּ בְנֵי אֱהוֹבֵי, שְׂהֵם דְּחֻקִים בְּגִלוֹת
 וְעוֹזְבִים אֶת הַצַּעַר שְׁלָהֶם וּמְבַקְשִׁים מִמֶּנִּי עַל
 הַגְּבִירָה, וְאוֹמְרִים: שֹׁמֵר - אַתָּה שֹׁנְקָרָא שׁוֹמֵר,
 אֵיפֹה הַשְּׂמִירָה שְׁלָךְ? אֵיפֹה הַשְּׂמִירָה שְׁל בֵּיתְךָ?
 מַה מְלִילָה - מָה עָשִׂיתָ מְלִילָה, כִּד שְׂמִירָתָ
 אוֹתָהּ?! מַה מְלִיל? שְׁהֲרִי לְפַעְעִים נִקְרְאת לִילָה
 וְלְפַעְעִים נִקְרְאת לִיל. וְהוּ שְׂכַתּוּב (שְׁמוֹת יב) לִיל
 שְׂמִירִים הוּא, וְכַתּוּב הוּא הַלִּילָה הַזֹּה.

אֲנִי תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשִׁיב לָהֶם: הֲרִי שְׂמִירָתִי
 נִמְצְאתָ, שְׁהֲרִי אֲנִי עֲתִיד לְקַבֵּל אוֹתָהּ
 וְלִהְפָּצֵא עִמָּה. וְהוּ שְׂכַתּוּב אָמַר שֹׁמֵר, אוֹתוֹ
 שְׂשׁוֹמֵר אֶת הַבַּיִת, אַתָּה בְּקָר וְגַם לִילָה, שְׁהֲרִי
 בַּהֲתַחֲלָה הַסְּתַלֵּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהַעֲלָה אֶת

אותו (מקום) בְּקָר שְׁמוֹמֵן אֶצְלוֹ תָּמִיד. עֲכָשׁוּ אֶתְא
בְּקָר, וַחֲרִי הוּא מוֹמֵן לְהַתְּחַבֵּר עִם הַלֵּילָה. וְגַם
לֵילָה, חֲרִי הִיא זְמִינָה, אֲבָל בְּגִלְלָכֶם מִתְּעַכְּבִים.

וְאִם אַתֶּם רוֹצִים אֶת זֶה, עַל מָה אַתֶּם
מִתְּעַכְּבִים? שָׁבוּ. שׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה. אִזְ אֶתִּיו,
בֹּאוּ אֵלַי, וְנִהְיָה בְּלָנוּ בְּמִדּוֹר אֶחָד, וְכִלְנוּ נָשׁוּב
לְמִקוֹמְנוּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, (דברים ל) וְשֵׁב ה' אֶלְהֵינוּ אֶת
שְׁבוּתֵךְ, וְהִשִּׁיב לָא נְאֻמֵּר, (דף כב ע"ב) אֵלָא וְשֵׁב. פְּעַמִּים
וְשֵׁב וְשֵׁב כָּתוּב כָּאן. אֵלָא אֶחָד לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל,
וְאֶחָד לְקַדוֹשׁ-כְּרוֹף-הוּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְשֵׁב ה'
אֶלְהֵינוּ אֶת שְׁבוּתֵךְ, וְשֵׁב וְקַכְּצֵךְ מִכָּל הָעַמִּים.

פָּתַח אֶתוֹ סוֹחֵר וְאָמַר, (איוב לח) בְּרֵן יָחַד כְּכִי
בְּקָר וַיִּרְעִיו כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בֹּא רֵאא,
כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ כְּרוֹף הוּא כָּא לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים
בְּנֵן עֶדֶן, כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן (הַעֲלִיּוֹן), וְכָל
הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים מִתְּעוֹרְרִים כְּנִגְדּוֹ, וְכָל
הָאֵילָנוֹת שְׁכַנְנֵן עֶדֶן פּוֹתְחִים בְּשִׁבְחָה כְּנִגְדּוֹ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (דברים הימים א טו) אִזְ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי

ה' כִּי בָא. וַאֲפֹלוּ עוֹפוֹת הָאָרֶץ, כָּל־מִן רוּחַ־שָׁמַיִם
 שָׁבַח לְפָנָיו. אֲזַי יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת וּמָכָה כְּבִנְיָ
 הַתְּרַנְגוּל, וְהוּא קוֹרֵא וּמְשַׁבַּח אֶת הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ,
 וְקוֹרֵא לְבְנֵי אָדָם שִׁישְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה וּבְשִׁבְחוּ שֶׁל
 אֲדוֹנָם וּבְעִבּוֹדָתוֹ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל מִי שֶׁעוֹמְדִים
 מִמַּטּוֹתֵיהֶם לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה.

כְּשֶׁבָא הַבֶּקֶר, פִּתְחֵי הַדְּרוֹם נִפְתְּחוּ, וְשַׁעֲרֵי
 רְפוּאָה יוֹצְאִים לְעוֹלָם, וְרוּחַ הַמְּזוּרָח
 מִתְעוֹרֶרֶת, וְנִמְצְאִים רַחֲמִים, וְכֹל אוֹתָם כּוֹכְבִים
 וּמְזוּלוֹת שְׁמַמְנִים תַּחַת שְׁלֹמֹנו שֶׁל הַבֶּקֶר הַזֶּה,
 כָּל־מִן פּוֹתְחִים בְּשִׁבְחָה וּמְשַׁבְּחִים לְמַלְאָךְ הָעֲלִיּוֹן. וְהוּ
 שֶׁכֶּתוּב בְּרֵן יָחַד כְּכִי בֶקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי
 אֱלֹהִים. מָה עוֹשִׂים כָּאֵן בְּנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֵם מְזוּמְנִים
 תְּרוּעָה בַּבֶּקֶר הַזֶּה? וְתֵרִי כָּל הַדִּינִים הָעֹבְרוֹ בְּזִמְנֵ
 שֶׁחֶסֶד מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם? אֵלֶּא וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי
 אֱלֹהִים, תֵּרִי נִשְׁבָּר תִּקְוֶה הַדִּינִים תִּקְשִׁים, נִשְׁבָּר
 בָּחֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כד) רָעָה הַתְּרַעְעָה

הָאָרֶץ.

וְכֹל כֹּהֵן, מֵשׁוֹם שֶׁהַבְּקָר הַזֶּה הִתְעוֹרַר בְּעוֹלָם,
 וְאַבְרָהָם מִתְעוֹרַר וּבָא לְנִטְעַ אֲשֶׁל בְּבֵאֵר
 שָׁבַע. אֵת הַדָּבָר הַזֶּה כֹּהֵן שָׁמַעְתִּי, בְּבֵאֵר שָׁבַע
 וַיֵּדְאֵי, וְכַתּוּב וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם.

פָּתַח חֲבֵרוֹ הַסּוֹחֵר וְאָמַר, הַבְּקָר אִזְר וְהֵאֲנָשִׁים
 שֶׁלְּחֹו וְגו'. מַה זֶה הַבְּקָר אִזְר? כֹּהֵן לְמַדְנֹו,
 מַה זֶה בְּקָר? אֵלָּא בְּזִמְן שָׁבַע הַבְּקָר וְהַדִּינִים
 עוֹבְרִים וְחֶסֶד רוֹצֵה לְהִתְעוֹרַר, כָּל אֹתָם שָׁבַע
 מִהַצַּד הַזֶּה, מִבְּקָרִים (פּוֹקְדִים) אֵת מְקוֹמוֹתֵיהֶם
 לְזִמְן בְּרִכּוֹת לְעוֹלָם. וְזֶהוּ הַבְּקָר אִזְר, שֶׁחֲרִי
 הַרְחָמִים מִתְיָשָׁבִים לְעוֹלָם, וְהַחֶסֶד בָּא אַחֲרָיו, אִזְר
 הוּא בְּקָר אִזְר. וְכַתּוּב, וַיֵּדְאֵי אֱלֹהִים אֵת הָאִזְר כִּי
 טוֹב.

בֵּאֵר רֵאֵה, הַכֹּל הוּא בְּדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת. הַלֵּילָה - חֲרִי
 יְדוּעַ. בְּקָר אִזְר - חֲרִי יְדוּעַ, וְהוּא בְּרִנָּה
 עֲלִיוֹנָה שֶׁנִּמְצְאָת בּוֹ תָּמִיד. מִתִּי? בְּשִׁמְאִירָה
 הַשְּׂמֵשׁ. הַשְּׂמֵשׁ יְדוּעַ, וְהִיא בְּרִנָּה עֲלִיוֹנָה
 שֶׁמִּבְּשִׁמַּת אֵת הַכֹּל וּמֵאִירָה לְכֹל, כְּמוֹ

שָׁנָאֹמֵר (תהלים פד) כִּי שָׁמַשׁ וּמִגֵּן ה' אֱלֹהִים. וְהִבְקֵר
 אֹר תְּהִה מֵאִיר מִהַשְּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ מֵאִיר לְלֵילָה, וְלִכְּנֹ
 הַכֹּל תְּלוֹי זֶה בְּזֶה. וְהִבְקֵר אֹר תְּהִה, כְּשֶׁהוּא
 מִתְעוֹרֵר, כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְאַחֲדִים בְּאַחֲדוּת
 וּבְשִׂמְחָה, וְהֵם נִמְצְאִים בְּעוֹלָם. וְכַעַת הָרִי מֵאִיר
 הַיּוֹם, עַת רְצוֹן הִיא לְלֶכֶת בְּדֶרֶךְ.

בִּרְכוּ אֹתָם רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי, וְנִשְׁקוּ לָהֶם
 בְּרֵאשִׁיָּהֶם וְשָׁלְחוּ אֹתָם. אָמַר רַבִּי חֵיִיא
 לְרַבִּי יוֹסִי, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁתִּקַּן דְּרַכְּנוּ לְפָנֵינוּ,
 וְדַאי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלַח אֹתָם אֵלֵינוּ. אֲשֶׁרִי
 אֹתָם שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְלֹא מִרְפִּים מִמְּנָה
 שָׁעָה אַחַת. יֵצְאוּ רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי וְהִלְכוּ
 לְדֶרֶכָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי אֶחֱבַת לְבִי קִשׁוּרָה
 בַּסּוֹחֲרִים הִלְלוּ. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, לֹא תִמְחָתִי עַל
 זֶה, שְׁחֵרִי בִימֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן אֶפְלוּ צִפְרֵי הַשָּׁמַיִם
 מִרְחִשׁוֹת חֲכָמָה, שְׁחֵרִי דְבָרָיו נוֹדְעִים לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה.

פָּתַח רַבִּי תִּיָּא וְאָמַר, (דברים לא) וַיֹּאמֶר ה' אֵל
 מֹשֶׁה הִנֵּךְ שָׂכַב עִם אֲבֹתֶיךָ וְגו'. בֹּא רֵאֵה,
 כָּל זְמַן שְׂמֵשָׁה הָיָה קָיָם בְּעוֹלָם, הָיָה מוֹחָה בְיַדִּי
 יִשְׂרָאֵל, כִּדִּי שְׁלֵא יִמָּצְאוּ בְחַטָּא לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוֹם שְׂמֵשָׁה נִמָּצְא בִּינֵיהֶם, לֹא יִהְיֶה
 כְּמוֹ אוֹתוֹ תְּדוּר עַד תְּדוּר שְׁיָבֵא תַּמְלִךְ תַּמְשִׁיחַ,
 שְׂיִרְאוּ אֶת כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹתֶם, שְׁהֵם
 נִדְבְּקוּ מֵה שְׁלֵא נִדְבְּקוּ דוֹרוֹת אַחֲרֵיָם.

שְׁשִׁנְיָנוּ, רְאֵתָה שְׂפַחָה עַל הַיָּם מֵה שְׁלֵא רְאֵתָה
 עֵינֵינוּ שָׁל יְחֻזְקָאֵל הַנְּבִיא. אִם הֵם כָּל כָּךְ
 נִדְבְּקוּ, נִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל שְׁכֵן, בִּינֵיהֶם כָּל שְׁכֵן,
 וְהַנְּבָרִים כָּל שְׁכֵן, תַּסְנִיחֵדְרִין כָּל שְׁכֵן, הַנְּשִׂאִים
 כָּל שְׁכֵן, וְכָל שְׁכֵן הַנְּבִיא תְּעֲלִיזוֹן תַּנְּאָמֵן מֹשֶׁה,
 שְׁהוּא עַל הַכֹּל. וְעַתָּה אֵלֹו סוֹחֲרֵי תַּמְדָּבָר רוֹחֲשִׁים
 כָּל כָּךְ תְּרַבָּה חֲכָמָה, כָּל שְׁכֵן חֲכָמֵי תְּדוּר, כָּל
 שְׁכֵן אֵלֹו שְׁעוֹמְדִים לְפָנַי רַבִּי שְׂמַעוֹן וְלוֹמְדִים
 מִמֶּנּוּ בְּכָל (דף כג ע"א) יוֹם. כָּל שְׁכֵן, וְכָל שְׁכֵן רַבִּי
 שְׂמַעוֹן, שְׁהוּא עֲלִיזוֹן עַל הַכֹּל.

אַחַר שְׁמַת מֹשֶׁה, מַה כְּתוּב? וְקַם הָעַם הַזֶּה וְזָנָה
וְגו'. כִּי, אֹי לְעוֹלָם כְּשִׁיסְתִּילֵק מִמֶּנּוּ רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שְׁמַעֲיָנוֹת הַחֲכָמָה יִסְתַּתְמוּ מִן הָעוֹלָם,
וְיִרְצֶה אָדָם דְּבַר חֲכָמָה וְלֹא יִמָּצֵא מִי שְׂיֵאמֶר, וְכֹל
הָעוֹלָם טוֹעִים בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שְׁלֹא יִמָּצֵא בִּינֵיהֶם
מִי שְׁמַתֵּעוֹרֵר בַּחֲכָמָה. עַל אוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב, וְאִם
כָּל עַדְת יִשְׂרָאֵל יִשְׁנֹו. וְאִם יִשְׁנֹו בַּתּוֹרָה וְלֹא יִדְעוּ
אֶת וְדַרְכֶיהָ, בַּמָּה זֶה? מִשּׁוּם שְׁנַעְלֵם דְּבַר מַעֲיָנִי
הַקָּהֵל, שְׁלֹא יִמָּצֵא מִן שְׂיודֵע לְגִלוֹת עֲמֻקּוֹת
הַתּוֹרָה וְדַרְכֶיהָ. אֹי לְאוֹתָם הַדּוֹרוֹת שְׂיִמָּצְאוּ אִז
בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַלוֹת
רָזִים עֲמֻקִּים שֶׁל הַתּוֹרָה בְּזְמַן שְׂיִבֵּא מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ, מִשּׁוּם (ישעיה יא) שְׁמֹלֵאָה הָאָרֶץ יִדְעָה אֶת
ה' בַּיּוֹם לַיּוֹם מְבַסִּים. וְכְתוּב (ירמיה לא) וְלֹא יִלְמְדוּ
עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר יִדְעוּ אֶת
ה' כִּי כוֹלָם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם, אֲמֵן
בֵּן יְהִי רַצוֹן.

אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחַטָּא וְעָשָׂה אַחַת וְגו' בְּשָׁנָה וְאַשָׁם.
 שָׁנָה רַבִּי יִצְחָק, מֵה שׁוֹנָה שְׂבָכָל מְקוֹם
 כְּתוּב בָּהֶם וְאִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם הִכְהִין הַמַּשִּׁיחַ
 יִחַטָּא, וְאִם כָּל עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁנֹו, וְכֹאן אֲשֶׁר
 נָשִׂיא יִחַטָּא, וְלֹא כְּתוּב וְאִם נָשִׂיא יִחַטָּא? מֵה זֶה
 אוֹמֵר?

אֵלֶּיךָ, שֶׁהַכֹּהֲנִים הִלְלוּ אֵינָם נִמְצְאִים כֶּךָ בְּחַטָּא,
 שֶׁהָרִי הִכְהִין שׁוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ תְּמִיד, מִשׁוּם
 שֶׁמִּשְׁאוֹ שֶׁל אֲדוֹנָו עָלְיוֹ בְּכָל יוֹם, וְהַמִּשְׁאֵ שֶׁל כָּל
 יִשְׂרָאֵל, וְהַמִּשְׁאֵ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלִכְּן
 הַתְּמִיחָה, הוּא כְּשִׁיחַטָּא?! וּמִשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב וְאִם.
 וְכֹן וְאִם כָּל עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁנֹו, תְּמִיחָה הִיא שְׂבָכָל
 יִמְצְאוּ בְּחַטָּא אֶחָד, שְׂאִם אֵלֶּה יִחַטָּאוּ - אֵלֹו לֹא
 יִחַטָּאוּ, וּמִשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב וְאִם. אֲבָל כֹּאן אֲשֶׁר
 נָשִׂיא יִחַטָּא, וְדַאי, מִשׁוּם שֶׁלְּבוֹ גַם בּוֹ, וְהָעַם
 הוֹלְכִים אַחֲרָיו וְהַתְּמִנּוֹ תַחֲתָיו. וְעַל כֵּן אֲשֶׁר נָשִׂיא
 יִחַטָּא. כְּגוֹן שֶׁהוּא עֹבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה,
 וְהוּא עָשָׂה אַחַת מֵהֶן, וְלִכְּן לֹא כְּתוּב בּוֹ וְאִם,
 שֶׁהָרִי דְבָרָיו אֵינָם בְּסִפְקָ.

רְבִי יְהוּדָה פָּתַח, וְהַנְּשֵׂאִים הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם
 וְאֵת אַבְנֵי הַמַּלְאִים לְאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן. מַה שׁוֹנָה
 שָׁאֵת הַדְּבָרִים הֵלְלוּ הַקָּרִיבוּ הַנְּשֵׂאִים וְלֹא אָדָם
 אַחֵר? וַחֲרִי פָתוּב, (שמות לה) כֹּל גָּדִיב לְבוֹ יִבְיָאָה
 אֶת תְּרוּמַת ה', וְכַתוּב וְאַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי מַלְאִים
 לְאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן.

אָלֵא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַף עַל גַּב שְׂכַבְלָם
 תִּלְוִיָּה תִּנְדָּבָה הַזֶּה, הָאֲבָנִים הֵלְלוּ עוֹלוֹת
 לְנְשֵׂאִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהֵן נִמְצְאוֹת עַל לֵב
 הַכֹּהֵן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יָבִיאוּ נְשֵׂאִים
 שְׂלָבָם גַּם בָּהֶם, וַיִּבְיֵא אֶת הָאֲבָנִים הֵלְלוּ
 שְׂנִמְצְאוֹת עַל לְבוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, וַיִּתְּכַפֵּר עֲלֵיהֶם
 מִנְּסוֹת לִבָּם. וְכַתוּב וַחֲרִי עַל לֵב אַחֵרֵן כְּבֹאוֹ לִפְנֵי
 ה', וְעַל זֶה - וְהַנְּשֵׂאִים הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם
 וְאֵת אַבְנֵי הַמַּלְאִים, לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם.

וּמִשּׁוֹם כִּי, אֲשֶׁר נִשְׂיָא יַחְטֵא, וְדַאי. וְעָשָׂה
 אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא
 תַעֲשִׂינָהּ, כִּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּחַ, שְׁעֵבֵר עַל מִצְוֹת לֹא

תַּעֲשֶׂה. אוֹ הוֹדַע אֱלֹוֹי חַטָּאתוֹ. שְׁמִשּׁוּם שְׁלֹבוֹ
גַם בּוֹ, לֹא מִשְׁנִיחַ בַּחַטָּאִיו, וְאַחַר כֵּן נוֹדַע לוֹ
וַעֲשֶׂה מִזֶּה תְּשׁוּבָה.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבִים לִילָה אֶחָד
וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי
יוֹסִי, רְאִיתִי שְׁצַחֲתוֹת הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר
בַּיּוֹם. לָמָּה זֶה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁהַצַּחֲתוֹת שֶׁל
הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב הִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל
פֶּה שׁוֹלֶטֶת בַּלַּיְלָה, וּמִתְעוֹרְרֶת יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם,
וּבְזִמְנֵן שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת, אִזּוֹ קִיָּמַת הַצַּחֲתוֹת שֶׁל
הַתּוֹרָה.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (אִיוב לז) וְלֹא אָמַר אֵיחָ
אֱלֹוִה עֲשִׂי נִתֵּן וּמְרוֹת בַּלַּיְלָה. כֹּא רְאִיתִי,
בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרְרֶת רוּחַ צָפוֹן וְנִחַלֵּק הַלַּיְלָה, הָרִי
בְּאָרוֹ שֶׁשְׁלֶהֶבֶת אַחַת יוֹצֵאת וּמִכָּה תַּחַת כְּנָפֵי
הַתְּרַנְגּוֹל וּמִקִּישׁ אֶת כְּנָפָיו וְקוֹרֵא. וְאוֹתָהּ
שְׁלֶהֶבֶת, בְּזִמְנֵן שֶׁמִּנִּיעָה אֱלֹוֹי וּמִתְעוֹרְרֶת כְּנַגְדּוֹ,
הוּא מִסְתַּכֵּל בָּהּ וּמְוַדְעֶנָּה וְקוֹרֵא, וּמִסְתַּכֵּל

וּמִשְׁגִּיחַ בְּשָׂבִיל כְּבוֹד רַבּוֹנוֹ כִּי לַעֲשׂוֹת רַצוֹנוֹ,
וְקוֹרֵא לְבְנֵי הָאָדָם.

וְלִכֵּן נִקְרָא שְׂכֵנוֹ, הַשְּׁגָחָה. וְנִקְרָא גַבְרָה, שְׁמַת־עוֹרֵר
בְּשִׁלְהֶבֶת ^(דף כג ע"ב) הַגְּבוּרָה, בַּצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה
הוּא כִּי לְעוֹרֵר אֶת הָעוֹלָם, וְאִזּוֹ אוֹתָם כִּי
הָאֱמוּנָה עוֹמְדִים וְנוֹתְנִים גְּבוּרָה וְכַח לְכַנְסֵת
יִשְׂרָאֵל, וְאִזּוֹ נִקְרָאת רַגְלַת הַתּוֹרָה. וְלִכֵּן דָּוִד יִרְשׁ
אֶת הַמַּלְכוּת הוּא וּבְנָיו לְעוֹלָמִים וְלְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וּכְשֶׁתִּתְרַנְּגוּל קוֹרֵא וּבְנֵי אָדָם יִשְׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם
וְאֵינָם מִתְעוֹרְרִים, הַתְּרַנְּגוּל קוֹרֵא
אַחַר כֵּן, וְאוֹמֵר מַה שְּׂאוֹמֵר, וְהֵרִי פִּרְשׁוּתָהּ. אַחַר
כֵּן מִכָּה בְּכַנְפָיו וְאוֹמֵר: אֵי לְפָלוֹנִי הַנּוֹזֵף שֶׁל
רַבּוֹנוֹ, שְׁעֹזֵב אֶת רַבּוֹנוֹ, וְלֹא עוֹרֵר אֶת רוּחוֹ וְלֹא
מִשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹד רַבּוֹנוֹ.

בְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם, תִּפְרוֹז קוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר:
וְלֹא אָמַר אֵיחָ אֱלֹהִים עֲשֵׂי נִתַּן
וְמִרוֹת בְּלִילָהּ. לְסִיעַ לוֹ בְּאוֹתָן הַתְּשַׁבְּחוֹת,
וְשִׁיחֵיהָ הַכֹּל בְּסִינַע אַחֲרָה. עֲשֵׂי?! עוֹשְׁנֵי הָיָה

צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה עֹשִׂי? אֵלֶּא בְּשַׁעַה
 שְׂאָדָם קָם בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בְּרִנַּת
 הַתּוֹרָה, שְׂרִנַּת הַתּוֹרָה לֹא נִקְרָאת אֵלֶּא
 בְּלַיְלָה, וּבְשָׂחוּא נִמְצָא בַּתּוֹרָה בְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם,
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְנִסְת יִשְׂרָאֵל מְתַקְנִים לוֹ
 חוּט אֶחָד שֶׁל תְּסֻד לְהַנְצִיל מִן הַכֹּל, וּלְהֵאִיר
 לוֹ בֵּין הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנִי שָׁמַעְתִּי שְׂאָמַר רַבִּי אֲבָא
 אֶת הַפְּסוּק תָּהֵא, אֵיִה אֵלֹהֵי עֹשִׂי, עוֹשֶׂה לִּי
 הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַהוֹ עֹשִׂי? אֵלֶּא כְּמוֹ שְׂאָמַרְתָּ,
 בְּשַׁעַה שְׂחוּא קָם בְּלַיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה,
 בְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם מְתַעוֹרַר אֲבָרְתָם בְּאוֹתוֹ חוּט שְׁלוֹ,
 שְׂכַתוֹב בּוֹ (בְּרֵאשִׁית יד) אִם מְחוּט וְעַד שְׂרוּךְ נַעַל
 וְגו'. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְנִסְת יִשְׂרָאֵל מְתַקְנִים
 אוֹתוֹ, וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ בְּכֹל יוֹם בְּרִיָּה תְּדַשָּׁה. זֶהוּ
 שְׂכַתוֹב אֵלֹהֵי עֹשִׂי.

וְחָרִי פְּרִשׁוּתָּה, א"ל ו"ה. א"ל - זֶה אֲבָרְתָם,
 שְׂכַתוֹב בּוֹ, הָאֵל תְּגִדוּל. ו' - זֶה הַקְּדוּשׁ

ברוך הוא. ה' - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הוּא אֱלֹהֵי. וְהֵם עוֹשִׂים אֶת הָאָדָם וּמִתְקַנִּים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וּמַשּׁוּם כִּי בְּתוֹב עֲשִׂי, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמ"ט) יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַדַּאי כִּי בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל דִּבְרֵי אֶחָד.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, אִי הוֹדַע אֱלֹהֵי חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא. הוֹדַע אֱלֹהֵי, מִצַּד שֶׁל מִי? אִי יָדַע (נודע) חֲטָאתוֹ הָיָה צָרִיךְ לְהִיזָת! מַה זֶה הוֹדַע אֱלֹהֵי? אֵלֶּיךָ שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַוָּה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ לְאָדָם אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁהוּא חָטָא, וּבִמָּה מוֹדִיעָה לוֹ? בְּדִינָיָה, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ב) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאָרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ. הוֹדַע אֱלֹהֵי, כִּמִּי שֶׁמְצַוָּה לְאַחֵר.

שֶׁשֶׁנִּינּוּ, בְּשַׁעַת שֶׁאָדָם חוֹטֵא לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִשְׁנִיחַ עַל חֲטָאוֹ לְחֹזֵר בְּתִשּׁוּבָה לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, וְזוֹרֵק אוֹתוֹ אַחֵר בְּתִפּוֹ, נִשְׁמָתוֹ מִמָּשׁ עוֹלָה וּמַעֲיֵדָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִי מְצַוָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל

ואומר: או הודע אליו חטאתו אשר חטא, הושיטי את הדין עליו והודיעי לו את חטאו, כמו שנאמר (יחזקאל טו) הודע את ירושלים את תועבותיה.

אחר שמגיע עליו הדין, אז מתעוררת רוח לחור בתשובה לפני רבונו, ונכנע להקריב קרבן, שהרי מי שלבו גם בו, חוטא, ושוכח חטאו ולא משגיח עליו, והקדוש ברוך הוא מזמן פגגדו, ומצוה להודיע לו את אותו החטא, כדי שלא ישתכח מפניו.

אמר רבי יוסי, כך זה ודאי (מננין שבה) וכך מצאנו בדרוה, שפיון שעשה אותו מעשה של פת שבע, לא השגיח בו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה שכחת אותו?! אני אזכיר לך. מיד מה כתוב? (שמואל-ב יב) אתה האיש כה אמר ה'. אתה האיש שלא זכרת אותו, אתה האיש ששכחת אותו. ובמה הודיע לו? בדין.

אֵף כֵּן, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹמֵר, הוֹדַע אֱלֹהֵי
 חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, וְהִדְבֵּר יָפֵה, וְכִךְ הוּא,
 שְׂלֵא כְּתוּב אוֹ נוֹדַע אֱלֹהֵי, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (שמות
 כ"א) אוֹ נוֹדַע בִּי שׁוֹר נִנְחַ הוּא, וּמִי שְׁעוֹמֵד בַּלִּילָה
 לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה, הַתּוֹרָה מוֹדִיעָה לוֹ אֶת חַטָּאוֹ, וְלֹא
 בְּדַרְךְ שֶׁל דִּין, אֲלֵא כְּמוֹ אִם שְׁמוֹדִיעָה לְבִנְהַ בְּדַבֵּר
 רָה, וְהוּא אֵינוֹ שׁוֹכַח אוֹתוֹ, וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה לְפָנָי
 רַבּוֹנוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, דָּוָד, שְׁהִיָּה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, לָמָּה
 הִתְעוֹרְרוּ עָלָיו בְּדִין? אֲלֵא דָּוִד שׁוֹנֵה, שֶׁהוּא
 עֹבֵר בְּמַה שְׁנִקְשָׁר, וְצָרִיךְ דִּין, וּבְמַה שְׁעֹבֵר הוּא
 נִדוּן. הוּא חָטָא בְּנֶגֶד הַמַּלְכוּת הַקְדוֹשָׁה
 וְלִירוּשָׁלַיִם הַקְדוֹשָׁה, וּמִשׁוּם כֵּךְ גָּרַשׁ מִירוּשָׁלַיִם,
 וְהַמַּלְכוּת הוֹסְרָה מִמֶּנּוּ, עַד (דף כד ע"א) שְׁחַתְתִּקֵּן כְּרֵאוֹי
 (וְנִעַנְשׁ).

אֹמֵר רַבֵּי יְהוּדָה, מַה זֶה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הִעֲנִישׁ אֶת דָּוִד עַל יְדֵי בְנוֹ,
 שְׂכַתוּב (שמואל-ב יב) הִנְנִי מְקִים עָלֶיךָ רָעָה מִפִּיתְךָ?

אמר רבי יוסי, הרי בארנו, משום שאם יעמד עליו
 איש אחר, לא ירחם עליו. אמר לו, והרי אנשלום
 רצה להרג את אביו בכמה עצות רעות (הכל
 מחבולות) עליו יותר מאדם אחר? אמר לו, לא
 שמעתי.

אמר לו, אני שמעתי, דוד חטא בבת שבע סתם.
 אמר הקדוש ברוך הוא: יבא בן של בת אל
 נכר וינקם נקמה, ומיהו? זה אנשלום, שהיה בנה
 של יפת תאר, מהקרוב. מכאן למדנו, מי שלוקח
 האשה הזו בקרב וחומד אותה, לסוף יוצא ממנה
 בן סורר ומורה. מה הטעם? משום שעד עכשו לא
 פסקה ממנו נחמה, והרי פרשוה.

רבי יוסי פתח ואמר, נשבע ה' בימינו ובזרוע
 עזו, הפסוק הזה פרשוהו. אבל בא ראה,
 כל זמן שאדם חוטא לפני הקדוש ברוך הוא, יש
 דרבה אחת נודעת למעלה בנגד החטא הזה לדון
 את האדם, ומסתכלת (ומסכימה) עליו. אם שב
 בתשובה שלמה לפני רבונו, מעבר חטאו ואין

הדין שולט עליו ולא מגיע עליו. ואם לא שב, נרשם אותו החטא לאותה הדרגה. אם הוסיף לחטא, הרי דרגה אחרת מודפנת בנגדו ומסכימה עם הדרגה הראשונה, ואז צריך תשובה יתרה. (ואם לא שב) ואם מוסיף לחטא, מוסיף דרגה על דרגה, עד שמשלים לחמש דרגות.

ביון שהימין התתקן בנגדו והסכים עליו, הרי השמאל מוזמן להסכים עם הימין ולהכליל בו. ביון שהשמאל מסכים עם הימין, אז כבר לא תלוי בתשובה, והרי פרשנה, ואז הכל מסכימים עליו בדין, והדין שורה עליו.

ובשתידין נשלים ושורה על האדם, אז מסתים ומתתקנות האצבעות חמש בתוך חמש, ימין בשמאל, להראות שהרי הכל הסכימו עליו באותו דין, וידיו מתישרות להראות דבר בלי כוונת האדם, ולא התכוון בו. ועל זה פתוב, (שמות לו) ימינך ה' נאדרי בפח ימינך ה' תרעץ אויב, להכליל שמאל בימין, ונשלים תדין, ואז זוהי עמידה

שָׁל הַכֹּל. וְלִכֵּן, בְּשֵׂרוּצָה תִקְדָּשׁ כָּרוֹךְ הוּא לְבָנִים
 הַכֹּל, כְּתוּב (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בְּיָמֵינוּ וּבְזֵרוּעַ עֵזוֹ
 וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, כְּתוּב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר
 כַּפַּת תְּמָרִים. פְּרִי עֵץ הָדָר מֵה הוּא? זֶה
 אֶתְרוֹג. וְכִי אֶתְרוֹג מֵעֵץ הָדָר הוּא? וַתְּרִי כַּמָּה
 קוֹצִים יֵשׁ סְבִיבוֹ, מִכָּאן וּמִכָּאן, וְאַתָּה אָמַרְתָּ פְּרִי
 עֵץ הָדָר? אֵלֶּא סוּד הַדָּבָר, שְׁכַתוּב וַיִּבֶן ה'
 אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה
 וַיִּבְנֶהָ אֶל הָאָדָם. וְכַתוּב עֲצָם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר
 מִבָּשָׂרִי, וְזֶהוּ פְּרִי עֵץ הָדָר. מִנֵּיז לָנוּ שְׁאָדָם נִקְרָא
 עֵץ? שְׁכַתוּב כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה.

כַּפַּת תְּמָרִים, שְׁעוּלִים לְשִׁבְעִים שָׁנִים, וְבוּ נִתְקַנוּ
 שִׁבְעִים שָׁנִים עֲלִיזוֹנוֹת. וְזֶה כַּפּוֹת לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה, וְלִכֵּן נִקְרָא כַּפַּת, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כַּפִּיתוּ,
 שְׁעוּלָה לְכָאן וּלְכָאן. זֶהוּ שְׁכַתוּב כִּי כָל בְּשָׂמִים
 וּבְבָרִיךְ, וּבְקָא.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, פְּרִי עֵץ הָדָר - זֶה מִזְבַּחַת, שְׁעוֹשֶׂה
 פְּרוֹת, וּמַעֲלָה נִצָּנִים לְכָל הַצְּדָדִים. מַה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּל שְׂבָעִים הַשָּׁנִים נוֹתְנִים לָהּ
 חֶלֶק, וְהִיא מִתְפַּרְקֶת מִכָּלֶם. מַה זֶה אוֹמֵר? מִשּׁוֹם
 שֶׁמִּי שֶׁחֹטֵא אֶל הַמִּזְבַּחַת, הוּא חוֹטֵא בְּכָל, שְׁחֵרֵי
 כַּפּוֹת כְּנֶגֶד אוֹתוֹ שְׂכַפּוֹת לְמַעֲלָה, וְלִכְן נִקְשְׁרוּ זֶה
 עִם זֶה, פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת הַתְּמָרִים, וְלֹא כַּתוּב
 וּכַפַּת הַתְּמָרִים.

כַּתוּב (ויקרא ז) זֹאת מִשְׁחַת אֶהְרֹן וּמִשְׁחַת בְּנָיו. מַה
 זֶה אוֹמֵר? אֵלֵּא זֹאת - זֶה מִזְבַּחַת, שְׁנִמְשַׁח
 עַל יַד אֶהְרֹן, שְׂכַתוֹב וּמִשְׁחַת אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה
 וְאֶת כָּל בְּלָיו. וּמִשְׁחַת (זו מִשְׁחַת) בְּנָיו, שְׁחֵרֵי נִמְשַׁח
 מִכָּלֶם, וּמִתְנַדֵּל וּמִתְפָּרֵךְ וּמִטְחֵר.

בֵּיא רֵאָה, כְּהֵן סוֹבְבִים אֶת הַמִּזְבַּחַת פַּעַם אַחַת
 בְּכָל יוֹם, וְאַחַר כֵּן שְׂבַע פְּעָמִים. מַה זֶה
 אוֹמֵר? אֵלֵּא, לְמַלְךְ שְׁחֵזְמִין אוֹרְחִים וְהַתְּעִיֵּם
 עִמָּהֶם, וְהִיתָה לְמַלְךְ בַּת יְחִידָה. אָמְרָה לוֹ: אֲדוֹנֵי
 הַמַּלְךְ, מִשּׁוֹם הָאוֹרְחִים לֹא שְׂמַתָּ לֵב אֵלַי? אָמַר

לָהּ: חֲיִיךָ בַתִּי, מָנַח אֶעֱלֶה לָּךְ בְּכָל יוֹם, (שְׁשׁוֹנָה בְּכֹלֵם).

(דף כד ע"ב)

כִּי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם שָׁלַח הֶחָג מִקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל בְּנֶגֶד
אִמּוֹת הָעוֹלָם. אָמַר הַמּוֹזֵחַ לְמִלְךָ הַקְּדוֹשׁ:
לְכֹלֵם נִמְצְאִים מָנוֹחַ וְחֻלְקִים, וְלִי מָה אַתָּה נוֹתֵן?
אָמַר לָהּ: בְּכָל יוֹם וַיּוֹם יִסּוּבְכוּ אוֹתְךָ שְׁבַעַת יָמִים
עַל־יוֹזְבֵד לְבָרְךָ אוֹתְךָ, וְנוֹתְנִים לָּךְ שְׁבַעִים חֻלְקִים
(בְּכָל יוֹם). רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שְׁבַעִים חֻלְקִים בְּכָל יוֹם
בְּנֶגֶד שְׁבַעִים פָּרִים שֶׁנִּקְרְבִים בְּחָג.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׁבַעַת בְּכָל יוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי
מִתְבָּרְכַת (מִמְקוֹם) מִכֹּלֵם, וְלִסּוּף שְׁבַעַת הַיָּמִים
מִתְבָּרְכַת מִמְקוֹם שֶׁשָּׂמֵן הַמִּשְׁחָה נִמְצָא. (וְאַחַד
בָּרַי) שְׁבַע פְּעָמִים, בְּנֶגֶד כָּל אוֹתָם שְׁבַעַת יָמִים בְּרִי
לְהַעֲמִיד לָהּ בְּרָכוֹת מִמַּעַיִן הַנִּחַל שְׁזוֹרֵם תָּמִיד וְלֹא
פּוֹסֵק. נִמְצָא שֶׁמִּתְבָּרְכַת (תָּמִיד) בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, עַד
שְׁבַעַת יָמִים שֶׁמִּתְבָּרְכַת מִמַּעַיִן הַנִּחַל. וְכֵן פַּעַם
אַחֲרַת שְׁבַע פְּעָמִים בְּאַחַד, וּמִתְקַיְּמוֹת בָּהּ

הַבְּרָכוֹת אַחַר כֵּן מִהַמָּקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהַמַּעֲיָן יוֹצֵא
וְלֹא פֹסֵק, כִּפִּי שֶׁאֶמְרֵנוּ.

בְּכָל יוֹם מִבְּרִיּוֹת עָלֶיהָ וְאוֹמְרִים, (שמואל א ב) עַד
עֲקָרָה יִלְדָה שְׂבָעָה וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה. עַד
עֲקָרָה יִלְדָה שְׂבָעָה - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂמַת־בְּרַכַּת
מִשְׂבָּעָה בְּכָל יוֹם, וְעוֹלָה לְחֶשְׁבוֹן עֲלִיּוֹן. וְרַבַּת
בָּנִים אֲמַלְלָה - אֵלּוּ אֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה
שֶׁעוֹלָיִם בַּיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן לְחֶשְׁבוֹן גְּדוֹל, וְאַחַר כֵּן
מִתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְלִכְן הַמִּזְבֵּחַ
מִכַּפֵּר עַל חַטָּאת יִשְׂרָאֵל, הַמִּזְבֵּחַ מְטַהֵר אוֹתָם
וּמְרִיק לָהֶם בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת - זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאֶחָזוּ לְשָׁנֵי
צָדִידִים. וּמִשׁוֹם כֵּן הָרַם שְׁלֵשָׁה עֲנָפִים,
שֶׁיַּעֲשֶׂה עֵנָף עֵץ עֵבֶת שֶׁאֶחָזוּ לְכָל צַד. וְעַרְבֵי נַחַל
- אֵלּוּ שְׁנֵי עֲמוּדִים, שֶׁמִּכָּאן יוֹצֵא לְכַפּוֹת תְּמָרִים.
כַּפַּת תְּמָרִים, אֶחָזוּ לְמַעְלָה וְאֶחָזוּ לְמַטָּה, וְהָרִי
נִתְבָּאֵר. אֶתְרוֹג יוֹצֵא מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים שֶׁל הָאֵילָן,

וְכַךְ זֶה. גַּם כַּפַּת הַתְּמָרִים אֹחֲזוּ בָהֶם וַדַּאי. כָּל מֵה
שִׁיוֹצֵא לְעוֹלָם - מִכָּאן יוֹצֵא וּמִכָּאן בָּאִים (ב"ר).

רַבִּי יוֹסֵי פֶתַח, וְאַבּוֹאָה אֶל מִזְבֵּחַ אֱלֹהִים. מִי זֶה
מִזְבֵּחַ אֱלֹהִים? זֶהוּ הַמִּזְבֵּחַ שְׁלִמְעֵלָה, מִזְבֵּחַ
אֱלֹהִים וַדַּאי. וְהִינּוּ בְּאֵר שֶׁל יִצְחָק, וְלִפְעָמִים מִזְבֵּחַ
ה', כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קָם מִלְּפָנַי מִזְבֵּחַ ה'. וְעַל זֶה
יִזְרְשִׁים הָעוֹלָמוֹת מִכָּאן דִּין וְדַחְמִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא
יוֹנְקֵת בְּצַד הַזֶּה וּבְצַד הַזֶּה, וְהָרִי בְּאֵרוֹ אֶת הַדָּבָר.

רעיא מהימנא

בְּמִצְוֵה זוּ, הַמוֹעֵל בְּהַקְדֵּשׁ צָרִיךְ לְהָבִיא קָרֶן
וְחֲמִשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וְאֶת חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף
עָלָיו, קָרֶן ו'. הַחֲמִשׁ שָׁלוֹ ה'. וְזוֹ קָרֶן הַיּוֹבֵל. קָרֶן
שֶׁהִיָּתָה בְּמִצְחוֹ שֶׁל אֹתוֹ פֶּר שֶׁהַקָּרִיב אָדָם
הָרֵאשׁוֹן. זֶהוּ הָעֶקֶר שֶׁל כָּל הַקְּרָבָנוֹת. הַקָּרֶן קוֹנֵמֵת
לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, וְהַפְּרוֹת שָׁלוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה ה'
ה'. (ע"ב רעיא מהימנא).

נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל וְגו'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָרִי
פְּרִשׁוּתָהּ נֶפֶשׁ וַדַּאי. כְּתוּב וְהִיָּתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי

צְרוּרָה בְּצִרּוֹר תַּחֲיִים אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכַתּוּב וְאֵת
נֶפֶשׁ אִיכֶיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקְּלָע.

אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂיֵשׁ לָהֶם חֶלֶק עֲלִיּוֹן
בְּקִדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בַּחֶלֶק הַקְּדוֹשׁ,
בְּקִדּוֹשׁ הַמְּלָךְ, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁים אֶת עַצְמָם
בְּקִדְשׁוֹת רַבּוֹנָם. וְכֹל מִי שֶׁמְתַקְדֵּשׁ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, שְׂכָתוּב (ויקרא ב) וְהִתְקַדְּשִׁתֶם
וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים. אָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה -
מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. וְכַשְׁמֵתֵקְדֵשׁ אָדָם
בְּקִדְשׁוֹת רַבּוֹנָו, מִלְּבִיּוֹשִׁים (מורישים) אוֹתוֹ נִשְׁמָה
קְדוֹשָׁה, יִרְשֵׁת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל,
וְאִזּוּ יוֹרֵשׁ אֶת הַכֹּל. וְאֵלּוּ הֵם שְׁנֵימֵקְרָאִים בְּנִים
לְקִדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (דברים יד) בְּנִים
אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, וְתִרִי פִּרְשׁוּהָ.

בֵּיא רְאֵה, כְּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּפִרְשׁוּהָ
נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם. וּמֵאוֹתוֹ חֶלֶק יִרֵשׁ דָּוִד הַמְּלָךְ
וּנְקֻשָׁר בְּקֻשָׁר עֲלִיּוֹן וְיִרֵשׁ מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
וּמִשּׁוֹם כֶּךָ וְהֵייתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה בְּצִרּוֹר תַּחֲיִים.

וַהֲרִי פִּרְשׁוּהָ שְׁנַפֵּשׁ נִקְשָׁרֶת ^(דף כה ע"א) בְּרוּחַ, וְרוּחַ עִם
נִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּחַ הוּא. אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ
שָׁל מִי שִׁיּוּרֵשׁ הִירָשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה הַזֹּהוּ.

אֹי לְאוֹתָם הָרָשָׁעִים שְׁנַפְשׁוֹתֵיהֶם אֵינָן זֹכוֹת
בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֹל שָׂכֵן בְּעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם
בְּתוֹב וְיָאת נֶפֶשׁ אִיבִידִי יִקְלָעָנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקְּלָע.
שֶׁהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצְאִים מְקוֹם
לְמִנוּחָה לְהִתְקַיֵּם בּוֹ, וְנִטְמָאִים ^(וְנִשְׁאָבִים) בְּתוֹךְ צַד
הַטְּמָאָה, וְהִכְרוּזוּ קוֹרָא וְאוֹמְרִי: נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל
מֵעַל בַּה'. מִקְּדֹשׁ ה' טִמְאָה. שְׁחֲרִי לְקַדְשָׁה לֹא
נִכְנָס, וְלֹא נִכְלָל. וְהֵם מוֹיְקֵי הָעוֹלָם, מִשׁוּם
שְׁנֵדְבָקִים בָּהֶם וְנִטְמָאִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲרִי פִּרְשׁוּהָ נֶפֶשׁ, בְּשִׁמְתַעֲטָרֶת
בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל בְּמִלְךְ הַקְּדוּשׁ מִתַּעֲטָרֶת
וְנִקְרָאת צְרוּר הַחַיִּים, מִשׁוּם שְׂפָה הַכֹּל נִקְשָׁר. רַבִּי
אֶלְעָזָר אָמַר, בְּשִׁשְׁכִּינָה נוֹסַעַת, הִיא נוֹסַעַת עִם
הָאֲבוֹת. וְהוּ שְׂפָתוֹב ^(שְׁמוֹת יד) וַיִּסַּע מִלְּאֹךְ הָאֱלֹהִים
תַּחֲלִיף וְגו'.

רַבִּי אֵבָא אָמַר, הַכֹּל נַעֲשֶׂה עִמָּרָה אַחַת, כְּדֵי
 שְׂיִתְעַפֵּר כְּאַחַד, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִרְאֶה
 בְּתוֹכָם (בְּצוּרוֹתָיו). כְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִקְרָא (שִׁיר
 ב) כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹרֵי בֵּין הַכְּנִיּוֹם. וְהָיוּ
 יִשְׂרָאֵל רוֹאִים אֶת זֵיו הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן נוֹסֵעַ
 לְפָנֵיהֶם. וְזָהוּ שְׁשָׁנֵינוּ, (דברים ד) וַיִּזְצַאֲךָ בְּפָנָיו
 בְּכַחוֹ הַגָּדֹל מִמְּצָרִים. אֵלֹהֵי הָאֲבוֹת. וּמִשׁוֹם כֶּךָ
 הַשֵּׁם הָזֶה מְשַׁבֵּר הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וַיֵּשׁ בּוֹ
 לְטוֹב וּלְרַע. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

בֵּא רֵאֵה, עֵז לְקַרְבָּן לָמָּה? וְהִרִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 עֵז - הַשֵּׁם שְׁלוֹ גּוֹרָם, לְלַמֵּד מִשְׁמוֹ, שְׁהִרֵי צַד
 רַע, וּמִיֵּן רַע הוּא. אֵלֶּא כֶּךָ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶת
 זֶה צָרִיךְ לְתַקְרִיב, שְׁהִרֵי אִם עוֹבְרַת עָלָיו רוּחַ
 מְמַאֵה אוֹ שְׁהִתְעַפֵּס בּוֹ, תִּרִי עֵז קָרְבָּנוּ, כְּאוֹתוֹ גִּזּוֹן
 שֶׁהוּא חָטָא בּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תִּרִי שְׁנֵינוּ, יֵשׁ מִי שְׁזוֹכָה
 בְּנִשְׁמָה, וַיֵּשׁ מִי שְׁזוֹכָה בְּהִתְעוֹרְרוֹת
 תְּרוּת, וַיֵּשׁ מִי שְׁאִינוֹ זוֹכָה אֵלֶּא רַק בְּנִפְשׁוֹ. זֶה מִי

שְׁלֹא זֹכֶה אֵלָּא רַק בְּנַפְשׁוֹ, וְלֹא עוֹלָה יוֹתֵר, זֶה
 נִדְבָק בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל הַטְּמֵאָה, וּכְשֶׁהוּא יֵשֵׁן, אוֹתָם
 צִדְדִים רָעִים בָּאִים וְנִדְבָקִים בּוֹ וּמוֹדִיעִים לוֹ
 בְּחֵלוֹם דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם, מֵהֶם בּוֹזְבִים, וּמֵהֶם
 אֵמֶת. וְלִפְעָמִים שְׂצוֹחֲקִים עִמּוֹ וּמְרִאִים לוֹ דְּבָרֵי
 שֶׁקֶר, וּמְצַעְרִים אוֹתוֹ בְּחֵלוֹמוֹ. וְעַל כֵּן אֵמֹת
 עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת זָרָה, מֵהֶם שְׂרוּאִים בְּחֵלוֹמָם דְּבָרֵי
 אֵמֶת, מִשּׁוּם אוֹתוֹ צַד שֶׁנִּדְבָקִים בּוֹ, וּכְלָם דְּבָרִים
 לְזִמְן קָרוֹב.

בֵּן רֵאָה, בְּמִינֵים הָרָעִים הִלְלוּ יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ דְּרָגוֹת
 אֵלוֹ עַל אֵלוֹ. הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁלָּהֶם הֵם
 אוֹתָם שְׁתֵּלּוּבִים בְּאוֹיֵר. הַדְּרָגָה הַיּוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה
 שֶׁלָּהֶם הֵם אוֹתָם שְׂצוֹחֲקִים עִם בְּנֵי אָדָם וּמְצַעְרִים
 אוֹתָם בְּחֵלוֹמוֹתֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּלֶם חֲצוּפִים כְּמוֹ
 בְּלָבִים. וַיֵּשׁ דְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם מֵעֲלִיּוֹנִים
 וּמִתַּחְתּוֹנִים, וְאֵלוֹ מוֹדִיעִים לְאָדָם דְּבָרִים, מֵהֶם
 בּוֹזְבִים וּמֵהֶם אֵמֶתִים, וְאֵלוֹ הַדְּבָרִים הָאֵמֶתִים
 כָּלֶם לְזִמְן הַקָּרוֹב.

וְאוֹתָהּ דִּרְגָה מֵאוֹתָם הַתְּלוּיִים בְּאֵוִיר, שֶׁהֵם יוֹתֵר
 עֲלִיוְנִים. אוֹתוֹ שְׁלֵא זוֹכָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר
 בְּנֶפֶשׁ, וְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ רוּצָה לְהִתְתַּקֵּן וּלְקַבֵּל רוּחַ,
 מִדָּם שֶׁהִרְוִיחָהּ אוֹתָהּ. יוֹצֵא מֶה שְׂיֹצֵא מֵאוֹתָהּ
 מֵאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, וּמִתְפַּשְׁטָת בְּעוֹלָם, וְרוּצָה לְעֵלוֹת
 וְלֹא רוּצָה, עַד שֶׁפּוֹנְנֶשֶׁת בְּאוֹתָם שְׂבֵאֵוִיר, וְהֵם
 מוֹדִיעִים לָהּ דְבָרִים, מִהֵם קְרוֹבִים וּמִהֵם יוֹתֵר
 רְחוּקִים, וּבְאוֹתָהּ דִּרְגָה הוּא הוֹלֵךְ וְנִקְשָׁר בְּחֵלוֹמוֹ
 עַד שֶׁקוֹנָה רוּחַ.

בֵּינָן שֶׁקוֹנָה רוּחַ, אוֹתָהּ רוּחַ יוֹצֵאת, מִשְׁבַּר הָרִים
 וּסְלָעִים, עוֹלָה וּמִתְפַּשְׁטָת וְנִכְנָס בֵּין מְלֶאכִים
 עֲלִיוְנִים קְדוֹשִׁים, וְשֵׁם יוֹדֵעַ מֶה שְׂיֹדֵעַ, וְלוֹמֵד
 דְבָרִים, וְחוֹזֵר לְמְקוֹמוֹ. אִזּוֹ הוּא קֹשֶׁר שֶׁל בֶּן אָדָם
 בְּקִדְשָׁהּ, עַד שֶׁזוֹכָה בְּנִשְׁמָה וְקוֹנָה אוֹתָהּ.

בֵּינָן שֶׁקוֹנָה נִשְׁמָה, הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
 וְשׁוֹמְרֵי הַפְּתָחִים לֹא מְעַכְבִּים אוֹתָהּ,
 וְהוֹלְכֵת וּמִתְפַּשְׁטָת וְנִכְנָסֶת בֵּין אוֹתָם הַצְּדִיקִים

שְׁצַרְוּרִים בְּצַרּוֹר הַחַיִּים, וְשָׁם רוֹאֶה אֶת עֲנַנְךָ
הַמְּלָךְ וְנִהְיִית מִן הַיּוֹ הָעֲלִיּוֹן.

וּבְשִׁמְתֵּי עוֹרְרַת הָאֵילַת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּחַ צְפוֹן,
יִרְדֶּת, וְעוֹמֵד אוֹתוֹ צְדִיק

שְׁקֵנָה אוֹתָהּ, וּמִתְנַבֵּר כְּמוֹ אֲרִיָּה חֹזֵק בַּתּוֹרָה, עַד
שָׁבָא הַבֶּקֶר וְהוֹלֵךְ עִם אוֹתָהּ הָאֵילַת הַקְּדוּשָׁה
לְהִרְאוֹת לְפָנַי הַמְּלָךְ, לְקַבֵּל חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד.
וּמִיְהוּ ^(דף כה ע"ב) זֶה? חוּט שֶׁל אֲבָרָהֶם, שֶׁהוּא קָנָה
אוֹתוֹ, שְׁכַת־טוֹב ^(בראשית יד) אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוּף
נֶעַל. הוּא לֹא נִהְיָה מֵאַחַר כָּלוּם, וְאָמַר אִם מִחוּט,
זָכָה לְחוּט הַיּוֹה, וְזֶה נִקְרָא הַחוּט שֶׁל אֲבָרָהֶם.

וּבְשָׁבָא אוֹתוֹ צְדִיק עִם הָאֵילַת הַיּוֹ, אֲזַי מִתְעַטֵּר
עִמָּה לְפָנַי הַמְּלָךְ, וְדוֹר אָמַר ^{(תהלים}
^{כב)} לְמִנְצַחַ עַל אֵילַת הַשַּׁחַר, זֶו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
אֵילַת הַשַּׁחַר - הַשִּׁירָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׂאוּמְרִים
בְּנִלוֹת אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֲשֶׁרִיָּהֶם בְּעֲלֵי הַנְּשָׁמָה, בְּעֲלֵי
הַתּוֹרָה, בְּנֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַמְּלָךְ הַקְּדוּשָׁה.

אוי לאותם הרשעים שאין זוכים להדבק ברכונם
 ולא זוכים בתורה, שכל מי שלא זוכה בתורה,
 לא זוכה לא ברוח ולא בנשמה, ומהדבקות
 שלהם באותו הצד של המינים הרעים. ולזה אין
 חלק במלך הקדוש, אין לו חלק של קדשה. אוי
 לו בשיצא מן העולם הזה, שהוא הוא מפר
 לאותם המינים הרעים, בעלי החצפה, עוים כמו
 בלב, שליחי אש הגיהנום, שאין מרחמים עליהם.

בא וראה מה בין ישראל לעמים עובדי עבודה
 זרה. ישראל, אף על גב שלא זוכה איש
 ישראל אלא בנפש, ברגה עליונה עומדת עליו,
 ואם הוא רוצה לקנות רוח ואם הוא רוצה לקנות
 נשמה, הוא קונה וזוכה בה. אבל עמים עובדי
 עבודה זרה לא קונים לעולמים, פרט לאם נמזל,
 שאז קונה נפש (תחת נפש) במקום אחר.

וישראל שעומדים בדרגה תחתונה בנפש, אם
 אינו רוצה לזכות יותר, ענשו רב. אוי
 לאותו רשע ששכח את מצוות התורה ולא

השְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שָׂכַח אֶת אֲדוֹנָיו, עָלְיוּ כְּתוּב
 יִתְּמוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ.

וּבֹא רֵאשִׁי, יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שְׂנֵדְבָקִים בַּצַּד הַזֶּה מִשּׁוּם
 אוֹתָהּ (ב'י) נִפְשׁ שְׁלֵא זָכוּ יוֹתֵר, וּכְשֶׁעוֹבְרֵת
 עֲלֵיהֶם אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם וְנִדְבָקִים
 בָּהּ. אֲזֵי אוֹתוֹ הַחֲטָא שְׁחוֹטֵא הָאָדָם הוּא מִצַּד שְׁל
 אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה, וְקָרְבָנוּ הוּא עֵז אַחַת, מִשּׁוּם
 שְׁהִיא בְּהִמָּה שְׂבָאָה מֵאוֹתוֹ צַד לְכַפֵּר עַל חַטָּאוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵנוּ, וַתְּרִי כְּתוּב (דברים כ"א) לֹא
 תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ וְגו', וְלֹא תִטְמֵא אֶת
 אֲדָמָתְךָ. מִשּׁוּם שְׁהָאָרֶץ הִיא קְדוֹשָׁה, (וּבְמָקוֹם
 שְׁשׁוֹרָה) וְרוּחַ טְמֵאָה לֹא תִמְצָא מְקוֹם בְּאָרֶץ
 הַקְּדוֹשָׁה לְשָׂרוֹת עָלְיוֹ. אִם כֹּה, כִּיּוֹן שְׁעַל אוֹתָהּ
 בְּהִמָּה שׁוֹרָה רוּחַ טְמֵאָה, וְהִיא בָּאָה מִצַּדִּיהָ, לָמָּה
 מְקַרְיָבִים אוֹתָהּ לְצַד הַקְּדוֹשָׁה? אָמַר לוֹ, יִפָּה
 שְׂאֵלָתְךָ.

אָבֵל בֹּא רֵאשִׁי, בְּנֵי. כְּתוּב (שם ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ
 אִשׁ אִכְלָה הוּא. יֵשׁ אִשׁ אוֹכְלַת אִשׁ. הָאִשׁ

שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹכֵלֶת אֵשׁ אַחֶרֶת. וְכֵן
 רָאָה, יֵשׁ מַלְאָכִים שְׂאוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וּמִתְבַּטְּלִים בְּשֵׁיהֶם מִסַּיְמִים אֶת אוֹתָהּ
 הַשִּׁירָה בְּנִיצוּץ שֶׁל אֵשׁ אוֹכֵלֶת. לְמַטָּה מִזְמִין
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵשׁ שֶׁל הַמּוֹפֵת, וְהָאֵשׁ הַזֹּאת
 אוֹכֵלֶת וּמְשַׁמְדָה אֶת כָּל אוֹתוֹ הַצֵּד, וְאוֹתוֹ הַצֵּד
 מִתְבַּטֵּל בְּאוֹתָהּ שֶׁלְהֵבֶת שֶׁל אֵשׁ וְלֹא מִשְׁאִירָה
 מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם. וְאוֹתוֹ אָדָם שֶׁמְקַרֵּב אֶת קַרְבָּנוֹ
 עוֹמֵד עָלָיו, וּבְאוֹתוֹ הִרִיחַ שֶׁל הַקַּרְבָּן שְׁעוֹלָה,
 עוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַצֵּד שֶׁל רוּחַ הַטְּמֵאָה שֶׁשׁוֹרָה עָלָיו
 וּמִתְבַּפֵּר. מִשׁוּם כֵּן הַכֹּל מִתְבַּטֵּל וּמְשַׁמֵּד, וְאֵין מִי
 שְׁעוֹמֵד בְּפָנַי אוֹתָהּ אֵשׁ.

רַבִּי אַחָא תָּנָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְרַבִּי תַּיִיא וְרַבִּי יוֹסִי
 נִבְנְנָשׁוּ בְּאַחַד. אָמַר רַבִּי אַחָא, וַדַּאי אָנּוּ
 שְׁלֵשָׁה עֲתִידִים לְקַבֵּל פָּנַי שְׂכִינָה. הִתְחַבְּרוּ יַחַד
 וְהִלְכוּ. אָמַר רַבִּי אַחָא, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דְּבַר
 קָשׁוּר לַתּוֹרָה, וְנִלְךְ.

פָּתַח רַבִּי תַּיִיא וְאָמַר, (ישעיה מה) הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם
 מִמַּעַל וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד שֶׁל
 חֲכָמָה שֶׁלְּמַדְנֵנוּ מִהַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה. הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם
 מִמַּעַל, מַה זֶה הֲרַעִיפוּ? כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים
 לב) יַעֲרֹף כַּמָּטֵר לְקַחֵי. וְעַל הַצַּד שֶׁל הַמָּטֵר שֶׁהוּא
 הַמְּזוּזָן שֶׁל הַכֹּל הוּא אָמַר. וְעַל בֵּין כָּל עֵינֵי הָעוֹלָם
 מְצַפִּים לְקְדוּשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא לְמִזְזוֹנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 נוֹתֵן מְזוּזָן לְכָל וְזֵן אֶת הַכֹּל, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵינֵי כָל
 אֱלֹהִים יִשְׁכְּרוּ וְגו'.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁכַּמְּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם הַדָּבָר
 תָּלוּי - תִּירֵי שְׁנֵינוּ, שְׁלֹא בְּזִכּוֹת הַדָּבָר תָּלוּי,
 וּזְכוֹת תִּירֵי פִּרְשׁוּתָּהּ זֹו צְדָקָה. וְתִרְגּוּם שֶׁל צְדָקָה -
 זְכוּת. וּזְכוּת וְשָׁמַיִם זֶה דָּבָר אֶחָד, וְכֵאֵן הֲרַעִיפוּ
 שָׁמַיִם. (וְאִם תֵּאמַר כּוֹ תָלוּי) כְּתוּב מִמַּעַל, מִמַּעַל וְדָאֵי.
 מִהַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ זֶה (דף בו ע"א) כָּא, וְלֹא מֵאוֹתוֹ מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְנִקְרָא זְכוּת, אֵלָּא מִמַּעַל דְּיוֹקָא
 וְשִׁחְקִים יִזְלוּ צְדָק. שְׁכַּשְׁשָׁמַיִם נוֹטֵל אוֹתוֹ מִמַּעַל
 מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁשׁוֹרָה עֲלָיו, אֲזִי

שְׂחָקִים יִזְלוּ צָדֵק. מִי הַשְּׂחָקִים? זֶה הַמָּקוֹם
 שְׂפֹחַתַּיִם מִן לְצַדִּיקִים. וּמִי הֵם? נִצַּח וְחֹד, שְׂחָם
 וְדָאֵי טוֹחַתַּיִם מִן לְצַדִּיקִים. לְמִי? לְאוֹתוֹ מָקוֹם
 שְׁנִקְרָא צַדִּיק, שְׁחָרֵי הֵם טוֹחַתַּיִם אֶת אוֹתוֹ הַמָּן
 שָׁבָא מִלְמַעְלָה, וְכָל אוֹתוֹ טוֹב מִתְּכַנֵּס פְּתוּכָם
 לְתֵת אוֹתוֹ לְדַרְנָה שֶׁל צַדִּיק, כְּדֵי שְׂיִתְכַּרְבוּ צָדֵק
 מֵאוֹתָהּ נְזִילָה שְׂלָחָם, וְעַל זֶה טוֹחַתַּיִם מִן לְצַדִּיקִים.
 מִי הֵם הַצַּדִּיקִים? זֶה צַדִּיק וְצָדֵק, יוֹסֵף וְרַחֵל,
 שְׂכַשְׂמוֹדוֹנִים כְּאַחַד נִקְרָאוּ צַדִּיקִים.

וְאֵלוֹ טוֹחַתַּיִם מִן לְצַדִּיקִים וְדָאֵי, וְעַל כֵּן -
 וּשְׂחָקִים יִזְלוּ צָדֵק. אִזּוֹ תִּפְתַּח אֶרֶץ -
 לְמַטָּה. וַיִּפְרוּ יֵשַׁע - בְּנֵי הָעוֹלָם. וְצַדִּיקָה תִּצְמִיחַ
 יַחַד - כָּל תְּרַחֲמִים וְכָל הַטּוֹב שֶׁל הָעוֹלָם מִתְּרַבֵּים,
 וּמְזוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי אָדָם מְצוּיִים בְּעוֹלָם, אִזּוֹ
 נוֹסֶפֶת שְׂמֻחָה עַל שְׂמֻחָה, וְכָל הָעוֹלָמוֹת
 מִתְּכַרְבִּים. אָמַר רַבִּי אֲחָא, אֵלְמֵלֵא לֹא כָּאֲתֵי אֵלָא
 לְשִׁמְעַת אֶת זֶה - דִּי לֵי.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שופטים ה) לְבִי לְחֻזְקִי
 יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְבִּים בְּעַם בָּרְכוּ ה'. בֹּא
 רֵא, כָּל הַרְצוֹן וְכָל הַלֵּב שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַרְיֵק
 בְּרֻכּוֹת מִמַּעֲלָה לְמַטָּה, לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ,
 לְבַקֵּשׁ בְּתַפְלָה לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרְצוֹן וּבְכֹונֶת
 הַלֵּב, לְהַשְׁפִּיעַ מֵאוֹתוֹ תַנְחַל הָעֵמֶק, כְּמוֹ
 שְׁפָתוֹב (תהלים קל) מִמַּעַמְקִים קָרָא תִידָ ה', שֵׁשׁ
 הָעֵמֶק שֶׁל הַכֵּל, בְּעֵמֶקִים הָעֲלִיזִים, שֶׁהֵם
 הֵרֵאשִׁית הָעֲלִיזָה שְׂאֵב וְאֵם מוֹדֵוֹנִים. אֵף כָּאֵן לְבִי
 לְחֻזְקִי יִשְׂרָאֵל, מִי הֵם חֻזְקִי יִשְׂרָאֵל? לֹא כְּתוֹב
 חֻזְקִי יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא לְחֻזְקִי, אֵלּוֹ אֲבֵא וְאָמַר
 שֶׁהֵם מְחֻזְקִים לְיִשְׂרָאֵל תְּקָדוֹשׁ שֶׁהוּא שׁוֹפֵעַ
 מִבִּינֵיהֶם.

הַמִּתְנַדְבִּים בְּעַם - אֵלּוֹ הֵם הָאֲבוֹת שֶׁנִּקְרָאִים
 נְדִיבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נְדִיבֵי עַמִּים
 נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם. אִזּוּ בָרְכוּ ה', לְהַשְׁפִּיעַ
 מִמֶּנּוּ בְּרֻכּוֹת לְמַטָּה, וְיִמְצְאוּ בְּרֻכּוֹת בְּעוֹלָם בְּלָם,
 שֶׁכְּשֶׁכָּאֵן נִמְצְאוֹת בְּרֻכּוֹת מִלְמַעְלָה, אִזּוּ הַכֵּל
 בְּשִׁמְחָה וְהַכֵּל בְּשִׁלְמוֹת. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל

שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִמְרִיק עֲלֵיהֶם בְּרָכוֹת וּמִקְשִׁיב
לְתַפְלָתָם, וְעֲלֵיהֶם כְּתוּב, פָּנָה אֶל תַּפְּלַת הָעֲרֵעַר
וְלֹא בָּזָה אֶת תַּפְּלָתָם וְגו'.